

Møte torsdag den 18. juni 2009 kl. 10

President: Thorbjørn Jagland

Dagsorden (nr. 104):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statens rolle i transaksjonene mellom Aker og Aker Solutions (Innst. S. nr. 310 (2008–2009))
2. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Jan Tore Sanner og Gunnar Gundersen om avvikling av Aker Holding AS slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA (Innst. S. nr. 338 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:82 (2008–2009))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende forholdet mellom Uniteam og Forsvarsdepartementet (Innst. S. nr. 319 (2008–2009))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av kvalitet og samarbeid i pleie- og omsorgstjenestene til eldre (Innst. S. nr. 369 (2008–2009))
5. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådsprotokollene for tidsrommet 1. juli 2008 til 31. desember 2008 (Innst. S. nr. 317 (2008–2009))
6. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens melding om verksemda i 2008 (Innst. S. nr. 315 (2008–2009), jf. Dokument nr. 2 (2008–2009))
7. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av generell budsjettstøtte til Mosambik (Innst. S. nr. 318 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:11 (2008–2009))
8. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av tilskudd til idrettsanlegg (Innst. S. nr. 314 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:8 (2008–2009))
9. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2009 mv. (Innst. S. nr. 350 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 88 (2008–2009))
10. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentant Siv Jensen om sikring av økt lønn i kvinnedominerte lavtlønnsyrker og endringer i arbeidstidsbestemmelsene (Innst. S. nr. 364 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:99 (2008–2009))
11. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om trygdeoppgjæret 2009 (Innst. S. nr. 365 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 84 (2008–2009))
12. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsbeslutning 1098/2008/EF om det europeiske året for bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon (2010) (Innst. S. nr. 340 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 69 (2008–2009))
13. Forslag fra stortingsrepresentant Martin Engeset på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 84):
«Stortinget ber Regjeringen i forskrift til arbeidsmiljøloven bemyndige Arbeidstilsynet til å kunne avgjøre valg av kursarrangør om verneombudets og arbeidsmiljøutvalgenes oppgaver, dersom verneombud/arbeidstakerrepresentanter i arbeidsmiljøutvalgene på bakgrunn av en begrunnet kvalitetsvurdering av kursinnhold ikke godtar arbeidsgivers valg av arrangør.»
14. Forslag fra stortingsrepresentant Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 84):
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et godkjenningssystem for bedriftshelsetjenesten som er bransjespesifikk.»
15. Forslag fra stortingsrepresentant Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 84):
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at verneombud gis rett til nødvendig opplæring.»
16. Forslag fra stortingsrepresentant Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 84):
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at aldersgrensen i lovverket fjernes, og at det kun er ordinære oppsigelsesvilkår som skal kunne føre til oppsigelse fra et arbeidsforhold.»
17. Forslag fra stortingsrepresentant Martin Engeset på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 84):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til løsninger på rekrutteringsutfordringene samt de kostnadmessige og administrative konsekvensene av forslaget om gradvis kompensasjon for ubekvem arbeidstid.»
18. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging og drift av Goliat-feltet (Innst. S. nr. 363 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 64 (2008–2009))
19. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Line Henriette Holten Hjemdal om at staten sørger for at StatoilHydro trekker seg ut av oljesandaktiviteter i Canada (Innst. S. nr. 367 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:109 (2008–2009))
20. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):
«Stortinget ber Regjeringen oppnevne et faglig ut-

valg som skal gå gjennom ulike teknologiske løsninger som kan gi en sikker og mer skånsom kraftoverføring i sårbare naturområder i fremtiden. Regjeringen bes presentere utvalgets anbefalinger for Stortinget på en egnet måte senest i løpet av 2011.»

21. Forslag fra stortingsrepresentant Ivar Kristiansen på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide retningslinjer for fremføring av kabler i sentralnettet som åpner for økt bruk av jord- eller sjøkabel i konfliktområder og hvor alternativ kabling kan redusere konfliktnivået og belastningen på miljøet.»

22. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen foreslå klare retningslinjer for kostnadsfordelingen mellom netteier og kraftprodusent når det gjelder utbygging av nytt nett som er utløst av tilknytningsplikten.»

23. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til regelverk som skal klargjøre om en investering i ny kraftproduksjon er samfunnsmessig lønnsom.»

24. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til en nettpolitikk som ikke belaster enkeltregioner.»

25. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen om å legge til rette for konkurranseutsetting av drift og vedlikehold av strømmettet.»

26. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan)

(Innst. S. nr. 362 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 37 (2008–2009))

27. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Dagfinn Høybråten, Jan Sahl og Dagrun Eriksen om innføring av miljøbilpremie for bilkjøpere som kjøper miljøvennlig bil i Norge (Innst. S. nr. 372 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:88 (2008–2009))

28. Forslag fra stortingsrepresentant Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 100):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en handlingsplan for kunnskapsoppbygging om naturmangfoldsarbeidet i kommunesektoren.»

29. Forslag fra stortingsrepresentant Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og

Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 100):

«Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning for import av planter som bedre ivaretar risikoen for introduksjon av fremmede arter, og eventuelt komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovendringer.»

30. Forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 100):

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget med sikte på å styrke grunneiers rett til erstatning i saker om vern og ekspropriasjon, og det bes om at det i saken særlig utredes å utvide retten til erstatning ved gjenkjøpsverdi, at det ikke diskrimineres mellom ulike former for vern og at det økonomiske tapet utmåles etter markedsverdien.»

31. Forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 100):

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget med sikte på å styrke grunneiers retter i saksbehandlingen av saker om vern og ekspropriasjon, og det bes om at det i saken særlig utredes rett til forsøk på makebytte, å pålegge staten en tilbudsplikt og en tidsbegrensning av det midlertidige vernet.»

32. Forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 100):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en sak om praktiseringen av båndlegging og innløsning av eiendom knyttet til planlagte veiprosjekter. Saken skal spesielt avklare rettigheter for eiendomsbesittere, og hvilke tidsfrister og prosedyrer som må innføres for å unngå at enkeltmennesker må bære urimelige byrder på statens vegne når prosjekter trekker ut i tid.»

33. Forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 98):

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om å tilpasse lov om motorferdsel i utmark slik at kommunene får økt myndighet - innenfor nasjonale retningslinjer - og der erfaringene fra forsøksprosjektet med økt lokalt selvstyre legges til grunn.»

34. Innstilling fra forsvarskomiteen om investeringar i Forsvaret (Innst. S. nr. 370 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 70 (2008–2009))

35. Innstilling fra forsvarskomiteen om endringar i «Regulativ for tillegg mv. til utskrivne vernepliktige mannskap» (Innst. S. nr. 366 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 89 (2008–2009))

36. Forslag fra stortingsrepresentant Henning Skumsvoll på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 113):

«Det innføres en unntaksbestemmelse knyttet til foreldelsesfristen i forbindelse med opprettelse av ny rettighet for soldater som har avtjent utenlandsoperasjoner, slik at dette blir gjeldende fra 1978, og at rettig-

- hetene for de som har tjenestegjort fra 1978 likestilles med de rettigheter som gjelder fra 2010.»
37. Forslag fra stortingsrepresentant Henning Skumsvoll på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 113):
«Det etableres en ordning med en maksimal erstatning på 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uførhet. Erstatningen foreslås redusert forholdsmessig med restervervsevnen.»
38. Forslag fra stortingsrepresentant Olemic Thommessen på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 113):
«Lovfestet objektivt erstatningsansvar for skadde veteraner i henhold til ny § 12 b i lov om forsvarspersonell skal gjelde alle Forsvarets veteraner, også de som har tjenestegjort før lovens ikrafttredelse.»
39. Innstilling fra forsvarskomiteen om Ombudsmannnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar–31. desember 2008 (Innst. S. nr. 368 (2008–2009), jf. Dokument nr. 5 (2008–2009))
40. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Leif Helge Kongs- haug, Gunnar Kvasheim og André N. Skjelstad om å gjennomføre en faglig utredning om torskeoppdretts- frie områder (Innst. S. nr. 339 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:107 (2008–2009))
41. Innstilling fra næringskomiteen om reindrifftsavtalen 2009/2010 og om endringer i statsbudsjettet for 2009 m.m. (Innst. S. nr. 374 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 76 (2008–2009))
42. Innstilling fra næringskomiteen om jordbruksopp- gjøret 2009 – endringer i statsbudsjettet for 2009 m.m. (Innst. S. nr. 375 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 75 (2008–2009))
43. Forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 87):
«Stortinget ber Regjeringen foreta en fullstendig gjennomgang av omsetningslovens rolle, funksjon og hvilke mål som ønskes oppnådd og fremme sak om dette for Stortinget.»
44. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Hansen på vegne av Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 90):
«Stortinget ber Regjeringen utforme et nasjonalt regelverk som gir kommunene stor grad av fleksibilitet til å fastsette egne grenser for boplikt.»
45. Forslag fra stortingsrepresentant Ingebrigt S. Sørfonn på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odels- tingets møte 4. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 90):
«Stortinget ber Regjeringa om å fremma forslag om særskilte tiltak og ein kompensasjonsordning for dei menn fødd før 1965 som vert skadelidande av opphevinga av § 78 i lov om odels- og åsetesret- ten.»
46. Forslag fra stortingsrepresentant Alvhild Hedstein på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 90):
«Stortinget ber Regjeringen utforme et nasjonalt regelverk som gir kommunene stor grad av fleksibilitet til å fastsette egne grenser for boplikt.»
47. Innstilling fra Stortingets presidentskap om godtgjø- relser for stortingsrepresentantene og regjeringens medlemmer (Innst. S. nr. 371 (2008–2009))
48. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Bestemmelser om stortingsrepresentanters godtgjø- relse mv. - reisedekning for stortingsrepresentanter (Innst. S. nr. 373 (2008–2009))
49. Referat
- Presidenten:** Representanten Henning *Skumsvoll*, som har vært permittert har igjen tatt sete.
Det foreligger tre permisjonssøknader:
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om velferdsper- misjon for representanten Karita *Bekkellem* i dagene 18. og 19. juni
 - fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermi- sjon for representanten Gunn *Olsen* i dagene 18. og 19. juni
 - fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermi- sjon for representanten Thomas *Breen* i dagene 18. og 19. juni
- Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget.
- Det anses vedtatt.
- Første vararepresentant for Hedmark fylke, Tone Me- rete *Sønsterud*, oppholder seg for tiden utenlands og er av den grunn forhindret fra å møte i Stortinget under Thomas Breens permisjon.
- Første vararepresentant for Telemark fylke, Lise *Wiik*, er forhindret fra å møte i Stortinget under representanten Gunn Olsens permisjon.
- Følgende vararepresentanter foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden:
- For Hedmark fylke: Jørgen *Olsen*
 - For Møre og Romsdal fylke: Svein *Gjelseth*
 - For Telemark fylke: Sindre Fossum *Beyer*
- Det anses vedtatt.
- Jørgen Olsen, Svein Gjelseth og Sindre Fossum Beyer er til stede og vil ta sete.
- Før sakene tas opp til behandling, vil presidenten fore- slå at Stortinget fraviker bestemmelsen i forretningsorde- nens § 43 første ledd og foretar votering etter at sak nr. 1 på dagens kart er ferdigbehandlet, og deretter samlet vo- tering over sakene nr. 2–48 ved slutten av dagens møte.
- Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.
- Sak nr. 1 [10:03:12]
- Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statens rolle i transaksjonene mellom Aker og Aker Solu- tions* (Innst. S. nr. 310 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at replikkordskiftet begrenses til inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og parlamentariske ledere og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

– Det anses vedtatt.

Øystein Djupedal (SV) [10:04:03] (ordfører for saken): Kontrollkomiteen besluttet i sitt møte 5. mai enstemmig å opprette sak om statens rolle i transaksjonene mellom Aker og Aker Solutions. Komiteen har i den forbindelse gjennomført høring med statsrådene Brustad og Andersen – nåværende og tidligere næringsministre. Bakgrunnen for saken er transaksjonene Aker Solutions AS hadde gjennomført gjennom kjøp av fem aksjeposter fra Aker ASA for ca 2 milliarder kr. Transaksjonene omfattet:

- Aker Oilfield Services – kjøp av aksjer som ikke allerede var eid av Aker Solutions. Selger var, i tillegg til Aker-konsernet, DOF Oilfield Services AS. Prisen for aksjene utgjorde 878 mill. kr. I tillegg beløp tilbakebetaling av aksjonærlån seg til 154 mill. kr.
- Aker DOF Deepwater – kjøp av Akers 50 pst. andel av aksjene. Prisen for aksjene utgjorde 189 mill. kr. Tilbakebetaling av aksjonærlån beløp seg til 76 mill. kr.
- ODIM – kjøp av 33 pst. av aksjene fra Aker. Prisen for aksjene utgjorde 513 mill. kr.
- Midsund Bruk – kjøp av 100 pst. av aksjene fra Aker. Prisen utgjorde 88 mill. kr.
- Aker Clean Carbon – økning av eierandelen fra 30 til 50 pst. ved en rettet emisjon. Prisen utgjorde 42 mill. kr.

Som sagt har oppkjøpene blitt priset til en antatt verdi på i underkant av 2 milliarder kr. Det framgikk videre av børsmeldingen at de aktuelle selskapene hadde et investeringsprogram de nærmeste årene på nærmere 3 milliarder kr.

I børsmeldingen av 2. april ble det opplyst at finansieringen av transaksjonene og de framtidige investeringene skulle skje gjennom et nytt obligasjonslån på ca. 2 milliarder kroner.

Videre ble det sagt fra selskapet:

«Aker og Aker Solutions har utvist ekstra aktsomhet i forhandlingene om de involverte selskapene i transaksjonene. Dette har skjedd i tråd med god praksis når det gjelder transaksjoner mellom nærstående parter. Et tredje selskap, DOF Subsea ASA, er også part i transaksjonene.»

Saken vakte betydelig oppmerksomhet da transaksjonene ble kjent. Bakgrunnen for dette var at det ble spekulert i om transaksjonene var spesielt gunstig for Aker ASA. Videre ble det hevdet fra mange hold at saksbehandlingen var mangelfull, at saken ikke var behandlet korrekt, at verddivurderingen var for lav, og at den ikke var forelagt generalforsamlingen i Aker Solutions ASA.

Staten er, som kjent, en betydelig eier i Aker-konsernet. Bakgrunnen er at ved en avtale inngått 22. juni 2007 kjøpte staten 30 pst. av aksjene i Aker Holding AS. Selger

var Aker ASA. Stortinget godkjente avtalen ved vedtak av 11. desember 2007. Nærings- og handelsdepartementet fikk dermed fullmakt til å gjennomføre kjøpet, jf. St.prp. nr. 88 for 2006–2007, Statens eierskap i Aker Holding AS, og Innst. S. nr. 54 for 2007–2008. Staten investerte i alt 4 926 917 001 kr i denne transaksjonen.

I henhold til vedtektene for Aker Holding AS er det eneste formålet med selskapet å eie aksjer i Aker Kværner ASA. Aker Kværner skiftet som kjent navn 3. april 2008 til Aker Solutions ASA.

Aker ASA eier 60 pst. av aksjene i Aker Holding, staten ved Nærings- og handelsdepartementet eier 30 pst., Saab AB eier 7,5 pst. og Investor AB 2,5 pst. Begge de siste er en del av Wallenberg-sfæren.

Aker Holding eier 41 pst. av de stemmeberettigede aksjene i Aker Solutions. Statens eierskap i Aker Solutions ASA er dermed indirekte, gjennom Aker Holding. Statens indirekte eierskap utgjør dermed 12 pst. av aksjene i Aker Solutions.

Regjeringens formål med å kjøpe seg inn i daværende Aker Kværner var å trygge den norske eierforankringen, sikre at hovedkontorfunksjonen ble værende i Norge, samt bidra til opprettholdelse av norske arbeidsplasser. Dette er beskrevet slik i St.prp. nr. 88 for 2006–2007:

«Aker Kværner ASA forvalter viktig fremtidsrettet kompetanse og er en sentral del av petroleumsnæringen. Det er få eiermiljøer i Norge utenom staten som alene kan bidra til å sikre langsiktig eierskap og norsk forankring av Aker Kværner ASA. Gjennom avtaler sikrer staten i samarbeid med private industrielle eiere langsiktighet og stabilitet på eiersiden i minst ti år. Dette gir et godt fundament for en fortsatt utvikling og industriell utnyttelse av selskapets kunnskapsbase med utgangspunkt i Norge.

Avtalene legger grunnlag for at Aker Kværner ASA utvikles og ledes fra Norge minst ti år fremover.»

Av proposisjonen kommer det også fram at hovedeier i Aker ASA har avgitt en erklæring om å opprettholde majoritetseierskapet i Aker ASA for en periode på ti år.

Eierskapet i Aker Holding reguleres av en aksjonæravtale mellom de fire eierne. Avtalen fulgte som vedlegg til stortingsproposisjonen.

I henhold til avtalen skal selskapets styre bestå av fem medlemmer. Aker ASA skal utpeke tre styremedlemmer, herunder styreleder, staten utpeker ett medlem, og Saab og Investor skal i fellesskap utpeke ett medlem.

Avtalen inneholder særskilte bestemmelser som krever at styremedlemmene i Aker Holding AS må være enige i forhold til enkelte typer beslutninger. Aksjeeierne i Aker Holding er på denne måten hver for seg sikret negativ kontroll, eller vetorett, over visse avgjørelser i Aker Solutions ASA.

Forslag som krever to tredels flertall, eller mer, på Aker Kværner ASAs – nå Aker Solutions ASA – generalforsamling, skal behandles i styret til Aker Holding AS. I aksjonæravtalene er det avtalt at det i slike saker kreves enighet mellom styrets leder og de styremedlemmene som henholdsvis staten og den svenske eiergrupperingen har utpekt. Dersom dette ikke oppnås, skal Aker Holding AS

stemme mot det aktuelle forslaget på generalforsamlingen i Aker Kværner ASA – nå Aker Solutions ASA.

Dette sikrer at alle aksjonærene i Aker Holding, herunder staten, hver for seg har negativ kontroll med Aker Kværners – altså Aker Solutions – vedtekter. Tilsvarende er det avtalt at transaksjoner mellom nærstående parter til Aker Kværner ASA – nå Aker Solutions – i henhold til aksjeloven § 3-8 samt pantsettelse og salg av aksjene i Aker krever tilslutning fra både styrets leder og styremedlemmene fra henholdsvis staten og den svenske eiergruppingen. For øvrig treffes vanlige beslutninger med alminnelig flertall.

I St.prp. nr. 88 slås det videre fast at Aker ASA vil ha en ledende rolle og den industrielle føring og kontroll i Aker Holding AS. Videre at Aker ASA skal legge til rette for at Aker Holding AS styres i henhold til Aker ASAs styringsmodell. Det presiseres at det ikke vil være noen direkte aksjonærrelasjon mellom staten og daværende Aker Kværner, og at staten ikke vil påvirke den daglige driften. Det sies også at departementets økonomiske oppfølging må ta utgangspunkt i offentlig tilgjengelig informasjon fra Aker Kværner ASA – nå Aker Solutions ASA.

Så langt om bakgrunnen for saken.

Etter børsmeldingen 2. april ble det betydelig oppmerksomhet rundt selve saken, ikke minst ved at børsen sendte aksjene i Aker Solutions ned ca. 15 pst., og en hedgfondforvalter mente at den største eieren i Aker brukte Aker Solutions som en søppelkasse.

Debattene dreide seg i hovedsak om fire forhold:

Det er første er hvorvidt transaksjonen var korrekt behandlet, og burde ha vært behandlet på generalforsamling. Det andre er hvorvidt staten, Saab og Investor som minoritetsiere hadde vært tilstrekkelig informert om transaksjonene eller ikke, og hvem som da eventuelt hadde hatt ansvar for å informere staten og de øvrige eiere om de forestående transaksjonene. Det tredje er hvorvidt transaksjonene var riktig priset eller ikke, og dermed hvorvidt og i hvilken grad staten, Saab og Investor som minoritetsiere var påført et betydelig tap, og sist, men ikke minst hvorvidt staten som eier burde vært mer aktiv og bevisst ved inngåelse av avtale med Aker ASA.

Videre var det betydelig oppmerksomhet om at styremedlem Heidi Petersen trakk seg fra styret i Aker Solutions på bakgrunn av saksbehandlingen i Aker knyttet til kjøpene, og at statens oppnevnte styremedlem, Berit Kjøll, også senere trakk seg.

Etter offentliggjøringen av børsmeldingen 2. april er det brukt mye spalteplass på hva som har skjedd, hvem som har sagt hva i hvilke møter både før og etter 2. april. Jeg skal ikke gå i detalj om dette, det er det redegjort nøye for i innstillingen og i vedleggene, ikke minst statsråd Brustads brev til komiteen av 27. april, og også i det stenografiske referatet som ligger ved.

La meg bare fastslå at det har vært mange godt betalte oppdrag for ulike advokatus. Striden har dreid seg om fortolkning av aksjonæravtalen, behandling av minoritetsaksjonærer, med andre ord aksjonærdemokratiet, og hvem som har ansvaret for å informere de store aksjonæ-

rer. I tillegg har verdivurderingene av selskapene vært god advokatmat.

La meg også fastslå at det nå er oppnådd enighet mellom de ulike eierne i Aker i en avtale av 11. mai. Der ble man enig om at saken skulle til generalforsamling, som akkurat er gjennomført, at verdifastsettingen ligger fast med støtte i den sveitsiske investeringsbanken UBS' verdivurdering, og at det skal presiseres i aksjonæravtalen hvordan framtidige transaksjoner skal skje mellom nærstående selskap.

Saken er dermed avklart, med hensyn til den gjennomførte og framtidige transaksjoner. Det er vi fra flertallet godt tilfreds med.

Men saken har fått en politisk overbygning, som har resultert i et mistillitsforslag fra opposisjonen, og ikke minst uvanlig sterke og – la meg også tillate meg å si – til dels ureflekterte synspunkt i den offentlige debatt. Det har vært sagt at dette var så alvorlig at det krevde riksrrett. Det har vært sammenliknet med russiske oligarker. Det har vært den største skandalen under den rød-grønne regjering, har noen sagt, og noen har kalt det politisk korrupsjon. Representanten Sponheim sa at dette var den mest alvorlige saken han hadde vært borti i løpet av hans 16 år på Stortinget. Da må representanten Sponheim ha sovet godt i timen, for det har vel vært mange saker som har vært vesentlig større og verre enn denne.

Opposisjonen har valgt å fremme mistillit mot statsråd Brustad. Det er så langt jeg er i stand til å huske, et av de tynneste mistillitsforslag som er reist her i huset. Det har ikke sin realitet i selve Aker-saken, men er et tafatt forsøk på å framstå som om opposisjonen er enig om noe. La meg si at det er jo ikke veldig ofte opposisjonen har vært enig i løpet av de siste fire år her i huset.

Innstillingen viser med all mulig tydelighet at det kun er mistillitsforslaget man er enig om, ikke innholdet i det. Fremskrittspartiet støttet som kjent statens engasjement i Aker i 2007 og mener at staten har vært for aktiv. Høyre på sin side mener at staten har vært for passiv, og støttet ikke statens inntreden i Aker i 2007. Det viser at også i dette spørsmålet, altså når det gjelder innholdet i mistillitsforslaget, spriker opposisjonen i alle retninger. Det viser med all mulig tydelighet at det er en taktisk vurdering som ligger bak, ikke Regjeringens handlemåte.

Det betyr ikke at det ikke er ting vi kan lære av Aker-saken. Det første man kan lære, er at man må kvalitetssikre avtalene bedre enn den avtalen som ble inngått i 2007. Det har vært nødvendig å presisere aksjonæravtalen med hensyn til nærstående selskaper. Det er lett å forstå at dette ikke var den sentrale problemstillingen da staten gikk inn i Aker i 2007, men erfaringene etterpå har vist at det burde man ha gjort. For framtiden vil man, særlig hvis man velger denne type konstruksjon – altså med et holdingselskap, hvis eneste oppgave er å eie underselskaper – være sikker på at styret i holdingselskapet er godt orientert om det som skjer, eierne ikke minst.

Videre er jeg glad for at departementet, ved departementsråd Søberg, i de åpne høringene opplyste at man for framtiden vil sørge for å ha representanter i valgkomiteen som kan ivareta statens ønsker, og dermed få større innfly-

telse på valg av styre i Aker Solutions. Det er en lærdom man bør bruke også i andre sammenhenger, for å sikre at staten får større innflytelse i de selskap man er eier i.

Det neste man kan lære, er at det må presiseres hvordan informasjon flyter mellom store selskaper og store eiere. Jeg registrerer at det har vært en divergerende oppfatning om dette mellom styret og konsernsjefen på den ene siden og minoritetsaksjonærene på den andre siden, hvorvidt informasjon om selskapets disposisjoner av strategisk eller industriell karakter har vært tilfredsstillende, både med hensyn til omfang, innhold og ikke minst hvem som skal informeres. Om dette er en reell uenighet eller en situasjonsbestemt uenighet, skal jeg la være usagt, men for framtiden bør dette avklares på forhånd, ikke i etterkant. Men det er grunnlag for å tro at dette er en situasjonsbestemt uenighet når man vet at Aker har brukt tre juridiske vurderinger som grunnlag for ikke å legge saken fram for generalforsamling. Det gir en pekepinn om hvor svaret er å finne.

I referatet fra eiermøtet for Aker Holding den 13. mars 2009 ble det understreket fra departementsråd Søberg at det er behov for «ryddige internttransaksjonsforhold, både i sammenheng med Aker Solutions varslete kjøp av Aker Oilfield Services og generelt». Men i brev til komiteen fra konsernsjef Øyvind Eriksen i Aker ASA står det:

«Vi kunne vanskelig oppfatte departementsrådets påpekning annerledes enn at det var styret – og ikke eierne – i Aker Holding som vi skulle forholde oss til.»

Dette står altså i kontrast til departementets presisering overfor komiteen om at det vanlige er at styreleder eller daglig leder kommer og informerer eier om saker av strategisk interesse, eller som er av viktig betydning for selskapet. Jeg siterer:

«... det helt vanlige i den type saker er at styrets leder og/eller konsernsjef kommer til oss».

Dette uttrykte statsråd Brustad i den åpne høringen.

I svar fra Nærings- og handelsdepartementet til komiteen i brev av 3. juni 2009, framgår det samme. Der står det:

«Aksjelovgivningen har ingen bestemmelser som særskilt pålegger styre og administrasjon å formidle informasjon til eiere utenfor konsernforhold. Det er imidlertid alminnelig praksis i norske selskaper at selskapene selv ved styreleder eller daglig ledelse informerer og involverer eierne i viktige saker.»

Det er presisert fra statsråden og departementet overfor komiteen at det er selskapets ansvar å informere og involvere store eiere i eiersaker, og, som statsråden sier, er dette ting som skal ordnes opp i, slik at vi for framtiden kan regne med at dette ikke blir en utfordring.

Vi er svært godt tilfreds med denne presiseringen og forutsetter at den uenighet og uklarhet som har vært om disse spørsmål, løses for framtiden, enten ved at det presiseres eksplisitt i de avtaler man inngår, eller på annen egnet måte.

Etter mitt skjønn er det selvsagt at store eiere involveres og inkluderes i beslutninger av stor industriell eller strategisk karakter. Jeg tror at alle store eiere i norsk næringsliv er innforstått med at slik skal det være, og staten

som stor eier skal selvfølgelig ikke behandles annerledes enn andre store eiere som også har krav på informasjon før store strategiske og industrielle beslutninger tas.

Det tredje man kan høste erfaring av fra denne saken, er å understreke hvor viktig det er at staten har et aktivt og bevisst eierskap.

Det er en samlet komité som mener saken illustrerer behovet for en tydeliggjøring av statens klare forventninger som eier med hensyn til omfang av selskapsinformasjon av strategisk eller industriell karakter, hvordan staten skal informeres, hvem som plikter å informere, og ikke minst tidspunktet for en slik informasjon.

Videre understreker komiteen nødvendigheten av at staten som eier, på linje med andre industrielle eiere, deltar aktivt og tydelig, med klare, velbegrunnede og selvstendige standpunkter knyttet til større strategiske og industrielle disposisjoner i selskapet – med andre ord et aktivt og bevisst eierskap til gagn for selskap og til gagn for samfunn. Det som er spesielt gledelig, er at det er en samlet komité som står bak disse merknadene, som viser at staten som eier skal ha en aktiv og bevisst posisjon i selskapene, som gjør at staten på en annen måte ikke lenger kan tas som en sleeping partner, men at staten har et bevisst og aktivt forhold til sitt eierskap.

Jeg er også meget tilfreds med at staten er en betydelig eier i norsk næringsliv. At det lange, ikke kvartalsstyrte eierskapet gir selskapene mulighet for langsiktig strategisk industriell utvikling, er viktig for store selskaper, ikke minst i turbulente tider. At staten kjøpte seg inn i Aker Kværner i sin tid, var en riktig beslutning. Denne saken viser at eierskap hele tiden utfordres og krever en aktiv og bevisst stat. I så måte har saken om transaksjonene mellom Aker og Aker Solutions vært en nyttig gjennomgang av statens engasjement i næringslivet.

Videre er det jo ikke gitt – og det er den andre biten av dette – at statens engasjement er til ugunst for staten i et lengre perspektiv. Det vet man jo ikke. Det kan tenkes at selskapene man her har blitt deleier i, er gode, industrielle selskaper som har store muligheter i framtiden.

La meg avslutte med å si at mistillitsforslaget som fremmes mot statsråd Brustad, etter mitt skjønn er syltynt og ikke substansielt begrunnet i denne saken. Det har jeg redegjort for i detalj. Opposisjonen er selvfølgelig i sin fulle rett til å fremme mistillitsforslag, og det gjør de da også. Men det er med like stor tilfredshet jeg kan si at vi fra posisjonen vil avvise forslaget. Statsråd Brustad og Regjeringen har gjort en god jobb i denne saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (FrP) [10:23:25]: Saksordføreren sier i sitt innlegg at det har vært et aktivt eierskap utøvd av statsråd Sylvia Brustad. Hvordan kan det da ha seg at alle de andre som sitter i styret i Aker Holding og Aker Solutions, ikke har oppfattet – ei heller på eiermøtet den 13. mars, hvor det meste av informasjonene forelå – at staten, som en såkalt aktiv eier, ønsket at dette skulle behandles i generalforsamling i Aker Solutions ASA, som en egen sak,

og altså bli forelagt Aker Holdings styre og derved også eierne?

Det er jo først i ettertid man har hevdet at man skulle ha et aktivt eierskap, og at dette skulle vært behandlet i Aker Solutions ASAs generalforsamling. Viser ikke disse faktiske forhold at det er ren etterpåklokskap fra statsrådens side, og at hun egentlig ikke ønsket et aktivt eierskap tidlig i selskapets historie, som alle andre kunne være oppmerksomme på?

Øystein Djupedal (SV) [10:24:33]: Det jeg har redegjort for nå i detalj, er hvordan saken faktisk er behandlet. Det viser seg jo at det har vært divergerende synspunkter fra selskapet og aksjonærene om hvordan saker faktisk skal behandles, ikke minst om hvordan informasjonen skal flyte.

Som jeg redegjorde for, har direktør i Aker ASA, Øyvind Eriksen, sagt at han har forholdt seg til styret, og ikke eierne, og på den måten har eierne ikke fått den informasjonen som vi i etterkant har fått. Jeg mener at en god lærdom av dette er at store eiere skal informeres. Det er ingen tvil om at de andre store eierne også har vært av samme oppfatning. Både Investor og Saab har kritisert den prosessen som Aker hadde lagt opp til, nemlig at saken ikke automatisk gikk til generalforsamling i Aker Solutions, slik at man kunne ha innsyn i transaksjonene.

Jeg mener også at det er gledelig at det er en samlet komité som står bak en merknad – altså en føring – om at staten skal ha et aktivt og bevisst eierskap rundt dette. For fremtiden regner jeg da med at før man inngår denne type omfattende avtaler der staten kjøper seg inn, sørger man for at man ikke har denne type smutthull som jo finnes i aksjonæravtalen. Det finnes et smutthull i aksjonæravtalen som gjør det mulig å ikke la dette gå til generalforsamling, og det er jo det Aker har benyttet seg av.

Per-Kristian Foss (H) [10:25:57]: Det var i alle fall noe at saksordføreren – og hovedtalsmann for regjeringspartiene – i sitt innlegg sa at det har vært uklarhet om kommunikasjonsformen mellom Næringsdepartementet og Aker-konsernet. Ikke på noe tidspunkt under hele prosessen har altså Aker-konsernet oppfattet det slik at deres jobb var å informere Næringsdepartementet direkte, i tillegg til den informasjonen som ble gitt gjennom styret og statens representant i styret.

Så sier en samlet komité – det interessante er jo ikke at opposisjonen sier det, men at regjeringspartiene også sier at

«saken illustrerer behovet for en tydeliggjøring av statens klare forventninger som eier med hensyn til (...) hvem som plikter å informere, og tidspunktet for en slik informering».

Mitt spørsmål til representanten Djupedal er følgende: På hvilket tidspunkt har Djupedal sett at det under prosessen ble tydeliggjort overfor eier at man ønsket en slik dobbeltkommunikasjon – altså både styrerepresentasjon og direkte informasjon til departementet?

Øystein Djupedal (SV) [10:27:00]: Som det framgår av innstillingen, og som jeg også sa i mitt innlegg, er dette et uklart punkt. Hvorvidt dette er bevisst uenighet eller bevisst uklarhet, eller om det er situasjonsbestemt, skal jeg være litt forsiktig med å si. Men jeg tror det er riktig å si at også den gangen Per-Kristian Foss satt i regjering, var det vanlig at staten ble informert om store, industrielle beslutninger i selskaper som staten var eier i.

Det er redegjort fra statsråden overfor komiteen, både skriftlig og muntlig, at dette er vanlig praksis, og at Næringsdepartementet fortløpende behandler denne type henvendelser fra selskaper. Statsråden har også gjort rede for enkeltsaker der dette har skjedd – for Akers vedkommende ikke minst knyttet til navneskiftet, da det gikk fra Aker Kværner til Aker Solutions. Staten ble under hånden informert om at det var en prosess som var på gang. Det betyr at dette er det helt vanlige. Så viser det seg at denne saken ikke er helt vanlig. Etter vårt skjønn – og det er jo derfor dette skrives inn – må det klargjøres hvordan informasjonsgangen fra et selskap til store eiere skal være. Her har altså Aker sagt at de har informert styret, mens vi har et ønske om at de skal informere eierne.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:28:22]: Sidan oppkjøpet i juni 2007 har aksjekursen på det som nå heiter Aker Solutions, rasa. Kristeleg Folkeparti spurde den gongen om dette var ei klok investering. Det har me no fått svar på, og sjeldan har me vore så leie oss for at me har fått rett.

Konsekvensane er at statlege midlar har spart aksjonæranane i Aker Solutions for eit tap på 3 milliardar kr, og Røkke er så langt spart for eit tap på 2 milliardar kr. Tapet aleine er på same storleik som Regjeringa si fattigdomssatsing.

Så er me vidare gjort kjende med, via TV 2, at det òg var planar om eit spleiselag mellom Røkke og staten om eit stort oljeselskap. Det sa heldigvis Regjeringa nei til. Spørsmåla mine er: Er representanten glad for at Regjeringa ikkje gjekk endå lenger? Er representanten nøgd med den måten statleg eigarskap er utøvd på? Er det slik han ønskjer det og ser for seg at statleg eigarskap skal utøvast?

Øystein Djupedal (SV) [10:29:30]: Som representanten Sørfonn selvfølgelig utmerket godt vet gjennom mange år her i huset, har staten så langt ikke tapt én krone. Aksjekursen er riktignok sendt ned – den ble sendt ned 15 pst. etter at disse transaksjonene ble kjent. Etterpå har kursen gått opp, men nå er det jo generelt ganske vanskelige børstider. Det betyr at å måle denne saken isolert sett bare på grunn av denne enkeltsaken kan man ikke. I et lengre perspektiv er det godt mulig at disse fem selskapene som staten nå er inne i, er gode industrielle selskaper som gir god avkastning til staten. Det vet man ikke. Det som er hensikten med statlig eierskap, er også langsiktighet. Det betyr at man ikke kan måle statens gevinst eller tap på et enkelt punkt og si at vi har tapt 3 milliarder kr eller for den saks skyld vunnet 2 milliarder kr. Vi begrunner vårt ønske om statlig eierskap med langsiktighet, ikke med kvartalsysteri. Aker skal vite at staten sitter der som en langsik-

tig eier, som er med på både opptur og nedtur. Akkurat nå har det vært en nedtur, men det kan utmerket godt snu.

Så er det riktig, som det siste spørsmålet indikerer: Er vi hundre prosent tilfreds med det statlige eierskapet? Nei, en samlet komité mener at det skal være mer aktivt, mer bevisst. Det betyr at man i framtiden, før man inngår så omfattende avtaler som dette, må sørge for at man ikke har noen smutthull i avtalen som noen kan benytte seg av. Men i det store og hele er jeg og vi fra posisjonens side meget tilfreds med det statlige engasjementet i Aker. Det er viktig for Aker, og det er viktig for det norske samfunn.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed over.

Svein Roald Hansen (A) [10:31:08]: Saksordføreren har gått grundig gjennom innstillingen, så jeg skal ikke repetere særlig mye av det.

Det er heldigvis sjelden at det er så stor avstand mellom en saks realiteter og den språkbruk som anvendes, og den kritikk som reises, som det er i denne saken. Jeg tror aldri det har vært fremmet et mistillitsforslag i denne sal som til de grader mangler en saklig begrunnelse, som dette.

Blant begrunnelsene for mistillitsforslaget som Høyres Per-Kristian Foss brukte da det ble presentert ute i vandrehallen, var at statsråden skulle føre en mediestyrt eierskapspolitikk. Statsråden skulle angivelig først ha reagert på de omfattende transaksjonene mellom nærstående selskaper i Aker-systemet da dette ble kritisert i media.

Denne framstillingen må i beste fall bero på en erindringsforskyvning hos representanten Foss. Han må jo helt ha glemt den voldsomme kritikken hans egen partifelle, Høyres næringspolitiske talsmann Torbjørn Hansen, framførte ved inngangen til og i det som skulle være «den stille uke», før påskehøytiden. Først brukte representanten Hansen begrepet «skandale» og krevde en omfattende, uavhengig granskning. Deretter brukte han betegnelsen «politisk korrupsjon» om den avtalen som et bredt flertall her i Stortinget så som et viktig trekk for å sikre at daværende Aker Kværner skulle forbli et norskbasert og norskkontrollert selskap.

Dagen etter ble angrepene på statsråden ytterligere trappet opp. Da var ikke «politisk korrupsjon» engang tilstrekkelig, da ble det vi vel må betegne som politikens atomvåpen, hentet fram: Riksretten. Hva var begrunnelsen? Jo, at børskursen på Aker Solutions hadde falt og statsråden angivelig hadde sløst bort skattebetalernes penger.

At børskursen på et annet selskap som staten er mye tyngre inne i, Norsk Hydro, over samme tidsrom var falt til en fjerdedel av toppnoteringen før finanskrisen, har heldigvis aldri avstedkommet denne type meningsløse beskyldninger, som vi også hørte i replikkordskiftet fra Ingebrigt S. Sørfohn.

Dette illustrerer hovedpoenget. Høyre så den kritikken mot Aker-transaksjonene som var reist i media, som en mulighet til omkamp etter at staten gikk inn og sikret at et tradisjonsrikt og viktig kompetansemiljø med framtidrettede vekstmuligheter skulle forbli på norske hender og norskbasert.

Når man ikke vinner gehør hos velgerne for egen politikk, noe jo meningsmålingene i lang tid gir klare vitnesbyrd om, er det i god Høyre-tradisjon i stedet å kritisere Arbeiderpartiet og Regjeringen. Og når det saklige grunnlaget for kritikken er svak, blir ordbruken desto kraftigere og saftigere.

Høyres kritikk på dette punktet rammer jo også Fremskrittspartiet, som støttet statens inntreden i Aker Kværner. Så dette kan ikke være noe godt bidrag til den plattformen Høyre håper skal føre dem inn i regjeringskontorene igjen etter valget, som Fremskrittspartiets lillebror.

Mens Høyre truet statsråden med riksrett, mente Fremskrittspartiets Carl I. Hagen at statsråden burde ha respektert påkestillheten. For hva var det han kritiserte statsråden for? Jo, at hun ikke avfeide hele kritikken med at statens eierandel av disse transaksjonene var så liten, rundt 60 mill. kr, at om de skulle vise seg bortkastet, så var det lite å bry seg om. Statsråden skulle altså etter Fremskrittspartiets mening ikke brydd seg om å forholde seg til den voldsomme kritikken og beskyldningene fra Høyre.

Vel er Fremskrittspartiet blitt dobbelt så stort som Høyre på meningsmålingene, men en statsråd kan ikke tillate seg å forholde seg så arrogant til et parti som det representanten Hagen her foreskriver, selv om partiet er mindre enn ens eget.

Man kan jo fundere på hvordan Høyre hadde reagert i påskeuken om statsråden hadde gjort som Hagen anbefalte. Nå var jo riksrettsvåpenet allerede tatt fram, så det neste ville muligens vært standrett. Man ville garantert spilt «arrogansekortet». Hvis det er noe som har vært mediestyrt i denne saken, så har det vært Høyres opptreden, ikke statsrådens.

I dagens innstilling er begrunnelsen for mistillitsforslaget at statsråden viste mangel på engasjement i transaksjonene. Men i en egen merknad fra Fremskrittspartiet i innstillingen heter det:

«Etter disse medlemmers mening hadde det vært fullt mulig, og muligens mest fornuftig, av statsråd Brustad å avstå fra kommentarer da hun ble kjent med aksjekjøpet og oppslagene i media.»

Det Fremskrittspartiet altså egentlig mener, er at statsråden skulle forholdt seg helt passiv. Likevel støtter partiet et mistillitsforslag med den begrunnelse at statsråden ikke var aktiv nok. Vi begynner vel å bli vant til at Fremskrittspartiet endrer standpunkt når de mener det kan passe, men å endre standpunkt fra den ene spalte til den neste på samme side i en innstilling i en så alvorlig sak som mistillitsforslag, må vel nesten være ny rekord.

Det statsråden reagerte på, og med rette, var den mangelfulle prosessen som ledet fram til beslutningene i Aker Holdings styre den 2. april om fem transaksjoner og et obligasjonslån mellom nærstående i Aker-systemet.

Statsråden hevdet aldri at dette ikke kunne være industrielt fornuftig eller at prisen var feil. Men manglene i prosessen som ledet fram til beslutningen, var det som ble kritisert, og med god grunn. Mangel på informasjon om fire av transaksjonene og obligasjonslånet var ikke i tråd med intensjonene i samarbeidsavtalen. Det var heller ikke i tråd med det som er vanlig mellom selskaper og store

eiere. Derfor reagerte jo også den andre partneren i Aker Holding, Saab og Investor. Og styremedlem Heidi M. Petersen i Aker Solutions ASA gikk av som en reaksjon på hvordan dette var blitt håndtert.

I tillegg har altså Aker Solutions' eget revisjonsutvalg konkludert med at transaksjonene burde vært bedre forankret. Jeg går ut fra at revisjonsutvalget i Aker neppe kan sies å agere på vegne av Regjeringen her. Dette viser klart at mistillitsforslaget har en ren politisk begrunnelse som ligger på siden av statsrådets handlemåte i denne saken.

Et mistillitsforslag skal alltid tas alvorlig. Derfor ligger det i dette mistillitsforslaget et signal til omverdenen som dessverre også er alvorlig. For ved å rulle fram det nest sterkeste skytset opposisjonen rår over, mot statsråden, ligger det i dette en frifinnelse av den handlemåte den største eieren i dette selskapet benyttet i denne saken.

Det opposisjonen her sier, er at så lenge man trolig finner seg på den rette siden i en juridisk balansegang på slak line, er det helt greit å tilside sette de øvrige aksjonærene i så omfattende transaksjoner mellom nærstående. Og da tenker jeg ikke bare på staten og Saab/Investor, men de 60 pst. øvrige eiere i Aker Solutions. Men selv om jussen gir en rett til en slik balansegang, mener jeg at etikken ikke gjør det. Det er ikke i tråd med «good governance» å opptre på denne måten overfor aksjonærfellesskapet. Det politiske miljø burde heller samlet seg om det motsatte signal, nemlig at aksjonærdemokratiet skal tas på alvor. Små og store aksjonærer skal behandles likt. Dette gjelder særlig når det som skjer, kan reise spørsmål om én eller noen av aksjonærene har blitt forfordelt.

Så vil representanten Foss forsvare seg med at vår oppgave er å kontrollere statsråden og ikke Aker. Men det betyr jo ikke at den voldsomme kritikk som opposisjonen her reiser fordi Næringsdepartementet ikke spurte og gravde om det kunne være noe mer som de ikke er informert om, når de tett oppunder styremøtet ble informert om at det ikke bare var én transaksjon – som var kjent lenge – men to transaksjoner, og understreket at disse skulle håndteres i tråd med aksjonæravtalen.

Dette kvalifiserer ikke engang til en unnlattessynd. Jeg tror ikke opposisjonen kan mene at statsrådene i Næringsdepartementet heretter, altså med jevne mellomrom, må ut på spørreunde til de selskaper som staten er eier i, hvis de skal unngå mistillitsforslag mot seg.

Informasjonen fra Aker Solutions' administrasjon og styreleder i dette tilfellet var klart mangelfull og et brudd på det som har vært, og som skal være, det normale. Det er påtalt fra selskapets eget revisjonsutvalg, som nevnt, og det er jo også innrømmet ved at aksjonæravtalen nå skal justeres for å unngå at man for framtiden kan skjule seg bak ulik forståelse på dette punktet.

Derfor er ikke dette punktet i komiteens merknader, som saksordføreren også gikk inn på, en kritikk av statsråden, slik det ble tolket i media da innstillingen ble kjent. Det er en erfaring vunnet gjennom denne saken. Og en av hensiktene med kontrollkomiteens arbeid er å vinne erfaringer for å gjøre en god forvaltning enda bedre.

Høyre startet, som nevnt, denne saken med å true med

riksrett. Slik sett har opposisjonen gått ett trinn ned på reaksjonsskalaen. Det er jo noe. Men det er ingen tvil om at det bak Høyres voldsomme kritikk i denne saken, fra påske og gjennom innstillingen, ligger partiets motstand mot at staten skulle gå inn i Aker Kværner i sin tid. Kristelig Folkeparti viser også til sin motstand mot dette i sine merknader.

Gjennom de transaksjoner som ble foretatt, og markedets umiddelbare reaksjon på disse, mente disse partiene å få et slags bevis på at de hadde rett. Måten transaksjonene ble gjennomført på, med mangelfull forankring, brukes som et ytterligere bevis på at man skulle holdt seg unna. Men dette synet deles altså ikke av Fremskrittspartiet, som støttet at staten skulle gå inn på den avtalen som lå i saken.

Det er altså mulig å snekre et felles mistillitsforslag på dette grunnlaget, men det er intet grunnlag å snekre en regjeringsplattform på. Derfor tror jeg opposisjonen er glad for at avstemningen senere i dag ikke gir flertall for forslaget. De følger som da hadde kommet hvis det skulle skjedd, tror jeg de samme partiene ikke hadde sett fram til med samme entusiasme som de har lagt for dagen i kritikken mot Regjeringen i denne saken, snaut tre måneder før velgerne skal si sitt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (FrP) [10:41:57]: Svein Roald Hansens forsvar av statsråd Sylvia Brustad bygger på at i den situasjonen som har vært, er det Aker som er – la oss kalle det – skurken. Aker skulle ha skjont at de ikke bare skulle informere statens styremedlem i Aker Holding, men også departementet direkte.

Hvordan synes Svein Roald Hansen det samsvarer med det mangelfulle aktive eierskapet som Sylvia Brustad utviste før 3. april? Hvis det var en klar holdning fra statens side at departementet skulle vært orientert om det som hevdes å være store transaksjoner av strategisk betydning, hvordan i all verden kan det ha seg at hele Aker-systemet og de øvrige i Aker Holding-styret ikke hadde oppfattet dette? Det er det som er vår kritikk. Er ikke Svein Roald Hansen enig i at det er helt uakseptabelt at en statsråd har oppført seg slik at den holdningen i realiteten ikke har vært oppfattet av øvrige styremedlemmer i Aker Holding og av ledelsen i Aker Solutions ASA?

Svein Roald Hansen (A) [10:43:13]: Det som er vanlig i slike saker, er at det er styrets leder og selskapets administrasjon som forestår informasjonen til store eiere om betydelige saker, ikke det enkelte styremedlem. Det enkelte styremedlem har felles ansvar for selskapet og har ikke et spesielt informasjonsansvar overfor dem som har oppnevnt styremedlemmet. Og sånn må det være, fordi det i de fleste selskaper jo er en valgkomité som oppnevner styremedlemmene. Selv om det i dette tilfellet er et direkte valgt styremedlem i Aker Holding, endrer ikke det på dette prinsippet, og det er det prinsippet som Aker-systemet ikke forholdt seg til, og derfor ble ikke informasjonen god nok, og bred nok, til at man kunne agere tidsnok.

Torbjørn Hansen (H) [10:44:01]: Jeg må jo beklage hvis vi har ødelagt påskeferien for representanten Svein Roald Hansen, men det var for så vidt kjent for Regjeringen at disse transaksjonene ville bli vedtatt, fredagen før påske.

Jeg mener at dette er en så spesiell sak at det reiser spørsmål om relasjonen mellom Arbeiderpartiet og hovedeieren i Aker. Regjeringen bruker altså 5 milliarder kr av felleskassen på å investere i et lite holdingselskap, dominert av en privat næringslivsaktør. Kjøpet skjer uten uavhengig finansiell rådgiver, hvilket er historisk. Ekspertene mener at prisen er altfor høy, private aksjonærer får andre betingelser. Det er inngått en aksjonæravtale som er mangelfull, og som ikke er forsvarlig for staten, og vi har en statsminister som hyller pioneren på tv, mens Regjeringen sitter passiv og observerer at disse interntransaksjonene i milliardklassen foregår mellom Aker og et selskap som staten er eier i.

Hvordan er det mulig for en enkeltaktør i næringslivet å få den type behandling, mens alle andre får skatteøkning av denne regjeringen?

Svein Roald Hansen (A) [10:45:08]: Nå sa representanten Hansen at det var kjent at disse transaksjonene skulle finne sted. Det er i grunnen kjernen i denne saken. Det som var kjent lenge, var at man ønsket å kjøpe seg opp i Aker Oilfield Services. Det var kjent og kommunisert. På Eiermøtet ble det i tillegg opplyst om dette Aker DOF Deepwater, men de øvrige tre transaksjonene og et obligasjonslån ble det ikke kommunisert og informert om. Da har ikke staten grunnlag for å agere, slik de gjorde i ettertid da dette ble kjent gjennom børsmeldingen. Det er dette opposisjonen hopper elegant og glatt over og der den mangelfulle informasjonen ligger.

Det er den erfaringen som er gjort med Aker, at her har de ikke opptrådt slik man er vant til. Derfor skal man inn for å presisere avtalen og sørge for at det i hvert fall ikke kan påstås at det er misforståelser som ligger til grunn hvis det skulle oppstå en tilsvarende situasjon.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:46:19]: Kristeleg Folkeparti set pris på at det no er brei politisk einigheit om at Aker-saka har vist behovet for ein aktiv og bevisst eigarskapspolitikk frå statens side, i tråd med eigarskapsmeldinga.

Dette står i sterk kontrast til det statsråd Dag Terje Andersen sa i 2007. På spørsmål frå meg om det hadde vore vurdert å kjøpa opp ein større aksjepost for å få større påverknad i selskapet når ein først hadde bestemt seg for å gå inn i Aker Solutions, gav statsråd Andersen eit svar som berre kan tolkast slik at det var ikkje interessant, fordi Aker skulle ha kontrollen, mens staten skulle vera ein passiv partnar. Heldigvis er det heilt andre signal no.

Spørsmålet er: Er representanten Hansen einig i at statsråd Brustad hadde eit krevjande utgangspunkt med den aksjonæravtalen som statsråd Andersen hadde forhandla fram, men at Brustad samtidig burde vore ekstra årvaken og aktiv i oppfølginga av eigarskapet i lys av dei hol denne avtala hadde?

Svein Roald Hansen (A) [10:47:25]: Statsråd Brustad hadde et krevende utgangspunkt fordi Aker-systemet ikke oppførte seg slik man burde oppføre seg når det gjelder å gi informasjon. Og man oppførte seg ikke slik man bør oppføre seg når det gjelder å sikre at hele aksjonærfellesskapet har mulighet til å få sagt sitt om såpass omfattende transaksjoner, særlig fordi det er mellom nærstående selskaper, som i denne saken. Derfor burde denne saken vært kjørt på generalforsamlingen i Aker Solutions, slik den også er blitt etter at statsråden grep inn. – Det er det krevende utgangspunktet.

Jeg tror ikke det er mulig å konstruere en aksjonæravtale, slik man gjorde i 2007, som forhindrer at man velger å la transaksjonene gå i et datterselskap, nemlig Aker Solutions AS i stedet for Aker Solutions ASA. Det tror jeg ville vært en krevende juridisk øvelse, å sikre innflytelse ned gjennom selskapsstrukturen.

Presidenten: Replikskordskiftet er slutt.

Carl I. Hagen (FrP) [10:48:40]: La meg først få lov til å ta opp forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, som er inntatt på side 12 i innstillingen.

Denne saken begynte i realiteten i det offentlige rom den 3. april med en førsteside i Dagens Næringsliv, hvor det var store overskrifter og dramatisk ble hevdet at Kjell Inge Røkke hadde veltet over noen dårlige selskaper og store lån til staten uten at staten egentlig var informert.

Etter hvert som saken har rullet i media og kommet frem også i komiteens høringer og i innstillingen, ser man at de første medieoppslagene var relativt feilaktige. Jeg synes at på det tidspunktet ville det vært naturlig for statsråden å gå grundig inn i aksjonæravtalen, gå grundig inn i transaksjonene, gå grundig inn i hva staten egentlig hadde fått av økt ansvar, og så forholdt seg relativt rolig og behersket.

Realitetsforholdene er at statens indirekte eierandel i Aker Solutions ASA er 12 pst. Kjell Inge Røkkes er langt høyere, så han har fremdeles et hovedansvar for det som ble flyttet fra andre selskaper og inn i Aker Solutions ASA. 12 pst.! Fra media fikk man jo inntrykk av at Aker Solutions omtrent var et 100 pst. statseid selskap som hadde overtatt alle problemene fullstendig. Det er en av de første kritikkene av statsråden fra vår side, at hun ikke fikk slått fast i det offentlige rom at dette hadde en helt annen konsekvens for staten enn det enkelte hevdet i medieartiklene.

Så er det slik at hvis det fra begynnelsen av fra Dag Terje Andersens side hadde vært ønskelig med det som Svein Roald Hansen nå hevder er det normale i næringslivet, nemlig at styreleder og konsernsjef har et ansvar for å informere store eiere, så skulle det i tilfelle vært nedfelt i aksjonæravtalen. Hvorfor var ikke det et punkt i aksjonæravtalen at staten, som følge av sin eierandel i Aker Holding på 30 pst. og i Aker Solutions på 12 pst., i tillegg til å bli behandlet likt med andre aksjonærer, skulle få informasjon fra konsernsjef og styreleder i Aker Solutions ASA? Det synes jeg er meget kritikkverdige hvis det var det staten ønsket. Min oppfatning er at staten aldri har ønsket

det. Staten laget en konstruksjon sammen med Aker og de to svenske eierne – Aker Holding – som skulle være et holdingselskap, som så kun skulle utøve stemmemakten i Aker Solutions ASA med 40 pst. Da er det helt naturlig at Aker har oppfattet at staten i realiteten ikke ønsket å være en veldig aktiv eier som skulle ta del i de forretningsmessige disposisjoner og de forretningsmessig strategiske valg.

Det staten kjøpte aksjene for i Aker Holding, hadde ett formål – det var også grunnen til at Fremskrittspartiet støttet dette kjøpet – og det var å sikre at Aker Solutions ASA forble på norske hender med hovedkontor i Norge i ti år. Det var ikke ment at man skulle gå aktivt inn og foreta forretningsmessige vurderinger. Derfor gikk dette via et holdingselskap, som kun skulle ta stilling til det som skulle behandles på generalforsamlingen i Aker Solutions ASA.

Men det var kjent for staten, og vel for alle andre gjennom børsmeldinger og rapporter, at det på møtet i Aker Solutions ASA ble vurdert å kjøpe Aker Oilfield Services. Det er riktig at dette er ett av flere selskaper, men det er vel ca. 80 pst. av den totale transaksjonen, og på eiermøtet den 13. mars fikk man beskjed om at det også var et selskap til som brakte dette opp i 90 pst. av den totale verdien.

Jeg er enig i at det er spørsmål om obligasjonslånet. Men når staten i eiermøtet blir kjent med 90 pst. av en transaksjons innhold, er det da virkelig de tre siste selskapene, som til sammen utgjør 10 pst., som i realiteten gjør at staten føler at dette skulle vært på generalforsamlingen i Aker Solutions ASA? Det er jo meningsløst at de siste 10 pst. er så avgjørende at dette skulle ha vært på en generalforsamling. Det måtte da være tilstrekkelig at man visste om det ene selskapet, 80 pst., og DOF i tillegg på 10 pst. I tilfelle burde jo departementsråd Søberg ha sagt at dette er så store, strategiske og viktige ting at dette må på generalforsamlingen i Aker Solutions ASA, og derved bringes inn til styrebehandling i Aker Holding. Den fremstillingen som Svein Roald Hansen og saksordføreren her har, er helt ulogisk. Staten var vel kjent med mesteparten av denne transaksjonen når det gjelder kroner, og sa bare at den skulle følge aksjonæravtalen. Og det var det Aker oppfattet at de gjorde hele tiden, noe som fremgår av brevet til komiteen fra konsernsjef Øyvind Eriksen i Aker ASA.

Så dersom Sylvia Brustad i realiteten hadde dempet dette ned, istedenfor å komme med sterke kritiske synspunkter på Aker ASAs holdning i disse spørsmålene og rette sterk kritikk også mot Aker Solutions ASAs styreleder og konsernsjef, tror jeg saken ikke hadde blitt av stor betydning. Det er også spørsmål om dette er så store og strategiske kjøp at de egentlig hører hjemme i Aker Solutions ASAs generalforsamling. Da må man jo se på selskapets størrelse og på hvor mange handler som gjøres i forhold til totaliteten i selskapet, og da er det også et stort spørsmål om det kommer under at dette er så stort og av så strategisk betydning at det skulle være der. Jeg konstaterer at her er det delte oppfatninger.

Men en del av vår hovedkritikk overfor Sylvia Brustad er at hun ikke har gjort noe. Hvis man skulle si at hun skulle ha et aktivt eierskap, som det vel hevdes, har det aktive eierskapet vært ikke-eksisterende frem til 3. april i år da

denne saken såkalt eksploderte i Dagens Næringsliv. Det er det som er vår kritikk. Hvis hun selv mener at hun har vært aktiv eier, har hun ikke vært det. Det er ikke samsvar mellom det som hevdes i ettertid, og det som hevdes i fortid. Hun hadde ikke beredt grunnen for å være indignert og forbannet når hun ikke hadde sørget for at Aker Solutions ASAs ledelse og styre var klar over at de hadde en informasjonsplikt direkte overfor departementet. Det er noe som statsråden har funnet opp i ettertid. Det er en kritikkverdig embetsførsel av en statsråd, og er bakgrunnen for at vi, sammen med andre, fremmer mistillitsforslaget. Det er embetsførselen til statsråden vi skal kontrollere. Og her har statsråden endret dramatisk sin utøvelse av eierskapet i Aker Holding midtveis i en offentlig prosess. Det er det ikke akseptabelt at en statsråd gjør. Hvis en statsråd ønsker å fremstå som aktiv, og at det er hennes holdning å være aktiv, da må hun være aktiv fra dag én, ikke velge å bekjentgjøre det etter at det er blitt en sak som i realiteten eksploderer i media. Det er denne endringen som er bakgrunnen for at embetsførselen i realiteten ikke har vært akseptabel.

Så har vi i en egen merknad påpekt at Fremskrittspartiet stemte for dette kjøpet. Det var for å sikre norsk eierskap, og fordi vi ønsket at hovedkontoret for et betydelig teknologisk avansert selskap skulle være i Norge. Vi liker ikke tendensen til å bli et land hvor veldig mange selskaper er kontrollert fra hovedkvarter i utlandet – at vi bare skal ha den typen selskaper. Der er vi uenige med andre borgerlige partier, men det står vi ved. Og vi synes at dette i realiteten ble sikret i denne saken gjennom den aksjonæravtalen som sikrer at verken Aker eller staten kan selge sine aksjer før det er gått ti år. Det hadde vært fornuftig.

Det andre som vi for så vidt kritiserer statsråden for, er at hennes offentlige uttalelser bidro meget sterkt til problemer for selskapet. Hun skapte med sterke uttalelser tvil om det var en kvalifisert ledelse i Aker Solutions ASA – hun skapte sterk tvil, og sa vel nesten rett ut at hun var blitt lurt av det andre store selskapet, nemlig Aker ASA, som eier 60 pst. av Aker Solutions ASA, og det skaper negative holdninger til selskapet. Det kan da ikke være et formål for en eier å gi offentlige uttalelser som bidrar til at aksjekursene faller, at tilliten til selskapets styre og ledelse blir svakere, at omdømmet reduseres og at man skaper inntrykk av at en annen aksjonær, som man har en aksjonæravtale sammen med, i realiteten ikke opptrer i samsvar med hva man kan si er etiske og normale regler. Men når man har opptrådt i samsvar med aksjonæravtalen, fordi det ikke har stått noe i aksjonæravtalen om forhåndsinformasjon fra styreleder og konsernsjef til den indirekte minoritetsaksjonæren med 12 pst., da har statsråden i realiteten vist en embetsførsel som vi finner mangelfull og uakseptabel. Det er mange statsråder som vi synes gjør en dårlig politisk jobb, fordi vi ganske enkelt er i opposisjon til Regjeringen – pr. definisjon har vi vel ikke så stor tillit til noen av statsrådene, men vi bruker aldri mistillitsforslag med mindre det har skjedd noe eksepsjonelt, og det er det vi mener har skjedd i denne saken. Statsrådets håndtering av denne saken, snuoperasjonen midtveis og inngåelsen av en avtale som i realiteten gjorde den ekstraordinære ge-

neralforsamlingen i Aker Solutions ASA til et rent skuespill, er en embetsførsel som ikke er akseptabel, selv fra en statsråd fra et parti som vi er i opposisjon til. Derfor står vi ved det vi har skrevet i innstilling, og vi står ved vårt forslag, som er fremsatt.

Presidenten: Representanten Carl I. Hagen har tatt opp det forslaget han viste til.

Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [11:00:41]: Representanten Hagen brukte mesteparten av sitt innlegg til å gjenta den kritikken han reiste i påsken, og som ligger i særmerknaden fra Fremskrittspartiet, at statsråden burde forholdt seg i ro. Han går veldig langt i å vise stor forståelse for at Aker ikke informerte på en skikkelig måte, fordi det ikke var skrevet med – nær sagt – små nok bokstaver i aksjonæravtalen.

Det som er situasjonen, er at statsråden får mistillitsforslag mot seg, ikke fordi hun har brutt noen lov, ikke fordi hun ikke har overholdt informasjonsplikten til Stortinget, som ikke er et uvanlig grunnlag, og ikke fordi hun ikke har fulgt opp stortingsvedtak. Jeg tror det må være første gang en statsråd får mistillitsforslag mot seg for måten hun har agert på i det offentlige rom. Hvordan mener Carl I. Hagen at man skal kunne agere på en informasjon man ikke har fått, slik Hagen krever at statsråden skulle ha gjort?

Carl I. Hagen (FrP) [11:01:49]: Det jeg sier, er at når hun i ettertid sier hun skulle ha fått informasjon, og det ikke står i avtalen, er den anklagen som både Svein Roald Hansen og statsråden har rettet mot Aker-systemet, gjort på feilaktig grunnlag. Det har aldri stått i aksjonæravtalen eller blitt sagt fra styremedlem i Aker Holding-styret, fra statens representant, at det skulle gis informasjon. Hun har ingen rett til å klage i det offentlige rom på at hun ikke har fått informasjon, for det har aldri vært meningen at hun skulle få informasjon. Det er mitt poeng. Og så har hun midtveis latt som om hun er lurt, latt som om det er andre som har gjort graverende feil – altså skyldt på andre. Det synes jeg er en uakseptabel embetsutøvelse av en statsråd. Jeg går ut fra at vi alle er enige om at vi skal vurdere alle statsråders embetsutøvelse. Når politiske motstandere går over fra å være – la oss si – dårlige og svake, til å bli uakseptable statsråder fordi de forringer statens eierinteresser, og ikke greier å vise at staten som eier må opptre korrekt, er det helt naturlig og det eneste korrekte at man stiller et mistillitsforslag.

Øystein Djupedal (SV) [11:03:05]: La meg først si at jeg er veldig glad for Fremskrittspartiets ønske om at staten skal være eier i norsk næringsliv. Det er en positiv holdning. Det betyr at Fremskrittspartiet i dette tilfellet er enig med Regjeringen, og det er godt. Det som derimot er mer foruroligende, er at man er veldig uenig på borgerlig side. Dette er bare ett av svært mange punkter der de borgerlige partiene står diametralt mot hverandre. Mens Hagens parti mener at staten skal sitte med eierskap, mener de andre borgerlige partiene at det er en vederstyggelighet

og ønsker staten ut. Det vil i så fall være nok et eksempel på hvilket borgerlig kaos vi kan stå overfor hvis de skulle få flertall til høsten, men la nå det ligge.

Mitt spørsmål dreier seg mer om det prinsipielle i dette, ikke akkurat knyttet til Aker-saken som sådan. Gitt en situasjon der statsråden i Næringsdepartementet er fra Fremskrittspartiet, ville det ikke da være naturlig hvis et selskap der staten var eier, hadde tenkt å gjøre en større transaksjon, å ta kontakt med eierdepartementet og informere om hva man hadde tenkt å gjøre? Vil ikke Hagen mene at det hadde vært en naturlig og klok måte å forvalte eierskapet på, å være i dialog med sine eiere?

Carl I. Hagen (FrP) [11:04:16]: Jeg kunne ha lyst til å ta imot den utfordringen fra Øystein Djupedal og snakke om fremtiden, men jeg skal greie å motstå det da det ikke er jeg som bestemmer om fremtiden til Fremskrittspartiet. Det er helt andre som Øystein Djupedal eventuelt må stille spørsmålet til.

Jeg forholder meg til at vi har denne saken til behandling. Jeg kan i realiteten ikke se at når det ikke har vært gitt noen beskjed til styreleder og konsernsjef i Aker Solutions ASA om å gi informasjon, verken i aksjonæravtale, i tidligere kommunikasjon, i eiermøter eller fra statens styrerepresentant i Aker Holding, når det aldri har vært nevnt, til tross for at man visste om 80–90 pst. av disse transaksjonene, ser jeg ingen grunn til at Aker Solutions' styreleder og konsernsjef av seg selv plutselig skulle finne på å gi informasjon om dette.

Ola Borten Moe (Sp) [11:05:24]: Carl I. Hagen brukte store deler av sitt innlegg til å understreke at staten var tiltenkt en passiv rolle som eier i Aker Holding, og at man burde ha holdt seg unna å kommentere de transaksjonene som skjedde, og stilt spørsmål ved om de var store nok til at det burde ha skjedd. Er Carl I. Hagen enig i at staten til enhver tid er nødt til å ivareta både hensynet til egne verdier, ikke minst fordi man her representerer fellesskapets ressurser, og at man også er nødt til å ta vare på aksjonærfellesskapet? Når det så settes store spørsmålsteget ved transaksjonene som skjedde mellom nærstående selskap i samme interessesfære, er det da ikke bare en rett, men også en plikt for statsråden til å gripe inn for å rydde opp?

Carl I. Hagen (FrP) [11:06:14]: Nei, da er det en plikt for statsråden å vurdere hvorledes hun vil utøve statens eierskap. Hvis hun ønsket å utøve det veldig aktivt, være ekstraordinært informert, som en 12 pst.-minoritets-eier indirekte i Aker Solutions ASA, ville hun sørget for at styreleder og konsernsjef var klar over det, at de visste om det. Det gjorde hun ikke. Hun fant på denne aktiviteten etter at det var stilt spørsmål i pressen. Ingen vet hvorfor. Det var vel en herr Eilertsen som først påstod at man hadde sendt over noen dårlige forretninger og dårlige selskaper og brukt de andre som søppelkasse. Hvilken interesse hadde han av å skape det inntrykket i det offentlige rom? Det er mange som kan ha sine agendaer. Der skal statsråden ivareta statens verdier, det er helt riktig. Ved

måten hun gjorde det på, reduserte hun verdien. Nå må man bygge opp igjen renommeet til Aker Solutions ASA og Aker-konsernet totalt sett etter at statsråden har bidratt til å redusere omdømmet til dette selskapet. Det er det vi beklager meget sterkt at hun gjorde.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Per-Kristian Foss (H) [11:07:31]: Dette er en kontrollsak som dreier seg om transaksjonene knyttet til forholdet mellom Næringsdepartementet og Aker og Aker Solutions. Kontrollsaken har konkludert med en sterk kritikk av statsrådets embetsførsel. I så måte deler jeg representanten Hagens gjennomgang av denne del av saken. Det dreier seg ikke om en frifinnelse av Aker, som det ble sagt av representanten for det største regjeringspartiet.

Vi har ikke behandlet aksjeloven, og vi har ikke behandlet mindretallsvernet i aksjeloven. Det kan godt tenkes, som flere i den offentlige debatt har tatt til orde for nylig, at det trenger en styrkelse, men det er opp til Regjeringen å komme med utspill av den typen.

Vi har heller ikke behandlet Akers behandling av mindretallsaksjonærer generelt. Det har ikke vært noen sak for kontrollkomiteen. Derfor er det ikke noe grunnlag for å trekke slike konklusjoner som det representanten Svein Roald Hansen gjorde.

Vi har heller ikke behandlet det Stortinget har behandlet tidligere, i 2007, nemlig kjøpet av disse aksjene, men et lite blikk på kjøpet kan nok forklare noe av Næringsdepartementets opptreden. Man må vel kunne si at den – la oss kalle det – regnbueallianse som utgjorde flertallet for å kjøpe, alt fra Fremskrittspartiet via Senterpartiet og Arbeiderpartiet til SV, jo ikke i denne sal tidligere har gitt uttrykk for helt entydige oppfatninger om statlig eierskap, for å si det litt forsiktig. Derfor har nok denne uklarheten også preget statens opptreden i saken. Hvis det, innledningsvis, kan oppfattes som en formildende omstendighet, skal jeg gjerne godta det, men det er altså ikke dette som har vært saken for kontrollkomiteen i denne runden.

Hovedkritikken fra en samlet opposisjon er todelt:

1. Staten klaggjorde aldri kravet om en tosporskommunikasjon overfor Aker, altså at man ville ha informasjon bak statens styrerepresentants rygg i tillegg til den informasjon som ble gitt til statens styrerepresentasjon.
2. Statens reaksjoner overfor Aker var sterkt kritikkverdige, både de unnlattelsessynder som ble begått da man ikke reagerte, og den overreaksjon som så skjedde i etterkant.

Om overreaksjonen var mediestyrt eller ikke, skal jeg i denne sammenheng la ligge, men det var tross alt et betydelig sammenfall mellom at saken ble kjent og kritisert i media, og det at statsråden kom på banen, som det heter, med ganske sterke uttalelser.

Først til det første forholdet, nemlig kommunikasjonen. Det som saksordføreren sier er det vanlige, at man driver informasjon både direkte overfor eier og via statens utpekete styrerepresentasjon. Vel, vel, vanlig og vanlig – det er i alle fall ikke mer vanlig enn at også regjeringspartiene

i innstillingen finner grunn til å be om en tydeliggjøring av dette. Det kan ikke være veldig vanlig når det reises et behov for tydeliggjøring selv fra regjeringspartienes side.

Under høringen stilte vi spørsmål om på hvilket tidspunkt i denne prosessen – som altså startet i september i fjor, og endte opp med et vedtak den 30. mars, bekjentgjort en dag senere – Næringsdepartementet gav tydelig uttrykk for at man ønsket en slik direkte kommunikasjon i tillegg til styrerepresentantens informasjon. Vi fikk aldri noe svar.

Jeg spurte også om statsråden kunne sitere fra eierskapsmeldingen som ble fremlagt av denne regjering, hvor denne dobbeltkommunikasjonen også er tydeliggjort.

Vi har ikke mottatt noen sitater, og jeg ser med spenning frem til statsrådets innlegg, om hun nå har funnet bedre sitater fra eierskapsmeldingen som viser at dette er tydeliggjort. For jeg forutsetter at Aker, som et stort, samfunnsbevisst, samfunnsengasjert konsern er kjent med Regjeringens eierskapsmelding.

Det er vår oppfatning at hovedansvaret for denne mangel på klarhet – og nå bruker jeg ikke mitt eget uttrykk, det var Djupedal som brukte uttrykket «uklarhet» om dette – ligger i departementets håndtering av saken. Det er de som må bære et hovedansvar for dette, og det hovedansvaret ligger på statsråden.

Så til del 2 i kritikken, som altså dreier seg om statsrådets håndtering av saken da den var til behandling i Aker-konsernet. Den 18. september ble det første gang kjent at man planla transaksjoner. Da var ikke alle selskaper nevnt, men selskaper som i dag utgjør hoveddelen av transaksjonene, ble nevnt. Så ble det på Eiermøtet senere også informert om dette. Der var riktignok ikke alle selskapene med, men som representanten Hagen sa, Aker Oilfield Services, som da utgjorde omtrent 80 pst. av transaksjonen, var da kjent. Representanter for selskapet har understreket at de spurte uttrykkelig om det var ønsket mer informasjon, og fikk aldri noe spørsmål fra Næringsdepartementet. Det var jo ikke slik at Næringsdepartementet måtte løpe daglig til Aker – det er det ingen som forventer – og spørre om de har noe nytt på gang, men i Eiermøte som den nye administrerende direktør avholdt, ble man uttrykkelig spurt om man trengte mer. Ingen reaksjon kom fra Næringsdepartementets side. Og det er i henhold til Næringsdepartementets eget referat fra Eiermøtet.

Også frem til selve beslutningen ble fattet, hadde Næringsdepartementet muligheter for å be om ytterligere informasjon. De hadde muligheter for å engasjere uavhengig finansiell ekspertise for å vurdere disse transaksjonene. Så kan man diskutere om det vil være passivitet eller aktivitet, men jeg mener i alle fall at så lenge man har investert 5 milliarder kr, krever selv det å bare bruke vetoretten at man følger med og vurderer om verdien av investeringene på denne måten styrkes, forringes, eller om det er noe midt imellom. Der har Næringsdepartementet betydelig ekspertise internt, men i alle tilsvarende saker tidligere, med større transaksjoner, har man engasjert uavhengig ekspertise for å få en vurdering av dette.

Behovet for å engasjere et uavhengig selskap for å vurdere transaksjonene så Næringsdepartementet først etter-

på. Pareto, som er det eneste selskap som har vurdert dette, og som ikke har hatt nære forretningsforbindelser med Aker tidligere, gav jo Næringsdepartementet vurderinger etter at beslutningen ble fattet – altså ikke mens beslutningsprosessen pågikk, men i ettertid. Det mener jeg er en embetsførsel som ikke er noen god ivaretagelse av en stor investering som 5 milliarder kr i Aker representerer. Så Næringsdepartementet kunne handlet, kunne gjort ting på forhånd, ja man kunne sågar bedt om en utsettelse av avgjørelsen for å få vurdert ting nærmere. Det ville jeg hatt betydelig forståelse for. Men da beslutningen var fattet, kontrakten signert, da reagerte man med – slik jeg oppfatter det – en sterk overreaksjon, nemlig med å være forbannet og en rekke andre skjellsord, som jeg ikke skal gjenta her fra talerstolen. På det tidspunkt var imidlertid avtalen bindende. Hva hadde man da å oppnå, annet enn seks uker med voldsomme mediereaksjoner, som åpenbart også har skadet Akers arbeidsplasser, og som jeg ikke synes har styrket tilliten til statens eierskap heller? Og så endte man med å godta det man først hadde vært forbannet på.

Så sier man i ettertid at det bare var prosessen man var forbannet på. Vel, hvorfor brukte da statsråden et uttrykk som at man burde vurdere å «nullstille» transaksjonen? Det dreier seg ikke om behandling på en generalforsamling hvor staten ikke er representert. Det dreier seg rett og slett om å nullstille en avtale, som allerede var signert. Dette styrker ikke tilliten til at det er sakkunnskap som dominerer i statens eierskap. Det er andre del av hovedbegrunnelsen for det forslaget som nå fremmes.

Et mistillitsforslag er sjeldent. Det er et sterkt virkemiddel. Etter min oppfatning er dette et forslag som har kommet til etter grundig overveielse, med god saklig begrunnelse i mangelfull, sterk kritikkverdig embetsførsel. Det er også en samlet komité som faktisk oppsummerer kravene til eierskap på en måte som iallfall gjør at det kan ikke ha vært tydelig hele tiden, og tydelighet og forutsigbarhet er noe som må prege statens opptreden i forvaltning av store økonomiske verdier.

På denne bakgrunn anbefaler jeg Høyres representanter å stemme for forslaget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [11:17:19]: I Aftenposten 4. april sa Høyres næringspolitiske talsmann, Torbjørn Hansen: «Vi krever en omfattende uavhengig granskning av alle disse transaksjonene, inklusive aktørenes habilitet og selskapsstyring.» Hva mener Per-Kristian Foss om Hagens råd, at statsråden burde vendt det døve øret til og forholdt seg i ro og passiv overfor de transaksjonene som var skjedd, og altså oversett Høyres krav? Det er det ene.

Og det andre: Både Hagen og Per-Kristian Foss viste til at hoveddelen, verdimessig, av transaksjonene var kjent lenge, og det er riktig. Men når det gjelder prinsippet om å sikre en behandlingsmåte som fjerner enhver tvil om fordelsoverføring fra en aksjonær til en annen, er det vel prinsippet som er viktig, ikke nødvendigvis størrelsen på det som kunne være en fordelsoverføring?

Per-Kristian Foss (H) [11:18:24]: Det siste er jeg enig i. Men da undrer jeg meg over hvorfor man ikke nedfelte det i aksjonæravtalen. Det at man f.eks. bruker som en forretningsmetode å foreta overføringer i et AS eid av et ASA-selskap, er ingen ukjent metode, og for dem som har studert hovedeieren i Aker-konsernet grundig, og det regner jeg med at departementet gjorde, er det, skal vi si, en veldig kjent metode. Så hvorfor man da ikke har sikret seg i aksjonæravtalen mot en slik opptreden, er fullstendig uforståelig for meg. Men det understreker til fulle at behandlingen av kjøpet var tilfeldig og ikke preget av den gode saksbehandlingen som vanligvis preger Næringsdepartementet i slike saker. Mitt inntrykk var at initiativet til dette var initiert utenfra, etter press ikke minst fra LO, og det skjedde uten finansiell rådgivning den gang. Derfor står man der man nå står.

Øystein Djupedal (SV) [11:19:28]: Det er interessant å få avdekket i offentligheten hvor stor forskjell det er mellom holdninger til eierskapet fra Høyres representant og fra Fremskrittspartiets representant. Det viser diametralt motsatte syn på hvordan et statlig eierskap forvaltes, og statlig eierskap i sin alminnelighet. Det er interessant å observere, for det er vel vanskelig å tenke seg hvordan man her skal klare å finne en slags framforhandlet løsning på dette, uten at den ene må skifte standpunkt totalt. Den situasjonen håper ikke jeg vi skal oppleve, men la nå det ligge.

Så til det jeg tenkte å spørre representanten Foss om: Det har fra Høyres representanter i denne saken vært brukt uvanlig sterke ord – jeg skal bare ta et lite knippe: Det har vært reist krav om riksrett, man har sagt at dette er tilsvarende russiske oligarker, man har sagt at det har vært «den største skandalen» under den rød-grønne regjering, og Per-Kristian Foss selv har sagt at det ligner på «politisk korrupsjon».

Nå som saken er i ferd med å gå inn for landing, mener Foss at det er dekning for disse ordene Høyre har brukt?

Per-Kristian Foss (H) [11:20:42]: Jeg har ikke behov for å trekke tilbake noen av de uttalelser jeg har gitt i denne saken, men jeg har behov for å si følgende: Skal man sitere en stortingsrepresentant, som i dette tilfellet Torbjørn Hansen, skal man ikke jukse med sitatet. Han har ikke reist noe krav om riksrett. Han har uttalt at han bad om at det ble vurdert. Og det tilligger faktisk kontrollkomiteen til enhver tid å vurdere ansvarsloven. Det har vi gjort, også i denne saken.

For øvrig synes jeg nok kanskje at representanten for SV skal være litt mindre kjepphøy når det gjelder å innkassere med stor begeistring støtten fra Fremskrittspartiet til å kjøpe aksjer i det private næringsliv. Det var ikke den samme glede vi opplevde da Fremskrittspartiet allierte seg med Arbeiderpartiet om engasjementet i IT Fornebu. Da var ikke SV til stede med den samme glede, så dette må være noe SV har lært seg til under den rød-grønne perioden. Det går an å fralære seg det igjen og vende tilbake til mer kritiske tider, da man kunne se på statlig eierskap som et hensiktsmessighetsspørsmål, men som ikke betyr

at staten skal hoppe hver gang det kommer en kapitalist og vil ha støtte fra staten.

Ola Borten Moe (Sp) [11:22:01]: Høyres kritikk mot statsråden er særlig rettet mot at man gjennom passivitet har unnlatt å innhente den nødvendige informasjonen i forkant av at transaksjonene ble offentliggjort, faktisk i en slik grad at man mente at hvis man hadde gjort jobben, kunne man ha gitt staten et eget grunnlag for å vurdere både pris og industriell strategi på selvstendig grunnlag.

Selv om man legger Høyres forståelse til grunn for hvordan informasjonsflyten skulle gå, nemlig gjennom statens representant i styret, vet vi jo at denne informasjonen først ble henne til del den 25. mars, altså en uke før transaksjonene ble offentliggjort. Mener Foss på bakgrunn av det at det er en rimelig kritikk å reise at man både skulle ha vurdert dette på eget grunnlag, både i forhold til pris og industriell strategi, og så meldt dette tilbake til selskapet?

Per-Kristian Foss (H) [11:23:05]: Det er ikke riktig at man først fikk den informasjonen den 25. mars. Hoveddelen av transaksjonen ble kjent den 13. mars, og da hadde det allerede blitt opplyst om store transaksjoner på gang i september foregående år, så det kom ikke som et sjokk på departementet at dette skulle skje. Jeg har ikke behov for annet enn å sitere hva en samlet komité setter av krav til eierskap. Det står i innstillingen:

«Komiteen vil videre understreke nødvendigheten av at staten, (...), som eier deltar aktivt og tydelig med klare, velbegrunnede og selvstendige standpunkter knyttet til større strategiske industrielle disposisjoner i selskapet.»

Det er jeg helt enig i. Det har også Fremskrittspartiet underskrevet, og nåværende regjeringspartier. Men en forutsetning for å kunne gjøre dette er at man i alle fall følger med i timen, at man holder seg informert, at man stiller spørsmål, og at man engasjerer uavhengig ekspertise for å gi råd. For staten å stille opp som minoritets-eier overfor en stor, sterk, tøff og profesjonell strategisk eier som Røkke, krever både at man følger med i timen, og at man har kunnskaper om hva som foregår. Staten har ikke gjort noen av delene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ola T. Lånke (KrF) [11:24:38]: I 2007 vedtok Stortinget med stemmene til Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet å kjøpe 30 pst. av Aker Holding. Dette var et nyopprettet holdingselskap, hvis eneste formål var å eie drøyt 40 pst. av Aker Solutions. Staten og Aker ASA forpliktet seg til å eie aksjene i minst ti år. Begrunnelsen for kjøpet, slik det framgår av St.prp. nr. 88 for 2006–2007, var å sikre kompetanse og Eiermiljø i Norge i et langsiktig perspektiv og gi et godt fundament for utvikling av den industrielle kompetanse selskapet besitter.

Næringskomiteens flertall skrev i innstillingen at «denne saken er et godt eksempel på at Regjeringen fører en aktiv næringspolitikk.»

Dette oppkjøpet ble gjenstand for sterk kritikk, både fra uavhengige fagpersoner og fra opposisjonen. Kristelig Folkeparti er generelt tilhenger av statlig eierskap for å sikre naturressurser, hovedkontorfunksjoner og viktige kompetansemiljøer i Norge. Men det må skje på ryddige vilkår.

Kristelig Folkeparti gikk sterkt imot dette oppkjøpet fordi det var mangelfullt begrunnet, fordi prisen var for høy, og fordi det gav staten for liten innflytelse. Kristelig Folkeparti var kritisk til at staten ikke benyttet seg av eksterne rådgivere til kvalitetssikring. Vi mente også det kunne føre til uheldige bindinger når staten gikk inn som direkte eier i det største leverandørselskapet på norsk sokkel.

Kristelig Folkeparti understreket dessuten under stortingsbehandlingen at dersom oppkjøpet fikk flertall, var det avgjørende at staten ikke ble en sovende partner, men aktivt sikrer statens verdier i den utstrekning det er mulig.

I april 2009 kom så nyheten om at Aker Solutions gjennomførte et større aksjekjøp i fem selskaper fra Aker ASA. Transaksjonen ble negativt mottatt på børsen, og aksjekursen i Aker Solutions ASA gikk ned 15 pst. Det ble hevdet at Aker Solutions betalte overpris for aksjene, og tidligere hedgefondforvalter Kjell Erik Eilertsen mente i Dagens Næringsliv 3. april 2009 at Røkke brukte Aker Solutions som «søppelkasse». Dette har også vært nevnt av tidligere talere.

Kristelig Folkeparti mener at den enigheten som ble oppnådd mellom Aker, Saab, Investor og Nærings- og handelsdepartementet 11. mai 2009 ikke innebærer reelle endringer med hensyn til vedtaket av 1. april 2009, bortsett fra at saken skal behandles på generalforsamling i Aker Solutions ASA, og at staten gjennom avtalen har forpliktet seg til å stemme for transaksjonene.

Vi kan ikke se at det gjennom de drøftelser som har foregått mellom staten og Aker siden vedtaket 1. april 2009 og avtalen av 11. mai 2009, har skjedd noen substansiell endring av de vedtak som statsråd Brustad reagerte så sterkt imot.

Kristelig Folkeparti registrerer også at avtalen av 11. mai på de fleste punkter er i strid med de anbefalinger som fremgår av Paretos rapport, som ble bestilt av Nærings- og handelsdepartementet etter offentliggjøring av transaksjonene.

I sitt brev til komiteen av 15. mai henviser konsernsjef Øyvind Eriksen til møtet med departementet av 13. mars 2009, hvor departementsråden tok opp spørsmål rundt aksjonærvtalen. Eriksen uttaler i sitt brev:

«Vi kunne vanskelig oppfatte departementsrådets påpekning annerledes enn at det var styret – og ikke eierne – i Aker Holding som vi skulle forholde oss til.»

Dette står i klar kontrast til departementets presisering overfor komiteen om at det vanlige er at styreleder og/eller daglig leder kommer og informerer eier om saker av strategisk interesse eller av ellers viktig betydning for selskapet.

Det synes å ha vært uklarhet om rapporteringsrutiner mellom Nærings- og handelsdepartementet og Akerledelsen. Kristelig Folkeparti kan ikke se at Nærings- og

handelsdepartementet på noe tidspunkt har klargjort overfor Aker at man forventer direkte informasjon til departementet fra styreleder og/eller daglig leder i tillegg til den informasjon som gis til statens styrerepresentant. På spørsmål under høringen, og senere i brev til komiteen av 3. juni 2009, kunne statsråden heller ikke vise til at dette er klargjort i eierskapsmeldingen.

Nærings- og handelsdepartementet kan heller ikke godtgjøre at styrerepresentanten oppnevnt av staten var gjort kjent med dette behov for direkte informasjonskanal mellom Aker og departementet i tillegg til den informasjonen hun selv stod for. Kristelig Folkeparti mener hovedansvaret for denne uklarheten påhviler Nærings- og handelsdepartementet.

Kristelig Folkeparti forutsetter at det for fremtiden er en bedre dialog mellom eiere i forkant av denne typen transaksjoner, og at det er enighet før og ikke etter at transaksjonene er annonsert. Vi regner også med at det blir avklart hvordan og mellom hvem dialogen skal skje, i forkant.

Saken ble gjennom sin representant i styret for Aker Holding kjent med planlagte interne transaksjoner i Aker som ville berøre Aker Solutions ASA, allerede 18. september 2008. Den 24. februar 2009 ble det kjent at ledelsen i Aker Solutions ASA hadde planer om å kjøpe seg opp i Aker Oilfield Services AS. Videre ble det på Eiermøte 13. mars 2009 orientert om størstedelen av de planlagte transaksjoner. Staten var på dette møtet representert med fire representanter for Nærings- og handelsdepartementet. Disse hadde ikke innvendinger til saksbehandlingen og bad heller ikke om ytterligere informasjon til departementet.

Det ble også holdt møter mellom styrerepresentanten oppnevnt av staten og Nærings- og handelsdepartementet 25. mars, og mellom Aker Holding og departementet 30. mars. Departementet har hatt alle muligheter til å skaffe seg tilstrekkelig informasjon om transaksjonene og behandlingsmåten i hele denne perioden, men har unnlatt å gjøre det.

Kristelig Folkeparti mener at departementet hadde mulighet til å engasjere uavhengig finansiell rådgiver for å vurdere strategi og pris for transaksjonene før vedtak ble fattet. Dette kunne gitt staten grunnlag for å vurdere både pris og industriell strategi i oppkjøpene på et selvstendig grunnlag før vedtak ble fattet i selskapet.

Departementet forholdt seg i stedet passivt både til behandlingsmåte og verddivurdering. Kristelig Folkeparti mener at denne mangel på engasjement og aktivitet fra statsrådets side er sterkt kritikkverdig og ikke er egnet til å ivareta statens interesser.

Statsråden utviste først aktivitet og reaksjon etter at transaksjonene ble offentlig kjent og utsatt for til dels sterk kritikk. På dette tidspunkt var imidlertid vedtak fattet og avtale signert. Departementets reaksjon kom for sent til at vedtaket om transaksjonene kunne omstøtes. Dermed var vedtak fattet uten at departementet hadde foretatt en selvstendig vurdering av transaksjonene, slik man i ettertid har sett behov for.

Kristelig Folkeparti setter pris på at det under behandlingen av saken har framkommet bred politisk enighet om

at Aker-saken understreker behovet for et aktivt og bevisst eierskap fra statens side, i tråd med eierskapsmeldingen, og det er behørig understreket også av saksordfører Øystein Djupedal tidligere i debatten.

Kristelig Folkeparti har særlig merket seg at en samlet komité, altså inklusive regjeringspartienes representanter, mener at

«saken illustrerer behovet for en tydeliggjøring av statens klare forventninger som eier med hensyn til omfanget av selskapsinformasjon av strategisk eller industriell karakter, hvordan staten skal informeres, hvem som plikter å informere, og tidspunktet for en slik informering».

Videre sier komiteen at den vil

«understreke nødvendigheten av at staten som eier, på linje med andre industrielle eiere, deltar aktivt og tydelig med klare, velbegrunnede og selvstendige standpunkter knyttet til større strategiske industrielle disposisjoner i selskapet».

Kristelig Folkeparti tar dette som et klart signal om at en samlet kontroll- og konstitusjonskomité, og heller ikke regjeringspartiene, er fornøyd med den måten Regjeringen har håndtert eierskapet i Aker Holding på.

Statsrådets handlemåte når det gjelder ivaretagelse av statens eierskap i Aker Holding, har ut fra de begrunnelser jeg her har gitt uttrykk for, ikke vært egnet til å ivareta statens interesser, og er sterkt kritikkverdig. Kristelig Folkeparti beklager derfor statsrådets håndtering av saken.

Regjeringspartiene prøver i innstillingen – og jeg synes vel også her i salen i dag – å latterliggjøre mistillitsforslaget som fremmes. Mistillit er noe de fleste partier i Stortinget ikke fremmer i utide, det tror jeg vi er klar over. Så vidt jeg har brakt på det rene, har det ikke vært fremmet noe slikt forslag siden mot forrige Stoltenberg-regjering i 2000. Og det var et forslag fra kun ett parti.

Mistillit er alvor. Når Kristelig Folkeparti fremmer det i konkrete saker, har en statsråd begått handlinger som er sterkt kritikkverdige, eller unnlatt å gjøre noe, som også får alvorlige konsekvenser. I denne saken er det, som jeg har beskrevet i innlegget mitt, det som har skjedd.

Jeg forventer at statsråden her i salen viser en helt annen holdning og tar selvkritikk, i motsetning til det som har vært tilfellet så langt i denne saken.

Ola Borten Moe (Sp) [11:35:24]: Denne saken startet jo for to år siden, da staten sikret seg avgjørende innflytelse over et av et av Norges største og viktigste selskap gjennom erverv av i overkant av 12 pst. av aksjene. Tidligere Aker Kværner, nå Aker Solutions ASA, representerer et nasjonalt kompetansemiljø innenfor en av Norges klart viktigste næringer. Avtalen fikk som kjent bred tilslutning i Stortinget. Alle partier, utenom Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, stemte for kjøpet.

I vinter ble det gjennomført flere transaksjoner internt i Aker-sfæren, fra Aker ASA til Aker Solutions AS, et heleid datterselskap av Aker Solutions ASA. Transaksjonene berørte disse selskapene. Det var Aker Oilfield Services til ca. 1 milliard kr, Aker DOF Deepwater til 250 mill. kr, ODIM til 0,5 milliarder kr, Midsund Bruk til knapt 100 mill. kr, og endelig en økt eierandel i Aker

Clean Carbon til knapt 50 mill. kr. Samlet sett hadde dermed disse oppkjøpene en verdi på rundt 2 milliarder – altså betydelige beløp og et betydelig omfang enten vi måler i penger eller i aktivitet.

Disse transaksjonene ble gjennomført uten at staten som eier verken var informert eller konsultert på forhånd av selskapet eller av styret, og de hadde derfor heller ikke hatt mulighet til å vurdere konsekvensene av transaksjonen.

Da saken ble kjent gjennom børsmelding den 2. april, var derfor en av selskapets store eiere ukjent med så vel omfang som den industrielle tenkningen som lå bak. På det tidspunktet hadde det ikke vært noen direkte kontakt mellom verken daglig leder eller styreleder og departementet der full informasjon om transaksjonene ble gitt. Opposisjonen mener at dette er statsrådets skyld og ansvar, et standpunkt jeg mener det er vanskelig å finne dekning for.

Det hadde vært kontakt mellom staten ved departementet og selskapet flere ganger gjennom vinteren, uten at full informasjon om transaksjonene ble gitt. Den 13. mars er en viktig dato i denne sammenheng. Da var det møte mellom eierne i Aker Holding. Det ble gitt en generell orientering om selskapets strategi, virksomhet og organisering. Mot slutten av møtet ble enkelte eierspørsmål tatt opp. Det ble orientert om at man planla å kjøpe seg opp i Aker Oilfield Services, en informasjon som ikke var ny, siden dette var kunngjort i selskapets fjerdekvartalsrapport den 24. februar. Det ble ikke orientert om pris, framdrift eller andre vilkår, og interessant nok ble det heller ikke nevnt noe om de andre transaksjonene, ifølge departementet. Derimot ble det fra departementets side understreket hvor viktig det var med ryddighet i denne transaksjonen spesielt og i andre transaksjoner med nærstående generelt. Videre ble Aker Solutions ASAs ansvar for å sørge for ta det ikke kunne rettes kritikk mot transaksjonene, og betydningen av at verdifastsettelser måtte kunne dokumenteres, ble understreket.

Den 27. mars er det møte mellom Berit Kjøll og departementet i forkant av generalforsamlingen med temaet styrearbeidet i selskapet i sin alminnelighet. Her ble transaksjonene i Aker Oilfield Services på nytt tema. Kjøll mente at handelen var industrielt riktig, og at den ville bli gjennomført på riktig vis – dette på bakgrunn av korte, muntlige orienteringer i styremøtene 18. september 2008 og 24. februar 2009. I forkant av møtet etterspurte Kjøll mer informasjon fra daglig leder for bedre å kunne informere departementet. Dette ble gitt i form av en e-post med et vedlegg på 27 sider, der de fire andre transaksjonene ble omtalt. Dette var på det tidspunkt helt ny informasjon for Kjøll. Av den grunn og på grunn av den medfølgende beskjeden om at hun var satt på selskapets innsidelist, ble denne informasjonen ikke gitt videre til departementet.

Den 30. mars var det ordinær generalforsamling i Aker Holding med helt ordinære saker. Her spurte Kjøll styrelederen om å ta opp transaksjonene som skulle behandles i styremøtet senere på dagen. Styreleder Øyvind Erikssen orienterte om deler av selskapets strategi i tillegg til den allerede kjente transaksjonen med Aker Oilfield Ser-

vices. Så ble det nevnt kjøp av aksjer i Odin og en rettet emisjon mot Aker Clean Carbon. Det ble ikke gitt annen informasjon om transaksjonene. Departementet svarte at man normalt ikke mottar informasjon fortløpende, men at det forventes at selskapet selv tar kontakt når det foreligger informasjon som er relevant for eieren. Det ble ytterligere understreket at det er selskapets ansvar å ta kontakt med eieren når de vurderer at behov for å gi informasjon oppstår. Dette var ikke et forberedt møte. Det ble gjennomført etter initiativ fra Kjøll, og det ble avholdt kun en time før styremøtet.

På styremøtet i Aker Holding den 30. mars ble det orientert om transaksjonene. De svenske eierne skulle få en orientering om transaksjonene, der Kjøll umiddelbart bad om å få delta. Orienteringen ble gjennomført, vel å merke uten at Kjøll ble invitert til å være med.

Den 1. april tok Kjøll så kontakt med departementet og orienterte pr. telefon om de transaksjonene som skulle gjennomføres, med bakgrunn i den orienteringen som ble gitt på styremøtet den 30. mars.

Den 2. april sendte så Aker Solutions ASA og AS ut børsmelding der det fulle omfanget av de fire transaksjonene og emisjonen ble gjort kjent, dessuten at dette var tenkt finansiert gjennom et større obligasjonslån med Aker ASA som største långiver. Det var altså først gjennom denne børsmeldingen at staten som eier ble gjort kjent med hva som var gjort, direkte fra selskapets side.

Fra den 2. april er det rimelig godt kjent hva som har skjedd, ikke minst gjennom fylldig dekning i pressen.

Begrunnelsen for mistillitsforslaget ligger i hovedsak, i hvert fall for deler av opposisjonen, i det som skjedde før 2. april. Det er derfor all grunn til å stoppe her.

Staten har forankret styringen av sitt eierskap gjennom eierskapsmeldingen, aksjeselskapslovgivningen og norsk anbefaling for eierstyring av selskapsledelse og statens prinsipper for godt eierskap. Et sentralt prinsipp er at eierbeslutninger tas i generalforsamling. Det er selskapets plikt å orientere eieren, enten gjennom daglig leder eller styreleder, om spørsmål som er relevante for eieren. Statens styrerepresentant erstatter ikke den kontakt som det tilligger selskapet å ha direkte med departementet. En aksjeeieravtale som den som foreligger her, vil ikke komme i stedet for, men i tillegg til de prinsippene som gjelder. Staten har et omfattende eierskap i mange børsnoterte selskap og lang erfaring med å håndheve denne type informasjon og prosesser. Meg bekjent har manglende informasjonsutveksling mellom selskap og eier ikke vært et problem tidligere.

I denne saken bør det, ut fra de opplysningene som foreligger, være rimelig greit å konkludere med at selskapet ikke hadde noe ønske om eller vilje til å dele denne informasjonen med eieren, langt mindre drøfte det reelle innholdet. Argumentasjonen som selskapet selv anfører, nemlig at det er statens styremedlems ansvar å holde eieren informert, er etter mitt skjønn tynn. For selv om man tar utgangspunkt i Aker ASAs forståelse av hvordan informasjonsflyten skulle gå, nemlig via statens styrerepresentant, tilfløt det ikke styrerepresentanten dekkende informasjon før fem dager før det ble orientert om saken i

Aker Holdings styremøte. Tvert imot er det mitt inntrykk at man fra selskapets side har brukt en god del ressurser på å finne ut at det ikke er nødvendig med en behandling i generalforsamling i Aker Solutions ASA, og dermed vedtakssak i styret i Aker Holding AS. Det er fra Aker Solutions side innhentet råd om dette fra to eksterne rådgivere. Begge statens rådgivere konkluderer for øvrig med at dette var en sak for generalforsamlingen.

Sett i lys av dette er derfor opposisjonens kritikk av statsråden merkelig. Forutsetningen for den er nemlig at dette var tilgjengelig informasjon, som dermed kunne danne grunnlaget for muligheten «til å engasjere uavhengig finansiell rådgiver for å vurdere strategi og pris for transaksjonene før vedtaket ble fattet.»

Dette kunne igjen gi staten grunnlag for å vurdere pris og industriell strategi i oppkjøpene på selvstendig grunnlag før vedtak ble fattet.

Det er krevende å skulle engasjere en finansiell rådgiver for å gjennomgå transaksjoner man ikke har informasjon om, for så å bruke dette som grunnlag for å foreta egne vurderinger på pris og industriell strategi. Dette er etter Senterpartiets skjønne kritikk som ramler på sin egen urimelighet.

Mindre krevende blir det ikke når vi ser Fremskrittspartiets tilnærming: Først kritiserer de – sammen med de andre partiene – statsråden for å ha vært for passiv, så – i en egen merknad – for å ha vært for aktiv. For å bruke en metafor fra meteorologien: Statsråden blir her utsatt for nordavind fra alle kanter.

Statsråden har fått uvanlig kross kritikk fra mange hold for håndteringen etter 2. april. I innstillingen er dette tonet noe ned. Det er oppsiktsvekkende i seg selv når vi tar høyde for både styrken og intensiteten i kritikken som kom. Fremskrittspartiet og Øyvind Korsberg mente at Brustad måtte komme seg ut av snøhula og rydde opp, Høyre og Torbjørn Hansen mente at statsråden muligens kunne stilles for riksrett, selv om det var litt uklart hvilke lover hun eventuelt hadde brutt, mens Venstre og Sponheim nøyde seg med metaforer innenfor plantelivet og med å omtale seg selv i tredje person sammen med statsministeren. Ikke bare er kritikken kraftig forstummet, den er også gitt et helt nytt innhold etter hvert som saken har utviklet seg. Nå er det som kjent manglende håndtering i forkant som er problemet.

Det eneste opposisjonen klarer å samle seg om, er selve mistillitsforslaget og – sammen med oss – behovet for et aktivt statlig eierskap, der staten som eier tar klare, velbegrunnede og selvstendige standpunkt knyttet til større strategiske industrielle disposisjoner i selskapet. Det siste er greit å ha med seg, all den tid det tradisjonelt er regjeringspartiene som har tatt til orde for en slik utøvelse av statlig eiermakt. Og hvis dette er opposisjonens kraftsamling i forkant av høstens valg, spår jeg fire nye år for sittende regjering.

Det er etter mitt skjønne derfor liten tvil om at dette utelukkende er et spill der formålet er å ramme en statsråd som lite annet har gjort enn jobben sin, en statsråd som har stått i stormen og ivaretatt fellesskapets verdier og aksjefellesskapets rettigheter. Ingenting er oppnådd,

sier opposisjonen. Vel, verdifastsettelse er kvalitetssikret av utenforstående part. Transaksjonene ble gjenstand for behandling i generalforsamling, og aksjonærvitalen skal endres slik at man unngår denne type hendelser i fremtiden. Det er lett for Senterpartiet å støtte Sylvia Brustad i denne saken.

Jeg vil for egen regning tilføye at jeg er enig med Øyvind Eriksen i Aker ASA når han skriver i brev til komiteen at

«store belastninger kunne vært unngått hvis Aker aktivt hadde utvirket at Aker Solutions selv var part slik at transaksjonene ble forelagt for generalforsamlingen».

Det er uhyre viktig at transaksjoner mellom nærstående selskaper i samme sfære blir gjennomført på en måte som gjør at det ikke kan stilles spørsmål ved dem, slik vi har sett her.

For staten som eier er det etter mitt skjønne to forhold som er avgjørende. For det første må staten alltid kunne dokumentere at den ivaretar sine verdier på en god måte. Om verdier går tapt eller forvitrer, er det fellesskapets ressurser som forsvinner, og de som stiller verdiene til disposisjon, har ikke gjort det direkte eller bevisst, men gjennom demokratiske valg og innbetaling av skatt. Dermed blir dette et hensyn som påhviler staten i særlig grad. For det andre må staten alltid sikre at alle aksjonærs interesser blir ivaretatt – ikke bare de store, eller at enkelteiere beriker seg på bekostning av aksjefellesskapet. Jeg kan ikke skjønne annet enn at det er akkurat det Sylvia Brustad har gjort i denne saken, gjennom å få en ny gjennomgang av verdifastsettelse og få saken til behandling i generalforsamlingen.

Har vi så i etterkant noe å lære av dette fra vår side? Ja, og det synes jeg både statsråden og komiteen har tatt tak i på en god måte. Det er behov for å klargjøre forventninger og rutiner i forhold til informasjonsutveksling. Likeså at dialogen mellom eiere blir bedre, slik at det er enighet før og ikke etter at transaksjonene er annonsert. Det er òg viktig å føre i margin at støy av den størrelsen vi her har sett, ikke er heldig for selskapet. Fokus i selskapet ligger på verdiskaping, på arbeidsplasser og utvikling, og at man over tid får et helt annet fokus, er åpenbart i forhold til den svært viktige jobben som må gjøres hver eneste dag i selskaper av denne størrelsen. Dette er et ansvar som påligger alle parter i et eierfellesskap, og staten vil alltid ha minst like store krav til prosess og dokumentasjon som andre eiere, av ovenfornevnte årsaker.

Mistillitsforslag er ingen lek. Utenom riksrettstiltale er mistillitsforslag Stortingets viktigste og mest potente våpen overfor den utøvende makt, både overfor enkeltstatsråder og regjeringen under ett. Tidvis har mistillitsforslag endret norsk politisk historie. Det klassiske eksemplet er mistillitsforslaget fra mindretallet i kommunalkomiteen og skog-, vassdrags- og industrikomiteen mot regjeringen Gerhardsen den 23. august 1963, etter gruveulykken i Kings Bay på Svalbard. Det forslaget ble vedtatt med 76 mot 74 stemmer og førte til at regjeringen søkte avskjed. Siden ble norsk politikk varig endret. Lyng-regjeringen viste at Arbeiderpartiet ikke var ment å styre for alltid. Det mistillitsforslaget er ett av over 60 siden annen ver-

denskrig. Det var et reelt mistillitsforslag, ment på ramme alvor, fremmet i forbindelse med en alvorlig sak – og det fikk konsekvenser.

Dagens mistillitsforslag blir ikke noe vannskille i norsk politisk historie – i beste fall blir det en historisk parentes. Etter beste evne har jeg lett etter paralleller, noe å sammenlikne med. Mitt stalltips er at det kommer i samme divisjon som flere av mistillitsforslagene som representanten Carl I. Hagen har fremmet. Den 19. november 1974 fremmet han mistillitsforslag mot utenriksministeren angående utenriksministerens redegjørelse. Det ble forkastet mot én stemme – sannsynligvis Hagen selv. Etter at Fremskrittspartiet bidrog til å felle Willoch-regjeringen, prøvde Hagen åpenbart å gjøre det godt igjen gjennom en serie mistillitsforslag mot regjeringen Brundtland. Det første i rekken satte han fram allerede under trontaledebatten den 20.–21. oktober 1986. Forslaget ble, som kjent, ikke bifalt, mot 2 stemmer. Det er dermed nytt fra den kanten når Carl I. Hagen sier at mistillitsforslag ikke skal fremmes i utide.

Når skal Stortinget så fremme mistillitsforslag? Jo, når Regjeringen har brutt opplysningsplikten overfor parlamentet, handlet i strid med Stortingets vilje, føringer og lovvedtak. Vi kommer ikke unna ordet «alvor» i denne sammenhengen. Mistillitsforslaget mot statsråd Brustad kommer til kort målt opp mot alle disse kriteriene. Først og fremst virker det skreddersydd for media, og bortenfor Stortingets plikt til å opptre seriøst, alvorlig og til og med anstendig. Samtidig krever et slikt forslag i seg selv alvorlig ettertanke og nøye vurdering. For min egen del har jeg kommet til at jeg ikke kunne ha støttet det, selv om jeg hadde representert et opposisjonsparti. Det er for tynt, for useriøst og for vanskelig å ta på alvor.

Hamsun skrev at om hundre år er allting glemt – vel å merke med unntak av akkurat den setningen. Dagens mistillitsforslag vil være borte fra det kollektive minnet i god tid før hundre år har passert. Skjønt, hvem vet? Kanskje dukker det opp som et eksempel på meningsløse og dødfødte mistillitsforslag, akkurat som Hagens mistillitsforslag mot utenriksministeren i 1974.

Det blir ikke skrevet viktig politisk historie her i dag. Vi er lysår unna Kings Bay-saken. Ansvar ligger hos opposisjonen. De har sikkert gjort som best de kunne. Det er deres unnskyldning. Det er også deres dom, for å sitere en av de fremste som har hatt sitt virke her i denne salen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (FrP) [11:54:11]: Fristelsen ble for stor da jeg hørte representanten Borten Moes leksjon om tidligere mistillitsforslag og synspunkter. Jeg vil bare minne om at i denne perioden er dette det første mistillitsforslaget. Så det er lenge siden vi har fremsatt det i utide – noe vi for øvrig aldri har gjort, og noe jeg aldri har gjort.

Jeg husker også godt det første i 1974. Det er helt riktig at det bare fikk én stemme. Det var fordi jeg slo et slag for en mye mer aktiv holdning overfor Sovjetunionens okkupasjon av de tre baltiske land, som jeg syntes var unnfalende. Jeg er veldig glad for at den

holdningen jeg stod for den gang, senere har vunnet frem.

Så jeg vil spørre Ola Borten Moe: Hvor i all verden har han fått det fra at jeg har vært med på å felle regjeringen Willoch? Regjeringen Willoch stilte et kabinettsspørsmål. Jeg hadde intet ønske om at den skulle gå av. Til og med etter at Willoch hadde erklært at han ville gå av, bad jeg ham om at vi måtte få en annen borgerlig regjering med en annen statsminister. Så vil Ola Borten Moe være så snill å bekrefte hvor i all verden han har det fra at jeg har felt den regjeringen. Man feller nemlig med mistillitsforslag – det er felling av en regjering. Det å ikke bøye av for et kabinettsspørsmål, er ikke å felle regjeringen.

Ola Borten Moe (Sp) [11:55:19]: Vi beveger oss vel nå strengt tatt i ytterkanten av hva denne saken handler om. Men Hagen har rett i at regjeringen Willoch stilte et kabinettsspørsmål på bensinavgiften. Det valgte Hagen ikke å rette seg etter, med den konsekvensen at regjeringen Willoch gikk og regjeringen Brundtland kom. I mitt hode har derfor Hagen et klart ansvar for at Willoch gikk av som statsminister i 1986.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Lars Sponheim (V) [11:56:13]: Den sittende regjering gikk til valg på en aktiv næringspolitikk. Etter fire år kan vi oppsummere den aktiviteten til nesten utelukkende å være å sende ut forvirrende signaler om hva og hvordan statlig eierskap skal være.

Vi har hatt saker som opsjoner i Hydro, hvor det visstnok var riktig av staten å gripe inn, om ny styreleder i Statoil, hvor det først var feil, men deretter riktig av staten å gripe inn, om oljesand i StatoilHydro, som det visstnok ikke var riktig av staten å gripe inn i, flere saker knyttet til Telenor og en statlig innsatt dørfabrikk i Årdal, for å ta et lite, skjønnsomt utvalg. Om staten har vært eneeier, majoritetsseier eller minoritetsseier, har vært sauset sammen i en eneste stor rød-grønn røre, hvor svaret uansett spørsmål er aktiv næringspolitikk.

Framfor alt har vi den saken vi behandler i dag: Statens eierskap i Aker Holding, et eierskap som i dag framstår som enda mindre fornuftig enn det gjorde da det ble tvunget gjennom av stortingsflertallet. Det er som Bergens Tidende skrev lett filosofisk på lederplass den 18. april i år:

«Vi eier, altså er vi»

Jeg har tidligere sagt at denne saken er den største rød-grønne skandalen i denne fireårsperioden. Skandalen er først og fremst at staten i det hele tatt ble eier i Aker og den manglende prosess som var i forkant av det statlige oppkjøpet, både hva gjelder pris og manglende ekstern kvalitetssikring, men også avtaleverket mellom de ulike eierne i Aker Holding. Ertetiden har jo vist at det er et avtaleverk som absolutt ikke er bra nok, noe statsråd Brustad også har innrømmet.

Dette er i og for seg en kritikk som først og fremst bør rettes mot tidligere næringsminister Dag Terje Andersen. Men når Venstre likevel slutter seg til og vil stemme for

mindretallsforslaget, som uttrykker mistillit mot statsråd Brustad i dag, er dette basert på svært passiv og uryddig håndtering fra statsrådets side. Jeg har lyst til å legge til: Som flere har vært innom, er det ikke dagligdags å ha et mistillitsforslag til behandling. Og det er definitivt ikke dagligdags i denne salen at et mistillitsforslag vil få støtte fra det som er et stort mindretall, ja, partier som faktisk hadde flertall bak seg ved valget, men som i denne salen utgjør et stort mindretall. Forsøk fra enkelte representanter fra Regjeringen og regjeringspartiene på å hovere over behandlingen av dette mistillitsforslaget, at det er et taktisk spill osv., har gjort meg rimelig opprørt. For det er manglende respekt for det samme mindretallet og mindretallets partier, som definitivt ikke bruker noe mistillitsforslag i utrengsmål eller har noen andre motiver bak mistillitsforslaget enn det som direkte står i innstillingen og er knyttet til statsrådets embetsførelse. Det er rett og slett så vidt det er flertall for å si i klartekst at denne statsråden ikke har Stortingets tillit. Det burde ingen hovere over, så sjelden som mistillitsforslag fremmes. Det er en alvorlig situasjon når Stortinget ved navneoppsett senere skal stemme over et mistillitsforslag. Sist jeg var i en slik situasjon, satt jeg på regjeringssiden i Bondevik I-regjeringen, og opplevde at en regjering måtte gå fordi man skulle tvinges til å endre forurensningsloven til å tillate mer forurensning.

Så tilbake til Aker-saken: Allerede den 18. september 2008 ble staten, gjennom sin representant i styret, kjent med planer om interne transaksjoner i Aker. Flere møter senere ble ytterligere informasjon om dette gitt. Staten gjorde ingenting for å stoppe, hindre, utrede eller få mer informasjon om dette før saken ble kjent gjennom en børsmelding fra Aker 2. april, og i mediene dagen etterpå. På dette tidspunktet var vedtak fattet og avtale signert – helt lovlig og legitimt, skulle det vise seg.

Etter noen dager med pressestøy våkner næringsminister Sylvia Brustad øyensynlig 5. april og iverksetter en uavhengig granskning. To dager senere sier Brustad at hun mener transaksjonene mellom Aker og Aker Solutions må kanselleres. Staten, gjennom næringsministeren, engasjerte også selskapet Pareto til å gjennomgå de finansielle sidene ved transaksjonene. På tross av at begge disse rapportene konkluderer med at transaksjonene var ulovlige og verdifastsettelsen for høy, valgte staten og statsråd Brustad ensidig å legge vekt på Akers egen rapport fra selskapet USB Investment Bank, som konkluderte med at transaksjonene var gjennomført «fair». Hvorfor statsråden i påsken var «forbanna og frustrert», iverksatte undersøkelser både om lovligheten av vedtakene, gjennom Selmer, og om verdifastsettelsen, gjennom Pareto, for deretter ikke å bry som om konklusjonene i disse egeninitierte, eksterne utredningene, er fortsatt et ubesvart spørsmål.

Det vi står igjen med, er en statsråd som i realiteten har gått fra å være «forbanna», til å legge seg på dekket for Røkke og Aker, og som prøver å framstille det som en seier at det ble en generalforsamling – en generalforsamling som staten, for det første, var helt uinteressert i, og der det, for det andre, ikke ble beveget på et komma i de avtaler som er inngått.

Hva kan vi lære av denne saken? For meg er det en del

momenter som vil være viktige i fremtiden. Statlige oppkjøp fører til at vi får en betydelig maktkonsentrasjon på statens hånd. Det fører til uryddige forhold, ved at staten sitter på flere sider av bordet samtidig. Derfor må vi i det minste ha prinsipielle debatter i forkant av et oppkjøp av denne typen. Det er stor forskjell på eierskap i denne typen selskaper, med deres kultur, og eierskap i de tradisjonelle statsbedriftene, der det er åpenbare historiske og politiske begrunnelser for det statlige eierskapet.

Jeg vil stoppe opp ved det som har vært et sentralt poeng i debatten, nemlig spørsmålet om kommunikasjon og det som representanten Foss kalte tosporskommunikasjon. Jeg synes ikke det er kommet tydelig nok fram i debatten at statens oppkjøp i Aker – staten som minoritetsaksjonær i Aker sammen med én stor og dominerende majoritetsaksjonær – er noe grunnleggende nytt når det gjelder statlig eierskap. Vi skal huske at det meste av det statlige eierskapet, som Næringsdepartementet håndterer – og som også jeg i en periode har hatt gleden av å håndtere, som næringsminister – gjelder selskaper hvor staten er etablert som eier. Over lang tid har staten vært eier, det er historisk begrunnet og tradisjon for å ha staten som eier. Jeg kan bekrefte det som er blitt sagt når det gjelder eierskap i denne typen bedrifter, at det foregår en betydelig uformell kontakt mellom selskapenes ledelse og Næringsdepartementet – og, svært ofte, næringsministeren personlig. Det er bare å nevne Hydro, Statoil, Telenor og andre selskaper. Her er konsernledelse og styreformann veldig våkne når det gjelder den spesielle situasjonen staten er i som eier, og sørger for å tilflytte veldig mye informasjon. Jeg må si at jeg av og til syntes det var oppsiktsvekkende å se hvor stort engasjement de kunne vise – at de på et tidlig stadium nær sagt delte sine tanker om hva man kunne tenke seg å finne på framover, og som eventuelt kunne bli en belastning for staten som eier. Jeg kunne ha brukt hele taletiden min i dag på å fortelle historier om dette. Dette er altså selskaper med en etablert kultur for å ha staten som eier. Det er en bred forståelse for hvordan det skal håndteres, og det har ikke vært nødvendig å formalisere dette.

Staten går inn som eier i Aker, sammen med Røkke. Noen forhold burde være åpenbare for staten – ikke minst ut fra de erfaringer Næringsdepartementet har som myndighet i ulike sammenhenger knyttet til Aker og Røkke-systemet, ervervsbehandling, oppkjøp av ulike selskaper osv. – når man involverer seg med ham som eier, og med hans måte å drive selskaper på. Jeg vil understreke at jeg aldri har sett noe annet enn at Røkke holder seg på den rette siden av loven – men heller ikke mer. Det brukes milimetermål. Og verken han eller hans selskaper, tror jeg, bruker veldig mye tid på å bekymre seg over de problemer staten skulle kunne ha med sitt eierskap.

Dette er kunnskap Næringsdepartementet har på det tidspunktet da man skulle inngå i dette eierskapet. Og da slår det meg: Ett alternativ er at representanten Hagen har helt rett. Staten – med de kunnskaper og erfaringer man hadde – valgte ikke å formalisere dette, fordi man ikke hadde tenkt å utøve den type eierskap som man gjør i øvrige selskaper der staten er eier. Man hadde rett og slett

tenkt å gjennomføre det som jeg mener er en politisk begrunnelse for dette eierskapet og dette oppkjøpet – og for øvrig la Røkke få lov til å holde på videre med å skape verdier og bygge selskaper. Så kom da denne situasjonen, der det viste seg at staten og næringsministeren tydeligvis hadde behov for å utøve en type aktivitet som jeg tror ikke var meningen da man etablerte dette eierskapet.

Det andre alternativet er at staten, med all den kunnskap man har, og den helt nye situasjonen man skulle gå inn i, i dette tilfellet ved å være en mindretallsaksjonær, selvsagt måtte sørge for å formalisere dette, hvis det er mulig å gjøre det i en aksjonæravtale, for å få en spesialbehandling, som dette faktisk er, ved at staten skal ha bred dialog og inngående kontakt med selskapet – eller på annen måte sikre at den formelle eller uformelle kontakten mellom selskapet og departementet, altså staten som eier direkte utenom styret, ville finne sted. Jeg tror ikke en hadde grunn til å tro at Røkke-systemet og Aker ville gjøre slik som Hydro, Statoil og alle de andre selskapene ville ha gjort. Det måtte nok ha vært skrevet i fjell – og blitt lest opp nesten hver dag – for å kunne ha sikret at man hadde etablert den rutinen. Og i så fall er forsømmelsen at man ikke gjorde det.

Så skal jeg avslutte med å peke på den begrunnelsen jeg har for å kalle dette den største skandalen i denne perioden. Det er, isolert sett, ikke statsråd Brustads håndtering rundt påsketider, men hele løpet, som endte med at staten gikk inn og betalte knappe 5 milliarder kr til Røkke, uten at Røkkes makt – det er godt dokumentert i det siste – er blitt noe som helst forringet. Han kan fortsette som før med disse selskapene, men med en betydelig pengesum i lommen. Han har fått det han alltid har ønsket seg, tror jeg, nemlig en minoritetsaksjonær med mye penger – og kan fremdeles beholde den makt han trenger.

Det har vært et politisk spill rundt dette oppkjøpet. Jeg satt som parlamentarisk leder i dette hus da jeg i januar 2007 fikk en telefon – jeg har nevnt dette før fra denne talerstol – fra en rasende Røkke, som var satt på sidelinjen i fusjonsforhandlingene mellom Statoil og Hydro. Han skjelte ut den rød-grønne regjeringen og mente han hadde krav på en bedre behandling, fordi han så aktivt hadde støttet Arbeiderpartiet under valgkampen i 2005. Dette sa han i klartekst i telefonen. Han sa noe lignende også til de andre parlamentariske lederne. Etter den runden, den støyen og den oppmerksomheten som var om Røkkes åpenbare misnøye med at han ikke fikk noen politisk spesialbehandling, var det stille i noen måneder – helt til vi i slutten av juni fikk nyheten om at statsråd Andersen, sammen med andre gode venner i LO og næringsliv, hadde forhandlet fram denne avtalen, og staten kom inn som eier.

Det skal argumenteres lenge og godt før jeg kommer til å tro på at ikke dette oppkjøpet hadde en sterk politisk begrunnelse. Jeg synes det er ganske vel dokumentert i det som skjedde rundt påsketider, under en dårlig styring og ledelse av statsråd Brustad, at man var så opptatt av å oppnå den politiske begrunnelse at det solide arbeidet som Næringsdepartementet nesten alltid ellers gjør i slike saker, hadde man ikke tid til å gjøre i det tilfellet. Man

skulle oppnå politikken og var ikke så forferdelig opptatt av butikken.

Statsråd Sylvia Brustad [12:08:30]: Staten er en stor eier i norsk næringsliv. Mange av selskapene der staten eier aksjer, har verdensledende kompetanse og bidrar gjennom sin tilstedeværelse og ledelse i Norge til å opprettholde et nyskapende og konkurransedyktig næringsliv. Dette gjelder også Aker Solutions, som er en ledende og global leverandør av avanserte teknologiske løsninger. Selskapet er langt framme bl.a. når det gjelder å levere løsninger for å hente opp petroleum på store havdyp og under utfordrende klimatiske forhold.

Et betydelig innslag av norsk, langsiktig eierskap bidrar til å sikre at bedriftene har hovedkontor og forskningsaktiviteter i Norge. Det er av stor betydning. Ved hovedkontoret til Aker Solutions fattes beslutninger av stor betydning for selskapets forretningsmessige og strategiske utvikling og for utviklingen av andre norskbaserte virksomheter som er underleverandører til dette selskapet.

Det er i denne sammenhengen vi må se det statlige eierskapet i Aker Holding, som er forankret i Stortinget ved vedtaket av 11. desember 2007, der Nærings- og handelsdepartementet fikk fullmakt til å gjennomføre et kjøp av 30 pst. av aksjene i Aker Holding.

Eierskapet i Aker Holding sikrer som kjent staten, gjennom en aksjonæravtale, negativ kontroll over en del viktige spørsmål, som bl.a. plassering av Aker Solutions' hovedkontor, sjøl med en relativt liten eierandel på 12 pst.

Den 2. april i år offentliggjorde, som kjent, Aker Solutions de fem mye omtalte aksjetransaksjonene og en lånetransaksjon. Aker ASA-konsernet var part i alle disse transaksjonene. Det samlede omfanget var betydelig. Aksjemarkedet reagerte negativt på nyheten om transaksjonene.

På bakgrunn av den informasjon som var tilgjengelig 2. april, gav jeg uttrykk for at departementet mente at beslutningsprosessen burde vært annerledes, og, som jeg tidligere også har orientert kontroll- og konstitusjonskomiteen om, bad jeg om tre ting:

- For det første ville jeg på vegne av staten ha en uavhengig gjennomgang av transaksjonene.
- For det andre bad jeg om at transaksjonene i mellomtida måtte stilles i bero.
- For det tredje bad jeg om at denne saken burde bli behandlet på generalforsamling, slik at alle aksjonærer kunne få sagt sitt, for dette handler også om å verne om aksjonærdemokratiet.

Dersom dette ikke kunne oppfylles, mente jeg at transaksjonene måtte reverseres. I den løsningen som nå foreligger mellom Aker, Saab, Investor og staten, er disse forholdene ivaretatt. Den løsningen som nå foreligger, tilfredsstillter derfor de kravene som vi stilte.

Jeg vil også understreke at jeg aldri på noe tidspunkt i denne fasen har gitt uttrykk for noen oppfatning rundt prisen eller strategien bak transaksjonene.

Jeg merker meg at i innstillinga fra kontroll- og konstitusjonskomiteen viser en samlet komité til behovet for et aktivt og bevisst eierskap fra statens side. Det er jeg

helt enig i, og det er i tråd med Regjeringas eierskapspolitikk slik den kommer til uttrykk i St.meld. nr. 13 for 2006–2007, Et aktivt og langsiktig eierskap.

Jeg har også merket meg at komiteen mener saken illustrerer behovet for en tydeliggjøring av statens forventninger når det gjelder informasjon fra selskapene. Nærings- og handelsdepartementets erfaring opp gjennom årene er at dette gjennomgående ikke har vært noe problem. På bakgrunn av denne saken er det likevel naturlig å gjennomgå dette.

Tre av de fire eierne i Aker Holding AS – staten, Saab og Investor samt styremedlemmer både i Aker Holding AS og i Aker Solutions ASA – stilte spørsmål ved beslutningsprosessen. Videre påpekte Aker ASAs eget revisjonsutvalg den 14. april i år at de gjerne skulle sett at disse transaksjonene hadde vært bedre forankret.

Det er selskapet ved daglig leder og styret som skal sørge for en forsvarlig saksbehandling, og det er selskapets ansvar å informere og eventuelt også involvere eierne slik at de kan ivareta sine interesser. Styrevervet er et verv for selskapet, og et styremedlem er selskapets tillitsvalgte og representerer hele aksjonærfellesskapet, også når representanten er valgt av staten. Selskapet kan derfor ikke anta at en sak er forankret hos staten bare styremedlemmet er valgt av staten og skulle vært informert. Med andre ord: De møter departementet har med et styremedlem, erstatter ikke den kontakt som det tilligger daglig leder og styreleder å ha med aksjeeierne på vegne av selskapet.

Jeg registrerer at det er blitt reist kritikk mot den løsningen vi nå er enig om, bl.a. på bakgrunn av at generalforsamlingsbehandlingen visstnok ikke skulle være reell ettersom staten på forhånd hadde bestemt seg, og ettersom behandlingen skjedde etter at transaksjonene var gjennomført.

Til det første vil jeg si at det er en selvfølge at eierne i Aker Holding, altså Aker, Saab, Investor og staten, på forhånd var blitt enige om hvordan Aker Holding, som største aksjonær i Aker Solutions, skulle stemme på generalforsamlingen. Det skulle bare mangle! Det innebærer *ikke* at generalforsamlingas behandling av transaksjonene var uten betydning, tvert imot. Når Aker Solutions og andre selskaper har sonderinger med store eiere i forkant av generalforsamlinger, er det nettopp for å unngå den type situasjoner der store eiere stemmer ned viktige forslag. Slik gjøres det i andre store saker, slik det f.eks. skjedde ved utskillelsen av Yara fra Hydro, ved sammenslåingen mellom Hydros oljevirkosomhet og Statoil, ved tilbakekjøpsprogrammer av egne aksjer i flere av de børsnoterte selskapene, osv.

Til det andre, om at behandlingen skjedde etter at transaksjonene var gjennomført, vil jeg si at vi gjerne hadde sett at generalforsamlingen i Aker Solutions fikk behandle transaksjonene før disse ble gjennomført – sjølsagt. Det er jo nettopp det som er kjernen i denne saken. Jeg vil vise til at Aker Solutions i en pressemelding den 20. april skrev at inntil en ny gjennomgang av uavhengige rådgivere var klar,

«vil virksomhetene som er kjøpt fra Aker ASA-konsernet bli opprettholdt som selvstendige enheter. Aker

ASA har på sin side akseptert at oppgjøret for aksjene i de aktuelle selskapene Aker Oilfield Services, Aker DOF Deepwater, Odim og Midsund Bruk ikke vil skje før i slutten av mai».

Nå har transaksjonene som kjent fått generalforsamlingas tilslutning, og det er vi fornøyd med.

Jeg tror alle kan være enige om at vi helst skulle ha vært foruten den situasjonen som vi har vært oppe i de siste månedene. Staten er som kjent imidlertid en stor eier i et stort antall selskaper, og statlig eierskap er svært viktig for norsk økonomi, for norske arbeidsplasser og for norsk næringsliv.

Departementet forvalter eierandeler i 20 selskaper. Departementet forvalter på vegne av staten verdier for flere hundre milliarder kroner. Derfor må vi også, sjøl om det kan være ubehagelig, være helt tydelige på hvor grensa går mellom hva selskapene kan og skal håndtere på egen hånd, og hvilke saker vi som eiere skal være med og bestemme i. Når det oppstår situasjoner hvor det er tvil om hvor denne grensa går, må vi ta den jobben det er å rydde opp, sjøl om det er krevende for alle som er involvert. Jeg er tilfreds med at vi nå har en løsning, og at saken er blitt forelagt eierne, slik både Saab, Investor og staten har bedt om.

Aker Solutions er et av de viktigste industri- og teknologiselskapene i Norge. Jeg er nå opptatt av å se framover og bidra til en fortsatt positiv utvikling av dette selskapet av hensyn til norske arbeidsplasser.

Gjennom statens eierskap sikrer vi at dette viktige selskapet skal drives fra Norge også framover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (FrP) [12:19:27]: Kort tid etter at statsråden via media ble gjort kjent med dette oppkjøpet av fem selskaper, gav hun uttrykk for – og jeg kan ikke sitere henne på dialekt, slik andre har gjort, for å gi henne ære for dialekten – å være forbannet og frustrert. Hvorfor gav statsråden uttrykk for det, når statens representanter i aksjonærmøtet den 13. mars ble gjort vel kjent med 80–90 pst. av denne transaksjonen, og når statens representanter også kjente til prinsippet om nærstående selskaper – alt av det prinsipielle og det meste av omfanget var kjent for statens representanter 13. mars? Det ble ikke gitt noe signal om at staten ønsket en generalforsamlingsbeslutning i Aker Solutions ASA. Hvorfor i all verden gav statsråden senere uttrykk for at hun var frustrert og forbannet?

Statsråd Sylvia Brustad [12:20:33]: Det at vi har vært opptatt av å ha en annen prosess i denne saken, er en oppfatning vi deler med Saab og Investor. Det som skjedde på møtet den 13. mars, var at vi – ja, riktig – fikk informasjon om Aker Oilfield Services. Det var kjent i markedet allerede fra 24. februar, men det departementet *ikke* ble informert om, var at disse transaksjonene skulle skje i datterselskap, vi fikk ikke informasjon om at det var et lån, og vi fikk ikke informasjon om pris og vilkår.

Det departementet understreket, var at det var veldig

viktig med ryddighet når det gjelder internttransaksjoner. Vi fikk forsikringer fra selskapet om at dette skulle gjennomføres på en måte som gjorde at det ikke skulle kunne stilles spørsmål ved det. På den bakgrunn hadde ikke vi på det tidspunkt noe grunnlag for ikke å ha tillit eller gripe inn i denne saken. Men når denne saken framstod 2. april i det fulle omfang, slik det så ut, var det nødvendig på vegne av staten å be om at vi fikk dette i generalforsamling, fikk en uavhengig gjennomgang og fikk en bedre behandling av denne saken.

Per-Kristian Foss (H) [12:21:54]: Jeg har tre konkrete spørsmål.

Spørsmål 1: I eiermøte 13. mars ble det kjent at det forelå en transaksjon – i hvert fall 80 pst. av en transaksjon – mellom nærstående. Hvorfor gav ikke statens representanter da uttrykk for at man ønsket en generalforsamlingsbehandling?

Spørsmål 2: Angrer statsråden på at hun bestilte to rapporter, altså UBS-rapporten og Pareto-rapporten, som gav motstridende råd om verddivurdering og strategivurdering av transaksjonene?

Spørsmål 3: Etter departementets juridiske vurdering, bl.a. basert på Selmer-rapporten: Kunne vedtakene om transaksjonene vært omstøtt, ut fra en juridisk vurdering?

Statsråd Sylvia Brustad [12:22:44]: Det var tre spørsmål, og jeg skal prøve å rekke å svare i hvert fall på noen av dem.

La meg starte med rapportene om den uavhengige finansielle gjennomgangen. – Nei, jeg angrer sjølsagt ikke på det. La meg starte med UBS, som representanten kjenner godt til, også gjennom den høringa som var i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Det er en rapport som alle eiere var enige om at vi skulle bestille. Vi var enige om mandatet, og vi har, som kjent, også blitt enige om resultatet.

Den store forskjellen på UBS og Pareto, er at UBS baserer seg på interninformasjon, mens Pareto ikke gjør det. Det har vært kjent fra dag én. Men på vegne av staten har vi vært opptatt av å få alle fakta på bordet. Det har vært vårt anliggende i denne saken. Nå har vi fått alle fakta på bordet, og vi har funnet en løsning i forhold til hvordan vi skal kunne gå videre.

Når det gjelder møtet 13. mars – som i og for seg også var et spørsmål representanten Hagen hadde – var det vi ikke fikk greie på den dagen, at transaksjonene skulle skje i datterselskap, og vi fikk ikke informasjon om lån, pris og vilkår. Det er ganske vesentlige opplysninger. Men det kom til syne den 2. april, og det var på den bakgrunn vi bad om å få en ordentlig gjennomgang av denne saken. Det har vi nå fått, og jeg er glad for at vi har en løsning.

Ola T. Lånke (KrF) [12:24:06]: Statsråden viser i denne saken handlekraft først etter at de omstridte transaksjonene er vedtatt og offentlig kjent. Hun går svært hardt ut mot Aker. Hun krever at transaksjonene skal behandles på generalforsamling eller nullstilles. Deretter kapitulerer hun fullstendig, og sier seg glad for at det holdes ge-

neralforsamling, og at staten forplikter seg til å stemme for samtlige transaksjoner. Når generalforsamlingen kommer, tar ikke Nærings- og handelsdepartementet seg engang bryet med å stille opp. Professor Ole Gjems-Onstad fra BI sier om Aker-saken til E24:

«Det snakkes høyt om statlig eierstyring. Dette er et eksempel på det stikk motsatte.»

Kristelig Folkeparti finner det svært alvorlig at Regjeringen i denne saken har satt statlig eierskap i det vi må betegne som miskreditt.

Mener statsråden at statens eierskapsutøvelse gjennom Aker Holding er gullstandarden for statlig eierskap, en form for eierskap vi vil komme til å se mer av fra den rød-grønne regjeringen? Eller – og det er veldig viktig – erkjenner hun på noe punkt at noe kunne ha vært gjort annerledes?

Statsråd Sylvia Brustad [12:25:17]: La meg først si at det har vært spesielt tre ting vi har vært opptatt av, i likhet med Saab og Investor. Det ene var prosessen, det andre var å få generalforsamling og det tredje var en uavhengig gjennomgang. Alt det har vi fått. I tillegg er vi enige om at vi ikke skal komme opp i den type situasjoner for framtida, og derfor gjør vi også endringer i aksje-eieravtalen fordi det åpenbart har vært en diskusjon rundt allmennaksjeloven § 3-8.

Når det så gjelder spørsmålet rundt generalforsamling i Aker Solutions, er jeg ganske forundret over den kritikken som har kommet der. Det må da være kjent at for at en skal få møte på generalforsamling, må en være direkte aksjonær. Vi er ikke direkte aksjonær i Aker Solutions. Derfor møtte vi der, slik det ryddig og skikkelig skal gjøres, gjennom en representant for Aker Holding. Jeg håper ikke representanten Lånke mener at vi skal møte på generalforsamlinger der vi ikke har noe å gjøre. Det hadde vi ikke på denne generalforsamlingen.

Lars Sponheim (V) [12:26:33]: Et sentralt spørsmål i innstillingen er at staten ved statsråden og Aker-systemet har et litt ulikt syn på hvordan eierkommunikasjonen skal være. Aker-systemet gir uttrykk for at de vil ha den dialogen med sitt styre, mens staten mener at den i tillegg bør foregå direkte til store og viktige eiere, slik som staten er vant med i mange andre sammenhenger. Det er ikke nedfelt i den aksjonæravtalen som ble inngått i 2007, at Aker skal forholde seg direkte til eieren, slik staten er vant med i annet eierskap.

Mitt spørsmål er: Ble det i 2007, eller på et senere tidspunkt, klargjort, f.eks. ved en muntlig avtale eller forståelse med Aker og majoritets-eier Røkke, hvordan staten ville ha det? Og: Hvis det på noe vis ble klargjort – og hvis statsråden mener at det på noe vis ble klargjort – er det slik å oppfatte at Aker, eventuelt majoritets-eier Røkke, har brutt en avtale, eventuelt en forståelse, som var med staten om hvordan staten ville ha denne direkte kommunikasjonen i tillegg til styret?

Statsråd Sylvia Brustad [12:27:33]: Det følger både av eierskapsmeldinga og av vanlig praksis at det er selska-

pet ved styrets leder og/eller administrerende eller daglig leder som har ansvaret for å informere og involvere store eiere i store og viktige saker som dette er et eksempel på. Det kommer i tillegg til, i dette tilfellet, en styreprerentant som er valgt fra statens side. Det skjedde f.eks. ved emisjonen i forbindelse med SAS, og det skjedde i forbindelse med at Telenor ville gå inn i India. Jeg er helt sikker på at representanten Sponheim sjøl har lang erfaring i hvordan dette foregår.

Jeg tror det har blitt åpenbart for alle i denne saken at det her har vært noe ulik forståelse rundt det spørsmålet. Det kommer vi til å rydde opp i for framtida i forhold til dette selskapet fordi det er helt klart – som det er nedfelt både i eierskapsmeldinga og i det som er vanlig praksis i alle de selskaper vi har eierandeler i – at det foregår på den måten at det er selskapet som har ansvaret. Det har også tidligere skjedd i Aker, f.eks. når det gjelder navnesaken, der man gikk over fra Aker Kværner til Aker Solutions, hvor vi fikk informasjon fra ledelsen i selskapet.

Per-Kristian Foss (H) [12:28:49]: Statsråden bruker uttrykket at det var litt «ulik forståelse» av kommunikasjonsformen mellom Aker og Nærings- og handelsdepartementet. Det er vel å ta litt forsiktig i. Komiteen sier faktisk ganske samstemmig at det var diametralt motsatt oppfatning av dette spørsmålet. Mitt spørsmål til statsråden er: Har Nærings- og handelsdepartementet et medansvar for den ulike forståelsen eller for at man rett og slett ikke forstod hverandre?

Jeg husker at statsråden i en presseuttalelse har sagt at uttrykkene «forbannet og frustrert» kunne hun kanskje ha moderert noe. Jeg er takknemlig for alle bidrag til selvkritikk av den typen. Spørsmålet er: Er det noe annet statsråden ville ha gjort annerledes, i etterpåklokskapens lys?

Statsråd Sylvia Brustad [12:29:37]: La meg først si at det er vanlig praksis at selskapene gjennom sine daglige ledere og administrerende direktører kommer til departementet og informerer om ulike sensitive saker – mange av dem blir ikke noe av, mange av dem blir noe av.

Når det gjelder denne prosessen, mener jeg det var helt nødvendig og riktig av meg på vegne av staten, på lik linje med reaksjonen som kom fra Saab og Investor og flere styremedlemmer, å få en annen behandling av denne saken. Vi har nå funnet en løsning, og vi er enige om hvordan vi skal gjøre dette for framtida. Vi kommer som kjent også til å gjøre justeringer i aksjonærværet.

Så tror jeg denne saken også viser at det er mange som trenger å ta lærdom av hvordan dette er håndtert. Det punktet som det bl.a. er grunn til å se på, og som vi er i gang med, er tydeliggjøring av kommunikasjon i forhold til statens representant. Vi mener at det har vært klart hele tida, men så lenge det er ulik forståelse, må vi sjølsagt gå gjennom det med det aktuelle selskapet.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hill-Marta Solberg (A) [12:31:01]: Tidligere i denne debatten har saksordføreren, og nå nylig statsråden, gått grundig gjennom det som er de ulike sider av Aker-saken. Min tilnærming i denne debatten vil først og fremst være knyttet til de politiske sider ved saken.

Sjelden, om noen gang, har det vel i Stortinget blitt fremmet mistillit mot en statsråd med en så sprikende begrunnelse som vi opplever her i dag. I realiteten er det vanskelig i det hele tatt å se at det foreligger en saklig begrunnelse for opposisjonens forslag. Høyre mener, som det har kommet fram tidligere i debatten også, at statsråden har gjort for lite – hun burde aktivt ha hentet inn mer informasjon fra Aker Solutions.

Ingen næringsminister kan gå på spørreunde blant selskapene man er medeier i. Det er et opplagt og åpenbart ansvar for administrasjonen og styrelederen å gi eierne tilstrekkelig og relevant informasjon, og til riktig tid. Det har altså ikke skjedd i dette tilfellet. Jeg synes det er verdt å merke seg at Aker og Aker Solutions fant det nødvendig å gjennomføre flere juridiske vurderinger av hvorvidt det var nødvendig å legge saken fram for sine eiere, altså i generalforsamling.

Jeg synes også det er verdt å merke seg at tidligere næringsminister Sponheim i debatten her i dag har bekreftet at det er helt vanlig og normalt at selskapet ved sin ledelse har løpende, god og nær kontakt med Næringsdepartementet – i selskaper der Næringsdepartementet er en betydelig eier. Slik vi kan forstå det ut fra denne debatten, er den vanlige måten å kommunisere på gjennom direkte kontakt med departementet. Dette er det verdt å merke seg, for akkurat spørsmålet om eierkommunikasjon har jo etter hvert blitt sentralt i denne saken.

I dag tidlig registrerte jeg gjennom media at Høyres representant i kontrollkomiteen, representanten Foss, uttalte at han forventet en avklaring av Regjeringens eierskapspolitikk gjennom denne debatten og denne saken. Det er i så fall enda en ny begrunnelse for selve mistilliten, hvis det er slik at Høyre nå reiser mistillitsforslag for å få en generell debatt om eierskap. Det bekrefter i så fall antakelsen om at Høyre, og kanskje det meste av opposisjonen, ser denne anledningen som en anledning til omkamp om eierskap. Jeg må si at etter å ha hørt både Venstres innlegg her i dag, ved Sponheim, og Kristelig Folkepartis innlegg, ved Lånke, synes jeg det blir tydeligere og tydeligere at man egentlig går tilbake til det som var en sak som man var imot den gangen staten gikk inn i Aker. Det ble også i debatten i dag sagt at det den gangen ble tvunget gjennom i Stortinget. Jeg vet ikke hvordan man definerer tvang overfor Stortinget når det var et stort flertall – ikke et knepent flertall – som i 2007 gikk inn for at staten skulle gå inn som eier i Aker.

På den annen side har Fremskrittspartiet ment at statsråden helst burde holdt seg i ro og ikke reagert da vi mente at transaksjonen burde vært forelagt eierne i generalforsamling. I dag er det jo slik at Fremskrittspartiet i denne debatten faktisk sår tvil om hvorvidt det i det hele tatt var nødvendig å legge disse transaksjonene fram for en generalforsamling.

Summen av dette er at det er ganske sprikende begrun-

nelser, men likevel klarer man å sy det sammen til et mistillitsforslag. Min konklusjon er at det er en politisk markering mer enn en saklig realitet som ligger til grunn. Det er ikke slik at vi har en statsråd som har forbrutt seg mot lover, som har latt være å følge opp vedtak fattet av Stortinget, eller som har forsømt sin informasjonsplikt. Her har man – på litt ulikt grunnlag – kommet fram til at det er krittikkverdige embetsførsel som man vil begrunne mistilliten med.

Høyre fyrte av noen voldsomme salver da saken kom opp rundt påsketider. Begrep som korrupsjon ble brukt, og riksrett ble nevnt. Med en slik voldsom og høylytt kritikk måtte det nesten ende med et mistillitsforslag, til tross for at man har en sprikende og uklar begrunnelse.

Så kan man selvfølgelig spørre seg om dette mistillitsforslaget er et uttrykk for at opposisjonen er klar til å ta over regjeringsmakt, eller i det minste at de står for en felles eierskapspolitikk. Svaret på disse spørsmålene er åpenbart: Nei.

Jeg er helt enig med dem som sier at man skal ta mistillit på alvor. Mistillit er et alvorlig redskap å ta i bruk for Stortinget. Det er også derfor min vurdering at når det gjøres, skal det ha en klar, tydelig og god begrunnelse. Det har ikke dagens forslag.

La meg avslutningsvis gjøre det klart: Statsråd Sylvia Brustad har vår fulle tillit. Det var riktig å påpeke at transaksjonene mellom nærstående selskap i Aker-systemet skulle vært forelagt eierne. Og det var riktig å be om en uavhengig verddivurdering. Hadde statsråden ikke reagert slik, kunne det vært grunnlag for kritikk. Vi mener således at det mistillitsforslaget som foreligger i dag, sårner en klar og god begrunnelse, og det er åpenbart for oss at vi vil avvise dette forslaget.

Eirin Falde hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Kristian Foss (H) [12:37:25]: La meg si det slik at det ikke er noen motsetning mellom det å drive politikk og det å ha en saklig begrunnelse for de standpunkter man inntar.

Når jeg i dag i morgensendingene ikke hadde større forventninger til debatten enn at den kanskje ville gi en viss avklaring av hva Regjeringen mener med sitt eierskap, var det begrunnet i to forhold. Det ene var at jeg ikke hadde all verdens forventninger om at representantene for regjeringspartiene ble stilt fritt til å stemme på mistillitsforslaget – og det har jeg all grunn til å tro at jeg hadde rett i. Det andre er at dette eierskapet er spesielt. Det er ikke noe vanlig og normalt over dette, for det er første gang staten går inn som mindretalls-eier i et selskap som er dominert av én stor privat eier. Det er i strid med all praksis man tidligere har hatt. Det er faktisk første gang det skjer.

Og så må man, uten å fornærme noen, kunne legge til at denne hovedeier vel også har bak seg en serie konflikter med mindretalls-eier. I en slik situasjon skulle man tro at staten kanskje var spesielt årvåken i forhold til sin

aksjonæravtale og i forhold til sin løpende oppfølging av eierskapet, men så har ikke skjedd.

Hill-Marta Solberg (A) [12:38:34]: Det er helt åpenbart at denne replikken fra representanten Foss bekrefter det faktum at det er spørsmålet om statens eierskap i Aker som sådant som er det avgjørende for vesentlige deler av opposisjonen når de i dag reiser mistillit. Man kan nesten anta at hadde Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti i sin tid stemt for Aker-saken, hadde man kanskje ikke sett den samme grunn til å kritisere embetsførsel i tilknytning til transaksjonssaken, som er den saken kontrollkomiteen har hatt til behandling.

Lars Sponheim (V) [12:39:20]: Det bør ikke gjøres til noen stor nyhet at noen av oss faktisk står for det samme i dag som vi gjorde i 2007 i synet på eierskap. Jeg synes det er et kvalitetsmerke ved en politiker, ikke minst i spørsmål som krever en viss fasthet, som det å håndtere eierskap.

Representanten Solberg siterte meg helt korrekt: Det er min erfaring at det er normalt for staten å ha en direkte dialog med selskaper hvor staten er eier. Det er helt rett. Men det er åpenbart ikke normalt for Aker-systemet. De har ikke hatt behov for å ha en spesiell, etablert dialog med storeier Røkke. Han har nok vært orientert om det meste av det som foregår. Da burde staten etter mitt skjønn, ikke minst med de erfaringer jeg vet Næringsdepartementet har med hensyn til å være myndighet overfor Røkke, åpenbart i et helt annet omfang ha lagt rammer, etablert regler og avtaler for hvordan man vil at dette eierskapet skal fungere.

Kan også representanten Solberg i ettertid se at det burde ha vært gjort?

Hill-Marta Solberg (A) [12:40:23]: Mitt poeng med å trekke fram de ulike oppfatninger som partier på Stortinget har om statlig eierskap i tilknytning til at vi i dag drøfter et mistillitsforslag, er jo at statlig eierskap og ulikt syn på det aldri i seg selv har vært grunnlag for å reise mistillit. Det er en rent saklig, for så vidt redelig politisk uenighet som har eksistert mellom partiene på Stortinget i lang tid. Det er et kjent forhold.

Den begrunnelsen som brukes knyttet til embetsførsel i forbindelse med spørsmålet om disse transaksjonene, er sterkt farget – slik jeg bedømmer det i dag – av opposisjonspartiens syn i den opprinnelige Aker-saken.

Når det gjelder kommunikasjonen mellom staten som eier og øvrige eiere i Aker, viser jeg til at statsråden nylig i et replikkordskifte har gjort rede for hvordan denne kommunikasjonen har vært, og at man i ettertid har sett at det har vært behov for klargjøring, fordi man har litt ulikt syn på det. Det var det som kom fram i statsrådets svar.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Siv Jensen (FrP) [12:41:57]: La meg innledningsvis slå fast at Fremskrittspartiet vedstår seg at vi støttet forslaget fra Regjeringen om eierskap i Aker Holding. Vi vedstod oss det da, og vi vedstår oss det nå, så dette mistillits-

forslaget dreier seg ikke om det. Jeg mener at posisjonens forsøk på å skape et inntrykk av det, er galt. Fremskrittspartiet er med på dette mistillitsforslaget fordi vi mener det vi sier i vår kritikk av statsrådets embetsførsel. Det er det saken dreier seg om.

Jeg merket meg statsrådets innlegg, hvor hun understreket hvor viktig det statlige eierskapet i ulike norske selskaper er for norsk økonomi. Det er jeg selvsagt helt enig i. Jeg merket meg også at hun understreket at mange av disse selskapene også er verdensledende på sine områder og innehar betydelig kompetanse. Det er jeg også helt enig i. Men det er jo nettopp derfor det er så uendelig viktig at staten forvalter eierskapet sitt på en profesjonell måte i alle selskaper man er deleier i eller eier helt. Det er jo ikke fordi politikerne i tide og utide griper inn i disse selskapene at de går bra. De går bra fordi vi lar være å blande politikken inn i forretningen. De går bra fordi vi, i det alt vesentlige, har vært opptatt av å være langsiktige, profesjonelle og å overlate de store beslutningene til dem som skal ta dem. Fremskrittspartiet har ikke prinsipielle motforestillinger mot at staten er eier i ulike selskaper, hvis det tjener vår felles interesse. Men hovedmålet må være å maksimere verdiene på vegne av skattebetalerne, for det er jo med deres penger vi har gått inn i dette eierskapet.

Dette er et mistillitsforslag som jeg mener posisjonen bør ta langt mer alvorlig enn de har gjort i denne debatten, fordi det dreier seg om statsrådets meget kritikkverdige embetsførsel. Det er det dette gjelder. Jeg må si at jeg synes det blir mer enn tydelig gjennom denne debatten at man fra statsrådets side i etterkant har forsøkt å konstruere en forklaring som skal holde vann i det offentlige rom, for å bortforklare egne handlinger underveis. Det blir mer og mer tydelig for meg. Det er ingen tvil om at man i møtet den 13. mars var kjent med det prinsipielle i saken. Man var kjent med 80–90 pst. av det transaksjonene kom til å innebære – og man reagerte ikke. Statsråden reagerte først etter press fra media – først etter at saken fikk betydelig offentlig oppmerksomhet. Da fant statsråden ut at det var på tide å reagere.

Etter min oppfatning er det ikke slik man forvalter et profesjonelt eierskap. Det er ikke når man står i nordavind og det blåser fra alle kanter man plutselig kommer på at man skal endre strategi i sin eierskapsutøvelse. Det er helt legitimt å ville endre strategi underveis, men da må man ha en velbegrunnet forklaring på hvorfor man gjør det. Men da velger man å gjøre det på et helt annet tidspunkt enn man gjorde i denne saken. Jeg mener det må ligge til grunn i statens utøvelse av eierskap i alle selskaper at man er forutsigbar, langsiktig, troverdig og stødig. Det er ingen tvil om at mange av de uttalelsene som kom fra statsråden i denne saken, skadet selskapet – og det er ikke god eierskapsutøvelse.

Men la meg si noen ord om det statlige eierskapet generelt, for et av de rød-grønne partienes mantraer i valgkampen i 2005 var jo: Nå skulle det bli en helt annen type statlig eierskap, nå skulle vi få aktiv utøvelse av statlig eierskap – nå skulle det bli riktig så flott! Vel, det vi nå har sett, er jo en svært pinlig forestilling – hvis det er dette som skal eksemplifisere hva de rød-grønne partiene mener med

aktivt statlig eierskap. Det som er viktig – nettopp fordi staten forvalter så store verdier – er at man er forutsigbar i det eierskapet man utøver. Det kan godt hende at man i noen selskaper ønsker å utøve et passivt eierskap, som var planen i Aker Holding. Det var helt åpenbart at man hadde til hensikt å sikre hovedkontorlokalisering, men utover det ønsket man egentlig ikke å ha så mange meninger om driften av selskapet. Det er helt legitimt. Fremskrittspartiet støttet det. Men sannheten er jo at Sylvia Brustad og Regjeringen i etterkant – da de var under press – hadde behov for å komme på andre tanker. Det er ikke særlig profesjonelt!

Det er også mulig å ønske å ha et mye mer aktivt eierskap i andre selskaper, men mitt poeng er at man skal holde fast ved den forutsigbare strategien hele veien, for hvert enkelt selskap, og ikke brått endre den når vinden begynner å blåse litt for kraftig rundt en, og man har behov for å finne en forklaring som passer øyeblikkssituasjonen.

Jeg tror at Regjeringen for fremtiden ville stå seg på å definere litt tydeligere hva de mener med et aktivt statlig eierskap, rett og slett fordi det dreier seg om å forvalte betydelige verdier i store, viktige selskaper på en måte som skattebetalerne i dette landet er tjent med, som bidrar til å øke verdiene, og at man i minst mulig grad forsøker å blande inn vikarierende politiske argumenter i eierskapsutøvelsen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [12:49:44]: Det kunne være fristende å spørre representanten Siv Jensen om hvilket regjeringalternativ hun hadde anbefalt Kongen hvis dette mistillitsforslaget hadde ført fram – men det gjør det jo ikke!

Jeg vil vise til det hun sa i sitt innlegg, at det er viktig ikke å blande politikk inn i de industrielle beslutningene. Det tror jeg ikke det er stor uenighet om – hvis de industrielle beslutningene da ikke er av en så dramatisk karakter at det kan rokke ved hele begrunnelsen for det statlige eierskapet i et selskap. Men det dette først og fremst dreide seg om, var ivaretagelsen av aksjonærdemokratiet og prosessen man valgte, som førte til at ikke bare hovedeierne, men alle aksjonærene, ble satt på sidelinjen.

Mener Siv Jensen at revisjonsutvalget i Aker Solutions – når de også sier at det ikke var godt nok forankret – tar feil? Eller mener hun at det er viktig å ha en prosess som gjør at hele aksjonærfellesskapet kan involveres i denne type beslutninger, særlig når det kan være snakk om fordelsoverføringer til en av aksjonærene?

Siv Jensen (FrP) [12:50:53]: Jeg er tilhenger av gode prosesser i alle selskaper – i alle selskaper enten staten er medeier eller ikke. Men det er ikke det som er hovedspørsmålet i denne saken.

Jeg gjentar det jeg sa fra talerstolen, at Regjeringen har hatt behov for å dikte opp en forklaring som passer litt i det offentlige rom nå i etterkant for å bortforklare sine egne dumme handlinger underveis. Det er i bunn og grunn det

saken dreier seg om, det er det mistillitsforslaget dreier seg om.

Jeg synes kanskje at regjeringspartiene ville stått seg på å være litt mer åpne på at statsråden ikke har håndtert denne saken særlig bra, at hun har bidratt til å redusere selskapets verdi – og at man for fremtiden i hvert fall bør ha lært én ting av denne saken, nemlig at man må vite hva man gjør når man inngår avtaler.

Øystein Djupedal (SV) [12:52:01]: Denne debatten viser med all mulig tydelighet hvor stor forskjell det er mellom Fremskrittspartiet og de andre borgerlige partiene i synet både på eierskap og forvaltning av eierskapet. Det er det interessant å observere. Det betyr at det er helt uklart hva resultatet av dette ville blitt hvis det hadde blitt et flertall av andre partier enn regjeringspartiene til høsten. Jeg tillot meg i stad å stille tidligere partileder Hagen et spørsmål om hvordan en næringsminister fra Fremskrittspartiet ville ha håndtert dette spørsmålet hvis man satt med denne saken i fanget. Det vår næringsminister jo gjorde, var at hun på vanlig vis forventet å bli informert. Når et stort selskap som staten er eier i, gjør en endring som har industriell strategisk betydning og er av et visst omfang, er jo det – som også representanten Sponheim har redegjort for – naturlig og vanlig.

Betyr det at Fremskrittspartiet ikke ville forvente dette, siden Hagen i realiteten frikjenner Akers oppførsel her? Betyr det at en næringsminister fra Fremskrittspartiet vil sitte helt passiv i stolen og ikke be om noen som helst informasjon?

Siv Jensen (FrP) [12:53:03]: Det høres ikke ut som om Øystein Djupedal har lyttet med begge ørene til det Fremskrittspartiet har sagt i denne debatten.

Vi har sagt det samme hele tiden, og vi har hatt den samme holdningen til dette eierskapet nå, som vi hadde da saken ble avgjort for et par år siden. Poenget er – som jeg også sa i mitt innlegg – at når man skal forvalte og utøve et eierskap, må det være konsistent, enten det blåser nordavind eller ikke. Det er det som er hovedkritikken av statsråden, nemlig at hun hadde en helt annen måte å forholde seg til dette eierskapet på før det kom en offentlig storm. Da var det plutselig interessant å erverve seg informasjon som ikke hadde vært interessant å erverve seg i forkant.

Den måten å utøve eierskap på er ikke vi særlig tilfreds med, og det er det som er vår hovedinnvending. Man må være konsistent og holde fast ved hva slags type eierskap man utøver enten man har valgt en passiv linje eller man har valgt en aktiv linje, og så må den være konsistent hele veien – uansett hvor mye det blåser.

Svein Roald Hansen (A) [12:54:15]: Representanten sa i sitt svar til meg at Regjeringen hadde diktet opp et grunnlag for sin reaksjon.

Revisjonsutvalget i Aker Solutions sier at disse transaksjonene ikke var godt nok forankret. Saab og Investor har reagert mot prosessen, og styremedlem Heidi M. Petersen har trukket seg. Mener representanten at det også er på grunnlag av en oppdiktet virkelighet?

Siv Jensen (FrP) [12:54:41]: Jeg gjentar at jeg mener at Regjeringen har hatt behov for å konstruere en forklaring som er tilpasset dagens situasjon, basert på de feil man selv har gjort i prosessen. Det står jeg ved.

Men så er det jo slik at det er ingen som underkjenner alvorret i denne saken. Den er veldig alvorlig. Men det litt humoristiske ved hele saken er jo at all den støyen statsråden og andre har forsøkt å lage i etterkant, egentlig ikke har ført til noen ting. Det er altså ikke gjort en eneste endring av betydning. Det eneste man har drevet med, er å lage mye støy. Så har man skaffet seg en generalforsamling, som munnet ut i ingenting. Det mener jeg viser med all mulig tydelighet at man har hatt behov for å konstruere en forklaring uten at man hadde noen ambisjoner om å endre på realitetene.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed over.

Erna Solberg (H) [12:56:14]: I 2005 ble vi til stadighet lovet en aktiv næringspolitikk hvis vi fikk en rød-grønn regjering. Vi ble lovet en rekke ting som skulle løses. Listen var lang over ting man mente man skulle få gjort. Etter at man kom i regjeringskontorene, har man gjort lite for å bedre vilkårene for norsk næringsliv. I stedet for har man valgt å utnevne skurker og helter blant dem som skaper arbeidsplasser i dette landet, og laget mediestorm rundt det. Man har valgt å øke beskatningen til de aller fleste privateide bedrifter i dette landet, og man har presset opp utbyttet i små og mellomstore bedrifter. Hjørnesteinene i norsk næringsliv og norske arbeidsplasser – en million arbeidsplasser – rammes altså av økt beskatning under denne regjeringen.

Jeg begynner med å si det fordi en av grunnene til at vi er kommet opp i denne situasjonen, er den voldsomme salgsvirksomheten av aktiv næringspolitikk. I stedet for å få en aktiv næringspolitikk som sikret arbeidsplasser som utviklet Norge, fikk man en aktivistisk og improvisert eierskapspolitikk fra Regjeringens side – improvisasjon styrt av ulike medieoppslag og gjennom flere statsråder. Dette er på mange måter symptomatisk for mye av det arbeidet denne regjeringen driver med – man lar seg styre mer av neste medieutspill og mediehåndtering enn faktisk å gjøre det som er statsrådenes opprinnelige og viktigste jobb, nemlig å sørge for å gjennomføre politikken og skaffe resultater. Det er en av grunnene til at vi ser en regjering som både har skaffet oss krise i det viktigste velferdssystemet vårt, Nav, krise i barnevernet, økende helsekøer og mye annet vi skal bruke uker og måneder på å diskutere fremover.

Denne aktivistiske og improviserte eierskapspolitikken har vi sett i mange saker, og de er veldig like i forløpet. Det er én ting at statsråden ikke har fulgt med, er blitt informert eller har vært delaktig i ting – men statsråden har ikke reagert før medieoppslagene har vært der.

Første runde var da Regjeringen overtalte Johan Fredrik Odfjell til å stille som kandidat til styreleder vervet i Statoil. Selv vegret Odfjell seg for å stille fordi han visste at han hadde en etterlønsavtale, som han altså hadde varslet Regjeringen om. Til slutt sa han ja. Hans kandidatur ble

offentliggjort, og det var støttet av landets statsminister. Men etter en uke med kjeft fra LO-leder Gerd-Liv Valla, Jan Bøhler og SV, trakk altså Stoltenberg støtten til Odfjell – og man måtte ut på en endeløs leting etter ny styreleder for Statoil.

Så kom vi til sommeren 2007. Næringsdepartementet fikk beskjed om at Hydro, etter pålegg av staten, skulle avvikle sitt opsjonsprogram. Det innebar en engangsutbetaling til administrerende direktør Eivind Reiten på rundt 20 mill. kr. Næringsdepartementet ble informert. De foretok seg ingenting. Så kom medieoppslagene, og da så vi altså roing og kaving uten like fra denne regjeringen, som lot som om den ikke var informert – selv om det ble dokumentert i ettertid at den var godt informert om det som skjedde. Etter et par dager gikk Regjeringen til angrep på Reiten og styreleder Jan Reinås. Staten er minoritetsaksjonær i Hydro, men de tillot seg allikevel å be styrelederen om å gå. Litt senere konkluderte de utenlandske styremedlemmene med å trekke seg i protest.

Nå er det ikke første gangen den aktivistiske politikken til denne regjeringen har medført at styrer og styreprerentanter har trukket seg i protest mot Regjeringens improviserte styring. BaneTele-saken, der man altså valgte å selge til Bredbåndsaliansen – med en styreleder med tette bånd til Arbeiderpartiet – på tross av at budet lå 200 mill. kr under høyeste bud, er også et eksempel på dette.

Jeg mener at dette er beskrivende for den tradisjonen som statsråd Sylvia Brustad har gått inn i i denne regjeringen. Dette har skjedd under hennes forgjengere, men man har altså improvisert når medieoppslagene har kommet. Man har ikke styrt, ikke reagert på den informasjonen man har fått på bordet i prosessen, tidligere.

Det er riktig at Høyre var imot at vi skulle gå inn og være eiere i Aker Holding AS. Hvorfor gjorde vi det? Vi gjorde ikke det med en ryggmarksrefleks første dagen dette kom. Vi sa: Vi må se Regjeringen i kortene. Vi vil vite om det er riktig at de «står i trussel» for at dette skal selges ut, for Høyre har ikke allergi mot at staten skal eie. Vi mener f.eks. at hovedkontorargumentet er en begrunnelse for at man skal kunne eie. Men jo mer vi gikk igjennom den avtalen som var laget, jo mer vi så av saken, jo mer overbevist ble vi om at dette var en type styring og en måte å plassere staten og skattebetalernes penger på som rett og slett betydde en overføring av penger til en person som av denne regjeringen altså var definert som helt, og ikke skurk, som andre næringslivsledere var. De tette og nære båndene mellom statsministeren og Røkke bidro til en ukritisk vurdering av om staten skulle gå inn eller ikke i Aker.

Men så må jeg jo da stille det spørsmålet: Når man først gjør det, altså for første gang går inn i et selskap hvor det er en stor majoritets-eier som egentlig har bukten og begge endene, hvordan forvalter man da eierskapet sitt etterpå? Da har vi forventninger om at man sikrer seg ekstra godt i forvaltningen av statens eierskap. Det har ikke staten gjort. Det har ikke statsråden gjort. Og det er egentlig grunnen for dette mistillitsforslaget som stilles her i dag. Statsråden har rett og slett ikke passet på skattebetalernes pen-

ger. Statsråden har ikke sikret at det har vært gode nok kommunikasjonslinjer i styringen av et selskap som har en annen struktur enn noe annet selskap staten er eier i. Oppfølgingen av inntreden i Aker har vært dårlig, og det har den konsekvens at man ikke har reagert.

Vi vet jo egentlig ikke hvilke økonomiske konsekvenser dette har hatt for skattebetalerne. Det eneste beløpet som er offentliggjort, er Paretos' verdivurdering som sier at gjennom de transaksjonene som staten nå har godkjent, har man lastet inn verdier på et nivå som er en halv milliard over det de faktisk er, og som de sannsynligvis har som verdi. Det betyr at man har overført en halv milliard kroner fra deler med statlig eierskap over til andre deler, som er Røkke-eid, i denne prosessen. Det er ikke å ivareta, og vi har ennå ikke fått på bordet om det er riktig, og hvilke tall som er klare og tydelige. Jeg mener det krever en særlig årvåkenhet å forvalte eierskap i denne typen selskaper, hvis man først skal gå inn.

Så må jeg si at til tider opplevde jeg at noen av reaksjonene ble en form for skuespill, skuespill som var interessante i sin timing og utvikling. 14 dager før Arbeiderpartiets landsmøte – når det først var kommet en stor debatt i media, når kritikken var reist, så stilte både statsminister og statsråd opp og var sinte, var frustrerte, hadde stor aggresjon, uten at det var helt lett å finne ut hvilken substans det var i det. Med en gang Arbeiderpartiets landsmøte hadde vart én dag, la man seg ned som myke lam, og det var lite igjen av frustrasjonen, aggresjonen og annet man gjorde. Jeg oppfattet dette som et rent skuespill for å være aktivt inne i å håndtere media. Men jobben for en statsråd er ikke bare å håndtere media. Jobben for en statsråd er å håndtere norske borgeres interesser, statens penger, og det har man ikke gjort i denne saken.

Jeg synes det kan være mange grunner til at vi kan diskutere hvordan statlig eierskap skal være i årene fremover. Men uansett hvilken form for eierskap vi har, må man stille ett krav til statsråder: Håndter eierskapet på en måte som gjør at det er profesjonelt, at det ivaretar oppdragsgiveren, og oppdragsgiveren er ikke Aker-konsernet i denne sammenhengen, det er norske skattebetalere. Det har ikke statsrådene gjort.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [13:05:36]: Jeg synes dette innlegget fra representanten Erna Solberg bekrefter at det Høyre her egentlig har vært ute etter med mistillitsforslaget, først og fremst er en ny debatt om statlig eierskapspolitikk og statens inntreden i Aker Solutions. Jeg tror det kunne vært oppnådd på et litt mindre dramatisk grunnlag. Mange av de eksemplene hun nevnte i innledningen av sitt innlegg, er det jo heller ikke næringsministeren som er ansvarlig for.

Da Høyre ved påsketider varslet bruk av ansvarsloven, altså om det var grunnlag for riksrett, sa representanten Foss at det er vurdert. Etter å ha hørt Solbergs innlegg lurer jeg på hvilke formildende omstendigheter er det de har funnet i denne vurderingen, som har gjort at det ikke har blitt fulgt opp?

Erna Solberg (H) [13:06:30]: Vi har vurdert om det er grunnlag for å gå den prosessen. Vi mener altså at det ikke var grunnlag for å gå så langt i denne sammenheng. Vi har ment at når vi har en sittende statsråd, og vi kan stille mistillitsforslag i salen, er det det som er den riktige reaksjonen her. Men det er fortsatt et problem, også med innsynet, f.eks. i vurderingen av hvor stor er den økonomiske transaksjonen Regjeringen nå har bidradd med til Røkke gjennom dette. Det er jo en av grunnene til at vi også måtte vurdere om det var gått for langt i forhold til verdivurderingene. Så har vi vanskeligheter med å komme igjennom med verdivurderingene, for den siste verdivurderingen er jo ikke åpen på den måten at du kan gå inn i tallene. Det er bare en konstatering av at det er en fair handel.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Inge Ryan (SV) [13:07:38]: Jeg har litt dårlig stemme, så jeg må forsyne meg med litt vann før jeg begynner.

Presidenten: Det er i orden.

Inge Ryan (SV) [13:07:45]: Aker-saken har vært grundig behandlet i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Saksordføreren, Øystein Djupedal, presenterte saken på en god og solid måte her i starten av møtet. Statsråd Brustad har også hatt en solid og grundig gjennomgang av saken.

Denne saken viser med all tydelighet at det mange ganger er klokt å tenke seg litt om før man gjør seg opp altfor sterke meninger. Den kritikken deler av opposisjonen gikk ut med før saken var grundig belyst, er lite ærefull.

La meg med en gang slå fast at det er mye å lære av Aker-saken. Uenighet om aksjonæravtalen og at den måtte presiseres, viser det med all tydelighet. I tillegg viser saken behovet for et aktivt eierskap for at staten skal kunne ivareta sine interesser.

Den viktigste lærdommen av Aker-saken er at det statlige eierskapet må bli enda mer aktivt. Denne lærdommen trekker også en samlet kontroll- og konstitusjonskomité:

«Komiteen viser videre til at det under behandlingen av saken har fremkommet bred politisk enighet om at Aker-saken understreker behovet for et aktivt og bevisst eierskap fra statens side».

Jeg konstaterer at det nå er tverrpolitisk enighet om at staten må delta aktivt for å ivareta sine interesser. Det skulle egentlig bare mangle. Store bedrifter tar viktige avgjørelser som påvirker livet til mange tusen ansatte og deres familier. Mange lokalsamfunn står og faller mer eller mindre på hvordan det går med disse hjørnesteinsbedriftene. I tillegg har slike selskaper, ikke minst Aker Solutions, stor betydning for den industrielle utviklinga i Norge. Det er en selvfølge at staten, bl.a. gjennom eierskap, skal være med på å bestemme utviklinga i slike selskaper. Statens oppkjøp i Aker Solutions gjennom Aker Holding ble foretatt for å sikre viktige industrimiljøer i Norge.

Det er mange som har ment mye om prisen på selskapene som ble solgt til Aker Solutions, bl.a. ut fra hvordan aksjemarkedet reagerte. Jeg tror at en ikke bør opphøye

aksjemarkedet til dommer i denne saken. Vi har nettopp vært gjennom en periode hvor mange som har handlet aksjer, har tatt feil. Ikke minst bør en del såkalte analytikere i en del finansinstitusjoner gå litt stillere i dørene. Sjelden har så mange tatt så mye feil på så kort tid.

Jeg vet ikke hvor mye selskapene Aker Solutions har kjøpt seg opp i, er verd. Jeg registrerer bare at det har vært foretatt undersøkelser av prisen Aker Solutions har betalt. Selskapet UBS, som har hatt tilgang til selskapets interne informasjon, konkluderer med at prisen er rimelig. Andre mener at prisen er for høy, men her regner jeg med at det er mulig at kompetente verdivurderere kan ha ulike meninger.

Det er fullt ut mulig å være uenig i at staten skal eie Aker Solutions. Opposisjonen var jo delt på dette punktet. Fremskrittspartiet støttet Aker-avtalen i 2007, mens Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre var mot avtalen. Det er også fullt mulig å ha helt ulike meninger når det gjelder hva staten bør eie, noe også opposisjonspartiene har vært uenige om.

På meg virker det som om opposisjonspartiene tidlig malte seg inn i et hjørne. Opposisjonen gikk tidlig så høyt på banen og brukte så store ord at et mistillitsforslag ble den naturlige, logiske konklusjonen på den lite gjennomtenkte kritikken.

I et intervju i forrige uke innrømte parlamentarisk leder i Venstre, Lars Sponheim, at han ikke alltid er veldig forberedt når han uttaler seg. Han sa:

«Skal jeg være veldig ærlig, så er det ofte sånn at hodet og øret mitt hører det for første gang når jeg kommenterer noe.»

Aker-saken hadde nok vært tjent med at Sponheim og andre fra opposisjonen hadde brukt litt lengre tid før man uttalte seg så bastant som man gjorde i denne saken. Det eneste opposisjonen ser ut til å være enige om, er å fremme et mistillitsforslag. Det har vært fremmet mistillitsforslag i denne salen som har vært langt bedre begrunnet enn det forslaget som fremmes i denne saken. Den eneste begrunnelsen jeg kan se, er at valget nærmer seg, og at opposisjonen på den måten håper de kan ramme Regjeringa.

For øvrig stiller SVs gruppe seg fullt og helt bak næringsministeren også i denne saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ola T. Lånke (KrF) [13:13:17]: Det er interessant å høre på representanten Ryan. Han sier en god del om nødvendigheten av å trekke lærdom av denne saken – det understreker i seg selv at her er det ting som har skjedd, som man ikke ønsket skulle ha skjedd. Så kom han til å si at opposisjonen «malte seg inn i et hjørne» med dette mistillitsforslaget. Jeg går ut fra at representanten Ryan kjenner uttrykket «opp som en bjørn og ned som en skinnfell.» Jeg synes det er nærliggende å tenke på det uttrykket i forbindelse med statsråd Brustads håndtering av denne saken, fra å reagere voldsomt de første dagene i april og til å komme ut fra dette møtet i mai og si at de har godtatt alt, og de skal stemme for det hele. Det synes jeg vit-

ner om at man har malt seg inn i et hjørne som man ikke kommer ut av. Statsråden, departementet og Regjeringen har malt seg inn i et hjørne i Aker, som de ikke slipper ut av.

Inge Ryan (SV) [13:14:25]: Jeg syns statsråden svarer godt på hvorfor hun i den situasjonen som oppstod da, var ganske krass i uttalelsene. Hun følte at informasjonen var mangelfull, og at hun hadde behov for å si fra hvordan hun opplevde situasjonen. Jeg syns statsråden har håndtert denne saken på en god måte.

Det Lånke tar opp i starten, om vi ser om det er noe kritikkverdig som har skjedd, ja, vi mener også at det er behov for at man går gjennom rutinene, slik at det statlige eierskapet blir enda bedre, og at en unngår denne typen situasjoner i framtida.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Dagfinn Høybråten (KrF) [13:15:17]: Kristelig Folkeparti er for statlig eierskap i noen tilfeller for å sikre kontroll med naturressurser, hovedkontorfunksjoner og kompetansemiljøer, men det må skje på ryddige vilkår og ikke på den måten vi har sett i denne saken. Det har fra regjeringens partienes side vært gjort et poeng av at det er en sammenheng mellom Kristelig Folkepartis holdning til oppkjøpet i Aker og vår holdning i denne saken. Ja, selvfølgelig er det en sammenheng. Vi prøver å oppføre konsistent. Kristelig Folkeparti var imot statens oppkjøp i Aker Holding fordi vi mente at begrunnelsen for oppkjøpet var for dårlig, prisen var for høy, og aksjonæravtalen sikret Røkke altfor stor innflytelse på bekostning av staten. Det er dette oppkjøpet vi nå ser konsekvensene av. Representanten Sørfonn hadde en særdeles velplassert uttalelse i debatten om oppkjøp i Aker Holding da han sa at dersom innstillingen blir tatt til følge, altså flertallets innstilling ble tatt til følge, ville han advare mot at staten ble en sovende partner i denne avtalen. En mer treffsikker advarsel er det lenge siden det har vært reist mot en statsråd i denne salen.

Fra Aker og daværende administrerende direktør, Leif-Arne Langøy, var reaksjonen på avtalen følgende:

«... en særdeles førsteklasses avtale for Aker.»

Det var da det ble kjent at daværende næringsminister Dag Terje Andersen hadde forpliktet staten til å kjøpe aksjer i Aker Kværner tilsvarende 4,8 milliarder kr. Det hadde Langøy rett i, men det var ikke en like god avtale for norske skattebetalere. Mange advarte da avtalen ble kjent. Jan Borgen i Transparency International sa til Aftenposten den 25. juni 2007:

«Regjeringen gir Røkke en fantastisk gavepakke, så det er åpenbart Røkkes lefling med Arbeiderpartiet gir resultater.»

Det var klart for oss da Regjeringen kjøpte seg opp i Aker Holding, at dette ville være en svært krevende løsning når det gjaldt å følge opp eierskapet på vegne av staten. Derfor har jeg sympati med statsråd Brustad som arvet en så mangelfull avtale fra sin forgjenger, statsråd Dag Terje Andersen. Statsråd Brustad har da også indirek-

te kommet med kritikk av statsråd Andersen når hun har erkjent at aksjonæravtalen som han inngikk, hadde hull.

Samtidig burde det nettopp derfor ha vært tydelig for statsråd Brustad at hun måtte utvise en helt spesiell aktsomhet og et helt spesielt aktivt eierskap i dette tilfellet for å kunne ivareta statens interesser i selskapet på en best mulig måte, med de krevende forutsetningene som forelå i utgangspunktet. Hun hadde dessuten klare løfter å innfri overfor velgerne. Regjeringens partiene var krystallklare før forrige valg om at de ville sikre et mer aktivt statlig eierskap. Dette gjenspeiles i Soria Moria-erklæringen som lovet et «langt mer aktivt» statlig eierskap.

I april 2009 kom så nyheten om at Aker Solutions gjennomførte et større aksjekjøp i fem selskaper fra Aker ASA. Transaksjonen ble negativt mottatt på børsen, og aksjekursen i Aker Solutions ASA gikk ned med 15 pst. I prosessen forut for denne handelen har statens representant i styret i Aker Holding og embetsverket fra Nærings- og handelsdepartementet gjentatte ganger hatt anledning til å stille spørsmål og be om utfyllende kommentarer.

Statsråden viser handlekraft først etter at transaksjonen er vedtatt og offentlig kjent, og engasjerer Pareto, som fastslår at staten hadde betalt om lag 0,5 milliarder kr for mye. Statsråden går svært hardt ut mot Aker-systemet for så å kapitulere på alle punkter, bortsett fra når det gjaldt kravet om at transaksjonene skal opp på generalforsamling – en generalforsamling hvor staten gjennom Aker Holding for øvrig forplikter seg til å stemme for transaksjonen.

Det er grunn til å spørre om statsrådens håndtering av denne saken vil danne et eksempel for Regjeringens eierskapspolitikk i tiden som kommer. Jeg gjør det på bakgrunn av uttalelser fra representanter for regjeringens partiene i denne saken og i denne debatten. Saksordføreren, Øystein Djupedal, uttalte i sitt innlegg:

«Regjeringen har gjort en god jobb».

Da må man spørre seg om dette er standarden man kan forvente framover. Det har vært svært liten erkjennelse fra regjeringens partienes side og svært lite å høre av noen form for beklagelse fra statsrådets side i denne saken.

Opposisjonen skal etter regjeringens partienes utsagn bare være ute etter å ramme Regjeringen. Hvis det var slik at dette bare var et spill fra opposisjonens side for å ramme Regjeringen, ville jo vi ha vært helt alene om å ha reist den kritikken som kommer fram her i debatten. Men det er vi jo ikke. NRKs Kyrre Nakkim, som viste til at statens oppkjøp i aksjer var selve testen på Regjeringens såkalte aktive eierskapspolitikk, mener at Regjeringen har strøket på den testen. Økonomikommentator i NRK, Steinar Mediaas, sier at Regjeringen har fått staten til å se ut som «en middels (...) Terra-kommune», og det er neppe ment som noe kompliment. Frank Aarebrot, som heller ikke er kjøpt og betalt av opposisjonens partiene i denne salen, sier til E24:

«Det er kanskje bare Kings Bay-saken som har vært verre for en regjering enn denne saken her. Det som er spesielt er at den er så utrolig dårlig håndtert.»

Kristelig Folkeparti er dessverre enig. Sjelden har vi vært mer lei oss for å ha fått rett i en så alvorlig advarsel

som den som representanten Sørfonn gav da staten gikk inn i Aker Holding.

Så sier representanten Hill-Marta Solberg at dersom statsråden ikke hadde reagert i ettertid, da transaksjonen ble kjent, så hadde det vært grunn til å reise kritikk. Det er interessant. Det er det faktum at statsråden reagerte etter at det var for sent i forhold til å omstøte transaksjonen, slik vi vet nå, som har reddet henne fra kritikk fra hennes egne i denne salen. Det synes jeg det er grunn for statsråden å legge seg på minne, for det betyr at det er kanskje ikke et så bekvemt flertall som skjærmer henne i denne saken, som det kan høres ut til.

Så sa statsråden i sitt innlegg at nettopp fordi staten er en stor eier i private selskaper, er det viktig at det er tydelig hva staten skal være en del av, og hva staten ikke skal være en del av, slik jeg oppfattet statsrådets innlegg. Det er jeg helt enig i. Men det er jo nettopp her sakens kjerne ligger. Det var ikke tydelig. Statsråden fikk etter vår oppfatning nok kunnskap til å reagere og til å etterspørre mer kunnskap for å kunne forsikre seg om at den tydeligheten som hun syntes var så viktig, var til stede. Men det gjorde hun ikke i tide. Det er det saken koker ned til.

Et mistillitsforslag er ikke dagligdags kost i Stortinget. Det er flere tiår siden en samlet opposisjon stod sammen om et slikt forslag. Fra Kristelig Folkepartis side sitter slike forslag ikke løst i det hele tatt. Derfor aksepterer jeg overhodet ikke den kritikken fra regjeringspartiene som går på at dette er noe man gjør som et ledd i et lettvent politisk spill. Det er det ikke. Det er nøye overveid. Kristelig Folkeparti mener at det skal svært alvorlige forhold til for å uttrykke mistillit mot en statsråd. Næringsdepartementets håndtering av det statlige eierskap i denne saken er så passiv, så mangelfull og så lite tillitvekkende at vi for vår del finner grunnlag for det.

Jeg hadde håpet at debatten hadde vist at det var en grad av erkjennelse fra statsrådets side. Men vi må ta til etterretning at det ser ut til å være statsrådets oppfatning, som det er saksordførers oppfatning, at Regjeringen har gjort en god jobb. Da har Kristelig Folkeparti en ting å gjøre, og det er å stemme for forslaget fra mindretallet i innstillingen.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [13:24:13]: Saken er jo svært godt opplyst nå helt på tampen av debatten. Øystein Djupe-dal gav som saksordfører en svært grundig gjennomgang av hele saken og, for Senterpartiets del, Ola Borten Moe i det innlegget han holdt. Der understreket han hvordan Senterpartiet tenker i forhold til statlig eierskap. Det var ikke minst artig å høre hans beskrivelse av mistillitsforslag som har vært fremmet tidligere.

Komiteen konkluderer med noe som for Senterpartiet faktisk er viktig, som står i innstillingen, som handler om statlig eierskap, og som alle partiene faktisk slutter seg til. Der står det:

«Komiteen mener saken illustrerer behovet for en tydeliggjøring av statens klare forventninger som eier med hensyn til omfanget av selskapsinformasjon av strategisk eller industriell karakter, hvordan staten skal

informeres, hvem som plikter å informere, og tidspunktet for slik informering.»

Og:

«Komiteen vil videre understreke nødvendigheten av at staten som eier, på linje med andre industrielle eiere, deltar aktivt og tydelig med klare, velbegrunnede og selvstendige standpunkter knyttet til større strategiske industrielle disposisjoner i selskapet.»

For Senterpartiet er det viktig å stadfeste dette i en innstilling.

Jeg har bare en kommentar, og det er til Ola T. Lånkes innlegg. Han sier at regjeringspartiene latterliggjør mistillitsforslaget. Han brukte ordet «latterliggjøre». Jeg har bare lyst til å understreke og være veldig tydelig på at regjeringspartiene – eller Senterpartiet for den saks skyld – overhodet ikke latterliggjør et mistillitsforslag. Vi mener at det er svært alvorlig, slik også Dagfinn Høybråten understreket i sitt innlegg, at det blir fremmet et mistillitsforslag mot en av Regjeringens statsråder. Jeg mener at debatten har vist at Regjeringen tar det på det største alvor når fire opposisjonspartier velger å fremme et mistillitsforslag mot Regjeringen. Det mener vi faktisk at både Regjeringen og regjeringspartiene her i salen har vist at vi tar på det største alvor.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Erna Solberg (H) [13:27:37]: Representanten Skjælaaen understreket merknaden fra flertallet – og fra komiteen generelt – om at det kanskje burde ha kommet klarere frem hvordan man forventet å bli informert.

Jeg har lyst til å stille et spørsmål til Skjælaaen: Er det ikke også å oppfatte som kritikk at når man for første gang går inn og samarbeider med et selskap der det er en stor eier, som altså kan gjennomføre helt andre transaksjoner innenfor selskapet enn det man kan mange andre eiersteder, burde det vært en proaktiv holdning, både fra forrige næringsminister, som inngikk avtalen, og fra dagens næringsminister, for å sikre disse informasjonsrutinene?

Rune J. Skjælaaen (Sp) [13:28:30]: Senterpartiet understreker at statsråden og Regjeringen har den fulle tillit.

Den merknaden som står her, er det faktisk en samlet komité som står bak. Den sier noe om hva en ønsker, og hvordan en vil at statlig eierskap skal utøves. Jeg er faktisk veldig glad for at også Høyre stiller seg bak en slik klar og tydelig stadfesting av hvordan staten skal optre som eier.

Ola T. Lånke (KrF) [13:29:27]: Når jeg ber om replikk, er det på grunn av utsagnet fra representanten Skjælaaen om at man tar mistillitsforslaget på alvor, og at min bruk av ordet «latterliggjøring» ikke er riktig.

Jeg er for så vidt glad for at representanten Skjælaaen sier at de gjør det. Da vil jeg også konfrontere ham med hva hans kollegaer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i kontrollkomiteen har skrevet i merknaden:

«Flertallet registrerer at opposisjonen fremmer mistillitsforslag mot statsråd Brustad. Flertallet konstaterer at begrunnelsen ikke er å finne i Aker-saken, men i et håp om at dette vil ramme Regjeringen.»

Det er det jeg sikter til når jeg påstår at man forsøker å latterliggjøre – man går ikke inn i saken, men man påstår at vi har samlet oss for å «ramme Regjeringen», som det står. Jeg vil be om at Skjælaaen gir sin kommentar til dette utsagnet i forhold til det han selv sa.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [13:30:32]: Bakgrunnen for den merknaden er bl.a. at disse fire opposisjonspartiene, og Kristelig Folkeparti som ett av dem, har svært ulike begrunnelser for forslaget. Det er det som står i denne merknaden. Og det er langt fra det å si fra regjeringspartienes og Senterpartiets side at en har ulik begrunnelse, og at en undrer seg litt over forslaget, til å si at det er et latterlig forslag, slik vår merknad er blitt karakterisert. Det er et hav av forskjell mellom de to tingene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Carl I. Hagen (FrP) [13:31:17]: Etter å ha hørt statsrådens innlegg kunne jeg hatt lyst til å kommentere en god del av det, men jeg skal på grunn av tiden og andre forhold la det være.

Jeg vil bare reservere meg mot noe som Arbeiderpartiets hovedtalsmann, Svein Roald Hansen, sa. Han spurte i en replikk om hvilken alternativ regjering bl.a. Fremskrittspartiet ville gått inn for dersom dette mistillitsforslaget hadde ført frem. Da vil jeg gjerne minne om at det forslaget jeg hadde gleden av å fremsette, uttrykker mistillit mot statsråd Sylvia Brustad, ikke mot Regjeringen. Det er kun dersom statsministeren fra denne talerstol gjør det klart at hele regjeringen går av dersom mistillitsforslaget skulle bli vedtatt, at det er snakk om et regjeringsskifte.

Hvis dette forslaget som er fremlagt, skulle bli vedtatt, er det utelukkende statsråd Sylvia Brustad som etter Grunnlovens nye bestemmelser er pliktig til å avlevere sin avskjedsansøking. Det er altså ikke hele regjeringen. Og statsminister Jens Stoltenberg, som har vært til stede, har ikke benyttet anledningen til å gå på talerstolen og fremsette et kabinettsspørsmål eller gjøre det kjent at det dreier seg om hele regjeringen. Så dette forslaget dreier seg utelukkende om én statsråd.

Jeg ville gjerne at det skulle komme med i referatet, så ikke Svein Roald Hansens misforståelse når det gjelder de konstitusjonelle forhold, skulle bli stående uimotsagt.

Øystein Djupedal (SV) [13:33:02]: Jeg skal ikke som sakens ordfører prøve å oppsummere denne debatten. Det vil være ulike syn på debatten og sakens innhold. La meg bare på flertallets vegne understreke at vi selvfølgelig utmerket godt forstår alvoret i et mistillitsforslag. Hvis det i innstillingen og i debatten synes som om det ikke er tilfellet, så la meg være veldig tydelig på det: Vi anerkjenner ikke bare opposisjonens selvfølgelige rett til å fremme mistillitsforslag, men også opposisjonens selvfølgelige rett til å definere begrunnelsen for et mistillitsforslag. Det

har opposisjonen gjort. Vi har både skriftlig, gjennom innstillingen, og muntlig redegjort for hvorfor vi mener dette er tynt – eller skal vi si mangelfullt – begrunnet sett fra posisjonens side, og at det etter vårt syn nok ligger andre, utenforliggende, elementer i dette. Men det er klart – vi anerkjenner, som representanten Høybråten, representanten Lånke og flere andre har vært inne på, at når opposisjonen samles om et mistillitsforslag, tas det selvfølgelig både i regjering og i flertallet her i Stortinget på det aller største alvor og behandles deretter, særlig også fordi dette er det første mistillitsforslaget som er reist mot representanter for vår regjering i denne perioden. Det har sikkert vært fristende for opposisjonen å kunne gjøre det før, men de har altså ikke gjort det.

Jeg ville bare at det skal være veldig uttrykkelig sagt fra Stortingets talerstol at vi ikke tar lett på det når det fremmes mistillitsforslag. Vi har behandlet saken i komiteen og for øvrig med det alvor som et mistillitsforslag skal avstedkomme.

Så er jeg selvfølgelig godt tilfreds med at mistillitsforslaget ikke har flertall, og våre partier her i Stortinget har gitt en grundig redegjørelse for hvorfor vi ikke mener at det er grunnlag for mistillit, hvorfor Sylvia Brustad har vår sterke støtte, og hvorfor Regjeringen har sterk støtte i Stortinget. Men det ligger utenfor akkurat det å begrunne dette med mistillit, noe særlig representanten Høybråten var inne på. Man skal bare vite at vi tar dette på største alvor.

Svein Roald Hansen (A) [13:35:09]: Jeg skal ikke forlenge debatten, bare takke Carl I. Hagen for den opplysende belæring om følgene av et mistillitsforslag mot én statsråd. Men hvis det er det scenarioet representanten Hagen hadde sett for seg om dette skulle fått flertall i denne sal, så forklarer jo det kanskje også at jeg ikke fikk noe svar fra representanten Siv Jensen på hvilket regjeringalternativ man så for seg hvis det skulle avstedkomme et regjeringsskifte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

Votering i sak nr. 1

Etter at det var ring til votering, uttalte

presidenten: Under debatten har Carl I. Hagen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Nærings- og handelsminister Sylvia Brustad har ikke Stortingets tillit.»

I tråd med tradisjonen for behandling av mistillitsforslag i Stortinget vil det bli votert ved navneopp-rop.

Oppropet starter med representant nr. 9 fra Akershus fylke. De som stemmer for forslaget, svarer ja. De som stemmer imot, svarer nei.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 87 mot 79 stemmer ikke bifalt.

De 87 representanter som stemte mot forslaget, var: Marianne Aasen, Gorm Kjernli, Åslaug Haga, Thorbjørn Jagland, Sigrun Eng, Lise Christoffersen, Magnar Lund Berge, Torgeir Micaelsen, Per Olaf Lundteigen, Ann-Kristin Engstad, Alf E. Jakobsen, Olav Gunnar Ballo, Anette Trettebergstuen, Eirin Faldet, Ivar Skulstad, Trygve Slagsvold Vedum, Jørgen Olsen, Karin Andersen, Olav Akselsen, Per Rune Henriksen, Hilde Magnusson Lydvo, Ågot Valle, Dag Ole Teigen, Rune J. Skjælaaen, Asmund Kristoffersen, Svein Gjelseth, Jenny Klinge, Bjørn Jacobsen, Hill-Marta Solberg, Tor-Arne Strøm, Geir-Ketil Hansen, Torny Pedersen, Alf Ivar Samuelsen, Anna Ljunggren, Torstein Rudihagen, Berit Brørby, Inger S. Enger, Tore Hagebakken, Espen Johnsen, Marit Nybakk, Jan Bøhler, Heikki Holmås, Britt Hildeng, Marianne Marthinsen, Akhtar Chaudhry, Saera Khan, Truls Wickholm, Tore Nordtun, Eirin Kristin Sund, Torfinn Opheim, Trond Lode, Hallgeir H. Langeland, Reidar Sandal, Erling Sande, Ingrid Heggø, Sigvald Oppebøen Hansen, Sindre Fossum Beyer, Terje Aasland, Bendiks H. Arnesen, Anne Marit Bjørnflaten, Lena Jensen, Tove Karoline Knutsen, Gerd Janne Kristoffersen, Arild Stokkan-Grande, Anna Ceselie Brustad Moe, Inge Ryan, Gunn Karin Gjøl, Jorodd Asphjell, Øystein Djupedal, Eva Kristin Hansen, Ola Borten Moe, Arne L. Haugen, Sonja Mandt-Bartholsen, Steinar Gullvåg, Tom Strømstad Olsen, Inga Marte Thorkildsen, Signe Øye, Svein Roald Hansen, Irene Johansen, May Hansen, Freddy de Ruitter, Inger Løite, Rolf Terje Klungland, Sverre Myrli, Vidar Bjørnstad, Gunvor Eldegard, Rolf Reikvam.

De 79 representanter som stemte for forslaget, var: Borghild Tenden, Kari Kjønås Kjos, Sonja Irene Sjøli, Ib Thomsen, André Oktay Dahl, Ulf Erik Knudsen, Trond Helleland, Jørund Rytman, Jan-Henrik Fredriksen, Vera Lysklætt, Per Roar Bredvold, Gunnar Gundersen, Arne Sortevik, Erna Solberg, Gjermund Hagesæter, Ingebrigt S. Sørfonn, Øyvind Halleraker, Lars Sponheim, Torbjørn Hansen, Laila Dävøy, Rolf Jarle Brøske, Lodve Solholm, May-Helen Molvær Grimstad, Leif Helge Kongs- haug, Kenneth Svendsen, Jan Arild Ellingsen, Ivar Kristiansen, Jan Sahl, Thore A. Nistad, Olemic Thommessen, Per-Kristian Foss, Carl I. Hagen, Odd Einar Dørum, Ine Marie Eriksen Søreide, Siv Jensen, Inge Lønning, Christian Tybring-Gjedde, Trine Skei Grande, Hans Olav Syversen, Øyvind Vaksdal, Bent Høie, Dagfinn Høybråten, Solveig Horne, Ketil Solvik-Olsen, Finn Martin Vallernes, Gunnar Kvassheim, Bjørg Tørresdal, Åge Starheim, Gunvald Ludvigsen, Bård Hoksrud, Kåre Fostervold, Kari Lise Holmberg, Øyvind Korsberg, Per-Willy Amundsen, Elisabeth Aspaker, Robert Eriksson, André N. Skjelstad, Linda C. Hofstad Helleland, Tord Lien, Ola T. Lånke, Per Ove Width, Svein Flåtten, Anders Anundsen, Ulf Leirstein, Jon Jæger Gåsvatn, Martin Engeset, Vigdis Giltun, Line Henriette Holten Hjemdal, Torbjørn Andersen, Åse Gunhild Woie Duesund, Henning Skumsvoll, Dagrund

Eriksen, Peter Skovholt Gitmark, Åse Michaelsen, Anne Margrethe Larsen, Morten Høglund, Jan Petersen, Hans Frode Kielland Asmyhr, Jan Tore Sanner.

Følgende 3 representanter var fraværende: Karin S. Woldseth (forf.), Harald T. Nesvik (forf.), Per Sandberg (forf.)

Komiteen hadde innstilt:

Innstilling S. nr. 310 (2008–2009) – Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende statens rolle i transaksjonene mellom Aker og Aker Solutions – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 2 [13:53:40]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Jan Tore Sanner og Gunnar Gundersen om avvikling av Aker Holding AS slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA (Innst. S. nr. 338 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:82 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:54:47] (ordfører for saken): Da er vi tilbake til den normale tilstanden.

Det vi skal behandle nå, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Jan Tore Sanner og Gunnar Gundersen om avvikling av Aker Holding slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA.

I november 2007 ble statens eierskap i Aker Holding opprettet og vedtatt her i Stortinget.

Jeg skal bare knytte noen korte kommentarer til saken. Jeg føler vel at en stor del av dette har vært debattert tidligere i dag, at man har vært inne på de ulike sidene av denne saken.

Det som et flertall i komiteen er opptatt av, er at Aker Solutions er en viktig kompetansearbeidsplass med over 20 000 fast ansatte og med virksomhet i mange land. Det er også slik at Aker Solutions er svært viktig for store deler av Norge. Selskapet er lokalisert langs hele kysten, og er også en av Norges største private arbeidsgivere. Det

tror jeg er viktig å få med. Det er også et selskap som har verdensledende kompetanse som er helt avgjørende.

Nå vil helt sikkert mindretallet redegjøre for sitt syn, som de også har gjort i innstillingen, og fremme det forslaget som foreligger der, så det skal ikke jeg gå inn på.

Det som har vært viktig for flertallet å ta hensyn til, er at man fører en politikk som ivaretar det som er et stort norsk selskap, og ivaretar de norske arbeidsplassene, og at man også sørger for at hovedkontorfunksjonene kan ligge i Norge, og at selskapet også driftes fra Norge i framtiden.

Vi i Fremskrittspartiet har vært opptatt av behovet for profesjonalisering av det statlige eierskapet ved i størst mulig grad å ha indirekte eierskap som på en god måte kan skille politikk og profesjonell eierskapsforvaltning. Men det – som også den forrige debatten dreide seg om – betyr at man har aktive styrerepresentanter, som kan føre den politikken på en god måte, og som i så måte er våkne.

Da vil jeg anbefale komiteens innstilling, og så regner jeg med at mindretallet redegjør for sitt syn.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Gunvor Eldegard (A) [13:58:07]: I 2007 erverva staten 30 pst. av aksjane i Aker Holding AS. Det er vel kjent stoff, ikkje minst etter den debatten som me har hatt her i formiddag. Eit slikt erverv er heilt i tråd med Regjeringa sin aktive næringspolitikk. Gjennom dette kjøpet bidrog staten til ein langsiktig og strategisk eigarskap i eit av Noregs viktigaste industriselskap, noko denne regjeringa òg slo fast i Soria Moria-erklæringa.

Det er tverrpolitisk einigheit om nasjonal eigarskap og å sikra hovudkontorfunksjonar i Noreg, når staten er ein gigant i så måte og har økonomiske musklar til dette. I tillegg til nasjonal eigarskap og hovudkontorfunksjonen er det òg grunn til å nemna den gode forskingsaktiviteten som er knytt til industriell utvikling i selskapet.

Det er ikkje overraskande at Høgre og Venstre ikkje er så opptekne av ein god og aktiv statleg eigarskap. Det viste dei klart både i Bondevik I- og i Bondevik II-regjeringa, der næringsnøytralitet var overskrifta for den næringspolitikken som dei førte. Dei vanlege svara frå dei borgarlege partia er kutt i skattar og avgifter. Det er ikkje aktiv næringspolitikk.

Når så forslagsstillarane gjennom dette representantforslaget ønskjer å avvikla Aker Holding AS, slik at staten skal bli direkte aksjonær i Aker Solutions ASA, er dette etter vår mening ikkje fornuftig dersom ein framleis skal ha det målet og den intensjonen som låg til grunn for ervervet, bl.a. den tiårige langsiktige avtalen som er spesielt viktig. På denne bakgrunn vil Arbeidarpartiet tilrå at forslaget vert avvist.

Torbjørn Hansen (H) [14:00:23]: Debatten om Regjeringens håndtering av Aker Holding-saken nå i vinter er jo tilbakelagt, og det samme gjelder for så vidt debatten om kjøpet av disse aksjene i Aker Holding i 2007.

Årsaken til at Høyre med dette tar opp forslaget i innstillingen om å avvikle Aker Holding, er at det er en mu-

lighet for en slik avvikling i aksjonæravtalen. Det står omtalt direkte i aksjonæravtalen. Der framgår det at selskapet kan avvikles dersom aksjonærene er enige om det.

Høyre mener at erfaringen med eierskapet i Aker Holding klart peker i retning av at denne type struktur for statlig eierskap av flere årsaker er uheldig.

La meg først understreke at Høyre ikke er prinsipiell motstander av alt statlig eierskap. Staten har direkte eierposter i en rekke selskaper, og Høyre har ingen planer om å selge ut alle disse aksjepostene. Vi støtter heller ikke forslaget i innstillingen om å selge ut aksjene i Aker Solutions i den situasjonen som vi har i norsk næringsliv i dag.

Men for Høyre er det svært viktig at det statlige eierskapet er profesjonelt og ryddig. Et profesjonelt statlig eierskap er nødvendig for å sikre en forsvarlig forvaltning av fellesskapets økonomiske midler. Et profesjonelt statlig eierskap må til for å sikre en god eierskapsstyring i forhold til andre aksjonærer i selskaper staten er inne i. Et profesjonelt statlig eierskap er viktig for å sikre en stabil ramme rundt viktig aktivitet og arbeidsplasser i Norge.

Det å utøve et profesjonelt eierskap er ikke alltid ukomplisert. Eierskapsutøvelsen fra statens sin side er fra tid til annen oppe til debatt, også for de selskaper staten har et direkte eierskap i. Jeg vil likevel understreke at staten har en ganske stor grad av respekt for sin profesjonalitet i utøvelse av eierskapet, gjennom en kompetent eierskapsavdeling.

Problemet med Aker Holding er at denne eierposten i innretning avviker helt fundamentalt fra de direkte eierposter som staten er vant til å forvalte. I stedet for normal eierutøvelse via deltagelse i generalforsamlinger og valgkomiteer, har staten her et indirekte eierskap. Man har en aksjonæravtale, og man har en direktevalgt styrerepresentant i Aker Holding.

Det er selvsagt prisverdig at kontroll- og konstitusjonskomiteen nå mener at det er et behov for en tydeliggjøring av statens forventninger til informasjon i forbindelse med dette eierskapet. Men det viser også at saksbehandlingen i denne eierstrukturen framstår som uklar for Regjeringen. Uklarhet i selskapsstyringen er svært uheldig.

Etter mitt syn har Aker ASA langt på vei rett i måten de tolker aksjonæravtalens bestemmelser om saksbehandling og informasjon til aksjonærene på. Høyre mener at staten må delta med eierskap på en langt mer avklart måte.

Foruten uklarhet er det flere alvorlige innvendinger mot denne eierstrukturen. For det første overfører jo staten kontrollen over de aksjene som staten eier, til en annen aksjonær. Dette gir denne andre aksjonæren større makt over de underliggende selskaper enn det aksjonærens egen aksjepost skulle tilsi. Det er ingen tvil om at denne maktoverføringen er uheldig. Det er nettopp utøvelsen av denne Eiermakten som her tilligger en annen aksjonær, som er bakgrunnen for hele Aker Holding-saken som vi behandlet i sted.

Det er også slik at bindingsavtalen mellom aksjonærene i Aker Holding låser statens eierpost på en måte som svekker verdiene. Det at staten ikke kan disponere over sine egne aksjer i visse situasjoner, kan påføre staten et

økonomisk tap. Det er en innretning som i aksjemarkedet normalt gir en såkalt aksjerabatt.

Samtidig gir denne spesielle innretningen et ganske uriktig inntrykk av hvilket vern dette eierskapet gir for virksomhet og arbeidsplasser i Aker Solutions. Det er opplagt at man fra hovedeiers side har en innflytelse som gjør det mulig både å gjøre store endringer i virksomhetens underliggende aktiviteter, flytte arbeidsplasser ut av landet og foreta store uttak fra dette selskapet uten at staten som aksjonær kan gripe inn. Dermed er også ideen om at innlåsningsmekanismen sikrer arbeidsplassene, relativt illusorisk.

Høyre mener derfor at samtlige aksjonærer i Aker Holding kunne ha nytte av at Aker Holding ble avviklet, slik at eierne fikk et direkte eierskap på vanlig måte. Dette ville også være opplagt positivt for de andre minoritetsaksjonærene i Aker Solutions, fordi en slik opprydding og styrking av selskapsstrukturen vil kunne gi en bedre verdsettelse av hele selskapet.

Jeg mener alt i alt at erfaringene med Aker Holding-investeringen, både kjøpsprosessen i 2007 og det som har foregått nå i 2009, helt entydig bekrefter at denne type eierstruktur bør staten holde seg langt unna. Det tror jeg også at en del av regjeringspartiene ser, men i motsatt fall ville det vært svært interessant å vite om det kunne vært aktuelt for denne regjeringen å inngå tilsvarende oppkjøp og avtale med andre eiere i norsk næringsliv.

Presidenten: Representanten Torbjørn Hansen har teke opp det forslaget han viste til.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [14:05:50]: Kristeleg Folkeparti strekar under at nasjonalt eigarskap er viktig i nokre tilfelle for å sikra at bedriftene har hovudkontor og forskningsaktivitet i Noreg. Men det må skje på ryddige vilkår og ikkje slik me har sett det i Aker-saka.

Kristeleg Folkeparti stemde imot statens kjøp i Aker Holding i 2007, nettopp fordi kjøpet var mangelfullt grunngeve, prisen var for høg, og statens innflytelse var for liten. Regjeringa brukte ikkje finansiell ekspertise i samband med kjøpet. Den svenske investorgruppa inngjekk ein avtale som sikrar dei mot tap, og ei moglegheit til å selja eigardelen. Staten og Aker ASA på si side inngjekk ein avtale med ti års bindingstid.

Aker ASA sitt sal av fem selskap til Aker Solutions AS, som er eit dotterselskap til Aker Solutions ASA, til ein verdi av rundt 2 milliardar kr vart gjennomført med effekt 2. april i år, og det har jo nett vore gjenstand for behandling i denne salen.

Regjeringas problem med handteringa av internttransaksjonane er ein indikasjon på at dette er ein komplisert struktur for staten, ved at ein er minoritetsigar i eit holdingselskap til eit børsnotert føretak saman med ein dominerande privat eigar.

Kristeleg Folkeparti meiner at den modellen staten har vald, styrkjer innflytelsen til ein utvald storaksjonær i det underliggjande selskapet, med dei utfordringane dette inneber når det gjeld selskapsstyring og internttransaksjonar.

Staten si investering i Aker Holding er ikkje i seg sjølv

eit hinder for sal av verksemd, utflytting og omstilling i dei underliggjande selskapa, og det er usikkert om investeringa sikrar arbeidsplassar. Tvert imot har det vore hevda at oppkjøpa som vart gjennomførte, auka dei finansielle forplikingane i det underliggjande konsernet.

Staten har derimot lang erfaring med direkte eigarskap som eigarmodell for slike store aksjepostar. Ein slik modell er meir ryddig, og han er transparent når det gjeld maktstruktur. Ved at Aker, dei svenske eigarane og staten vert direkte eigarar i Aker Solutions ASA, vil eigarane kunna utøva den innflytelsen som følgjer av den faktiske eigarskapen, og gje selskapet eit meir normalt styringsopplegg. Betre selskapsstyring vil vera positivt for verdiane i eit børsnotert føretak.

På denne bakgrunnen støttar Kristeleg Folkeparti forslaget i saka om å avvikla Aker Holding og erstatta den indirekte eigarskapen med direkte eigarskap i Aker Solutions.

Leif Helge Kongshaug (V) [14:09:08]: Det representantforslaget som vi behandler i dag, har vært debattert grundig tidligere. Det gjelder både statens eierskap og eierskapspolitikken. Jeg skal derfor ikke gå inn og gjenta de argumentene som har vært ført tidligere.

Venstre stemte mot statens oppkjøp i Aker Solutions ASA med den begrunnelse at avtalen som ble forelagt Stortinget, ikke var noen god avtale. Jeg vil også påstå at begrunnelsen for oppkjøpet fra Regjeringen var uklar.

Regjeringen betalte nesten 5 milliarder kr for at en av Norges rikeste menn kan sitte på alle sider av bordet i ti år, hvor staten som minoritets-eier har nesten ingen råderett over viktige beslutninger i selskapet. Røkke kunne ifølge avtalen fortsatt selge deler av virksomheten til det Regjeringen var så redd for, «noen ukjente norske eller utenlandske investorer». Så kommer alle de sakene som regjeringspartienes representanter har vært så opptatt av de siste fire årene: den aktive næringspolitikken ved å blande seg opp i styresammensetning, utbyttestørrelse og lederlønninger i selskaper der staten er en betydelig eier. Ingen av disse forholdene har staten i realiteten noen som helst innvirkning på gjennom eierskapet i Aker Holding.

Venstre mener derfor at Regjeringen må ta initiativ overfor de andre eierne i Aker Holding til å avvikle selskapet. Selvfølgelig må det gjøres på en ryddig og forutsigbar måte, og det må gjøres på et tidspunkt der det blir tatt vare på statens midler i en slik situasjon. Derfor vil ikke Venstre fremme noe konkret forslag om det nå, men i vår merknad anmoder vi om at Regjeringen tar initiativ for å arbeide fram mot det.

Venstre vil ikke støtte forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti i denne saken. Det er et godt forsøk på å gjøre en vanskelig situasjon bedre, men jeg tror det fortsatt blir uklarheter og problemer fordi staten blir sittende med eierandeler i selskap som i ettertid kommer til å konkurrere med hverandre. StatoilHydro er en bedrift som er på banen. Jeg tror det er uheldig at staten sitter med eierskap i flere selskap som skal konkurrere med hverandre på ulike måter. Derfor vil Venstre støtte flertallets innstilling denne saken.

Statsråd Sylvia Brustad [14:12:14]: Statens engasjement i Aker Holding AS er med på å sikre norsk forankring av Aker Solutions ASA. Det er, som det ble sagt i debatten i forrige sak, et viktig teknologi- og industriselskap med stor betydning for norsk verdiskaping og norske arbeidsplasser. Det er denne regjeringas grunnholdning at det er positivt at det utvikles framtidsrettet virksomhet i Aker Solutions, og det var også en viktig grunn til at staten gikk inn på eiersida.

Forslaget fra Høyre innebærer at staten tar initiativ til å avvikle eiermodellen som staten, Aker, Saab og Investor var enige om å etablere i 2007.

Staten er som kjent gjennom en aksjonæravtale forpliktet til å eie 30 pst. av Aker Holding i ti år. De øvrige partnerne i Aker Holding investerte sammen med staten, og jeg er ikke kjent med at de har noe ønske om å avvikle denne avtalen. Det er således ikke uten videre gitt at avtalen bare kan oppheves dersom staten skulle ønske det. Vi må heller ikke glemme at staten gikk inn i Aker Holding som en langsiktig og stabil eier for å sikre norsk forankring og et viktig teknologimiljø for olje- og gasssektoren. På den bakgrunn hadde det vært unaturlig av staten å kreve en salgsopsjon, slik de svenske eierne har.

For det andre er modellen med indirekte eierskap i Aker Solutions god når det gjelder å ivareta statens målsetting med eierskapet. Gjennom aksjonæravtalen har staten med en relativt begrenset finansiell investering sikret seg kontroll over viktige spørsmål, som endringer av vedtekter, hovedkontor og transaksjoner mellom nærtstående. Slik kontroll ville vi ikke hatt dersom Høyre hadde fått gjennomslag for sitt forslag.

Det at vi nå har hatt en diskusjon om fortolkninga av bestemmelsen i aksjelovgivninga, endrer ikke på statens innflytelse over internttransaksjoner gjennom dagens modell. Modellen med indirekte eierskap sikrer også et langsiktig og stabilt eierskap gjennom at en stor eierandel på over 40 pst. forblir samlet i en lengre periode. Det mener vi i seg sjøl er viktig. Dette bidrar etter min vurdering mer til å sikre en god industriell utvikling for Aker Solutions enn dersom staten hadde vært minoritetsaksjeeier i selskapet med 12 pst. av aksjene, slik Høyre foreslår.

Vårens hendelser har avdekket et behov for og et gjensidig ønske om å gjennomgå aksjonæravtalen på nytt. Derfor skal vi som kjent nå gjøre presiseringer i den avtalen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Hansen (H) [14:15:03]: Forutsigbarhet er viktig i eierskapspolitikken. Det er viktig at samfunnet og Stortinget vet hvordan Regjeringen opererer i forhold til eierskapsutøvelse, særlig i forhold til oppkjøp.

Oppkjøpet i 2007 kom jo helt uten forvarsel. Vi hadde behandlet stortingsmeldingen om eierskap like før. Der stod det ikke ett ord om nye oppkjøp i norsk næringsliv og heller ikke ett ord om en ny eierskapsmodell som vi fikk i forhold til Aker Solutions.

Det kunne derfor vært interessant å få en kommentar fra statsråden på om hun mener at dette er en modell som kan brukes i forbindelse med nye oppkjøp. For vi har jo andre

eiere i norsk næringsliv som har store aksjeposter i børsnoterte selskaper, som også kan tenke seg å parkere disse hos staten på et fornuftig tidspunkt. La meg nevne viktige selskaper som f.eks. Marine Harvest og Orkla. Vil staten da stå klar med Oljefondet for å være parkeringsplass hvis disse aksjonærene ønsker å selge ut sine aksjer?

Statsråd Sylvia Brustad [14:16:08]: Det kommer veldig klart fram – også i den debatten vi nå har – at Høyre er imot dette, og jeg går ut fra at det er derfor man foreslår å avvikle det. Vi mener at det i 2007 var riktig å gå inn på den måten som vi gjorde, fordi vi er svært opptatt av at vi greier å beholde det viktige teknologiselskapet, som Aker Solutions er, på norske hender.

Når det gjelder spørsmålet om eventuelle nye oppkjøp eller endringer, vil jeg overhodet ikke spekulere i det. Det tar vi stilling til når det eventuelt måtte komme fra selskaper. Vi behandler det fortløpende, på helt vanlig måte.

Leif Helge Kongshaug (V) [14:17:00]: Det er gitt et inntrykk av at denne saken under forberedelsene gikk rimelig fort, men det var selvfølgelig tatt kontakt – og ble gitt råd – internt i departementet. Nå er det jo slik at staten også er eier i andre selskap som har kompetanse på dette, som f.eks. Statoil og Hydro. Den gang var det to selskaper. Det kunne være interessant å vite om det var gitt noe signal fra de selskapene, om det var gitt noen gode råd om hvordan man burde opptre i forhold til et slikt oppkjøp som ble gjort. Så har det også vært mye snakk om at det her var fare for at det kom utenlandske investorer og truet norske arbeidsplasser.

Mitt spørsmål er: Kan statsråden antyde hvilke utenlandske investorer som eventuelt hadde vist sin interesse, slik at det hastet så veldig med å gå inn på det som her ble gjort?

Statsråd Sylvia Brustad [14:18:02]: Det er litt vanskelig for meg å svare veldig detaljert på alt i den forbindelse, i og med at jeg ikke hadde så detaljert ansvar for den saka da. Jeg ber om forståelse for det. Derfor kan jeg heller ikke svare på hvilke råd som eventuelt ble gitt fra andre selskaper.

Det jeg kan si, er at da man foreslo dette oppkjøpet og gikk inn, og Stortinget sluttet seg til det, foregikk det på den måten som det skulle foregå på. Det var en juridisk gjennomgang, og det var et selskap som var analysert, som altså var kjent for markedet. Det som var Regjeringas begrunnelse for å gjøre det, var, som sagt, at vi var svært opptatt av å beholde dette på norske hender. Vi er fornøyde med at vi har fått en avtale om det, i alle fall i ti år, fordi vi mener at det er av vesentlig betydning – også for norske arbeidsplasser – at viktige beslutninger fattes her hos oss og ikke i andre land.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [14:19:13]: Statsråden gjekk veldig hardt ut mot Aker i april og kravde at transaksjonane skulle behandlast på generalforsamling eller at dei skulle nullstillast. Seinare har ho gjort heilomvending

og sagt at ho var nøgd med at det vart halde ei generalforsamling, der staten forplikta seg til å stemma for alle transaksjonar. Men då generalforsamlinga skulle haldast, var det ikkje naturleg for Nærings- og handelsdepartementet å stilla opp.

«Vi er indirekte eier av Aker Solutions gjennom Aker Holding, og da er det Aker Holding som representerer.»

Dette seier statssekretær Øyvind Slåke til VG.

E24-kommentator Per Valebrokk konkluderte etter dette med at:

«Stoltenberg-regjeringens håndtering av Aker-saken går fra dårlig til hysterisk dårlig.»

Viser ikkje dette at det hadde vore betre om staten hadde hatt eit direkte eigarskap i Aker Solutions i staten for den spesielle modellen med indirekte eigarskap gjennom Aker Holding?

Statsråd Sylvia Brustad [14:20:14]: Nei, vi mener dette er en god modell fordi vi oppnår mer når det gjelder negativ kontroll her, altså viktige beslutninger for Norge og for norske arbeidsplasser, ved å organisere det på den måten som det er gjort i dette tilfellet.

Så vil jeg ta avstand fra at det skal være gjort en helomvending av meg, Regjeringa eller fra statens side i denne saka. Vi har – på linje med Saab og Investor – sagt at det var tre ting som var særlig viktige her. Det ene var å få en uavhengig gjennomgang. Det har vi fått. Det andre var å få en generalforsamling. Det har vi fått. Og det tredje var å sørge for at vi gjør det vi kan – og det er i alles interesse – for ikke å komme opp i en slik situasjon i framtida. Derfor endrer vi også aksjonæravtalen. Så det å si at det er gjort en helomvending her, og at det ikke er oppnådd noe, er faktisk feil.

Jeg er glad for at vi har fått en løsning. Og jeg er glad for – på vegne av hele aksjonærdemokratiet – at det ble en generalforsamling slik at også 60 pst. av de andre aksjonærene fikk mulighet til å mene noe om dette. Så er det ellers helt normalt at store eiere blir enige på forhånd, slik det er gjort også i denne saken. Det skjer i andre selskaper titt og ofte.

Presidenten: Replikskiftet er over.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Gunnar Gundersen (H) [14:21:42]: Dette har vært en veldig interessant dag for dem som er opptatt av norsk næringsliv og eierskap. Det er mange viktige selskaper i norsk næringsliv, og Regjeringa kunne kanskje ha i fokus å bygge et bredt – både privat og offentlig – eierskap i Norge, slik at man trygger det på den måten. Saken rundt Aker Solutions og Aker Holding bør gi en lærdom slik at man unngår noen tabber.

Jeg noterte meg at representanten Eldegard sa at dette er et langsiktig eierskap i ett av de viktigste industriselskapene i Norge. Det er jo et indirekte eierskap i mange av de viktigste eierskapene i Norge, fordi man her – gjennom Aker Holding – sitter med en struktur på eierskapet

som kanskje ikke er hensiktsmessig. Her satte man seg i baksetet i stor tillit til at det var en annen eier som ville gjøre jobben for staten. Det var kanskje nesegrus beundring som var starten, og så ble man særdeles skuffet da det viste seg at den aksjonæren kanskje ikke helt hadde de samme interessene som staten hadde i alle sammenhenger. Lærdommen bør være at alle kapitalister og alle aksjonærer bør behandles likt, og at staten har et ansvar for ikke å sette noen i en særstilling. Det føler jeg at man har gjort her.

Mange av reaksjonene etter at katastrofen kom ut i offentligheten, var et tegn på at man drev eierskap via en panikkreaksjon. For det statsråden sa i replikkordskiftet tidligere i dag, var ganske presist: For å møte i generalforsamling, må man faktisk være aksjonær. Hadde hun skjönt det fra starten av, hadde hun kanskje ikke kommet med de uttalelsene som hun kom med, for da bad jo staten egentlig om en særbehandling av staten som aksjonær. Man ønsket å reversere avtaler som allerede var underskrevet, og som var blitt kjent for alle. Hvordan skulle man da ha forholdt seg til andre aksjonærer, som kanskje allerede hadde vært ute og reagert på transaksjonene ved enten å selge eller å kjøpe på børsen, hvor dette var notert? Hvordan skulle man ha kunnet reversert alt overfor dem? Her er det mye som tyder på at man førte en eierskapspolitikk via en panikkreaksjon da omfanget av saken ble kjent.

Staten satte seg som sagt i baksetet og stolte på at andre ville gjøre jobben som de var tjent med. Det tror jeg er en erfaring som man skal trekke lærdom av – at staten er tjent med å ta direkte eierskap når man skal ta et eierskap. Da skal man ta et eierskap som er stort nok til at man når de målsettingene man har. Ellers skal man holde seg unna å blande sammen sine interesser med andres.

Statsråd Sylvia Brustad [14:24:52]: Jeg følte etter representanten Gundersens innlegg behov for å tilbakevise at vi på vegne av staten har bedt om særbehandling i denne saken. Jeg vil også minne om hva jeg faktisk sa på vegne av staten før påske. Det var: generalforsamling eller nullstilling. Noen har prøvd å gjøre «eller» til «og». Det er det ene. Det andre er at dette var noe vi stod sammen med Saab og Investor om også.

Sjøløst har det vært kjent for oss fra dag én at ikke vi skulle være til stede personlig – hadde jeg nær sagt – på denne generalforsamlingen i Aker Solutions. Det var ikke det som var poenget. Vi er jo ikke direkte aksjonærer der, så det er helt sjøløst at vi ikke skulle være der. Jeg skjønner ikke dem som kritiserer oss for at vi ikke var der. Det ville ha vært meget uryddig om vi var der. Sjøløst var det vår representant via Aker Holding som var der.

Jeg registrerer at vi fra regjeringspartienes side sjøløst er uenig med Høyre i denne saken. Vi mener at dette er en god modell for norske arbeidsplasser.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 4012)

Sak nr. 3 [14:26:01]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende forholdet mellom Uniteam og Forsvarsdepartementet (Innst. S. nr. 319 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 10 minutt til saksordføraren, 5 minutt til kvar av partigruppene elles og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve anledning til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa – innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Carl I. Hagen (FrP) [14:26:55] (ordfører for saken): Denne saken er tatt opp av komiteens mindretall på en tredjedel, som egen sak, bl.a. etter henvendelse fra og offentlig oppmerksomhet om firmaet Uniteam AS. Den saken har versert lenge i media, fordi Uniteam reelt sett er blitt boikottet av sin aller viktigste kunde, Forsvaret, etter at Forsvaret også hadde anmeldt Uniteam for forskjellige forhold, idet Uniteam skulle ha hatt fordelsoverføringer og Uniteam skulle ha forsøkt å lure Forsvaret – altså bedrageri av Forsvaret.

Den historien vi fikk fra Uniteam var ganske annerledes enn det som har versert i det offentlige rom. Komiteen bestemte seg derfor for å åpne sak, og innhentet synspunkter i en rekke brev til forsvarsministeren. Vi mottok også henvendelser fra Uniteam. Det ble også besluttet å avholde en kontrollhøring. Jeg viser til innstillingen, hvor referatet fra det som ble sagt i kontrollhøringen, er tatt inn.

Det som er helt klart, er at Forsvaret ser på noen innkjøp fra Uniteam av noen containere, først i 2002 og så nye containerkjøp i 2003, helt annerledes enn fremstillingen er fra Uniteam. Forsvaret hevder at det dreide seg om i 2003, var en eneleverandørsituasjon, som var omfattet av et helt spesielt regelverk, hvor Uniteam hadde lov til å ha en fortjenestemargin på under 1 pst., uavhengig av at det var en kontrakt på over 100 mill. kr, og at det var meget stor risiko involvert. Det er Forsvarets fremstilling.

Ved en senere gjennomgang, i forbindelse med Dalseide-rapportene og Dalseide-utvalgets undersøkelse av om det var fordelsoverføringer, gikk man gjennom en del dokumenter om dette innkjøpet. Det som det ble hevdet, og som for så vidt aldri er blitt motsagt fra Uniteams side, er at det var to sett av fakturaer fra noen underleverandører som kunne tyde på at det var gjort noe galt. Uniteams forklaring har imidlertid hele tiden ganske enkelt vært at da Forsvaret henvendte seg til selskapet i september 2003, var de i akutt behov for flere kommandoplasscontainere. Da det kom en tilsvarende åpen anbudsinnbydelse, hvor det var snakk om «tilbyderne» og «anbud» osv. – det var helt klart at det var en anbudsinnbydelse – la de inn et anbud og fikk veldig kort tid etter beskjed om at anbudet, ca. 120 mill. kr for et visst antall containere, var akseptert.

De skulle da komme inn til et møte hvor dette skulle avklares og undertegnes. Det skjedde ikke, men de fikk beskjed om å begynne å produsere disse containerne, og kontraktsbeløpet, sluttbeløpet, var akseptert av Forsvaret. Deretter fikk de forklart at de måtte lage og undertegne noen spesielle skjemaer, slik at det papirmessige og dokumenterbarmessige var i orden for Forsvarets interne systemer. De fikk noen nye skjemaer, som de måtte undertegne – og korrigere. De fikk beskjed om at dette kun var proforma, for å tilfredsstille Forsvarets interne systemer.

Prisen på containerne var hele tiden den samme, og Forsvaret hadde akseptert den. Men det måtte settes opp noen regnestykker for dette der man fordelte kostnadene på en annen måte. De fikk ikke, mener de, beskjed om at det var en eneleverandøravtale, underlagt helt spesielle ting. Det har vært diverse forsøk fra komiteens side på å få Forsvaret til å dokumentere at de burde ha forstått at Forsvaret mente det var et spesielt skjemavelde og spesielle avtalebestemmelser for eneleverandører. Dette har Forsvaret ikke i det hele tatt vært i nærheten av å kunne dokumentere.

Det er altså to forskjellige fremstillinger av saken. I henhold til kontrakten, som ble undertegnet senere, skulle eventuelle uoverensstemmelser løses med dialog og diskusjon. Forsvaret har ikke på noen områder vært interessert i en dialog med selskapet, før et møte relativt nylig, etter at selskapet var anmeldt. Kontraktsbruddet fra Forsvarets side hadde da vært tatt opp i komiteen som egen sak.

Det vi står overfor, er en anmeldelse. Det er tatt ut siktelse mot to eiere av Uniteam, ikke mot selskapet selv. Saken har nå ligget i litt over to år hos Romerike politikkammer. Det er ennå ikke tatt ut tiltale eller reist sak, noe som etter min oppfatning i seg selv er en skandale i rettsvesenet, når vi vet at selskapet har vært gjenstand for et såkalt ikke-normalisert forhold – som på norsk betyr full boikott – fra Forsvarets side. Ethvert forsøk fra selskapet på å levere anbud til Forsvaret har vært avvist. Hva det har kostet Forsvaret av dyrere containere fra andre, vil først senere granskninger eventuelt kunne avdekke.

Vi står overfor en situasjon hvor det er to forskjellige fremstillinger. Det kontrollkomiteen skal ta stilling til, er om det politiske skjønn som forsvarsministeren har utøvd, er forsvarlig. Forsvaret har helt klart hjemmel for, etter offentlige anskaffelsesregler, å gjennomføre et ikke-normalisert forhold. Det er ingen av oss som har reist tvil om det. Spørsmålet er om det er klokt. Det er det vi har vært opptatt av, og jeg særlig har vært opptatt av. Jeg ser helt klart at der hvor det for så vidt foreligger et leverandørselskap som helt klart har erkjent og akseptert at det har opptrådt uetisk og har begått kriminelle handlinger, eller der hvor det er en rettskraftig dom mot et selskap, er det naturlig med et ikke-normalisert forhold – inntil drastiske endringer har skjedd i et selskap. Men det foreligger altså ikke i denne saken.

Det er altså to virkelighetsoppfatninger. Selskapet og eierne hevder selv at de ikke har gjort noe annet galt enn at de lot seg overtale av Forsvarets folk til å motta et dobbelt sett av fakturaer, for å underbygge den prisen som Forsvaret allerede hadde akseptert. Og det har ikke vært noen dialog eller noe forsøk fra Forsvaret på å finne løsninger

på dette. Det ikke-normaliserte forhold har hittil fjernet i hvert fall 38 arbeidsplasser i en god bedrift i Grimstad – en bedrift som kunne vært en viktig leverandør i fremtiden – og ført til delvis reduksjon andre steder i dette selskapet. Det synes jeg er helt urimelig.

Jeg synes, på vegne av Fremskrittspartiet, at når man skal gjennomføre en boikott, skal det ikke herske noen tvil om at grunnlaget for at man vil boikotte selskapet som straff for en tidligere hendelse, er reelt. Og det er reelt enten ved at det foreligger en rettskraftig dom, eller at selskapet selv har erkjent at de har jukset. Det er ikke tilfellet her. Derfor synes vi det burde vært langt viktigere for Forsvaret å anskaffe containere – bl.a. til våre utenlandske styrker i Afghanistan – av best mulig kvalitet og til best mulig pris, også med tanke på å bevare norske arbeidsplasser, og ikke fjerne dem før man er helt overbevist og sikker i sin sak om at det har foregått noe som er i strid med loven. Slik er det klart ikke i denne situasjonen. Derfor fremmer vi følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen oppheve det ikke-normaliserte forholdet til Uniteam inntil det eventuelt foreligger en rettskraftig dom mot Uniteam etter en eventuell tiltale fra påtalemyndighetens side og rettsbehandling.»

Dette er mye sterkere og mer i samsvar med det en professor fra KOFA sa under høringen, nemlig at bevisbyrden for at det virkelig var noe galt, måtte ligge på dem som ville gjennomføre det ikke-normaliserte forholdet. Dette er altså ikke noen enkel og grei sak, i og med at politiet ennå ikke, etter to år, har kunnet reise sak. De faktiske forhold har vært ubestridte og klare for alle hele tiden, selv om det under komiteens behandling kom lekkasjer i Verdens Gang om at forsvarsministeren skulle fremlegge dokumentasjon. Den dokumentasjonen var komiteen blitt gjort kjent med for lenge siden. Det har ikke vært noen omstridte forhold i det hele tatt.

Jeg synes Forsvaret skal være en kresen, god og skikkelig kunde som stiller krav til sine leverandører. Boikott av bedrifter skal ikke skje før det foreligger enten en rettskraftig dom eller en erkjennelse. Tvilen skal komme talt til gode. Tiltalte er i dette tilfellet Uniteam, og ingen har latt noen tvil komme dem til gode.

Jeg vil ta opp Fremskrittspartiets forslag, nr. 1 og 2, som er inntatt i innstillingen på side 16, samtidig som jeg også kan gjøre kjent at Fremskrittspartiet subsidiært, hvis våre forslag blir nedstemt, vil stemme for de to forslagene fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Slik jeg vurderer saken, er dette en skandale, som muligens kommer til å stille Forsvarsdepartementet i meget dårlig lys, og muligens også medføre en ganske betydelig erstatningssak – det vil det være opp til domstolene å avgjøre. Det er det politiske skjønn vi kritiserer i denne saken.

Presidenten: Representanten Carl I. Hagen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Svein Roald Hansen (A) [14:37:20]: Som det framgår av innstillingen, mener flertallet i komiteen, Arbei-

derpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, at det er uheldig at mindretallet har benyttet sin mulighet til å bringe konflikten mellom Forsvarsdepartementet og Uniteam inn for Stortinget mens saken fortsatt er under etterforskning hos politiet.

Jeg vil derfor ikke gå inn i sakens realiteter, utover å peke på at gjeldende regelverk gir grunnlag for å etablere et såkalt ikke-normalisert forhold til selskaper når innkjøper har grunnlag for å si at vedkommende leverandør har gjort seg skyldig i alvorlige forsømmelser mot etiske og faglige krav, noe Carl I. Hagen også understreket i sitt innlegg.

Flertallet mener at det er ubestridelig at departementet under en annen statsråd i forrige stortingsperiode således hadde grunnlag for å reagere mot Uniteam.

Når flertallet mener dette er en uheldig bruk av mindretallsrettigheten i kontroll- og konstitusjonskomiteen, er det begrunnet i en viktig basis i Grunnloven, nemlig læren om maktfordelingen mellom den lovgivende, den utøvende og den dømmende makt. Dette innebærer at Stortinget må vise varsomhet med hvilke saker som tas opp til behandling.

Jeg vil vise til merknader fra Høyre og Kristelig Folkeparti i Innst. S. nr. 273 for 2002–2003, hvor disse partiene den gang pekte på at

«det er klare betenkeligheter av konstitusjonell art ved å behandle som sak i kontrollkomiteen forhold som delvis er ferdigbehandlet i rettsapparatet, og som delvis ligger til behandling i rettsapparatet. Disse medlemmer viser til at domstolene, ut fra det maktfordelingsprinsippet som Grunnloven bygger på, har en stilling som selvstendig statsmakt. Dette betyr at Stortinget og Regjeringen ikke kan overprøve domstolens avgjørelser eller forsøke å påvirke disse avgjørelsene. Stortinget har tradisjon for å vise betydelig tilbakeholdenhet når det gjelder å behandle temaer som har tilknytning til en konkret sak som er under domstolsbehandling, og disse medlemmer mener at det er sterke grunner for at Stortinget burde holde på en slik tilnærming.»

Vi mener at dette syn også bør gjelde når et forhold er anmeldt til politiet og er under etterforskning. Det er synd disse partiene nå har endret holdning i et forsøk på å ramme den sittende statsråd for et forhold som ble etablert under den foregående regjering.

Jeg vil også vise til Dokument nr. 14 for 2002–2003, Frøilandutvalgets innstilling, side 58, spalte én, hvor det slås fast:

«I hovedtrekk betyr det at kontrollen skal være forankret i statsrådets forhold, men at den også kan ta sikte på å avdekke feil og mangler i forvaltningen som ikke har direkte tilknytning til statsrådets forhold. Derimot skal komiteen ikke drive kontroll rettet mot private rettssubjekter.»

Spørsmålet om Uniteam har brutt loven, er til behandling hos politiet. Utfallet av anmeldelsen og eventuell behandling i rettsapparatet burde vært avventet før saken ble tatt opp i kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Stortingets oppgave er å føre kontroll med at det er etablert tilfredsstillende kontrollsystemer, og at forvaltning-

gen opptrer i henhold til gjeldende regelverk. Det er ikke Stortingets oppgave å opptre som domstol, og slik kan det lett bli oppfattet når man på denne måten går inn i en sak som er under politietterforskning.

Når det gjelder forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti, om å be Regjeringen foreta en avklaring av regelverket for bruk av ikke-normaliserte forhold overfor leverandører, er Fornyingsdepartementet allerede i gang med dette arbeidet. Jeg ser derfor ikke noe behov for et slikt vedtak.

Per-Kristian Foss (H) [14:40:47]: Det er lett å skjønne at det er sent i sesjonen når man beskylder Høyre for å ha forandret syn på maktfordelingen. Jeg kan berolige representanten og alle andre med at det har Høyre ikke gjort. Vi behandler ikke en sak som er for domstolene. Vi behandler heller ikke en sak som er politianmeldt. Vi behandler «statsrådets forhold», for å sitere fra Frøilandutvalget, som foregående taler nettopp siterte fra. Statsrådets forhold i denne sammenheng er en vurdering av statsrådets skjønn ved utelukkelse av dette selskapet, eller, som det heter, et «ikke-normalisert forhold».

Det er et prinsipielt ganske interessant spørsmål, om et regelverk – ikke et lovverk, men et regelverk – fastsatt av administrasjonen kan gjøre det mulig for et departement å ta knekken på en leverandørbedrift. Metoden er jo meget enkel: Anmeld – og anmeldelsen har nå snart ligget i to og et halvt år, på tross av at konsulenter som hjalp departementet, også hjelper politiet med etterforskningen. Det er et prinsipielt interessant spørsmål, som jeg skal la ligge i denne sammenheng.

Det er altså ikke kommet til noen sak ennå. Så kan man bruke anmeldelsen som begrunnelse for å innføre et såkalt ikke-normalisert forhold, altså boikotte bedriften, og i realiteten risikere at bedriften går konkurs. Det er en utøvelse av skjønn som jeg synes er kritikkverdig. I denne konkrete saken har jeg ingen oppfatning om hvem som har rett av de to partene. Det er to forskjellige virkelighetsoppfatninger. Men på ett punkt har jeg dannet meg en oppfatning gjennom høringen. Det er at Forsvarsdepartementet i prosessen, som ble oppfattet som et anbud, aldri klargjorde når anbudskonkurransen gikk over fra å være et anbud til at selskapet ble en eneleverandør. Det er forskjellige regelverk for anbud og det å være eneleverandør, og det plikter departementet å opplyse om i denne prosessen. Det mener jeg er en unnlattelse som ikke nødvendigvis får virkning for politianmeldelsen, men som burde vært med i vurderingen av skjønnet, nemlig om man skulle bruke retten til å utelukke bedriften – et ikke-normalisert forhold, som det heter – eller skulle man ikke gjøre det. Det er statsrådets skjønn denne innstillingen dreier seg om, og jeg skjønner veldig godt at regjeringspartiene ikke orker å gå inn i nok en vurdering av denne statsråds skjønn.

På den bakgrunn tar jeg opp forslag nr. 3, fra Høyre og Kristelig Folkeparti, hvor vi ber Regjeringen, ut fra en erkjennelse av at det er Regjeringens rett, eller departementets rett, å vurdere utelukkelse, «vurdere å gjeninnføre en normalisering av forholdet til Uniteam snarest mulig».

Det svekker ikke nødvendigvis politianmeldelsen, men det gjør i alle fall at man redder arbeidsplasser.

Jeg tar også opp forslag nr. 4, fra Høyre og Kristelig Folkeparti, som lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest foreta en avklaring av regelverket for bruk av ikke-normalisert forhold overfor leverandører. En slik avklaring må ta tilstrekkelig hensyn til leverandørens rettssikkerhetsbehov.»

Når representanten Svein Roald Hansen sier at det er under arbeid i Regjeringen, er det en mild overdrivelse. For det Fornyingsdepartementet har gjort, er å nedsette et utvalg. Og hva gjør man hvis man vil vinne tid? Jo, man nedsetter et utvalg som skal gjennomgå hele regelverket for offentlige anskaffelser, med det mandat å gjøre det mer tydelig. Den paragrafen som gir hjemmel for å innføre såkalte ikke-normaliserte forhold, mener KOFA selv – altså klageorganet – og dets styre er så uklar at de har bedt departementet om å se på denne spesielle paragrafen. Departementet svarer med å si at de vil gjerne se på hele regelverket. Derfor er uttrykket «snarest» i vårt forslag av betydning, for denne uklarheten kommer til å leve lenge hvis man ikke vedtar forslag nr. 4.

Jeg ber om at voteringsrekkefølgen legges opp slik at Fremskrittspartiets subsidiære støtte til forslagene nr. 3 og 4 kan fremkomme.

Presidenten: Representanten Per-Kristian Foss har teke opp dei forslaga han refererte til.

Øystein Djupedal (SV) [14:45:35]: Jeg skal fatte meg i korthet, for Svein Roald Hansen har gjort veldig godt rede for det som er flertallets syn.

Jeg føler behov for å ta ordet fordi dette er en prinsipielt viktig sak, nemlig i balansegangen mellom domstol og storting. Denne saken er under etterforskning, og derfor må jeg si at jeg er overrasket over at denne saken er brakt inn for kontrollkomiteen i Stortinget. Høringen viste med all mulig tydelighet at denne saken var prematur for politisk behandling. Det betyr at jeg ikke utelukker – det gjør heller ikke flertallet – at det på et tidspunkt kunne vært riktig at denne saken hadde kommet til kontrollkomiteen, når saken hadde funnet sin avklaring, når etterforskningen var ferdig og det eventuelt var tatt ut tiltale, eventuelt at også rettsapparatet hadde behandlet den. Dette ligger noe fram i tid. Det betyr at denne saken ut fra sakens innhold – det viser høringen med all mulig tydelighet – åpenbart ikke er moden for politisk behandling på det nivået som enkelte her har drevet og saksbehandlet den. Det er flertallets begrunnelse for ikke å saksbehandle den. Det har ingenting å gjøre med statsrådets skjønn eller andre utenforliggende ting, som jeg hørte representanten Foss og andre var inne på. Dette dreier seg simpelthen om et så enkelt prinsipp som at når en sak er til behandling hos politiet, er dette uheldig av oss, av hensyn til de ulike pilarer i demokratiet – vi er én pilar og ikke inne i de andre pilarene, som går på domstolenes og politiets rolle i dette.

Det er den prinsipielle begrunnelsen fra flertallet. Det er viktig å holde fast ved dette. Det er også interessant å se at tidligere har også mindretallet i komiteen hevdet det

samme synspunktet, men velger nå – sikkert fordi det er opportunt – å forfekte det motsatte standpunkt. Det synes jeg er uheldig av hensyn til Stortingets rolle i dette. Det er den prinsipielle begrunnelsen som vi har.

Ola T. Lånke (KrF) [14:47:46]: Denne kontrollsaken dreier seg om et uavklart kontraktsforhold mellom Forsvarsdepartementet og selskapet Uniteam International AS som skriver seg tilbake til høsten 2003. Den direkte foranledningen til saken er imidlertid at Forsvarsdepartementet først i april 2007 anmeldte selskapet Uniteam International AS og to enkeltpersoner i firmaet for grovt bedrageri mot Forsvaret i forbindelse med kontraktsinngåelsen tre år tidligere, i mai 2004. De to nevnte enkeltpersonene som ble anmeldt og senere siktet, er ikke lenger en del av ledelsen i Uniteam, og selskapet ble etter videre etterforskning heller ikke siktet, slik at det er utenfor dette.

Anmeldelsen ble så fulgt opp av Forsvarsdepartementet med å innføre et såkalt ikke-normalisert forhold til Uniteam International AS, slik flere har vist til her.

Kristelig Folkeparti konstaterer at denne saken er svært komplisert, og at det har vært en vanskelig avveining å bestemme i hvor stor grad komiteen og Stortinget burde gå inn i den.

Et av de viktige spørsmålene dreier seg om hvorvidt Uniteam under kontraktsforhandlingene i 2003 befant seg i en såkalt eneleverandørsituasjon, og i hvilken grad dette fra Forsvarets side var tilstrekkelig klargjort overfor Uniteams ledelse til at den skulle ha vært innforstått med det.

Det synes klart både på bakgrunn av sakens dokumenter og av referatene fra kontrollhøringen at de to partenes framstillinger bygger på to vidt forskjellige virkelighetsoppfatninger, hvor påstand står mot påstand.

Kristelig Folkeparti er enig med representantene fra regjeringspartiene i at Stortinget under henvisning til maktfordelingsprinsippet i Grunnloven skal være tilbakeholdne med å gå inn i saker som er under politietterforskning eller ligger til behandling i rettsapparatet. Det innebærer konkret at det ikke er opp til Stortinget å ta parti for noen i skyldspørsmålet. Dette er helt og holdent en sak for domstol og rettsapparat. Så langt er vi enige.

Derimot er vi ikke enige i betraktningen til representanten Djupedal, som påstår at det er det alt dette dreier seg om, for det er det ikke. At noen her skulle ha skiftet mening underveis, var helt ukjent for undertegnede. Men når det derimot gjelder spørsmålet om hvorvidt det over tid vil være riktig å opprettholde et ikke-normalisert forhold til et selskap, i dette tilfellet Uniteam, krever det en beslutning som etter vår mening først og fremst ikke handler om jus, men om politisk skjønn. Spørsmålet har derfor ikke dreid seg om hvorvidt det var hjemmel for å gjøre dette fra Forsvarets side, men hvorvidt det var fornuftig politisk, og hvorvidt det var forsvarlig embetsutøvelse fra statsrådens side. Saken dreier seg derfor utelukkende om komiteens ansvar for kontroll med statsrådets embetsutøvelse og politiske handlinger.

Det synes klart at opprettholdelsen av et ikke-normalisert forhold til et selskap som Uniteam over tid måtte

få store konsekvenser både for firma og for ansatte. Det som forsterker alvorret i saken, er at det skjer uten at saken har vært for retten. Og det som gjør det vanskelig for Stortinget, er at det dreier seg om en offentlig anskaffelse hvor et offentlig forvaltningsorgan svartelister et selskap. Opprettholdelsen av et ikke-normalisert forhold over så lang tid må antas å ha skadet firmaet og bidratt til å sette arbeidsplasser i fare. Det er alvorlig.

Vi viser i denne sammenheng også til uttalelsene som professor Kai Krüger, medlem av Klagenemnda for offentlige anskaffelser, KOFA, kom med under den åpne kontrollhøringen, og som er gjengitt i komitéinnstillingen. Jeg skal ikke bruke tid på å sitere ham.

Kristelig Folkeparti er av den oppfatning at i en situasjon hvor de personene som er anmeldt i saken, heller ikke lenger er en del av ledelsen i selskapet, kan det framstå som urimelig at et offentlig forvaltningsorgan fortsetter å opprettholde et ikke-normalisert forhold til selskapet.

Det må vektlegges at saken er svært komplisert, at etterforskningen har tatt lang tid, og at det ennå ikke er reist tiltale. Dette bidrar til å forsterke presset mot selskapet Uniteam.

Videre kan vi heller ikke se helt bort fra at Uniteam hadde vært kontinuerlig leverandør til Forsvaret fra 1992 uten merknader om etisk standard helt fram til 2007, altså i 15 år. Så vidt vi er kjent med, er det kun den ene kontrakten fra 12. mai 2004 som har vært omstridt. Vårt inntrykk er at brukerne i hele denne perioden på 15 år ikke har hatt merknader verken til Uniteams etiske standard eller produkter.

På denne bakgrunn er det vi vil be Regjeringen se på saken på nytt. Vi ber derfor statsråden vurdere å gjeninnføre en normalisering av forholdet til Uniteam snarest mulig.

I denne sammenheng viser jeg også til opplysningene om at KOFA har tatt opp spørsmålet om å få til en avklaring på hvorledes regelverket for såkalte ikke-normaliserte forhold skal tolkes. Det er, som representanten Per-Kristian Foss understreket i sitt innlegg, svært viktig å få en slik avklaring, nettopp av hensyn til de potensielt ødeleggende konsekvensene en beslutning om ikke-normaliserte forhold kan ha for en bedrift eller leverandør.

Jeg viser ellers til de forslagene som Per-Kristian Foss tok opp, på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [14:53:08]: Innledningsvis må jeg si at jeg faktisk er noe overrasket over at både Carl I. Hagen og Per-Kristian Foss uttaler seg så sterkt om det politiske skjønn i denne saken, når man i andre saker er så opptatt av at det offentliges penger skal forvaltes på en god og forsvarlig måte – noe jeg er helt enig i. Grunnen til at jeg er litt overrasket over det, er nettopp at Forsvarsdepartementet har brukt det regelverket som vi har for offentlig anskaffelser, og som vi har full anledning til å bruke.

Forsvaret anskaffer årlig varer og tjenester for et tittalls milliarder kroner. Anskaffelsene baserer seg nettopp på lover og regelverk som skal sikre at vi forvalter fellesskapets midler på en forsvarlig måte. I dette tilfellet fant

Forsvarsdepartementet at Uniteams handlemåte ikke bare var å anse som brudd på etiske krav, men var av så alvorlig karakter at forholdet ble politianmeldt etter straffelovens bestemmelser om bedrageri.

Jeg må også si at jeg er litt forundret når jeg vet hvilken dokumentasjon som er sendt over til kontroll- og konstitusjonskomiteen i denne saken. Men saken er for så vidt godt belyst gjennom komiteens høring og referat.

Saken går i korthet ut på at Uniteam i 2003 innrapporterte fiktiv kostnadsdokumentasjon til Forsvaret i forbindelse med den aktuelle kontraktsinngåelsen. Forsvarets anskaffelsesregelverk gir klare begrensninger på den gevinst leverandøren kan ha på en leveranse i en eneleverandørsituasjon. Ved å oppgi langt høyere kostnader enn det man hadde grunnlag for, fikk Uniteam således en gevinst som langt overskred den som de etter regelverket kunne beregne seg. Som jeg sa under høringen, har Forsvaret et krav overfor Uniteam på minst 40 mill. kr. Etter min oppfatning var Uniteam klar over at de var i en eneleverandørsituasjon, og at dette bl.a. innebar en klar gevinstbegrensning.

Som følge av Uniteams handlemåte besluttet departementet å innføre et ikke-normalisert forretningsforhold til Uniteam-gruppen, med hjemmel i avvisningshjemmelen i forskrift om offentlige anskaffelser. I tillegg ble altså selskapet og de sentrale eierne politianmeldt for bedrageri. Saken er som kjent fremdeles under politietterforskning. Vi kan alle synes det er uheldig at det har tatt så lang tid, men slik er nå situasjonen. To av de sentrale eierne har status som siktet.

Under komitehøringen poengterte jeg at denne saken omhandler et saksforhold som vil kunne falle inn under den dømmende myndighets kompetanse, noe som også flere har vært inne på her. Nok en gang mener jeg det er på sin plass å understreke dette forholdet, og jeg registrerer også at komiteens flertall gjør det samme i sin innstilling.

For øvrig registrerer jeg at et mindretall av komiteens medlemmer viser til komiteens ansvar for kontroll med statsrådenes embetsutøvelse og politiske handlinger. Til dette vil jeg bemerke at departementet har opptrådt rimelig og forholdsmessig, tatt i betraktning de alvorlige forhold som er begått fra Uniteams side. Dokumentasjonen i saken er så grundig og omfattende at det er funnet forsvarlig å avvise Uniteam fra anbudskonkurranser i Forsvaret. Jeg vil understreke at denne forskriftsretten til å avvise leverandører som har brutt etiske krav, gjelder uavhengig av en eventuell straffedom mot en gitt leverandør. La meg dessuten understreke at en leverandør selvsagt ikke er fullstendig prisgitt en offentlig oppdragsgivers avvisningsrett, slik også professor Kai Krüger poengterte under høringen. Hvorvidt en offentlig oppdragsgiver har gått for langt i utøvelsen av sin rett til å avvise, er det som kjent rettsapparatet som eventuelt må vurdere. Igjen kan jeg ikke si annet enn at jeg registrerer at Uniteam ikke har tatt noen rettslige skritt overfor departementet for å få opphevet beslutningene om å avvise selskapet, og heller ikke fremmet saken for KOFA.

Når det gjelder mindretallets forslag om at forholdet til Uniteam bør normaliseres, vil jeg også understreke det jeg sa under høringen. Normalisering fra departementets side

kan f.eks. skje ved en vesentlig endring i eierstrukturen, samarbeidsvilje fra selskapets side, erkjennelse av forholdene og at Uniteam gjør opp for seg økonomisk. Departementet er rede til en snarlig normalisering av forretningsforholdet, men under de rådende omstendigheter og uten at noen av disse tre faktorene er på plass, finner imidlertid ikke Forsvarsdepartementet at det er grunnlag for dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (FrP) [14:58:36]: Jeg synes det er meget forbausende når statsråden etter å ha snakket om skillet mellom dømmende, lovgivende og for så vidt utøvende makt, avsier sin dom. Hun sa: «...er begått fra Uniteams side.» Hun sa også at kravet bl.a. for å kunne få fjernet det ikke-normaliserte forhold, er erkjennelse av forholdet. Selv jeg har ikke gått så langt som å slå fast at Uniteam ikke har gjort noe galt og at ansvaret ligger hos Forsvaret. Jeg har avventet en rettslig kjennelse. Men flere ganger under høringen og nå i stortings salen slår altså statsråden fast at dette forholdet som Forsvaret har anmeldt, er begått av Uniteam, og at de må erkjenne forholdet. Hun har altså allerede avsagt dommen, ikke bare gått til anmeldelse.

Mitt spørsmål til statsråden er: Muligheten for å gjennomføre et ikke-normalisert forhold er en kan-bestemmelse i regelverket. Mener hun fortsatt at hun var nødt til å bruke den kan-bestemmelsen? Synes hun det var fornøytig politisk skjønn, istedenfor å la tvilen komme tiltalte til gode og avvente selv rettsstatens domsavsigelse på et senere tidspunkt?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [14:59:55]: Jeg vil minne om at det ikke er et krav at det skal være en rettskraftig dom for å ha et ikke-normalisert forhold. Det forstår jeg at Carl I. Hagen mener også. Det er nok at det er 50 pst. sannsynlighet for at det har foregått handlinger som må karakteriseres som alvorlige, forsømmelse mot bransjeetik og mot kravene til lojalitet i kontraktsforhold. Jeg synes det ville være noe underlig at man først skulle anmelde et selskap til politiet, og så bare kjøre videre som om ingenting hadde hendt, uten å inngå i et ikke-normalisert forhold til det selskapet. Jeg mener at det ville være en helt uforsvarlig håndtering fra vår side, og – som jeg har sagt – vi ønsker å få en normalisering av forholdet, men da må enkelte krav oppfylles, også fra Uniteams side.

Per-Kristian Foss (H) [15:01:00]: Statsråden gav i sitt innlegg uttrykk for at hun er forundret over at Stortingets kontrollkomité har gjort hennes embetsutøvelse til en sak. Det synes jeg ikke det er noen grunn til, for det er en av kontrollkomiteens oppgaver. Statsråden er kjent med at det ikke er første gangen det har skjedd, verken for denne statsråden eller tidligere forsvarsministre. Forundringen over det synes jeg man skal legge til side, hvis man skal bli vant til å være i politikken.

Det som er det kritikkverdige, er at følgende metode kan benyttes: Man kan utøve sitt skjønn til å utelukke en

leverandør ved å politianmelde den. Og så lenge man har politianmeldt en leverandør, har man en begrunnelse for å utelukke den «forever». Firmaer som leverer til Forsvaret, har ikke så mange andre steder å gå, når en utelukkelse fra det norske forsvaret også innebærer en utelukkelse fra andre NATO-land. Heldigvis er det slik at vi ikke har private armeer her i verden, i hvert fall er de ikke særlig store. Firmaer som da blir utelukket av alle vestlige allierte, er i praksis dømt til å gå dårlig. Denne retten til i realiteten å kjøre en bedrift konkurs reiser en del prinsipielle motforestillinger.

Ser ikke statsråden denne siden av saken også?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:02:13]:

De som er lidende i denne saken, er jo dem som jobber i selskapet. Jeg er helt enig i at det er en veldig uheldig situasjon for dem. Det ansvaret mener jeg faktisk at eierne må ta i denne saken. Det kan ikke være slik at Forsvaret for enhver pris skal opprettholde et forretningsforhold hvis man føler at det har vært direkte grove brudd, ikke bare når det gjelder den etiske standarden og det forholdet som vi mener det er viktig å ha til en leverandør, men som også er en leverandør som vi anmelder for direkte bedrageri.

Carl I. Hagen (FrP) [15:03:09]: Det som skjedde til å begynne med i denne saken, var at den såkalte Dalseide-rapporten hevdet overfor departementet at Uniteam hadde overfakturert. Så fremstiller nå statsråden det slik at den eneste muligheten for en løsning som var oppe i Forsvarsdepartementet, var politianmeldelse. Nei, det var ikke politianmeldelse som var den eneste muligheten. Man kunne ta et møte med Uniteam, forelegge dem synspunktene fra Dalseide-utvalget og la, etter litt erfaring fra rettssikkerhetstenkning, selskapet få lov til å oppklare og forklare det som var funnet. Det er en løsning som brukes stort sett overalt ellers i andre departementer, i andre selskaper og i næringslivet generelt. Det er noe helt spesielt med Forsvarsdepartementet – kanskje ikke nødvendigvis statsråden, men departementet – som begynner med en politianmeldelse istedenfor å få oppklart misforståelsene. Kanskje statsråden, hvis hun hadde satt seg inn i saken på et tidlig tidspunkt, hadde funnet ut at Uniteams forklaringer var avklarende og dermed ikke gått til den politianmeldelsen som departementet bad om.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:04:22]:

Det er selvsagt slik at Forsvarsdepartementet har en dialog med sine leverandører når det oppstår konflikter, også i dette tilfellet. Imidlertid er det slik at vi mener at den dokumentasjonen som foreligger, og som vi også har forelagt kontroll- og konstitusjonskomiteen, er så klar at vi valgte å gå til anmeldelse av Uniteam. Det ville vært underlig – jeg vil si det nok en gang – om vi skulle opprettholdt et normalt forretningsforhold. Vi ønsker å ha et normalt forretningsforhold til Uniteam, men det må være en viss erkjennelse av de faktiske forhold i saken. Jeg har nå hørt at man sier at man er usikker på når Uniteam fikk greie på at de var enleverandør. Vel, fra september 2003 står de som

den eneste i headingen på kontrakten. I oktober samme år ble det gjennomført en kontraktsrevisjon. Det gjennomfører man ikke hvis det er en bred anbudskonkurranse (presidenten klubber), og det fremgår også av referatet. I februar 2004 (presidenten klubber) er det et brev til daværende statsråd som helt konkret viser til en leverandørsituasjon.

Presidenten: Presidenten vil minne om at taletida i eit replikkordskifte er på *inntil* 1 minutt.

Ola T. Lånke (KrF) [15:05:56]: Statsråden nevnte tre punkter i sitt innlegg som kunne gi anledning til å ta opp saken på nytt når det gjelder Uniteams ikke-normaliserte status.

Jeg vil spørre om et punkt som jeg synes også må telle med i denne sammenheng, og det er tidsløpet, i og med at undersøkelsene tar så lang tid og drar ut – det er over to år siden Uniteam ble anmeldt: Hvilken rolle mener statsråden at tidsfaktoren her spiller? Er det ikke grenser for hvor lenge man kan trekke ut en slik sak til skade for firmaet, for de ansatte og deres muligheter for fremtiden?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:06:43]: Tidsløpet er selvfølgelig et moment i dette, men igjen vil jeg minne om at dette faktisk er opp til Uniteam selv. Hvis Uniteam viser en samarbeidsvilje til å gå inn i saken og erkjenne de faktiske forhold og gjøre opp – vi mener tross alt at vi er overfakturert for ca. 40 mill. kr og kanskje mer enn det – og det er klart at det er vanskelig bare å se bort fra den saken og gå videre som om ingenting har skjedd, ville det selvfølgelig være medvirkende til at vi kunne få et normalisert forhold på sikt.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Fleire har heller ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.
(Votering, sjå side 4012)

Sak nr. 4 [15:07:40]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av kvalitet og samarbeid i pleie- og omsorgstjenestene til eldre (Innst. S. nr. 369 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 10 minutt til saksordføraren, 5 minutt til kvar av dei andre partigruppene og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [15:08:43] (ordfører for saken): Riksrevisjonen besluttet å utgi rapporten om undersøkelse av kvalitet og samarbeid i pleie- og omsorgstjenestene til eldre som en administrativ rapport. Riksrevisjonskollegiet har ikke gitt uttalelse til saken, og rapporten er heller ikke sendt Stortinget som egen sak. Det er litt spesielt at en administrativ rapport fra Riksrevisjonen blir behandlet i Stortinget, men det har kontroll- og konstitusjonskomiteen bestemt skal skje.

Saken har vært behørig behandlet med høring, som gav et nokså identisk bilde av kvalitet og samarbeid i eldreomsorgen som det Riksrevisjonen beskriver.

Hovedfunn som Riksrevisjonen avdekker, viser at den omsorg kommunene yter, er varierende. Undersøkelsen avdekker feil bruk av institusjonsplasser, manglende dagaktivitetstilbud, lav legedekning ved sykehjem, mangler i systemer for avvikshåndtering og at samarbeidsavtalene med sykehusene ikke er godt nok forankret.

Riksrevisjonen understreker at departementet har satt i verk en rekke tiltak for å styrke kommunenes pleie- og omsorgstilbud i forbindelse med Omsorgsplan 2015. Antall årsverk er økt – særlig i perioden 2005–2007 – med om lag 11 000 årsverk, noe Riksrevisjonen skriver skyldes at regjering og storting har satset sterkt. Videre har Regjeringen innført investeringstilskudd til etablering av plasser med heldøgnsomsorg og tiltak for økt bemanningskapasitet og styrket fagkompetanse og satt i verk en rekke tiltak for ufaglærte. Videre har departementet pålagt kommunene å innføre en lokal norm for legedekning i sykehjem og har skjerpet krav om dagtilbud.

Kommunene er selv ansvarlige for å sikre at de har et faglig godt pleie- og omsorgstilbud som er tilstrekkelig for å dekke innbyggernes behov for tjenester. Kommunene har videre et selvstendig ansvar for å nyttiggjøre seg de tiltakene som Helse- og omsorgsdepartementet setter i verk.

Jeg vil videre vise til en avtale som ble inngått mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre, der man kan huke av og vise at Regjeringen har fulgt opp det den har lovet i denne avtalen, så langt det har vært mulig.

Senterpartiet og de to andre regjeringspartiene, Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at det er kommunenes ansvar å ha en god eldreomsorg og gi gode tilbud. Nettopp det at man fatter vedtak nær brukeren, mener vi gjør at man også kommer brukeren i møte på en god måte.

Jeg leste Bergensavisen på tirsdag, den 16. juni. Fremskrittspartiets nye eldregeneral har vært på tur til Askøy og samlet noen ordførere fra fremskrittspartikommuner, der han høytidelig lanserer at Fremskrittspartiet på torsdag skal fremme et forslag i Stortinget som skal gjøre eldreomsorgen så mye bedre. Men så sier fremskrittspartiestoren til avisen:

«Det er fullstendig hull i hodet at SV og Sp har slike aversjoner mot alt som heter privat drift at de heller foretrekker offentlige byråkratiske løsninger som kun vanskeliggjør en effektiv drift av omsorgen».

Videre står det:

«Torsdag legger han frem et endringsforslag i Stortinget.»

Så sier Hagen til avisen:

«Dessverre får jeg vel ikke de andre tullingene med meg på dette forslaget, tordner Hagen overfor BA.»

Og så spør journalisten:

«Hvem er tullingene?»

Da svarer Hagen:

«Det er særlig SV og Sp, som med sin politikk forhindrer at Norge kunne hatt en langt bedre eldrepolitikk enn hva som er tilfelle i dag.»

Jeg ser at representanten Hagen sitter og flirer. Men jeg håper virkelig ikke at dette blir den måten Fremskrittspartiet skal drive valgkamp på framover, ved å skjelle ut politiske motstandere og bruke karakteristikk som «tullinger». Jeg må bare si at jeg vil oppfordre Hagen til å være redelig og heller møte politiske motstandere med politiske løsninger og utfordre dem på løsningene, istedenfor å karakterisere politiske motstandere som «tullinger».

Ivar Skulstad (A) [15:14:28]: Situasjonen i eldreomsorgen er viktig for Arbeiderpartiet. De fleste har eldre familiemedlemmer som trenger omsorgstjenester for å klare hverdagens utfordringer. Regjeringen har tatt dette på alvor i hele perioden. Statsråden og departementet har satt i gang en rekke tiltak gjennom Omsorgsplan 2015. Det gjelder bl.a. innføring av et investeringstilskudd til etablering av plasser tilrettelagt for heldøgnspleie og -omsorg og tiltak for økt bemanningskapasitet og styrket fagkompetanse.

Norsk eldreomsorg er svært godt utbygget, sammenliknet med andre land. Ingen land i Europa bruker så mye penger pr. innbygger på tjenester til eldre som Norge. Norge har det største, samlede tilbud av omsorgsboliger og sykehjem i Norden. Det er bare danskene som overgår oss når det gjelder tilbud av hjemmetjenester, men det er betydelige variasjoner mellom tjenestetilbud og utgifter i kommunene.

Kommuner med ekstra god økonomi, som har svært mange gamle, bruker betraktelig mer på eldreomsorg enn det kommuner med dårlig økonomi gjør. Men 90 pst. av kommunene har over 90 pst. dekningsgrad når det gjelder enerom på sykehjem. Forskjellen i utgifter, årsverk og dekningsgrad er systematisk knyttet til hverandre, og innebærer at noen kommuner har et betydelig bedre tjenestetilbud innen eldreomsorgen enn andre kommuner har.

Saksordføreren har på en utmerket måte gått gjennom komiteens innstilling. Regjeringens mål om 10 000 nye årsverk i pleie- og omsorgssektoren innen 2010 er nådd, ifølge en utredning KS har foretatt. En betydelig del av de nye årsverkene er fagutdannet personell. Det er grunn til å understreke at kompleksiteten i både kvalitetsarbeidet og kvalitetsbegrepet gjør det vanskelig å måle kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene i kommunene.

Mange nordmenn ser på det å bli gammel og avhengig av andre med bekymring. Å bli gammel kan bety å bli mindre selvstendig, og det kan innebære å si farvel til aktiviteter som er viktige for oss. Vi betrakter gode om-

sorgstjenester som en viktig forutsetning for at den siste fasen i livet skal bli så god som mulig. Ethvert individuelt livsløp har en avslutning, men vi må sørge for at mennesker får lov til å leve slik de ønsker, til livet er slutt. Siste delen av livet må ikke defineres som noe meningsløst som det gjelder å forkorte, eller kvitte seg med ved hjelp av en tablett eller en sprøyte – man kan vel vanskelig tolke Fremskrittspartiets landsmøtevedtak særlig annerledes.

Under den åpne høringen kom statsråd Bjarne Håkon Hanssen inn på samhandlingsreformen og at den vil få noe å si for de mangler som Riksrevisjonen påpeker vedrørende innskriving og utskrivning av pasienter fra sykehus til kommunene. Dessuten skal brukerinnflytelsen og pasientrollen styrkes – et viktig og riktig grep fra den rød-grønne regjeringen.

Carl I. Hagen (FrP) [15:18:20]: La meg begynne med å si til uttalelsene fra Rune J. Skjælaaen at ordet «tulling» er vel et relativt mildt uttrykk i forhold til det som ofte kan brukes om andre – i hvert fall i forhold til det jeg har tatt imot opp gjennom årene. Når vi har politiske partier som gjennom 20 år innbiller folk at den samme politikken som har medført store problemer i eldreomsorgen, plutselig skal løse problemene for fremtiden, da er dette et passende uttrykk å kunne bruke – i hvert fall utenfor denne sal, hvor det er andre regler for hva man kan si.

Jeg har lagt frem et forslag, og jeg gleder meg til å høre statsråden svare på et par spørsmål.

Det er kommet et investeringstilskudd, som Fremskrittspartiet har fremmet forslag om mange ganger uten at det har blitt vedtatt. Så kom det til slutt et forslag fra Regjeringen om 800 000 kr pr. nybygget sykehjemsplass. Det er et lavere beløp for omsorgsplasser.

Så er det slik at forskriften om dette sier at dette er noe kommunene mottar også for bygninger som de disponerer i 20 år. I tillegg til det er det fra Husbankens styre lagt inn en restriksjon på hvilke bygninger kommunene kan benytte til sykehjem, og hvilket samarbeid de kan ha med andre. Der er man kommet til at det bare skal gjelde dem som har non-profit som et formål. Med andre ord: Formålet er altså ikke å skaffe nye sykehjemsplasser, men bare å skaffe nye offentlige plasser.

Det er et faktum at det er mange eiendomsutviklere som har eller disponerer tomter, som er i gang med utvikling av bygninger for langsiktig leie til en kommune som skal benytte dem til sykehjem, men det er de altså avskåret fra nå. Oslo kunne ha økt antall sykehjemsplasser dramatisk, det samme kunne Bærum og andre ha gjort. Disse har prosjekter klare, og det var omtrent bare å sette spaden i jorden da den nye forskriften kom og stoppet det. Hvis formålet er nye sykehjemsplasser, hvorfor i all verden ønsker man ikke velkommen at OBOS, andre boligbyggelag eller profesjonelle eiendomsutviklere, som er villige til å tegne og bygge bygninger innenfor forskriftens rammer får gjøre det? Så kan de tilby en kommune å leie den fast i 20 år, med vedlikeholdskostnader inkludert. Når det offentlige har vedlikeholdsansvaret, blir det aldri gjort skikkelig. Og så sier særlig – går jeg ut fra – SV og Senterpartiet: Nei, dette er en privat utbygger, et ak-

sjeselskap. Da er ikke hensynet til de gamle som trenger sykehjemsplass, så viktig, da er det viktigere å stoppe det. Oslo er stoppet, og Bærum er stoppet. Jeg skulle gjerne hatt statsrådets forklaring på hvorfor det i all verden er i orden at profesjonelle aksjeselskaper kan drive sykehjem? Det er lov! Men man legger altså hindringer i veien for at en eiendomsutvikler skal kunne assistere kommunen til å få til dette. Det eneste resultatet av dette er at det blir en hindring.

Man godkjenner at private kan bygge og eie skolebygninger som leies ut til kommuner i 20 år. Man godkjenner at Justisdepartementet får en privat byggherre, en privat bedrift, til å bygge et tinghus som leies ut til Justisdepartementet. Vi har en lang rekke tilfeller hvor det offentlige leier en bygning i 20 år på langtidskontrakt, hvor vedlikeholdsansvaret tilligger eiendomsbesitteren. Hvorfor kan man ikke gjøre nøyaktig det samme når det gjelder omsorgsboliger og sykehjem?

Man har i hvert fall null troverdighet hvis man fra denne talerstol sier at formålet med investeringstilskuddet er å få flest mulig nyetableringer av sykehjem, og at det samme gjelder omsorgsboliger, når man legger byråkratiske hindringer og denne ideologiske holdningen, som hører hjemme på historiens skraphaug, i veien for praktiske løsninger.

Bærum har stoppet over hundre plasser. Oslo og Kolbotn kunne gjøre det samme. I dag er inntektsoverførings-systemet slik at hvis Oslo kommune kjøper sykehjemsplasser i en annen kommune, så flytter de som skal være der, til det sykehjemmet, og da flytter de ut av kommunen. Da er det den kommunen som sykehjemmet ligger i, som får tilskuddet fra staten etter overføringssystemet. Det er et helt sprøtt system som må endres. Hvis det i dag er ledige sykehjemsplasser i en kommune og mangel i en annen, kan de ikke handle, for da mister den som betaler, i realiteten overføringene fra staten etter overføringssystemet.

Disse tingene hadde jeg håpet at vi kanskje kunne fått flertall for i dag. Jeg er veldig glad for at Høyre er med som forslagsstiller, og jeg tar opp forslagene nr. 1, 2, 3 og 4, og så får vi se hva de andre gjør. Men jeg kan garantere at hvis Rune Skjælaaen stemmer imot våre forslag og i valgkampen prøver å innbille folk at han vil ha flere sykehjemsplasser, skal jeg svare ham, og det skal være meg en fornøyelse å kle ham og Senterpartiet nakne.

Presidenten: Representanten Carl I. Hagen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Inge Lønning (H) [15:23:52]: Jeg skal holde meg trygt innenfor det som kan sies fra denne talerstol.

Det som foreligger til behandling, er Riksrevisjonens gjennomgang av situasjonen i eldreomsorgen. Den viser helt klart at tilstanden har ikke ubetydelige mangler, for å si det med diplomatisk språk. Noen husker jo tilbake til valgkampen forrige gang, for fire år siden, da daværende partileder, nå statsminister Jens Stoltenberg, lovet at det aldri skulle komme fem øre i skattelette «før det skinner av eldreomsorgen». Noe av det første Regjeringen gjør-

de, var å fremme forslag om skattelette for fagforeningskontingenten. Det var ingen som hadde oppdaget at det var begynt å skinne av eldreomsorgen på det tidspunkt, og man kan vel heller ikke si at Riksrevisjonen er blitt blendet av den intense lysglans fra eldreomsorgen. Men fordelene ved ikke å innfri valgløfter er jo at man kan resirkulere dem et ubegrenset antall ganger, nemlig hver gang det er valgkamp.

Jeg vil vise til hva Høyre for eget vedkommende har foreslått for å møte de problemene og manglene som Riksrevisjonen påpeker i sin rapport. Vi har i budsjettene for 2007–2009 foreslått gang på gang å styrke rekrutteringen av fagpersonell som leger og sykepleiere, bl.a. gjennom tilskudd til utjevning av lønnsforskjellene mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten. Vi har foreslått en egen kompetansepotte, som omfatter sykepleiere. Vi har også foreslått en rekke kvalifiseringstiltak for ufaglærte. Prosenten av ufaglært arbeidskraft i omsorgssektoren er høy sammenlignet med alle andre sektorer i det norske samfunn. Og vi har foreslått å øke støtten til forskning og fagutvikling i omsorgssektoren. Vi har også gått inn for å utvikle flere desentraliserte tilbud i spesialisthelsetjenesten som kan være egnet til å understøtte den kommunale helse- og omsorgstjenesten, f.eks. ved å opprette flere ambulante team fra sykehusene som kan betjene pasienter i kommunehelsetjenesten.

La meg også knytte en liten kommentar til det forliket som er nevnt i innstillingen, og som det vises til i Kristelig Folkepartis særmerknad, som ble inngått mellom Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringspartiene høsten 2007. Den gangen valgte Høyre og Fremskrittspartiet å bli stående utenfor forliket, ikke fordi vi var uenige i noen av intensjonene, men fordi vi mente at det var egnet til å føre folk bak lyset når man snakker om f.eks. en verdighetsgaranti uten at man er i stand til å gjøre rede for hva det er for noe, og hvorledes garantibegrepet i det hele tatt kan knyttes sammen med en positivt ladet term som verdighet. «Garanti» er et ord som i alle andre sammenhenger dreier seg om jus, f.eks. i kjøpsloven, og når folk hører ordet «garanti», vil de umiddelbart tenke at her går det an å gjøre gjeldende krav dersom garantien ikke er innfridd på fullt dekkende måte og til rett tid.

Det vises i merknaden fra Kristelig Folkeparti til at lite eller ingenting har skjedd på grunnlag av den avtalen Venstre og Kristelig Folkeparti inngikk med regjeringspartiene. For meg å se til bekrefter det at vår og Fremskrittspartiets vurdering var riktig, at det såkalte eldreforliket var praktisk talt uten substans. Når det er tilfellet, og når det er så lite forpliktende, bør man etter mitt skjønn unngå å bruke ord som «garanti» eller «forlik», fordi det er egnet til å skape forventninger hos folk som med nødvendighet blir skuffet, fordi man ikke følger opp de forventningene man har skapt.

Det er et megetsigende datum i rapporten fra Riksrevisjonen som viser at utviklingen på en del områder har gått i gal retning, og det er at dekningsgraden for institusjonsplasser for eldre er redusert med 7 pst. i perioden 2003–2007. Det er ikke antallet plasser som er det utslagsgivende her, det er nettopp dekningsgraden,

altså forholdet mellom antall plasser til disposisjon og behov.

Ola T. Lånke (KrF) [15:29:45]: La meg starte med å gå litt tilbake i tid, nærmere bestemt til våren 1997. Da behandlet Stortinget en melding om eldrepolitikken. Denne inneholdt også en fireårig handlingsplan for utbygging av pleie- og omsorgstjenester for eldre. I Stortinget ble det bred politisk enighet om en storstilt satsing på eldreomsorg i årene framover, særlig med utbygging av sykehjems- og omsorgshjemsplasser, enerom og flere årsverk. Planen ble fulgt opp, og mye skjedde på dette området i årene som fulgte.

Den rapporten vi i dag behandler, og behandlingen av Omsorgsplan 2015, viser til fulle at det fortsatt er store udekkede behov hvis pleietrengende eldre skal få et tilstrekkelig tilbud.

Omsorgsplan 2015 inneholdt mye bra, men den manglet en konkret handlings- og opptrappingsplan. Eldreavtalen mellom Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringspartiene som kom i etterkant, betyr imidlertid mer konkret oppfølging, og Kristelig Folkeparti er glad for at vi fikk gjennomslag for en verdighetsgaranti for eldre. Jeg registrerer at representanten Lønning i dag forsøker å ta en omkamp på den saken i forhold til debatten i helse- og omsorgskomiteen, men jeg registrerer vel også at dette ikke har vært noen særlig gjenstand for vurdering av Riksrevisjonen og således ligger litt utenfor det som vi diskuterer, og det kontroll- og konstituonskomiteen har tatt opp i denne saken. Jeg vil bare si at ennå er ikke tiden løpt ut for muligheten til å få oppfylt denne verdighetsgarantien. Jeg tror den har et viktig innhold – det har vært presisert i denne sal, og utenfor, gjentatte ganger hva som ligger i den, og hva det innebærer. Jeg tror også at vi i framtiden skal kunne se oppfølging av denne, i hvert fall har vi konkret forventning til både Regjeringen og våre samarbeidspartnere på det punktet.

Riksrevisjonens rapport viser – på bakgrunn av de undersøkte kommunene – at tjenestetilbudene til de eldre varierer. Ikke alle eldre får den hjelp de burde fått, ut fra pleiebehov. Kvaliteten er heller ikke like god overalt.

Kristelig Folkeparti er opptatt av at alle eldre skal tilbys de tjenestene de trenger. Omsorgstjenestene skal ha innhold og god kvalitet. Grunnleggende behov, både fysiske, psykiske, sosiale og åndelige, må dekkes. Alle må ha trygghet for at de får den hjelpen de har behov for når de trenger den. Det er et mål at den enkelte skal kunne bo i eget hjem så lenge som mulig. Men vi må ha institusjonsplasser nok, både langtids- og korttidsplasser, slik at eldre har trygghet for at når de ikke lenger kan klare seg med hjelp i hjemmet, kan de få sykehjemsplass.

Under høringen i komiteen kom det fram ulike syn på om omsorgsboliger med heldøgns pleie og omsorg fungerer like bra pleiemessig som sykehjem. Dette er problemstillinger jeg regner med Stortinget og helse- og omsorgskomiteen vil drøfte mer senere.

Men la det være klart: For Kristelig Folkeparti er det viktig at ikke kommunene av økonomiske grunner velger omsorgsboliger framfor sykehjem. Det er pleiebeho-

vet som er det viktigste. Flere rapporter konkluderer med at de sykeste eldre har behov for å være i sykehjem. I en undersøkelse SINTEF gjorde for Norsk Sykepleierforbund i 2007, kom det fram at de «skrøpeligste eldre» og de demente eldre ikke får et godt nok tilbud i omsorgsbolig. Kristelig Folkeparti mener eldre må få en sykehjemsplass når helsetilstanden tilsier det for å sikre en verdig omsorg.

Regjeringen og regjeringspartiene skryter av mer enn 10 000 flere hender i pleie- og omsorgssektoren. Ja, det er for så vidt vel og bra, men det er grunn til å spørre om dette er mer eller mindre enn det som har vært nødvendig ut fra økt pleiebehov. Har disse stillingene kommet de sykeste eldre til gode? Jeg retter det spørsmålet til statsråden.

Det siste året har det stadig kommet varsel om nedbemanning, stengte avdelinger i sykehjem og nedleggelser av tilbud til eldre. Rundt halvparten av kommunene gikk med underskudd i 2008. Det sier seg selv at ikke alle har skjermet eldreomsorgen for kutt når situasjonen er så alvorlig. Regjeringen skapte store forventninger med sin styrking av kommunesektoren de to første årene. Når inntektene mer eller mindre flater ut, blir det vanskelig for kommunepolitikere å innfri alle Regjeringens løfter.

Gunvald Ludvigsen (V) [15:34:34]: Eg skal ikkje forlenge debatten. Eg skal berre gje til kjenne at Venstre vil støtte forslaga nr. 1, 2 og 3, som er sette fram av Framstegspartiet og Høgre.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [15:35:16]: Vi i Helse- og omsorgsdepartementet har selvfølgelig med stor interesse lest Riksrevisjonens rapport. Det som har vært bra, er at vi føler at den analysen som ligger til grunn i Riksrevisjonens rapport, er den samme analysen som vi har, og som ligger til grunn i det som er Omsorgsplan 2015. Kort fortalt, beskrivelsen av det vi definerer som utfordringer, er at det er en positiv utvikling i pleie- og omsorgssektoren generelt, og at det også er en positiv utviklingen i eldreomsorgen – men vi er ikke i mål. Det er altså et behov for å fortsette innsatsen, forsterke innsatsen på viktige felt. La meg oppsummere de behovene jeg ser for tiden som kommer, i tre hovedpunkter.

Det første er at vi har behov for å øke kapasiteten når det gjelder sykehjemsplasser, og når det gjelder boliger tilrettelagt for heldøgns omsorg og pleie. Vi ser at vi i dag og ikke minst i årene som kommer, har en for dårlig kapasitet på det området. Derfor er det også sånn at det i meldingen, omsorgsplanen, og ikke minst som følge av avtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre, er lagt til rette for en ambisjon på det feltet, altså at det skal bygges 12 000 nye enheter fram til 2015. Vi ser, ut fra den søknadsmassen som Husbanken sitter med i dag, at det er fullt ut realistisk å oppfylle det målet. Både i forhold til det bevilgningsnivået som ligger inne, og de søknadene som ligger inne, er vi i rute med tanke på å nå målet om 12 000 plasser i 2015. Det jeg tror er viktig, er å vurdere fortløpende, som vi også har avtalt, om ambisjonsnivået på 12 000 er høyt nok, eller om det er grunnlag for å justere det ytterligere opp.

Det andre hovedpunktet er behovet for forsterket kom-

petanse og flere ansatte. Veldig ofte når vi diskuterer ikke minst eldreomsorgsbiten av pleie- og omsorgssektoren, er det snakk om varme hender. Jeg har ikke noe imot at folk er varme på hendene, men det som det er viktig å understreke, er at det er et klart behov for kompetanse. Også på det området er vi godt i gang, men vi har behov for å gå videre.

Jeg hørte at representanten Lønning var veldig opptatt av at Kristelig Folkeparti og Venstre ikke hadde fått noe ut av denne avtalen. Vel, det siste året vi hadde Samarbeidsregjeringen, ble antall årsverk i pleie- og omsorgssektoren i Norge redusert med 1 500. Siden 2005 og fram til i dag – hvis vi tar utgangspunkt i nivået i 2005 og fram til i dag – er det blitt 14 000 flere ansatte i pleie- og omsorgssektoren i Norge.

Det er klart at det arbeidet som Kristelig Folkeparti gjorde ved å stramme opp formuleringene og målsettingene på dette området, har hatt betydning, og det har gitt resultater. Så sier jeg ikke dermed at vi føler oss trygge på at mange nok av de 14 000 årsverkene har gått til eldreomsorgen, og jeg sier heller ikke at vi er i mål. Men det har blitt 14 000 flere i pleie- og omsorgssektoren fra 2005 og fram til utgangen av 2008.

At vi ikke er i mål, danner også grunnlaget for at vi sier at i tiden fram til 2015 er målsettingen at antallet årsverk skal øke med ytterligere 12 000 – fram til 2015, ytterligere 12 000! Det handler om kompetanse, gode tjenester, at mer kan gjøres i kommunene og at færre brukere av pleie- og omsorgstjenestene må være kasteballer mellom kommune og spesialisthelsetjeneste. Mye av dette vil vi også ta tak i i samhandlingsreformen, som vi legger fram i morgen.

Det siste hovedpunktet er behovet for å styrke kvaliteten. Kompetanseløftet handler om det, dagtilbud handler om det, målsettingen om å få dagtilbud for alle demente inne 2015 handler om det, og arbeidet med ny felles helse- og sosiallov vil i stor grad handle om kvalitet i pleie- og omsorgssektoren og kvalitet i eldreomsorgen.

Vi mener at vi er på rett vei. Vi er ikke i mål, men utviklingen går absolutt i riktig retning, og det bekreftes av Riksrevisjonen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (FrP) [15:40:36]: Jeg er glad for at statsråden sier at man ikke er i mål, at vi må forsterke innsatsen og øke kapasiteten når det gjelder både sykehjem og omsorgsplasser.

Da er mitt spørsmål, som statsråden allerede har fått gjennom mitt innlegg: Hvorfor har man nå et tak på antall nye plasser pr. år som det gis investeringstilskudd til, når det er ledighet i byggebransjen? Ville det ikke isteden vært fornuftig å ha en jevn utvikling, å utnytte den ledige kapasiteten og de lavere byggekostnadene ved å fjerne taket for hvor mye Husbanken kan gi i tilskudd innenfor den investeringstilskuddsrammen som er? Nå er det kapasitet uten at det skaper press i økonomien.

Et annet spørsmål er: Hvorfor i all verden skal man ekskludere eiendomsutviklere fra å kunne bygge sykehjem og omsorgsplassbygninger som kan leies ut til kommune-

ne innenfor forskriften om 20 år, når staten på alle andre områder synes at det er fornuftig, og selv gjør bruk av det til noe så myndighetsutøvende som bl.a. tinghus?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [15:41:45]: Til det siste mener jeg at dette er en spesiell situasjon hvor staten gir et særlig øremerket tilskudd fra staten til kommunene, som kommunene skal bruke til å bygge ut denne type plasser. Da tror jeg det er viktig at vi forsikrer oss om at den utbyggingen som da subsidierer markedet med en egen tilskuddsordning, skjer via offentlige utbyggere.

Det som er merkelig, er at jeg hører representanten Carl I. Hagen si at dette er så vanskelig i Oslo og i Bærum – Oslo som styres av Fremskrittspartiet på dette området. Det merkelige er at det er så lett i resten av landet! Det er tusenvis av søknader inne. 4 500 søknader er det inne, 150 fra Oslo. Hvorfor er det på dette området så problematisk for Oslo kommune, som ledes av Fremskrittspartiet, å gjøre det de åpenbart får til i senterparti-styrte kommuner, arbeiderpartistyrte kommuner, Høyre-styrte kommuner osv.? Hva er det som er så vanskelig med å få dette til der Fremskrittspartiet sitter med makten?

Carl I. Hagen (FrP) [15:42:53]: Jeg vet ikke om jeg kan få svare på spørsmålene, i og med at statsråden i stedet for å svare, stiller spørsmål til meg? Jeg har vel ikke anledning til å svare?

Presidenten: Representanten Hagen kan tegne seg til ny replikk.

Inge Lønning (H) [15:43:08]: Jeg skal ikke ta imot statsrådets invitt til å begynne å slenge om seg med tall hentet ut ved å velge et kalenderutsnitt som passer til formålene, for det er ikke den beste måten å bruke statistikk på.

La meg derfor ta den aktuelle situasjonen med de 14 100 nye årsverkene som siste tall fra SSB viser. Det viser samtidig at med det tallet er dekningsgraden i forhold til behovet i pleie- og omsorgssektoren nøyaktig på samme nivå som før. Det er altså ikke antydning til høyere dekningsgrad. Man er på stedet hvil.

Når det gjelder dekningsgraden for sykehjemsplasser, sier rapporten at det har vært en nedgang på 7 pst. Allikevel sier statsråden, og tar Riksrevisjonen til inntekt for det, at alt går den riktige veien. Nei, det går ikke den riktige veien! Noe står på stedet hvil, og noe går den gale veien. Men vil statsråden i det minste sørge for at vi i fremtiden kan få eksakte tall for hvor stor del av årsverkene som går til eldreomsorgen, og hvor stor del som går til andre formål? Det må i hvert fall være overkommelig.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [15:44:23]: Til det siste: Vi jobber med det. Jeg har akkurat samme interesse av det som representanten Lønning.

Jeg skjønner veldig godt at representanten Lønning ikke er særlig interessert i at vi skal drive å telle årsverk. Det hadde heller ikke jeg vært hvis jeg kom fra Høyre.

Til det første poenget, om kapasiteten innenfor sekto-

ren. Det er slik at ut fra de siste tallene fra Statistisk sentralbyrå, der vi teller sykehjem og omsorgsboliger med heldøgnsbemanning samlet, har dekningsgraden økt for innbyggere over 80 år i perioden 2005–2008 – ikke mye, men den har økt. Så jeg mener at jeg har fullt belegg for å si at utviklingen går i riktig retning.

Carl I. Hagen (FrP) [15:45:24]: La meg først bemerke at statsrådets forrige forsøk på svar i realiteten ble slik at det var han som stilte spørsmål til meg, istedenfor omvendt. Kanskje dette kunne være noe for Presidentskapet i september, å endre litt på forretningsordenen, slik at presidenten får adgang til å irrettesette statsråder og andre som skal svare på spørsmål, men som ikke gjør det.

Jeg har et spørsmål til: I innstillingen refereres det til at KS sier at det nå er mellom 4 500 og 4 900 nye årsverk i eldreomsorgen. Kan vi få en forsikring om at det vil bli slutt på at statsministeren og statsråder snakker om 10 000 nye årsverk i eldreomsorgen, at man nå kan lære at det dreier seg om hele pleie- og omsorgssektoren? Nye folk i barnevernet telles også inn i det tallet, så det er meget mangelfullt det som skjer.

Det andre spørsmålet fikk jeg ikke svar på, så jeg gjentar det: Hvorfor kan man ikke få lov til å bruke eiendomsutviklingsselskap når det kan bidra til å styrke antall plasser i eldreomsorgen, i sykehjem og i omsorgsboliger? Og: Vil statsråden gå inn for at det åpnes for å innvilge alle søknader om investeringstilskudd som tilfredsstiller de øvrige kravene i forskriften?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [15:46:40]: Jeg er helt sikker på at presidenten fikk med seg at jeg stilte presidenten noen retoriske spørsmål om hvorfor man greier å nå målene om nok sykehjemsplasser i kommuner der Fremskrittspartiet ikke styrer, men at det synes vanskelig der Fremskrittspartiet virkelig sitter med makten, å søke om å bygge sykehjemsplasser. Jeg er helt sikker på at presidenten forstod at det retoriske spørsmålet hadde noe med den replikken jeg fikk fra Carl I. Hagen, å gjøre.

Så skal vi slutte å snakke om 10 000 nye årsverk – vi skal begynne å snakke om 14 000 nye årsverk. For det viser seg altså at vi har overoppfylt de løftene vi gav om 10 000 nye årsverk – vi har 14 000 nye årsverk i pleie- og omsorgssektoren!

Så er jeg enig med Carl I. Hagen i at det er viktig å være presis. Det er 14 000 nye årsverk i pleie- og omsorgssektoren, men vi har ikke gode nok tall for å si hvordan fordelingen er mellom eldre og yngre brukere av pleie- og omsorgssektoren. Så der må vi være presise. Og hvis man ikke har vært det, er det grunn til å påpeke det.

Bent Høie (H) [15:47:52]: Det korrekte tallet er 14 100 nye årsverk, men det er ikke et poeng å telle årsverk hvis man ikke også legger vekt på den demografiske utviklingen, altså hvor mange som har behov for pleie fra disse årsverkene. Det er først da man får et korrekt inntrykk av om kvaliteten har økt eller ikke.

Det korrekte tallet når det gjelder dekningsgrad, var 4,4 i 2005. I 2006 var det 4,5. Så har det stått i ro på 4,6, og

det var ingen økning i 2008. Når statsråden trekker fram at det var en nedgang fra 2004 til 2005, tror jeg at statsråden også utmerket godt vet at til den nedgangen har Statistisk sentralbyrå en note som sier at dette kan forklares med at SSB endret tellemåte fra 2004 til 2005 – og dermed er de eneste sammenlignbare tallene man har, fra 2005 og videre. Er statsråden enig i denne framstillingen?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [15:49:02]: Det løftet vi gav, var at vi skulle skaffe 10 000 nye årsverk i pleie- og omsorgssektoren innen utgangen av 2009, og jeg konstaterer at det løftet er overoppfylt. Vi skaffet 14 100 nye årsverk innen utgangen av 2008, og i tillegg kommer det som skjer i 2009. Det mener jeg er en veldig pen vekst i antall årsverk, og det har vært nødvendig, fordi utfordringene er så mange og fordi vi har en vekst i antall eldre. Det er også det som er grunnlaget for at vi de neste årene må bygge ut tilsvarende.

Så er det et faktum at det fra 2004 til 2005 har vært en nedgang i antall årsverk. Det sier tallene fra Statistisk sentralbyrå. Jeg mener at denne tellemetoden ikke kom i 2004, men året før. Men poenget er at jeg skjønner at man har stort behov for å lese disse tallene på en veldig spesiell måte når man greier å få en nedgang i antall årsverk mens man styrer landet, og at det da er krevende å møte folk som har sørget for en enorm vekst i antall årsverk.

Inge Lønning (H) [15:50:34]: Jeg vet ikke om statsråden er mottakelig for gode råd, men jeg vil i hvert fall tilby et, og det er at han slutter med å videreføre den tallsjongleringen som han har holdt på med fra valgkampen for fire år siden og til nå. Det er ikke mer enn et par uker siden statsråden stod i stortingssalen og sa i spontanspørretimen at Regjeringen aldri har lovet 10 000 nye årsverk til eldreomsorgen. Uken etter stod statsministeren på den samme talerstol og sa at det hadde man gjort. Han gjentok tre ganger at det var nettopp det Regjeringen hadde lovet – altså 10 000 nye årsverk til eldreomsorgen.

Jeg tror Regjeringen står seg på å utvise litt større edruelighet når det gjelder omgang med statistikk. Det interessante er jo ikke hvor mange årsverk som til enhver tid er bokført – det interessant er dekningsgraden. Det må vi vel kanskje kunne bli enige om – og så kan vi kanskje bli enige om at alle parter er best tjent med at man fortsetter med å føre debatten på det grunnlag.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [15:51:47]: Det representanten Lønning har helt rett i, er at det rådet kommer jeg ikke til å følge. Vi kommer til å fortsette å snakke om disse årsverkene. Jeg skjønner hvorfor representanten Lønning gir det rådet, men jeg kommer altså ikke til å følge det.

Inge Lønning (H) [15:52:05]: Jeg gir det fordi jeg er tilhenger av redelighet, president.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bent Høie (H) [15:52:20]: Når jeg tok utgangspunkt i dekningsgraden i 2005, var det fordi SSB endret tellemåte fra 2004 til 2005. Jeg kunne jo som statsråden tatt utgangspunkt i 2004-tall og påstått at dekningsgraden var høyere under Bondevik II-regjeringen enn etter tre år med Stoltenberg II-regjeringen. Men for å være redelig, gjorde jeg ikke det. Jeg vil anbefale statsråden å følge det samme system.

Det var to sentrale løfter i valgkampen i 2005 fra statsministerkandidat Jens Stoltenberg angående eldreomsorgen. Det var løfte om 10 000 nye hender i eldreomsorgen, og det var løfte om at det ikke skulle komme skattelette før det skinte av eldreomsorgen. I dag står vi med fasiten. Løftet om 10 000 nye hender i eldreomsorgen ble neppe av velgerne oppfattet som et løfte om at eldreomsorgen skulle ha det samme nivå i 2008 som i valgåret 2005. Men i realiteten inneholdt Stoltenbergs løfte at kvaliteten på eldreomsorgen skulle holdes på nøyaktig samme nivå som i valgkampen i 2005, nemlig med en dekningsgrad på 4,6 pst., en liten økning.

Det neste sentrale løftet var at man ikke skulle ha skattelette før det skinte av eldreomsorgen. I spørretimen i Stortinget fikk vi en forklaring på dette løftet fra statsministeren, nemlig at det var et løfte om ikke å redusere skatteinivået. Forklaringen på valgløftet fra valgkampen i 2005 om at en skulle ha 10 000 nye hender i eldreomsorgen, og at en ikke skulle ha skattelette før det skinte av eldreomsorgen, er nå oversatt til at kvaliteten på eldreomsorgen skulle opprettholdes på samme nivå som i 2005. Det andre en lovte, var at en heller ikke skulle ha skattelette i løpet av denne perioden. Jeg tror neppe at det var det velgerne hørte Stoltenberg si. I dag står vi med fasiten. Det han lovte, det har han holdt. Men jeg tror ikke at det er lurt å forsøke å framstille det som noe annet enn det det er.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak 4. (Votering, se side 4013)

Sak nr. 5 [15:55:00]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådsprotokollene for tidsrommet 1. juli 2008 til 31. desember 2008 (Innst. S. nr. 317 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 4013)

Sak nr. 6 [15:55:20]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens melding om verksemda i 2008 (Innst. S. nr. 315 (2008–2009), jf. Dokument nr. 2 (2008–2009))

Carl I. Hagen (FrP) [15:55:41] (ordfører for saken): Som saksordfører for Riksrevisjonens årsmelding de siste fire årene vil jeg bare knytte noen få kommentarer til Riks-

revisjonens rolle i samfunnet. Det har vært noe som har opptatt meg helt siden jeg kom hit første gang, i 1974. Da laget jeg forslag til statsbudsjett for 1975 – alene, uten rådgivere og uten kolleger. Det var ganske artig. Det var første gang jeg styrket Riksrevisjonen, fordi jeg ønsket økt kontroll med forvaltningen. Jeg er glad for at Riksrevisjonen siden den gang er styrket vesentlig og har fått en helt annen plass i det norske samfunnet.

Gjennom en del reformer i 1992 og ved etableringen av kontroll- og konstitusjonskomiteen i 1993 fikk også Riksrevisjonen mer adgang til og pålegg om å komme med forvaltningsrevisjoner, i tillegg til Dokument nr. 1. Jeg synes utviklingen med forvaltningsrevisjoner fra Riksrevisjonen har vært positiv. Nå ligger de på et antall fra 12 til 15 pr. år og behandles av kontroll- og konstitusjonskomiteen og av Stortinget. Riksrevisjonens rolle i forhold til kontrollapparatet er styrket vesentlig i den tiden jeg har hatt gleden av å være i Stortinget, uten at jeg skal si at jeg har hatt noe spesielt med det å gjøre her i denne sal. Men jeg synes at det er en observasjon som jeg som saksordfører for Riksrevisjonens årsmeldinger har lyst til å frembringe.

Jeg håper at Riksrevisjonen fortsatt vil være styrket, for i takt med at forvaltningen, regjeringen – den utøvende forvaltning – stadig får mer makt til å avgjøre saker av stor betydning for både firmaer og innbyggere, er det av avgjørende betydning at vi har et kontrollapparat og en forsvarlig forvaltning. Samtidig som man gir økt makt til den offentlige forvaltning, må man styrke Riksrevisjonen, styrke kontrollapparatet, som også er Sivilombudsmannen, og i den senere tid, det arbeidet de hemmelige tjenester,

EOS-utvalget, utfører, slik at det er balanse i samfunnet, mellom dem som utøver makt og kontrollapparatet, for å hindre mest mulig maktmisbruk.

I Frøiland-utvalget hadde jeg gleden av å fremme forslag om å endre litt på sammensetningen av Riksrevisjonen. Jeg synes kanskje det kan være på sin plass med en riksrevisor som er utnevnt uavhengig av det politiske, og som i realiteten omtrent ikke kan avsettes, for å sikre Riksrevisjonens uavhengighet. En partipolitisk oppnevnt riksrevisjon, der det største partiet som regel får lederen, altså den fast ansatte og daglige leder av Riksrevisjonen, kan i realiteten medføre problemer med partipolitiske bindinger. Mine personlige refleksjoner er at det hittil ikke har skjedd noe misbruk på dette området. De som har bekledd stillingen som riksrevisorer, har opptrådt partipolitisk nøytralt. De har opptrådt som kontrollører, uavhengig av personlige og partipolitiske synspunkter. Det er av avgjørende betydning. Jeg håper selvsagt derfor at vi ikke vil få noen bindinger eller reaksjoner ved valg av riksrevisjonskollegium som kan skape mistanke om at noen ønsker å få en riksrevisjon som er noe mer lydige og noe mindre uavhengige enn det vi har erfart i de senere år.

Som saksordfører for Riksrevisjonens årlige meldinger de senere år ønsket jeg å komme med disse generelle synspunktene. Jeg viser for øvrig til komiteens innstilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 4014)

Den reglementsmessige tid for formiddagens møte er omme. Nytt møte settes kl. 18.

Møtet hevet kl. 16.

Møte torsdag den 18. juni 2009 kl. 18

President: Eirin Faldet

Dagsorden:

Sakene på dagens kart (nr. 104)

Presidenten: Den tidligere fritatte vararepresentanten for Hedmark fylke, Tone Merete *Sønsterud*, innkalles for å møte under den resterende del av representanten Thomas *Breens* permisjon. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 7 [18:02:35]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av generell budsjettstøtte til Mosambik (Innst. S. nr. 318 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:11 (2008–2009))

Ola T. Lånke (KrF) [18:03:20] (ordfører for saken): Mosambik er blant verdens aller fattigste land, dette til tross for at andelen fattige reduseres og det er en årlig vekst i økonomien på rundt 8 pst. Norge har hatt formelt utviklingssamarbeid med Mosambik helt siden 1977, og det sentrale mål med den norske bistanden har vært fattigdomsbekjempelse.

Den foreliggende rapporten fra Riksrevisjonen er laget i et samarbeid mellom riksrevisjonene i Norge, Danmark og Sverige under ledelse av den norske riksrevisjonen. Den er en del av et større samarbeid, HOAP, mellom riksrevisjoner i en rekke land som yter utviklingsbistand. Gruppen ble opprettet for å harmonisere og samordne revisjon av utviklingsbistand gjennom en felles revisjonspraksis og informasjonsdeling. Det er positivt med denne type samarbeidsprosjekter som bidrar til både samordning, harmonisering og overføring av kunnskap.

Norge er ett av nitten land som deltar i et samarbeid om generell budsjettstøtte til Mosambik. Alle givene som deltar, undertegnet en felles intensjonsavtale i 2004, og en ny avtale er undertegnet i år. Bistandsmidler til Mosambik utgjorde i 2007 totalt 1 429 USD, dvs. ca. 50 pst. av landets statsbudsjett. Om lag ¼ av dette er gitt som budsjettstøtte.

Undersøkelsen har særlig fokusert på givernes oppfyllelse av sine forpliktelser med hensyn til overføring av midler og videre overføring til Mosambiks bankkonto for statskassen, givernes bruk og oppfølging av rapporter og kvaliteten på dataene i rapportene samt antikorrupsjonstemaet. Undersøkelsen viser at det på flere områder er positive resultater. Det er en positiv utvikling i landets økonomi og forvaltningssystemer, og givene har overholdt sine forpliktelser i 2007. Bank of Mozambiques regnskaper viser at overføringene er konvertert til lokal valuta med korrekt vekslingskurs og gjort tilgjengelig for finansministeriet i rett tid. De oppnevnte revisorer har utført arbeidet i tråd med sitt mandat.

Det trekkes fram tre vesentlige områder for mulige for-

bedringer: økt bruk av elektroniske finansforvaltningssystemer, mer aktiv bruk av rapporter fra de mosambikiske revisjonsinstitusjonene og tettere samarbeid med disse samt oppfølging av kvaliteten på statistikk for å styrke resultatoppfølging. Selv om kvaliteten på den finansielle rapporteringen er blitt bedre, gir den likevel ikke givene god nok informasjon. Dette skyldes bl.a. at bare ca. ¼ av statsbudsjettet er med i det elektroniske regnskapssystemet, og at lønnsutbetalinger ikke omfattes.

Korrupsjon er et stort problem også i Mosambik. Rapporten slår fast at grunnlaget for kampen mot korrupsjon er lagt, men at det foreløpig har vært få resultater, og at målene for 2007 ikke er nådd. Arbeidet mot korrupsjon er svært viktig. Korrupsjon reduserer innsatsen mot fattigdomsbekjempelse og svekker også tilliten til myndighetene. En samlet komité understreker i komitéinnstillingen at Utenriksdepartementet må ta opp korrupsjonsproblematikken både i sin direkte kontakt med myndighetene i Mosambik og i samarbeid med de andre giverlandene.

Fremskrittspartiet og Høyre har noen egne merknader i innstillingen. Her er de bl.a. kritiske til økt budsjettstøtte og flerårige tilsagn. Kristelig Folkeparti er enig i at budsjettstøtte betyr større utfordringer i forhold til kontroll. Samtidig setter det imidlertid landene som mottar støtte, i stand til å lære å gjøre egne prioriteringer og i større grad styre sine egne budsjetter.

Morten Høglund (FrP) [18:08:02]: Saksordføreren har på en god måte redegjort for innstillingen, og jeg vil også si at vi synes det er positivt det arbeidet som Riksrevisjonen har utført, i samarbeid med andre. Det er viktig at bistand generelt, men vi synes budsjettstøtte spesielt, underlegges denne type kontroll. Det har jo fra tid til annen vært avdekket forhold som vi tror har vært med på, tross alt, å forbedre den måten vi gir bistanden på – det gir oss en del kunnskap. Noe av den kunnskapen er jo bl.a. at forholdene dessverre ikke alltid blir bedre i forvaltning, i styring. At ting går fremover i Mosambik, er vi glad for, og det er jo et bilde som heldigvis tegner seg for flere land i Afrika.

Men korrupsjon ble også tatt opp av saksordføreren, og jeg er glad for at komiteen samlet har sagt noe rundt det. Det som imidlertid blir spørsmålet fra vår side, er hvordan man vil følge dette opp. Det sies i det svaret som er gjengitt fra Utenriksdepartementet: «Temaet er ifølge departementet sentralt i oppfølgingen og den politiske dialogen med myndighetene.» Det forventer vi. Men hvilke krav stilles? Hvor går grensen? Hvor lenge kan vi vente på at et land som Mosambik ikke leverer? For at de ikke leverer, kommer relativt klart frem av denne innstillingen. Resultatmålene er ikke nådd, og det er både Riksrevisjonen og Utenriksdepartementet enige om. Hvor tålmodige skal vi være? Det blir en utfordring. Fremskrittspartiet og Høyre problematiserer litt rundt dette i sine merknader og trekker opp de særlige utfordringer som er knyttet til budsjettstøtte. Jeg skal ikke ta hele den debatten nå, men vi er redd for at vi kommer til å ha disse debattene igjen og igjen hvis vi ikke stiller tydeligere krav.

Statsråd Erik Solheim [18:10:45]: La meg først si at Mosambik er jo en av Afrikas store suksesshistorier de siste 15 årene. Etter en av Afrikas aller blodigste borgerkriger sitter nå både Frelimo og Renamo, de to partiene – frontene i borgerkrigen – sammen i parlamentet og utkjemper sine kamper på fredelig vis. Det er et av de landene som stadig får premie i afrikansk målestokk for demokratisk skifte fra en statsleder til en annen, noe som jo ikke er en selvfølge i mange afrikanske land, og det er et av de landene i Afrika som har hatt den høyeste økonomiske veksten de siste 10–15 årene, om enn fra et ekstremt lavt utgangspunkt. Så hvis man skal velge seg et land som er en opplagt kandidat for å drive budsjettstøtte, kommer Mosambik utvilsomt veldig høyt på den lista: demokratisk, fredelig, politisk stabilt og med økonomisk framgang.

At det er korrupsjon i Mosambik som i alle andre fattige land, for den del rike land, er helt opplagt. Men hvis vi i det hele tatt skal vurdere budsjettstøtte, og det sprang jo ut av Paris-erklæringen som Stortinget hadde et positivt forhold til, hvor givene skal harmonisere sin atferd, er det vanskelig å tenke seg noen tydeligere kandidat i Afrika enn Mosambik.

Når det er sagt, er det fantastisk bra at Riksrevisjonen har tatt opp dette arbeidet, og ikke minst at den har samordnet seg med riksrevisjoner i andre land. Det er nettopp den typen harmonisert arbeid fra givene som vil gi større tyngde når resultatene framlegges.

Datakvaliteten er selvsagt svak på mange områder i et land som Mosambik. De har ikke det statistiske materiale som Norge har. Men de tre funnene som Riksrevisjonen har lagt fram, er viktige funn – og saksordføreren var inne på dem – øke bruken av elektroniske finansforvaltningssystemer, givene bør gjøre mer aktiv bruk av rapporter fra nasjonale revisjonsinstitusjoner, og givene bør sammen med myndighetene treffe tiltak for å sikre kvaliteten på oppfølgingsinformasjonen. Dette vil vi selvsagt følge opp gjennom vår ambassade i Maputo og i samarbeid med alle de andre givene som er inne både i bilaterale programmer og i budsjettstøtte i Mosambik.

Morten Høglund spurte om hva vi vil gjøre for å følge opp korrupsjonsspørsmålene. Norge er en internasjonal drivkraft i å ta opp dette i alle sammenhenger – jeg tar opp disse spørsmålene i en serie multilaterale og bilaterale sammenhenger. Senest i dag la det såkalte Kapitalfluktutvalget fram sin rapport, og vi venter en bred debatt om den og om hvilke tiltak den bør føre til, både i fattige land og i Norge. For det er et samordnet internasjonalt økonomisk system som gjør korrupsjon mulig. Innenfor den rammen vil vi selvsagt også ta opp korrupsjonsspørsmål i Mosambik sammen med andre givere. Det er et hovedanliggende for Norge i enhver dialog med andre givere, og vi vil ta det opp med Mosambiks myndigheter med tydelige krav, og se det som en selvfølge at alle bistandsprogrammer, budsjettstøtte, bilaterale programmer og for den del programmer gjennom frivillige organisasjoner skal ha nulltoleranse for korrupsjon, også i land hvor korrupsjon ellers er en stor del, en farlig del, av samfunnsstrukturen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [18:14:16]: Jeg er glad for det statsråden signaliserer om at man skal være tydelig. Men er statsråden innstilt på å stille et klart krav om at man må innfri i forhold til korrupsjon – vi kan ikke forvente 100 pst., men at vi skal et langt steg videre fra der vi er i dag – innen en akseptabel tidsperiode?

Statsråd Erik Solheim [18:14:42]: La meg først si at hvis man ser på verdensstatistikken, så ser man jo at det er en nesten én-til-én-sammenheng mellom høy plassering på Transparency International's korrupsjonsindeks, altså at et land er veldig korrupt, og lav plassering etter alle økonomiske kriterier. Med andre ord: De aller fattigste landene er stort sett også de mest korrupte. Det skyldes ikke at folk blir mer amoralske av fattigdom, men det skyldes at med rikdom, med utbygging av staten og med en middelklasse kommer alle de institusjonene som bekjemper korrupsjon: riksrevisjonen, økokrim, aktive, tøffe medier, gode kontrollordninger gjennom parlamenter osv. Så det viktigste virkemidlet mot korrupsjon på lengre sikt er rett og slett økonomisk framgang.

Innenfor den rammen må vi også aktivt tilskynde Mosambik, som vi gjør med andre utviklingsland, til å ta i bruk alle de tiltak som er mulig for å bekjempe korrupsjon. Det er et hovedanliggende for Norge. Jeg tror jeg trygt kan si at det ikke er noe annet giverland som går løs på korrupsjonsspørsmålet på en så tøff måte som Norge gjør.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. Flere har heller ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 4014)

Sak nr. 8 [18:15:51]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av tilskudd til idrettsanlegg (Innst. S. nr. 314 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:8 (2008–2009))

Per-Kristian Foss (H) [18:16:13] (ordfører for saken): Hovedfunnene i denne rapporten fra Riksrevisjonen er at målsettingen i St.meld. nr. 14 for 1999–2000, Idrettslivet i endring, nemlig at folk skal ha en forholdsmessig lik tilgang til idrettsanlegg uavhengig av bosted, ikke er nådd.

Rapporten – og komiteen, i sin enstemmige innstilling – legger særlig vekt på at det er bekymringsfullt at måloppnåelsen når det gjelder svømmeanleggene, har vært særlig mangelfull, spesielt i de tre største byene. Vi har også eksempler på at det har gått tilbake.

Det er kanskje unødvendig å minne om det, men vi står foran en sommer, og da vet vi at det skjer mange ulykker på dette området. Norge ligger ganske dårlig an når det gjelder svømmeferdigheter. En undersøkelse fra 2003 i regi av Redningsselskapet og Norges Svømmeforbund, foretatt av et uavhengig institutt, Synovate MMI, viste at bare 41 pst. av tiåringene ville klare å svømme 200 meter

eller mer i en svømmehall. Det var i 2003. Den samme undersøkelsen ble foretatt i 2009, etter at det i alle fall har vært satset ganske mye på å fylle tomme bassenger. Etter det vi erfarer, har det vært Regjeringens mål, men det har ikke gitt veldig store utslag i svømmeferdigheter, for nå svarer bare 49 pst. i samme aldersgruppe at de kan svømme 200 meter eller mer i basseng. Vi står altså overfor et ganske betydelig problem.

Det krever midler, men det krever også at man foretar en grundig gjennomgang av målsettingene og finansieringen av idrettsanleggene i Norge med sikte på å nå målene i stortingsmeldingen. Det er en samlet komité som da uttrykker tilfredshet med at Kulturdepartementet har nedsatt en arbeidsgruppe som skal vurdere kriteriene for fordeling av spillemidlene til anlegg i Norge, og vi forventer at departementet fortsatt vil prioritere å utjevne forskjellene i tråd med Stortingets mål.

Så er min antydning av en spådom at vi i neste stortingsperiode vil få en tilsvarende rapport som viser at det kanskje har gått litt fremover, men målene i stortingsmeldingen fra 1999 er meget ambisiøse mål som det vil ta mange år å nå, hvis vi skal dømme etter det tempoet vi hittil har arbeidet i, eller svømt i.

Statsråd Erik Solheim [18:18:53]: Jeg vil på Regjeringens vegne og på vegne av kulturminister Giske si at vi veldig klart har oppfattet hva som står i innstillingen, særlig komiteens vektlegging av behovet for svømmeundervisning, og at det skal arbeides hardt for å få en sikrere tilgang til de samme typer idrettsanlegg over hele landet.

Jeg vil bare legge til til slutt, hvis det kan blidgjøre representanten Foss lite grann: Min junior Aksel, som sitter her, som er sju år, svømmer i alle fall veldig mye bedre enn sin far, om det er noen trøst!

Presidenten: Da ble vi blide!

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.
(Votering, se side 4014)

Sak nr. 9 [18:19:37]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2009 mv. (Innst. S. nr. 350 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 88 (2008–2009))

Inger Løite (A) [18:20:08] (ordfører for saken): St.prp. nr. 88 for 2008–2009 omhandler lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet, regulering av statspensjonene og andre pensjonsforhold og endringer på statsbudsjettet for 2009.

En enstemmig komité har merket seg at enigheten mellom partene innebærer at man sikrer gode pensjoner for ansatte i stat og kommune. En enstemmig komité mener videre at Stortingets pensjonsforlik følges opp.

Et mindretall i komiteen, bestående av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, tar opp avlønnings-

vilkårene for statspensjonister. Jeg regner med at de selv kommer til å redegjøre for sine synspunkter i saken.

Bent Høie (H) [18:21:11]: I 2006 tok jeg opp problemstillingen knyttet til den spesielle ordningen som staten har, med en egen pensjonistavlønning, dvs. at personer som har vært ansatt i staten, som blir pensjonister, men ønsker å ha mulighet til å jobbe videre, f.eks. som prest, som sommervikarer, på universiteter, ta noen timer undervisning, får en betydelig lavere timelønn når de er blitt pensjonister, enn det de gjorde før de ble pensjonister. Det betyr at vi på mange måter sløser med god kompetanse, fordi det for disse stort sett vil lønne seg å jobbe andre steder, som anleggsgartnere, som vaktmestere eller for et privat universitet, jobbe et annet sted enn i staten, for jobber de i staten, får de altså en svært lav timelønn. Dette kommer i tillegg til avkortningsordningene som eventuelt ville fange opp forholdet mellom lønn og pensjon.

Da dette ble tatt opp med statsråden i 2006, svarte statsråden i svar av 20. februar på spørsmål 491:

«Jeg gjør oppmerksom på at spørsmål om avkorting av pensjon der pensjonister fortsetter i arbeid, vurderes i samband med pensjonsreformen. Det er derfor uheldig nå å fastsette nye generelle regler for pensjonistavlønning før pensjonsreformen er vedtatt.»

Nå er vi ferdige med pensjonsreformen for offentlig sektor.

I Vårt Land den 6. juni 2009 svarer Lorentsen i Fornyings- og administrasjonsdepartementet følgende på spørsmål om denne saken:

«Det er ikke arbeid på gang for å gå bort fra den statlige pensjonistavlønningen.

Men vi har en bevissthet om det.»

Hvis dette er tilfellet, er det jo åpenbart at dette ikke har vært noe tema for Regjeringen, og jeg vil be om at statsråden i dag svarer på om det er Regjeringens ambisjon å fjerne ordningen med pensjonistavlønning for pensjonister i staten, slik at de kan tjene det samme som andre når de gjør en jobb for staten. Avkorting i pensjonen er et annet spørsmål, men Høyre mener at det er dypt urettferdig at f.eks. en som jobber som sommervikar som prest, skal tjene betydelig mindre pr. time bare fordi han er pensjonist.

Statsråd Heidi Grande Røys [18:24:37]: Det er rett som representanten Bent Høie seier, at dagens tenestepensjonsordning inneber ein føresetnad om at alderspensjon skal avløse løna og ikkje utbetalast i tillegg til løna.

Som eit alternativ kan ein når ein har gått av og ynskjer – som representanten Høie var inne på – å ta eit vikariat, eller kva det skal vere, altså velje ei ordning som den ein har i staten, som vert kalla pensjonistavlønning. Det vil seie at dersom pensjonisten vel ei avlønning etter dette alternativet, reduserer ein ikkje alderspensjonen, og ein får ein fast timesats for det arbeidet ein gjer.

Per 1. januar 2009 er timesatsen 155 kr pr. time. Den timesatsen som står referert i innstillinga, er på bakgrunn av det svaret som representanten Høie fekk i 2006. Dette alternativet er likevel berre til å bruke ved kortvarige en-

gasjement, og det er Forbrukar- og administrasjonsdepartementet som regulerer den timesatsen ein gong for året.

I tariffoppgjeret hadde vi både ei forventning og ei meining om å gjere noko med regelverket for statspensjonistar, som vi for så vidt òg hadde for kommunepensjonistane, fordi vi hadde tenestepensjonane i offentleg sektor oppe til forhandling. Regjeringa sin modell, som vart lagt fram i det første tilbodet, var jo nettopp ein modell som likna på privat sektor, der ein skulle kunne kombinere pensjon og jobb utan avkorting. Det valde altså arbeidstakarorganisasjonane å takke nei til.

Då er vi tilbake til den ordninga vi har hatt, nemleg at ein får avkorting dersom ein vel å jobbe etter å ha teke ut pensjon i offentleg sektor. Det har partane sjølve vilja. Dei hadde eit anna alternativ. Det takka dei nei til.

I oppfølginga av tariffoppgjøret må vi no gjere ei vurdering av om det er behov for endringar i dagens ordning, med reduksjon av alderspensjon i forhold til arbeidsinntekt. Det er mogleg – eg skal ikkje avvise det 100 pst. – at ein då òg skal sjå på pensjonistavløninga, men det skal mykje til når vi trass alt la ein alternativ modell på bordet då det var fritt fram å kombinere arbeid og løn, som motparten, dvs. arbeidstakarorganisasjonane, sjølve takka nei til. Då spørst det kor mykje ein skal gå inn og gi dei, dei same vilkåra som ein har i privat sektor, sidan dei valde å behalde den modellen dei har i dag.

Men, som eg sa, vi skal tilpasse det. Vi må gå gjennom det og sjå på konsekvensane, og så får vi sjå om desse spørsmåla dukkar opp. Eg avviser det ikkje, men eg gir heller ingen lovnader.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

(Votering, se side 4014)

Sak nr. 10 [18:27:49]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentant Siv Jensen om sikring av økt lønn i kvinne­dominerte lavtlønnsyrker og endringer i arbeidstidsbestemmelsene (Innst. S. nr. 364 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:99 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bent Høie (H) [18:28:49] (ordfører for saken): Denne saken har mange perspektiver bak seg. For det første dreier dette seg etter vår oppfatning til slutt om muligheten for å sikre en god kvalitet på de viktigste velferdsoppgavene våre, skole og helse.

Hvis en ser i et langsiktig perspektiv, vil det være vår evne til å rekruttere flinke mennesker, til å ta utdannelse som sykepleiere, som lærere, som vil være helt avgjørende for kvaliteten på de offentlige tjenestene. Vi har i dag altfor mange ufaglærte som jobber i pleie- og omsorgssektoren i kommunene. Det gir utslag på kvaliteten. Vi vet at bedre kompetanse og lengre utdannelse har stor betydning for å hindre f.eks. underernæring på sykehjemmene våre, som er utbredt, og for å hindre feilmedisinering på sykehjemmene våre, som er utbredt. Vi vet også at en av fem elever går ut av skolen uten å kunne lese og skrive skikkelig. Det betyr at utdannelse må lønne seg også for dem som ønsker å ta en utdannelse som fører til at en i all hovedsak jobber i offentlig sektor.

Den regjeringsoppnevnte Likelønnskommisjonen har gått igjennom spørsmålet knyttet til likelønn i Norge. Deres hovedkonklusjon er at vi har et kjønnsdelt arbeidsmarked i Norge, som fører til ulikhet når det gjelder lønn, fordi personer med høyere utdanning som jobber i offentlig sektor, tjener 80 øre der personer med høyere utdanning som jobber i privat sektor, tjener 1 kr. Når det også er sånn at det i all hovedsak er kvinner som søker stillinger som krever høyere utdanning i offentlig sektor, får også denne saken et klart likestillingsperspektiv. Likestillingsperspektivet kommer fram i Likelønnskommisjonens arbeid, som trekker to hovedkonklusjoner: at vi har et kjønnsdelt arbeidsmarked, der de største lønnsforskjellene er mellom utdanningsgruppene i offentlig sektor kontra privat sektor, og, som mindretallet i Likelønnskommisjonen slår fast, at det er frontfagsmodellen, med prioritering av lavlønnsgruppene i privat sektor og de LO-organiserte på 1980- og 1990-tallet, som i realiteten har gjort at spørsmålet om likelønn i dag ikke er et spørsmål om å prioritere lavlønnsgruppene, som det var tidligere, men et spørsmål om å prioritere utdanningsgruppene.

Høyre har derfor gått inn for en modell som vi kaller en kompetansepott. I realiteten er dette de samme virkemidlene som Likelønnskommisjonen foreslår. Det er derfor gledelig at i innstillingen til denne saken står alle de borgerlige partiene, Høyre, Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Venstre, sammen i en merknad som tar opp i seg de sentrale elementene fra Likelønnskommisjonens arbeid og de sentrale virkemidlene for å få til likelønn i Norge, nemlig enighet om at det må etableres en kompetansepott i oppgjørene i offentlig sektor, som er utenom rammene for de ordinære lønnsoppgjørene, og at staten må inngå et samarbeid med kommunesektoren og slik også ta ansvar for å få til en lønnsøkning for utdanningsgruppene i kommunal sektor. Dette er det sentrale virkemiddelet, skal en få gjort noe med disse lønnsforskjellene og få sikret et lønnsnivå for personer med høyere utdanning i offentlig sektor, som gjør at offentlig sektor blir konkurransedyktig i årene framover.

Det er også riktig å konstatere at regjeringspartiene ikke noe sted gir noe signal om at de er villige til å ta i bruk disse virkemidlene. Da kan man skrive opp og ned så mye man vil om hvor opptatt man er av likelønn, men man er altså ikke villig til å ta i bruk de virkemidlene som skal til for å gjøre noe med det.

Inger Løite (A) [18:34:11]: Lønnsfastsettelse er partene i arbeidslivet sitt ansvar. Nå foreslår Fremskrittspartiet at vi skal løfte spørsmålet om lønn for enkelte grupper ut av forhandlinger og nærmest fastsette lønnen for store grupper arbeidstakere her i Stortinget. Dette vil rokke ved et av de viktigste prinsippene for den norske modellen for lønnsdannelse, en modell som har sørget for utjevning av lønnsforskjeller, ansvarlige oppgjør og parter som tar ansvar for samfunnsutviklingen. Det er ingen tvil om at Arbeiderpartiet er opptatt av et løft for lavlønnsgruppene og av kampen for likelønn.

Det fins et sett av virkemidler for å oppnå likelønn. Dette slås også fast av Likelønnskommissjonen, bl.a. drøfter den mer deling av fødselspermisjon, rekruttering av flere kvinner til lederstillinger og styrking av likestillingsloven. Alt sammen forslag som Fremskrittspartiet er imot.

Den rød-grønne regjeringen har gjort det klart at den i kommende oppgjør har som målsetting å bidra til å heve kvinnelønn og lav lønn, men dette må selvfølgelig være en del av forhandlingene. Det er en utfordring at mange jobber ufrivillig deltid. Kommunene må fokusere på å tilby heltidsstillinger til dem som ønsker det. Mange kommuner har allerede lagt ned en stor innsats for å gjøre noe med dette, og vi ser at mange steder viser de nå til gode resultater.

Et annet viktig verktøy er arbeidsmiljølovens bestemmelser om fortrinnsrett til utvidet stilling, som vår regjering innførte i 2006. Det samme er vedtaket om likestilling av skift og turnus, som ble gjort tidligere i år.

Fremskrittspartiet har i alle år markert seg som et likestillingsfiendtlig parti og stemt imot de fleste tiltak og reformer som kan bedre situasjonen for kvinner. De vil avvikle likestillingsloven. De vil legge ned Likestillingsombudet. De kutter radikalt i forskning på kjønn og likestilling. Og de er imot enhver form for kvotering av kvinner. Når Fremskrittspartiet og Siv Jensen nå sier at de vil gjøre noe for likelønn og for lavlønnsgruppene, har det ingen troverdighet.

Det tok nøyaktig 22 dager fra Siv Jensen fremmet representantforslaget om likelønn og løft for lavlønnsgrupper til Fremskrittspartiet valgte å ikke vedta noe som helst om dette i sitt nye program. Tvert imot framholder Fremskrittspartiet at det ikke er en offentlig oppgave å utjevne lønnsforskjeller som oppstår i arbeidsmarkedet.

Det kan vel ikke sies klarere enn Fremskrittspartiets stortingsrepresentant Kenneth Svendsen sa det i en debatt om solidaransvar tidligere denne uken:

«For det første er det konkurranse om lønnen i dag i Norge, og det er en sunn konkurranse. Det er derfor vi har forskjellige lønnsnivåer i de forskjellige yrkene.»
Fremskrittspartiet er som kjent heller ikke en stor til-

henger av kollektive avtaler, et av de virkelig viktige virkemidlene for nettopp å kunne gi enkeltgrupper et lønnsløft. Programmet deres legger vekt på økt bruk av lokale forhandlinger. I Fremskrittspartiets verden må altså hver enkelt av de samme kvinnene de er så bekymret for, stå alene og forhandle om sin lønn. Hvordan har Fremskrittspartiet egentlig tenkt å sørge for et lønnsløft for kvinner i lavlønnsyrkene?

Jeg er mildt sagt overrasket over forslaget fra Fremskrittspartiet og Siv Jensen. Ja, jeg har faktisk problemer med å ta forslaget på alvor.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [18:38:50]: I sammendraget i NOU 2008:6 trekkes bl.a. følgende konklusjon:

«Hovedkonklusjonen er at arbeidsmarkedet er kjønnsdelt og at lønnsgapet følger denne delingen. Det gjør blant annet at problemet likelønn blir et spørsmål om lønnsnivået i kvinneyrker, for både kvinner og menn.»

Dette er ikke noe nytt fenomen. Det har vært slik i årevis, med skiftende regjeringer.

I 1985 tjente gjennomsnittskvinnen om lag 85 pst. av en manns lønn pr. time, i 2007 84,7 pst.

Beregninger fra Utdanningsforbundet viser at vi mangler 5 700 lærere, og Helsedirektoratet mener det er behov for å utdanne 4 500 helsefagarbeidere hvert år de neste årene. Dette er yrker som domineres av kvinner, og som vi har et skrikende behov for å øke utdanningstakten for. Lønnsnivå vil i en slik sammenheng være svært viktig.

Det var derfor underlig å lese Sykepleierforbundets leder Lisbeth Normanns advarsel til sine medlemmer knyttet til det å stemme på Fremskrittspartiet ved høstens valg. Hennes begrunnelse var at hun ikke hadde funnet noe om likelønn i Fremskrittspartiets partiprogram.

Er det noe jeg har lært i alle disse årene som politiker, er det at folk ønsker seg handling og ikke prat. Deres hverdag endres ikke av fine partiprogram og svulstige lovnader fra talerstolen. Endringene i samfunnet kommer av konkrete forslag til endring, og ved at disse forslagene blir vedtatt.

Etter å ha lest Normanns advarsler til sine medlemmer er det nærliggende å tenke at ikke alle forbund har gjort en god nok jobb for sine medlemmer, eller prioritert lønn særlig høyt. Sykepleierforbundet har i realiteten sagt nei til et lønnsløft, og jeg stiller meg undrende til om alle forbundets medlemmer er enig i et slikt standpunkt.

Sykepleierforbundets leder har mer tiltro til de partiene som ikke har gjort noen ting med problemstillingen de fire årene de har sittet med makten, enn til det partiet som faktisk konkret gjør noe. Regjeringspartiene er mer opptatt av å fortsette å prate og å fortsette å late som om dette er en viktig sak.

I Romerikes Blad den 4. juni hadde Dagfinn Sundsbø fra Senterpartiet et leserinnlegg om likelønn. Jeg siterer fra dette leserinnlegget.

«Senterpartiet vil følge opp likelønnskommissjonens forslag om å øremerke lønnsmidler i stat- og kommuneoppkjøret for å utjevne lønnsgapet (...) Om vi ikke får støtte i Stortinget og Regjeringen til å gjøre noe

med dette nå, vil vi arbeide for å få det til i neste runde.»

Til Sundsbø og hans partifeller har jeg følgende melding: For å ønske seg støtte i Stortinget for en sak må man nødvendigvis støtte den selv.

Etter voteringen i denne saken senere i dag har Senterpartiet rett og slett ikke lenger noen troverdighet i likelønsspørsmålet.

Statsråden skriver i sitt svar til komiteen: «Regjeringen støtter målet om likelønn mellom kvinner og menn.» Men det er tydeligvis bare i media. Videre skriver statsråden at «det er regjeringens syn at det er partene i hvert tariffområde som må finne løsninger innen sitt tariffområde». Dette synet støttes ikke engang av representanter for regjeringspartiene.

I en interpellasjonsdebatt den 4. juni ble det diskutert hva Regjeringen ville gjøre for å motvirke fortsatt økte lønnsforskjeller. Rolf Reikvam fra SV sa da:

«Kvinner tjener bare ca. 85 pst. av det menn tjener. Dette klarer man tydeligvis ikke å gjøre noe med i tariffoppgjørene. Dette klarer tydeligvis ikke forhandlingsystemet å fange opp og gjøre noe med.(...) Da er spørsmålet: Mener vi det er riktig at det gripes inn i tariffoppgjørene med en likelønsspott? Jeg tror det er nødvendig. Jeg er helt overbevist om at det er nødvendig.»

Fremskrittspartiet mener at det er behov for å ta i bruk virkemidlene fra Likelønnskommisjonen, bl.a. tas en kompetansepott for oppgjørene i offentlig sektor i bruk i årene framover. Denne potten må være utenfor de ordinære rammene for lønnsoppgjøret og bli kompensert av staten. Fremskrittspartiet har innsett at slike tiltak er nødvendige for å løfte de kvinnedominerte yrkene i offentlig sektor. Historien viser at dette ikke kan overlates til partene alene.

Regjeringspartiene viser til en protokolltilførsel under tarifforhandlingene i staten i år og mener med det at de har gjort nok i saken. For Fremskrittspartiet handler det om konkret handling.

Jeg tar hermed opp Fremskrittspartiets forslag i saken.

Presidenten: Representanten Kari Kjønås Kjos har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Rolf Reikvam (SV) [18:44:03]: Politikernes veier er ofte uransakelige. Dette er en sak hvor det ikke er enkelt å se sammenhengen mellom det en har stått for og det en har gjort, og det en har fremmet forslag om.

Det er sikkert riktig at det ikke står noe i Fremskrittspartiets program om likelønn. Men det står en del om hva som er politikernes rolle i tariffoppgjørene. Det står at det ikke er en offentlig oppgave å utjevne lønnsforskjeller som naturlig oppstår i arbeidsmarkedet.

Det er altså ikke politikernes eller det offentliges oppgave. Det samsvarer jo fryktelig dårlig med det forslaget som er fremmet her i dag. Denne formuleringen ble tatt inn i Fremskrittspartiets program ved landsmøtet tidligere i år.

Fremskrittspartiet har tidligere sagt en god del om li-

kelønn. I forbindelse med statsbudsjettet – i 2008 – sa man:

«Disse medlemmer er av den oppfatning at det er en for sterk vektlegging på tiltak for å fremme likestilling.»

Så sier man videre:

«Disse medlemmer finner det derfor ikke nødvendig å bruke store summer på likestillingsprosjekter i regi av det offentlige.»

Dette er historie, og jeg aksepterer jo at et parti skal få lov til å skifte standpunkt. Jeg velger i utgangspunktet, som det gode mennesket jeg er, å si at det må være tillatt for Fremskrittspartiet å mene noe annet i dag enn det man mente for to måneder siden – og ikke bare noe annet, men noe diametralt annerledes enn det man mente for to måneder siden.

Det er lønnsforskjeller mellom menn og kvinner. Likelønnskommisjonen har avdekket dette, og man er også helt klar på at skal vi få gjort en del med disse forskjellene, må det knyttes til tariffoppgjørene. Det er gjennom tariffoppgjørene vi kan klare å utligne forskjeller som får varige konsekvenser. Hvis vi prøver med enkelttiltak, kan forskjeller lett oppstå. Så det er helt nødvendig om vi skal klare å utjevne forskjeller – og det håper jeg vi klarer – at dette er en del av et tariffoppgjør.

Så har vi muligheten gjennom statsoppgjøret. Etter min oppfatning har staten tatt et initiativ med den protokolltilførselen som ligger der fra årets oppgjør. Den er jo klar. Den gir sterke føringer på at dette er noe partene i statssektoren ønsker å gjøre noe med, og det skal gjøres noe med det. Altså er prosessen startet innenfor det området der staten har en direkte mulighet, nemlig der staten er arbeidsgiver.

Også i kommunesektoren er partene enige om at det skal tas initiativ – det skal tas grep for å jevne ut disse forskjellene. Jeg er enig med dem som sier at hvis vi skal få til oppgjør som utligner forskjellene i kommunesektoren, er kommunesektoren nødt til å få dette kompensert. Kommunesektoren er avhengig av staten når det gjelder overføringer. Det er jeg enig i. Det må til hvis vi skal klare å få til dette løftet.

Vi i SV er klare og tydelige på at tariffoppgjøret er stedet, tariffoppgjøret gir mulighetene, og partene skal gjøre jobben. Men vi ser også at hvis vi skal klare å ta dette grepet, som kan være omfattende og som er økonomisk krevende, må vi inn med en likelønsspott. Altså må staten vise i forhandlingene, som en tariffpart, at den er villig til å legge inn penger for å utjevne lønnsforskjeller. Det grepet må tas, og jeg føler meg trygg på at det skal vi klare å vinne fram med. Dette er et syn som vi i SV, i motsetning til andre partier, har hatt lenge – også i vårt program. Nå oppfatter vi det slik at prosessen er i gang.

Så til slutt en liten kommentar til Bent Høie. Det skrives side opp og side ned – der er vi vel for så vidt i samme bås når det gjelder denne saken. Også Høyre skriver side opp og side ned uten noen konkrete forslag. Men i motsetning til Høyre har årets tariffoppgjør og den protokolltilførselen som ligger der, som er et resultat av bl.a. arbeidsgiversiden, der staten – vår regjering – er arbeidsgiver, vist

at her tar man et grep, her starter man en prosess. Jeg kan love at SV framover skal være en pådriver for en pott og for at vi skal få til å jevne ut disse lønnsforskjellene.

Björg Tørresdal (KrF) [18:49:20]: Likestilling bygger på at kvinner og menn har verdi og skal ha samme muligheter og rettigheter. Kjønn skal ikke være et hinder for noen med hensyn til å delta i og påvirke samfunnets utvikling. Likestilling handler om at kjønn ikke skal være et hinder når en skal velge utdanning, yrke, deltakelse i barneomsorg og deltakelse i samfunnet for øvrig. I et likestilt samfunn må det være respekt for den enkeltes valg av livsstil, utdanning eller arbeid.

Kristelig Folkeparti mener at det er viktig å gjøre noe med det kjønnsdelte arbeidsmarkedet og med likelønnsutfordringene. Likelønn er først og fremst et spørsmål om rettferdighet. Likelønn er viktig for at kvinner skal få uttelling for den utdannelsen de har tatt, for å kunne forsørge seg selv og sikre økonomisk trygghet for alderdommen. Med mer lik lønn mellom kjønnene vil permisjonsdelingen bli jevnere, og familien kan ta friere valg når det gjelder arbeidsdeling, kontantstøtte, osv.

Det er til hinder for likestillingen at tradisjonelle kvinneyrker ikke har fått rettmessig lønnsøkning på lik linje med andre yrkesgrupper. Lik lønn for likt arbeid er et spørsmål om rettferdighet. Når kvinners lønnsnivå ligger 15 pst. lavere enn menns, er det fortsatt lang vei å gå. Kristelig Folkeparti mener at det er relevant å se på ledelseskultur o.l. som årsaker til at kvinner ikke får ta del i lønnsutviklingen på lik linje med menn, snarere enn å legge skylden på at det er tiden kvinner er hjemme i foreldrepermisjon, som skaper lønnsgapet. Det rettferdige ville være at alle fikk ta del i lønnsutviklingen som skjer på en arbeidsplass mens de er i permisjon.

Kristelig Folkeparti mener at det bør være en tidsplan fra partene i arbeidslivet for å rette opp diskrimineringen mellom kvinner og menn med hensyn til lønns- og arbeidsvilkår og innføring av en likelønnsrett som virkemiddel. Regjeringen burde fremme en forpliktende plan for likelønn og bidra med tiltak for kvinnedominerte utdanningsgrupper i offentlig sektor, i tråd med Likelønnskommisjonens anbefalinger.

Mange arbeidstakere i kvinnedominerte yrker arbeider i deltidsstillinger, men har et ønske om å øke sin stillingsprosent. Kristelig Folkeparti vil jobbe videre mot ufrivillig deltid. Kristelig Folkeparti mener at unntaksregelen om at økt stillingsprosent kan nektes dersom dette vil medføre «vesentlige ulemper for virksomheten» må tolkes strengt. Samtidig må vi erkjenne at deltidsstillinger i noen sammenhenger er delvis ufrivillig i den forstand at arbeidsbelastningen er så hard at det er umulig å jobbe fulltid. Det er også en del av denne sannheten.

Jeg skal ikke legge til noe mer eller gjenta alle argumenter som er brukt i denne saken. Jeg vil bare si at Kristelig Folkeparti støtter komiteens innstilling om at forslaget vedlegges protokollen.

Vera Lysklætt (V) [18:52:31]: Det er et åpenbart problem at det er så stor forskjell på lønnsnivået blant

menn og kvinner. Vi trenger flere kvinner i tradisjonelle mannsyrker, og vi trenger flere menn i tradisjonelle kvinneyrker.

Svært få menn velger i dag å bli sykepleiere, f.eks. Vi har et av de mest kjønnsdelte arbeidsmarkedene i Europa. Spørsmålet er hvordan dette kan løses. Fra politisk hold er det selvfølgelig bare incitament som kan brukes for å snu denne utfordringen. Det er et viktig prinsipp at utdanning skal lønne seg. Derfor støtter vi intensjonen i forslaget.

Det er i offentlig sektor vi kommer til å mangle arbeidskraft i årene framover. Beregninger fra Utdanningsforbundet viser at vi mangler 5 700 lærere i skolen i dag. Kunnskapsdepartementet har selv beregnet at vi trenger i overkant av 7 000 nye lærere fram mot 2020, hvis alle faktorer holdes konstant og timetallet ikke utvides. Helsedirektoratet mener det er behov for å utdanne 4 500 helsefagarbeidere hvert år de neste årene. Om ikke nedgangen i søkermassen snus, kan situasjonen bli enda mer dramatisk enn tidligere fryktet. Det mest pessimistiske scenarioet gir 40 000 i manko i 2030, viser nye beregninger fra SSB. For sykepleiere isolert vil tallet være 7 700 innen 2020, men da er det ikke tatt hensyn til den kvalitetsforbedringen vi legger til grunn i kommunehelsetjenesten. Vi støtter som sagt derfor intensjonen i representantforslaget og resultatene av Likelønnskommisjonens innstilling. Så får vi komme tilbake til innretningen på en kompetansepott.

Venstre er svært opptatt av de utfordringene som velferdsstaten står overfor i årene som kommer, med økning i antall pleietrengende eldre og mangelen på personer som kan utføre omsorgsoppgaver. Her tror vi at det ikke bare er lønn som er en utslagsgivende faktor for å få folk til å velge disse yrkene. Gode fagmiljøer, opplevelse av å gjøre en meningsfull og spennende jobb og karrieremuligheter er alle faktorer som spiller en rolle.

I dag opplever altfor mange tidspress, ikke nok anledning til å utføre de viktigste oppgavene, et kvelende skjemavelde og ikke minst mediebeskrivelsene av hvor dårlige forholdene er innenfor sektoren. Derfor handler en bedre kjønnsbalanse innenfor yrkene også om alle disse faktorene.

I Danmark opplevde man en økning i antall menn som valgte omsorgsyrker, etter at håndholdte pc-er ble innført i hjemmesykepleien. Så mer teknisk utstyr trekker flere menn.

Når det gjelder rene lønnsincitament, har Venstre noen helt konkrete forslag. Vi vil innføre en ordning med ettergivelse av studiegjeld for alle helsearbeidere som vil jobbe i primærhelsetjenesten. Skal vi dekke behovet for arbeidskraft i framtiden, må hver tredje som går ut av videregående skole, velge helsefag. Vi trenger flere incentiver og gode fagmiljøer for å kunne gi god omsorg. Vi ser for oss et spleiselag mellom stat og kommune for å finansiere ordningen.

Vi har i dag en stor mengde ufaglærte innen pleie- og omsorgssektoren. En del av dem velger deltidsutdanning for å øke kompetansen sin. Da er det viktig med ordninger som gjør det attraktivt. Skal vi få bedre kvalitet, trenger vi folk med mer kompetanse.

Statsråd Heidi Grande Røys [18:56:44]: Noko av det mest urettferdige ved det norske samfunnet er at vi har løn etter kjønn. Løna for kvinner er i snitt om lag 15 pst. lågare enn det menn har, og slik har det vore altfor lenge. Difor er det viktig å sikre likeløn, men Framstegspartiets forslag i dag er ikkje eit likelønnsforslag.

Framstegspartiet nemner ikkje likeløn ein einaste gong i parti­programmet sitt. Folk ønskjer handling, ikkje fine formuleringar, sa representanten Kjønnaas Kjos. Men poenget er jo ikkje at Framstegspartiet sitt parti­program manglar formuleringar – tvert imot: Dei skriv mykje om likeløn, men dei argumenterer mot likeløn. Dei seier f.eks.:

«Det er ikke en statlig oppgave å utjevne lønnsforskjeller som naturlig oppstår i arbeidsmarkedet.»

Tydlegare kan ein ikkje skrive kva politiske handlingar framstegspartiveljarane skal vente av partiet sitt. Men dersom dette har gått ut på dato, kan ein kanskje få opprømsa alle andre vedtak som Framstegspartiet nettopp har gjort, som òg har gått ut på dato, i valkampen som vi har framfor oss.

Eg les dessutan av Framstegspartiet sine merknader at eit av hovudproblema til sjukepleiarar og hjelpepleiarar er at dei jobbar i offentleg sektor. Framstegspartiet sitt primærstandpunkt er å løyse likelønnsutfordringa med konkurranseutsetjing og privatisering. Eg trur ikkje kvinnene som jobbar i offentleg sektor i dag, ønskjer å verte sette ut på anbod, og eg trur heller ikkje at det er det som gir likeløn.

Komiteen si innstilling viser til Likelønsskjemisjonen. Det var i samband med handsaminga av makt- og demokrati­meldinga i Stortinget i 2005 at vi støtta oppnemninga av ein likelønsskjemisjon. Men det vart avvist av Bondevik II-regjeringa og Framstegspartiet. Framstegspartiet meinte den gongen at «samfunnet ikke kan vedta seg frem til en bedre likestilling mellom kvinner og menn».

Likelønsskjemisjonen vart altså sett ned fordi dei raudgrøne vann valet. Vi har difor i dag ikkje berre ein levande debatt om likeløn, vi har ikkje minst bak oss snart fire år med handlingar knytte til likeløn.

Som eg sa: Kommisjonar og ord hjelper ikkje åleine. På mitt initiativ sette eg allereie hausten 2006 ned ei partssamansett gruppe i statleg sektor for å sikre likeløn i samband med tariffoppgjeret i staten. Vi har prioritert likeløn i alle lønsoppgjer deretter.

Likelønsskjemisjonen peiker på at det lange fråværet mange kvinner har i samband med føds­lar, er ein viktig årsak til lønsgapet. Ja vel. Regjeringa har difor dubla fedrekvota for fødselspermisjon, slik at fedre tek eit større ansvar i heimen ved familieauke. Det siste vi gjorde i vår, var å likestille skiftarbeid og turnusarbeid, som ikkje minst er eit viktig steg i retning av likeløn.

I tariffoppgjeret i staten i år var vi, som Rolf Reikvam nemnde, einige om å vidareføre likelønnsarbeidet og i 2010 setje ned ei partssamansett arbeidsgruppe som skal jobbe med forslag for å sikre likeløn i staten. Ein skal bygge på rapporten frå Likelønsskjemisjonen.

Opposisjonen har gløymt føresetnadene frå Likelønsskjemisjonen. Skal ein gjennomføre eit likelønsløft, er

det viktig at ein får eit varig løft. Likelønsskjemisjonens fleirtal skriv:

«Det forutsettes at det etableres en avtale mellom partene om at lønnsveksten i offentlig sektor kan være høyere enn i privat sektor, og at nye relative lønnsforhold mellom grupper ikke utløser kompensasjonskrav.»

Og vidare:

«Lønsløftet kan ikke gjennomføres administrativt fra myndighetenes side alene.»

Eg er hjartans einig med Likelønsskjemisjonen. Det er heilt nødvendig at eit ekstraordinært lønsløft er ein del av dei ordinære forhandlingane mellom partane i arbeidslivet. Viss ein ikkje får på plass forpliktande avtalar, vil andre arbeidstakarorganisasjonar fremje krav om kompensasjon, slik at lønnsforskjellane held fram. Likelønsskjemisjonen går så langt som at ein åtvarar mot å innføre ein likelønspott utan at desse føresetnadene er på plass. Likeløn er eit fordelings­spørsmål, ikkje berre eit løyvingsspørsmål.

Likelønsskjemisjonen kom med omfattande og viktige forslag. Desse forslaga må få si grundige behandling i regjering og i storting, ikkje i samband med eit Dokument nr: 8-forslag fremja midt under ei mekling og i trygg forvissing om at vedtak var gjort – altså lenge etter at lønsoppgjeret var avslutta.

Regjeringa har ei bindande forventning og ei målsetjing om at ein i komande oppgjer skal medverke til å heve løna til kvinner og andre lågtlønna. Det har vi truverde til faktisk å få gjort.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Presidenten vil no opplyse om at Tone Merete Sønsterud er til stades og har teke sete.

Det blir replikkordskifte.

Bent Høie (H) [19:02:20]: Både Senterpartiet og SV har i sine nye stortingsvalgprogrammer programfestet en likelønspott. Det har ikke Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet unngår konsekvent å bruke begrepet en «likelønspott», både i sine programmer, i sine taler og, ikke minst, i denne innstillingen, samtidig som de konsekvent alltid snakker om likelønn og lavtlønn i samme setning.

Mitt spørsmål til statsråden er: Tror hun det vil være mulig å rette opp disse store lønnsforskjellene uten å ta i bruk et virkemiddel som en likelønspott, eller en kompetanse­pott, utenom rammene for de ordinære oppgjørene? Vil det være mulig å rette opp disse lønnsforskjellene uten å ta i bruk dette virkemiddelet?

Statsråd Heidi Grande Røys [19:03:17]: Det er heilt rett som representanten Høie seier, at dei ulike regjeringspartia har ulike formuleringar knytte til det ein skal gjere i neste periode.

Dette forslaget er fremja i inneverande periode. Regjeringa har ikkje behandla Likelønsskjemisjonens innstilling. Difor har ikkje denne regjeringa teke stilling til dei forslaga som ligg der.

Eg har ikkje tenkt å spå om kva som vil skje i neste pe-

riode. Vi i SV har med oss vår programformulering inn. Vi skal fyrst vinne eit val, og så skal vi gjennomføre nye regjeringsforhandlingar. Det betyr at den styrken som dei tre ulike partia har med seg frå veljarane, vert viktig for kva saker ein vinn, og for kva saker ein tapar. Men, uansett, alle tre partia har – i motsetnad til dei borgarlege – forpliktet seg til å jobbe for likeløn i neste periode. Det er trass i alt det vesentlegaste og det viktigaste utgangspunktet.

Bent Høie (H) [19:04:18]: Min utfordring til statsråden var verken å spå om valutfall, om forhandlingsutfall eller om hva Regjeringen kommer til å gjøre i neste periode. Mitt spørsmål til statsråden var: Tror hun det er mulig å oppnå likelønn i Norge, uten å ta i bruk virkemiddelet en likelønsspott, eller en kompetansepott, utenom de ordinære rammene i lønnsoppgjøret? Kort og konsist: Vil det være mulig?

Statsråd Heidi Grande Røys [19:04:53]: Eg har no sete i fire år som statleg arbeidsgivar og prioritert likeløn, i motsetnad til det den førre regjeringa gjorde i sine oppgjer. Eg har sett at det er mogleg, òg gjennom å bruke tariffoppgjøret sine instrument, å gjere noko for likeløn. Mellom anna ga vi i samband med dei lokale forhandlingane i fjor påbod om at òg kvinner som er i fødselspermisjon, skal vere ein del av dei lokale forhandlingane. Det går an å bruke slike instrument.

Det ligg føre ei veldig klår innstilling frå Likelønnskomisjonen. Det har SV som parti teke stilling til, og vi går inn for ho. Som eg seier, forhandlingane til hausten får vise kva ei ny raud-grøn regjering kjem til å måtte meine om ein likelønsspott. Men det lèt seg òg gjere å jobbe med likeløn utan nokon likelønsspott. SVs standpunkt er å gå inn for ein likelønsspott.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Siv Jensen (FrP) [19:06:18]: Jeg har med stor interesse fulgt denne debatten, som har endt i knallharde angrep på Fremskrittspartiet, feilaktige sitater fra Fremskrittspartiets gjøren og laden og veldig lite om hva de rød-grønne partiene egentlig mener om å øke lønnen i kvinne­dominerte lavtlønnsyrker. Det forteller meg at de rød-grønne partiene oser av dårlig samvittighet i dette spørsmålet. Dette er saker hvor man er uhyre flink til å delta i det offentlige ordskiftet og snakke varmt om betydningen av økt lønn i disse yrkene, men hvor man altså ikke gjør noen verdens ting med det.

Statsråden sa nettopp at hun har sittet som statlig arbeidsgiver i snart fire år. Hun hevdet også at hun hadde prioritert likelønn. Jeg er ikke helt sikker på om det oppfattes slik av de ansatte som statsråden har ansvaret for, for under denne regjeringen har det ikke vært mulig å få øye på lønnsutjevningen.

Så prøver man å skyve dette bort fra seg ved å si at dette er partenes ansvar. Det er jo ingen som er uenig i at lønnsforhandlingene skal skje mellom partene. Men når

det gjelder de kvinne­dominerte lavtlønnsyrkene, er det i det alt vesentlige det offentlige som er arbeidsgiver. Med andre ord er det slik at det er vi politikere som har ansvaret for hva slags lønn vi tilbyr de ansatte i stat og kommune. Det er mulig at det er veldig vanskelig å forstå, men det er altså sannheten.

Når man siterer fra Fremskrittspartiets program, hvor det helt riktig står at det ikke er en politisk oppgave «å utjevne lønnsforskjeller som naturlig oppstår i arbeids­markedet», innebærer det selvfølgelig at vi ikke har noen ambisjoner om å gå inn og regulere lønnsoppgjørene for verftsarbeidere eller for andre i privat sektor. Det dreier seg om å ta ansvar på de områdene hvor man faktisk er arbeidsgiver selv. Og staten har altså forsømt seg gjennom alle år når man ser at de som er de virkelige lavlønnte i vårt samfunn i dag, har sin arbeidsplass i offentlig sektor. Da er det et politisk ansvar å gjøre noe med det, men den dårlige samvittigheten som oser fra de rød-grønne representantene i denne salen, forteller meg at man har ikke tenkt å gjøre noe med det.

Da jeg hørte innlegget til statsråden, fikk jeg inntrykk av at denne regjeringen har gjort så mye når det gjelder dette spørsmålet. Da hun ble stilt til veggs i replikkordskiftet, erkjente hun jo at det var på grunn av uenigheten mellom de rød-grønne partiene at man ikke hadde gjort noe.

Robert Eriksson (FrP) [19:09:26]: Ved å følge denne debatten har jeg registrert at det er langt mellom hva som blir sagt i festtalene, og hva som blir gjort i konkret handling. Stortinget er faktisk invitert til å ta et konkret grep for å gi et armslag til kvinner i lavlønnte kvinne­dominerte yrker. Dessverre sier flertallet nok en gang nei til det. Jeg regner med at de også i den kommende valgkamp vil komme med de samme fagre løftene og de samme festtalene til alle disse kvinnene som jobber i lavlønntdominerte yrker i dag. Det vil de få høre fra flertallspartiene.

Jeg tror også de bør legge seg på minne at de gjør lite gjennom konkret politikk og gjennom konkret handling. Jeg utfordret LO i forkant av LO-kongressen til å sette dette på dagsordenen, og det ble faktisk satt på dagsordenen på LO-kongressen. Det var også interessant å høre på representanten Reikvam og på statsråden, der man kunne få inntrykk av at det er gjort veldig mye de siste fire årene. Hvis man også fulgte med på LO-kongressen, kom det tydelig fram at dette er en sak man har kjempet for gjennom flere tiår, uten at det har beveget seg en millimeter. Det er det som kom tydelig fram. Det er det alle disse kvinnene som jobber i de kvinne­dominerte yrkene, også hevder, at det ikke har skjedd noen dreining i det hele tatt. Hvis jeg hadde vært statsråden, hadde jeg med respekt å melde vært litt flau hvis jeg hadde gått ut og sagt at jeg har gjort så veldig mye med det, for det har en ikke merket.

Det har også vært interessant å registrere at bl.a. representanten Christoffersen fra Arbeiderpartiet gikk ut mot meg tidligere i år i media og sa i forbindelse med dette forslaget at dette er typisk Fremskrittspartiet, at det er lett­kjøpt argumentasjon, og man tror at man skal løse alle ting ved bare å gi mer penger. Men i denne saken handler det

faktisk om mer penger. Man bør også legge seg på minne hva LO-lederen sa på kongressen, nemlig at skal vi få løst dette, må vi ha penger. Så får man kalle det hva man vil, penger er penger, sa han.

Da er mitt spørsmål til Arbeiderpartiet: Er det slik å forstå at Arbeiderpartiet nå er uenig i LO-formannens uttalelser rundt lavtlønnsproblematikken, som tydeligvis er enig med Fremskrittspartiet i denne saken?

Avslutningsvis: Jeg skjønner godt at det gjør vondt for regjeringspartiene at dette forslaget har kommet, spesielt med tanke på alle festtalene som har vært holdt i valgkamp etter valgkamp, år etter år. Jeg skjønner at det smerter når man kommer til målstreken og ikke evner å levere.

Bent Høie (H) [19:12:35]: Det er åpenbart at det er en stor forskjell i denne innstillingen mellom de borgerlige partiene på den ene siden, og regjeringspartiene på den andre siden. Regjeringspartiene klarer ikke å bli enige om noe annet enn at de er enig om at likelønn er fint, og det har de brukt lang tid på. Representanten Reikvam uttalte seg i Dagbladet nylig. Der står det følgende:

«Han legger ikke skjul på at det er Ap som har bremsset, og at statsminister Jens Stoltenberg har finlest merknadene fra de rødgrønne. – Denne saken har vi holdt på med i flere dager. Hvert ord, hver setning har vært filt på.»

Det sa Reikvam. Det lover ikke godt for de eventuelle forhandlinger som skal være mellom disse partiene etter valget.

De borgerlige partiene har i denne innstillingen blitt enige om det mest sentrale virkemiddelet for å få til likelønn, nemlig en likelønn eller kompetansepott utenom rammene for lønnsoppgjøret. Det har vi blitt enige om, uten at vi har måttet file, sittet sammen i flere dager og diskutert opp og ned. Virkemiddelet ble vi enige om. Det tok oss ikke noen tid i det hele tatt. Vi slutter oss rett og slett sammen om dette standpunktet.

De som er opptatt av likelønn, kan enten velge å stemme rød-grønt og håpe at Arbeiderpartiet og LO skal gi seg overfor Senterpartiet og SV, eller de kan stemme borgerlig og være sikker på at et borgerlig flertall kommer til å gjøre noe med dette, for en er allerede enig om det mest sentrale virkemiddelet.

Hva er det som gjør at Arbeiderpartiet har så stor motstand mot dette virkemiddelet? Jo, svaret på det er enkelt. Det er LO – de rike onklene i LO – som setter foten ned for en likelønns-pott. De vil ikke akseptere at Unio og Akademikerne får denne seieren på vegne av sine medlemmer, for dette dreier seg om kampen om hegemoniet i arbeidstakerorganisasjonene. Derfor er det viktigere for Arbeiderpartiet å ha et godt forhold til LO enn å gjøre noe for de viktigste yrkesgruppene i samfunnet, de yrkesgruppene som bærer velferdssamfunnet vårt – sykepleierne og lærerne. Det er bremseklossen. Det har også de andre regjeringspartiene vært helt ærlige om.

Rolf Reikvam (SV) [19:15:49]: Det er ganske ubehagelig å høre Siv Jensen stå her og si at det vi siterer, er galt. Det er ganske ubehagelig når vi leser ordrett fra program-

met, og vi leser ordrett fra merknader i budsjettinnstillingen. Det er klart at dette er korrekte sitater. De er skrevet av og satt inn i den sammenhengen som de er. Det overrasker meg. Jeg blir nesten uvel når de holder på med at dette ikke er korrekt, dette er feil, dette er ikke engang sitert. Jo, dette er riktig sitert. Det er dette Fremskrittspartiet har ment. Så sier jeg: Flott, Fremskrittspartiet har endret standpunkt. Det sa jeg i stad, og som det gode mennesket jeg er, velger jeg å tro at de har endret standpunkt, at dette ikke er noen form for opportuniste. Det gjør jo at trykket framover kan bli enda større på disse spørsmålene. Det er mitt utgangspunkt. Men slutt med å si at vi siterer feil når vi leser opp fra teksten som de selv har skrevet.

Så registrerer jeg Bent Høies analyse av årsaken til disse problemene, at det på arbeidstakersiden er konflikter mellom ulike arbeidstakerorganisasjoner. Jeg vet ikke om det er riktig, og jeg er litt usikker på om analysen er så enkel som Bent Høie sa. Men det som har skjedd – og det overrasker meg at det ikke er registrert – er at Likelønnskommisjonens påvisning av de problemene de reiser, var en del av tariffoppgjøret. Det er kommet inn i tariffoppgjøret, og partene i statsoppgjøret er enige om en protokolltilførsel, og enige om at dette arbeidet skal starte. Det er jo det faktiske forhold, og det er første gang det skjer.

Så kan jeg si om dem som regjerte i forrige fireårsperiode, at de klarte ikke å starte en slik prosess. Det som skjer nå, er at vi er i gang med prosessen, og jeg føler meg rimelig trygg på at vi her får en utvikling. Det kan ikke være noen tvil om at skal det skje et eller annet, skal vi få til en løsning, må det skje i tariffoppgjørene. Hvis vi får inn en pott, slik som vi har programfestet – vi har sagt at det trengs en likelønns-pott – føler jeg meg rimelig trygg på at tariffoppgjørene framover vil finne en løsning, og at vi vil starte på den veien og den prosessen som vil lede fram til at disse forskjellene som er etablert over en lang periode, vil bli borte og utjevnet.

Karin Andersen (SV) [19:18:46]: Likelønn er viktig. Jeg har nå sittet på Stortinget i tolv år, og i mange år har vi fremmet forslag om en likelønns-pott. Vi har også fremmet forslag om å sette ned en likelønnskommisjon, og det fikk vi til da vi sjøl kom i regjering. I forrige periode var det stor motstand i Stortinget mot å få gjort det som gjør at man får fram det grunnlaget som kan si hvordan man kan løse dette.

Sjøl har jeg ledet lønnsforhandlinger i en fylkeskommune i åtte år. Vi hadde en strategi for å få til likelønn, og vi kunne gjøre noe med det gjennom den lokale potten. Det hadde kanskje vært mulig å nå i mål hvis man hadde hatt et tidsperspektiv på 25–30 år. Det synes vi er lenge. Det er mulig å gjøre noe på den måten, men da må man gjøre det hvert eneste år, og så må man sørge for ikke igjen å nulle ut forskjellene, som oppstår neste gang igjen. Derfor er det viktig når vi skal snakke seriøst om likelønn, at vi følger det opplegget som Likelønnskommisjonen har sagt vi skal følge, nemlig at man må ha både en likelønns-pott – og det er ikke en engangsforeteelse, det er nødt til å være noe en forplikter seg til over flere år, hvis man skal få jevnet det ut – og man må ha en avtale mellom partene i arbeidslivet

som sier at dette ikke skal nulles ut ved neste runde. Vi som har drevet med lønnsforhandlinger og vært arbeidsgivere – vel å merke, det var det jeg var, jeg var arbeidsgiver for 4 700 personer – opplever at da kommer spørsmålet opp om hvem som på en måte skal ha kompensert for det som skjedde i fjor, fordi noen andre fikk noe. Den avtalen må være på plass og være langsiktig. Det må ligge i bunnen når man skal gjøre dette. De forutsetningene er det uhyre viktig er på plass.

Det som Fremskrittspartiet gjør nå, oppfatter jeg som en «one night stand». Det å få til likelønn er en langsiktig forpliktelse, nesten som et ekteskap. Jeg skal ikke legge meg opp i hva folk gjør ellers, men hvis en skal få til noe som er så langsiktig som likelønnsarbeid, er en nødt til å forplikte seg til å være med på det løpet over flere år, og en er nødt til å forplikte seg til at de lønnsrettferdighetene som blir opprettet, ikke skal nulles ut igjen ved neste oppgjør. Da anbefaler jeg dem som er opptatt av likelønn, å velge seg noen partnere i det løpet som har vært opptatt av det lenge, og som ikke gjøre det av én eneste grunn, nemlig at det skal være plagsomt for noen. For troverdig er ikke forslaget når det ikke er kombinert med et partiprogram eller en holdning som går ut på at likelønn er viktig, og at man skal ha sentrale lønnsforhandlinger, som er forutsetningen for at en skal få til dette, og at det skal være varig over noe mer enn ett eneste år.

Presidenten: Presidenten vil seie at «one night stand» er uparlamentarisk språkbruk.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [19:22:18]: Det er interessant å se hvordan SV mer eller mindre kryper over gulvet med sine problemer når det går på å kunne takle et slikt forslag. Det er helt sikkert enkelt for Rolf Reikvam å hevde: Dette har jeg stor tro på at man klarer å løse i neste fireårsperiode! Har jeg forstått det riktig, er dette siste perioden som Reikvam sitter på Stortinget, og det er ikke blitt gjort noe som helst for å løse denne problematikken.

Jeg hører så at man er veldig opptatt av Fremskrittspartiet, og hva Fremskrittspartiet har i sitt program. Vel, snur man problematikken om likestilling på hodet, har faktisk LO og Arbeiderpartiet mer eller mindre sittet på begge sider av bordet i 80 år, og vi har ennå ikke fått på plass en noenlunde lik fordeling av lønn mellom menn og kvinner når vi snakker om det offentlige. I 80 år har man altså sittet på begge sider av bordet, og man har ikke klart å løse de mest essensielle problemene vi har. Det er klart at skal vi kunne takle den eldrebølgen som kommer, må vi faktisk ha varme hender i vårt helsevesen. Det klarer ikke dagens regjering å levere.

Når Inge Lønning står på talerstolen her og sier at vi sjelden eller aldri har hatt et parti som så til de grader har blitt politisk korrekt og oppført seg som en tøffel politisk, så stemmer det med virkeligheten.

Bent Høie (H) [19:24:19]: Det forundrer meg at de som tar ordet fra SV, inkludert statsråden, er så opptatt av å prøve å ta avstand fra partier som er enige med dem, istedenfor å være glade for at en sak som SV selv sier at

de har jobbet for i mange år, har fått bredere tilslutning enn det som har vært tidligere. Hadde det viktigste for SV vært å få til likelønn, burde de benyttet dagen i dag til å være fornøyde med at deres ønske om en likelønns-pott har fått bredere tilslutning, og ikke febrilsk forsøke å framstille det som om at de som nå i denne innstillingen gir uttrykk for at de ønsker en kompetansepott eller likelønns-pott, egentlig mener det motsatte. Jeg tror at de som er opptatt av dette i arbeidslivet, arbeidstakerorganisasjonene som ønsker en slik løsning, registrerer hvilke partier som mener hva i denne innstillingen, og hvem de eventuelt kan stole på etter valget.

Jeg tok ordet fordi jeg har behov for å forklare hvorfor Høyre stemmer imot forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Det er to grunner til det. Den første grunnen er at vi mener at dette er en sak som i sin natur best kan og må styres fra regjeringskontorene, der en sitter med alle virkemidlene. Derfor skisserer vi vår modell veldig tydelig i innstillingen, men i merknads form, fordi det forteller hva Høyre vil gjøre hvis vi kommer i regjering. Den andre grunnen er at en i Fremskrittspartiets forslag bruker begrepet «de kvinnedominerte lavtlønnsyrkene i offentlig sektor». Når en bruker begrepet «lavtlønnsyrker», kan det forveksles med de lavtlønnsyrkene uten høyere utdanning som i dag faller inn under lavtlønnsdefinisjonen. Dette er personer som har 90 pst. av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn, som pr. i dag er 319 000 kr. Å løfte dem vil ikke rette opp de store lønnsforskjellene. Høyre prioriterer utdanningsgruppene fordi det er der lønnsforskjellene er størst. Det er de to grunnene som er for at vi ikke kan stemme for disse forslagene.

Jeg er helt enig i representanten Andersens beskrivelse av hvilke virkemidler som må tas i bruk når en sitter ved forhandlingsbordet. Det jeg ikke forstår, er at en ikke òg erkjenner at det politiske virkemiddelet i denne saken er likelønns-potten eller kompetanse-potten. Det er det politiske virkemiddelet vi bør ta stilling til i denne salen. Måten en forhandler på, er det ingen politisk uenighet om.

Statsråd Heidi Grande Røys [19:27:34]: Berre for å kommentere nokre påstandar som er framsette under debatten: Når Bent Høie prøver seg på å beskrive forskjellane mellom dei borgarlege og regjeringspartia, høyrer det ut som om det er skjønn einigheit på borgarleg side. Han gløymmer å seie at dei ikkje er einige med Framstegspartiet om profilen på lønspotten og dermed heller ikkje stemmer for forslaget. Det er riktig at dei tre andre borgarlege partia står i lag om merknaden, men kva gjer regjeringspartia? Jau, regjeringspartia handlar og har handla i fire år. Det er den vesentlegaste forskjellen mellom dei borgarlege og dei raud-grøne, nemleg at dei raud-grøne handlar.

Som eg sa, eg kan gjenta berre noko av det vi har gjort utover å ha prioritert likeløn som ein del av likestillingsperspektivet. Det er ikkje mogleg å vere for likeløn utan å sjå det i ein større likestillingssamanheng. Då kan dei raud-grøne partia bla side opp og side ned ikkje berre med fine formuleringar, men med handlingar, konkret stemmegiving i denne salen og ikkje minst konkret handling frå statsrådssalen. Som eg sa, det siste vi har gjort i denne pe-

rioden no i vår er å likestille skift/turnus som har vore eit årelangt problem som ein har slite med å finne ut av korleis ein skulle løyse. Vi sette ned Holden-utvalet, og vi gjennomførte det Holden-utvalet faktisk foreslo, til stor jubel ikkje minst frå kvinnene i offentleg sektor som i mange år har følt på urettvisa i ikkje å ha likestilt turnusane sine med det industrien har av skift.

Fedrekvote – kvifor er det viktig? Jau, det eg ser som statleg arbeidsgivar, er: Når er det ein byrjar få forskjellar mellom kvinner og menn? Det er i trettiåra. Når kvinnene byrjar føde etter å ha teke ei lang utdanning, går dei av karrierestigen for nokre år. Dei kjem inn att i førtiårsalderen. Då tek karane av, både i løn og i karriereutvikling. Ja vel – kva kan vi gjere med det? Jau, sjølvsagt, vi må få fedrane til å take eit større ansvar når dei får familieauke. Då er kvinnene på ein heilt annan måte med i arbeidslivet og er med på dei toga som går. Ein får òg ei delt omsorg for ungene, noko som ikkje minst ungene har stor glede av. Det å setje det inn i ein større samanheng er det som gjer at likestillingsarbeidet er truverdig, og som gjer at arbeidet for likeløn er truverdig. Det er då Framstegspartiet så totalt krasjar. No skal eg ikkje gjenta den uparlamentariske ordbruken til Karin Andersen, men hennar poeng var at her er det ingenting før og heller ingenting etter. Nei vel – difor har ikkje dei tre regjeringspartia funne grunn til å støtte desse forslaga, men tvert imot fortset sitt årelange gode arbeid som faktisk har ført til resultat i godt samarbeid med partane i arbeidslivet.

Karin Andersen (SV) [19:30:47]: Jeg er veldig glad for alle som er opptatt av likelønn, men jeg har nok vært med såpass lenge at jeg skiller litt på det jeg oppfatter er nesten ren opportuniste, og det som er seriøsitet. Hadde det vært viktig å få flertall for et forslag om likelønn, hadde man jobbet seriøst med forslaget, og man hadde forholdt seg til Likelønnskommissjonens forslag – i hvert fall i nærheten av det. Man hadde sjølsagt også tatt kontakt med andre partier for å få til en diskusjon om det i utgangspunktet, hvis man var opptatt av å sikre seg et flertall.

Det gjør at jeg blir litt forbauset over at Høyre hopper på forslaget – de har vært imot å utrede muligheten for å få likelønn, de var mot Likelønnskommissjonen. Når dette forslaget plutselig kommer, hopper de plutselig på det, enda det faktisk ikke er et forslag om likelønn, eller en oppfølging av Likelønnskommissjonen. Det kommer til å være – for å si det slik – en langvarig, forpliktende innsats både fra politiske myndigheter til å legge på plass en likelønsspott, og fra partene i arbeidslivet for at dette skal holde over tid.

Det forslaget som behandles nå, er en pott, det er ingen plan. Det gjelder ikke alle, det gjelder bare noen. Da ser ikke vi noen grunn til å støtte det forslaget. Vi er nødt til å jobbe seriøst med dette, for vi vet at det kommer til å være krevende, det kommer til å kreve samordnet handling fra sentrale myndigheter og samarbeid med partene i arbeidslivet. Men vi skal få det til. Dette er en av de aller viktigste sakene for SV, og jeg håper inderlig at de partene som står oss nær, også er med på det. Slik

sett kan dette initiativet fra borgerlig side være med på å sette trykk på saken, som gjør at det blir umulig ikke å gå videre.

Men jeg tror nok at de partiene må merke seg at de organisasjonene som har sett dette forslaget, har bedømt dette stuntet – som dette forslaget har vært – som såpass useriøst at de har valgt ikke å stole på det. Det må henge sammen med den politikken man står for ellers, hvis det skal være troverdig, og man kan – for å si det slik – ha en gjennomtenkt holdning til det, som gjør at disse initiativene ikke bare blir noe man velger å flagge når det er stemning for det, men noe man holder fast ved, også gjennom tider der det kanskje ikke er det mest populære og det som står øverst på dagsordenen.

Presidenten: Presidenten skal for all del ikkje prøve å dempe debattlysten, men vil berre minne om at det er veldig mange saker igjen, og det er eit mål for Stortinget å føreta votering før vi set Stortinget i morgon kl. 9.

Bent Høie (H) [19:34:03]: Vi tåler litt nattarbeid nå på slutten av sesjonen.

Det er liten troverdighet bak SVs forsøk på å framstille det som om de har kontroll i denne saken, og at alt er i sin skjønneste orden. For det første hadde ikke Sykepleierforbundet hatt det fokuset på likelønn og den kampanjen de har hatt denne våren, hvis de mente at den rød-grønne regjeringen gjorde det som var forventet. Og for det andre hadde i så fall ikke SVs talsperson på området, Rolf Reikvam, sagt dette om denne innstillingen til Dagbladet 15. juni i år:

«Det er ikke det minste behagelig på et område der SV har markert seg så tydelig. Vi burde ha fått til mer, men dette er jo et kompromiss, og dette var det vi fikk til. Det er noen som ikke vil forplikte seg, og noen som vil at politikerne skal holde fingrene fra fatet når det gjelder lønnsforhandlinger.»

Det er for meg bevis nok på at SV på ingen som helst måte er fornøyd med tingenes tilstand. Det burde de vært ærlige nok til å si.

Så reagerer jeg på at representanten Andersen framstiller det som om Høyre hoppet på et forslag fra Fremskrittspartiet i denne saken. Høyres forslag om en kompetansepott ble fremmet av Høyre lenge før dette Dokument nr. 8-forslaget ble fremmet. Det er et resultat av at Høyre har et partiinternt utvalg som har jobbet med arbeidsgiverpolitikk i offentlig sektor, og som jeg selv har ledet. Det er et gjennomtenkt, gjennomarbeidet forslag som har fått skryt fra Sykepleierforbundet og fra Unio, som er lagt inn i denne innstillingen, og som også er det forslaget som har klart å samle alle de borgerlige partiene. Så dette er ikke noe lettvent forslag – dette er et gjennomarbeidet forslag som bl.a. tar inn over seg Likelønnskommissjonens arbeid.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 10.

(Votering, sjå side 4015)

Sak nr. 11 [19:36:31]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om trygdeoppgjøret 2009 (Innst. S. nr. 365 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 84 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjevne anledning til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innfor den fordelte taletida.

Vidare foreslår presidenten at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletid, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Robert Eriksson (FrP) [19:37:32] (ordfører for saken): Årets trygdedrøftelser var ferdig den 19. mai. Man kom da til enighet om at gjennomsnittet av grunnbeløpet skulle økes med 4,2 pst., og at man skulle følge opp opptrappingen når det gjaldt særtillegget for enslige minstepensjonister, fra 94 pst. av G til 97 pst. av G. Det betyr at det nye grunnbeløpet økte fra 70 256 kr til 72 881 kr. Det betyr videre at en enslig minstepensjonist med dette trygdeoppgjøret vil få en årsinntekt på 143 568 kr i pensjon. Jeg viser til komiteens innstilling.

Så har jeg lyst til å si litt om Fremskrittspartiets forslag til dette trygdeoppgjøret. Vi var som kjent veldig skuffet over det trygdeoppgjøret som ble gjennomført i fjor, der man brukte 0,65 pst. av etterslepet til å øke kun for de enslige minstepensjonistene. Vi var naturlig nok ikke uenig i at enslige minstepensjonister skulle få et inntektsløft, for Fremskrittspartiet fremmet også den gangen, som i år, at minstepensjonen for alle skulle opp på 2 G. Det vi derimot var uenig i, var at man brukte dette etterslepet til én gruppe av pensjonistene, istedenfor å bruke det i henhold til retningslinjene som er vedtatt av Stortinget, og øke grunnbeløpet ytterligere. Det gjorde at man i fjor inndro nærmere 2 milliarder kr fra landets pensjonister, penger som de skulle hatt i pensjon.

Ser vi på årets trygdeoppgjør, er det fortsatt en underregulering. Jeg viser da til brevet fra Forsvarets Pensjonistforbund, som viser til en underregulering på 0,5 pst. Det betyr at man også i år inndrar i overkant av 900 mill. kr fra landets pensjonister, penger som de skulle hatt i økt pensjon.

Fremskrittspartiet foreslår i dette trygdeoppgjøret å gi landets pensjonister tilbake det flertallet rappet fra dem i fjor, samtidig som vi – som det eneste partiet på Stortinget – vil følge de vedtatte retningslinjene og også kompensere for den underreguleringen som finner sted i år. Fremskrittspartiet foreslår derfor en økning på 5,35 pst. i grunnbeløpet, og vi får da et grunnbeløp på 74 080 kr. Det betyr at en enslig minstepensjonist etter Fremskrittspartiets forslag ville ha fått en inntektsøkning på 11 864 kr, og at en minstepensjon for en enslig ville ha blitt på 148 160 kr.

Vi synes fortsatt at det er uforståelig at man skal forsøksvis behandle pensjonistene på bakgrunn av sivilstand.

Jeg skulle gjerne ha sett at Bondevik-partiene hadde gått sammen med Fremskrittspartiet, som i 2002, og fått til en nedtrappingsplan på avkortingen. Det har ikke lyktes å få dem med på det i inneværende periode, men Fremskrittspartiet fremmer forslag også i år om å få til en forpliktende plan som gjør at alle pensjonister, uavhengig av sivilstand, innen tre år skal få 100 pst. av grunnpensjonen. Det mener vi også bør gjelde for minstepensjonister, og vi har derfor i årets trygdeoppgjør foreslått å øke særtillegget opp til 2 G også for minstepensjonister som er gifte eller samboere, som betyr at de ville ha fått en økning på 24 870 kr.

Videre er Fremskrittspartiet opptatt av å få til en bedre utvikling for unge uføre. Vi synes at her har det nærmest har stått stille i 17 år, med unntak av i fjor, da man fikk en økning i tilleggspensjonen fra 3,30 til 3,50 pensjionspoeng. Men vi vet at utgangspunktet for forhandlingene, hvis vi går to år tilbake, var en økning til 4,30 pensjionspoeng. Fremskrittspartiet mener at man bør øke den opp til det som var kravet den gangen, og har foreslått det i innstillingen.

Med det tar jeg opp forslagene fra mindretallet.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson har tatt opp de forslag han refererte til.

Eva Kristin Hansen (A) [19:42:48]: Årets trygdeoppgjør er gjennomført i henhold til de prinsipper og retningslinjer Stortinget har nedfelt for regulering av trygder og pensjoner. Med virkning fra 1. mai i år øker grunnbeløpet i folketrygden med 2 625 kr, fra 70 256 kr til 72 881 kr, altså en økning av gjennomsnittlig grunnbeløp fra 2008 til 2009 på 4,2 pst.

Dette trygdeoppgjøret følger opp den treårige opptrappingsplanen for minstepensjonen som ble avtalt under fjorårets trygdeoppgjør. Den første opptrappingen kom i fjor. Nå tar vi neste steg, og neste år er minstepensjonen 2 G. Et gammelt krav fra pensjonistorganisasjonene er i ferd med å bli innfridd. Dette trygdeoppgjøret er godt, fordi det bygger på en opptrapping for dem som trenger det aller mest. For flertallet er det viktig å omfordele til fordel for minstepensjonistene. Vi ønsker en god sosial profil, og vi er fornøyd med at partene i trygdeoppgjøret kom til enighet om det.

Opptrappingen over tre år er bygd over samme profil som mange lavlønnsoppgjør i privat og offentlig sektor. Solidaritet innenfor gruppen pensjonister er prisverdig. Folketrygden bygger på solidaritetsprinsippet og ikke bare på forsikringsprinsippet. Det har pensjonistene og staten vektlagt. Vi ser fram til å følge opp opptrappingen av minstepensjonene også i 2010, slik at man kommer opp i to ganger folketrygdens grunnbeløp. Dette har vært et krav fra pensjonistene lenge, et krav som vil være viktig i kampen mot fattigdom. Pensjonistene får også i år en god inntektsutvikling, minst på linje med utviklingen for yrkesaktive, og det er vi veldig glad for.

Karin Andersen (SV) [19:44:51]: SV støtter også dette oppgjøret. Det bygger på at man i fjorårets opp-

gjør fikk til en omfordeling – ikke at man tok noen midler vekk, men man omfordelte penger til minstepensjonistene mot at Regjeringen forpliktet seg til å trappe opp minstepensjonen til 2 G i 2010.

Den forpliktende planen følger vi. Det betyr at vi har ett år med omfordeling, og de påfølgende år, med friske penger fra Regjeringen, styrker vi folketrygden for minstepensjonistene vesentlig. Dette er veldig viktig for SV, for det er penger rett til folk med dårlig råd. Dette sammen med de store økningene som vi nå har lagt inn i bostøtten som en kompensasjon slik at minstepensjonistene ikke skulle tape bostøtte fordi de fikk høyere pensjon – jeg tror det var 160 mill. kr som kom nå – pluss at vi har bedret bostøtten slik at den får virkning fra 1. juli, gir en årsvirkning på over 1 milliard kr, penger som går rett til mennesker med små inntekter og som har dårlig råd. Økningen i bostøtten vil jo også gå til noen av pensjonistene, men gledeligvis også til mange andre som er vanskeligstilte, fordi regelverket med alle disse begrensningene er fjernet.

Det betyr at disse to grepene til sammen er vesentlige løft i fattigdomssatsingen, og SV er veldig glad for det. Det er målrettede penger – direkte til folk med dårlig råd. Det har vært nødvendig og riktig, og vi støtter selvfølgelig denne planen for opptrapping opp mot 2 G.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [19:47:06]: Også Senterpartiet er tilfreds med at partene denne gangen kom til enighet om årets trygdeoppgjør. Det er godt at vi landet på en ramme på 4,2 pst. økning i grunnbeløpet fra 2008 til 2009.

La meg kort se på en del av enkelthetene. Det som er viktig, er at vi har en opptrappingsplan hvor grunnbeløpet skal opp mot 2 G innen 2010. Jeg konstaterer at særtillegget – som var på 80 pst. – nå har økt til 97 pst., og fra 1. mai 2010 vil nå opp til 100 pst.

Minstepensjonistene har hatt en sterk realvekst. Ektefellepensjonen har økt sterkere enn grunnbeløpet i perioden 2008–2009, og det er også gledelig at unge uføre gjennom tillegget får en betydelig pensjonsøkning og er med i en opptrappingsplan. For enkelte er i alle fall økningen større enn tilleggene for de lønnsgruppene som har forhandlet på andre sektorer.

På dette grunnlaget sier Senterpartiet seg tilfreds med at det er et klart flertall i komiteen, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, som står bak innstillingen i denne saken, og at det i en merknad klart understrekes betydningen av at man følger den innlagte opptrappingsplanen.

André N. Skjelstad (V) [19:49:26]: Regjeringens store ambisjon i denne perioden skulle være å avskaffe fattigdom. Det handlet bare om politisk vilje. Men så enkelt var det ikke.

Den erkjennelsen vi andre har hatt i lang tid, har etter hvert også nådd regjeringskontorene. Men Venstre er litt kritisk til det som er det virkelige fattigdomsgrepet, nemlig heving av sosialhjelpsatsene. Selv om det ikke berører dette, er det grunn til å nevne det.

Trygdeoppgjøret har stor betydning for nesten en fjer-

dedel av landets innbyggere, og er dermed blant de viktigste inntektsforhandlingene som gjennomføres i år.

Venstre har gjennom hele perioden etterlyst å gi mer til dem som trenger det mest, og derfor mener Venstre at også årets trygdeoppgjør er et viktig skritt i riktig retning for den gruppen som i dag har minst, nemlig minstepensjonistene. Pensjonen er deres eneste inntekt, og deres muligheter til annen inntekt er svært begrenset.

Blant enslige minstepensjonister, spesielt kvinner, skjuler det seg mye fattigdom. For mange av dem er dette et løft, og vi er fornøyd med at minstepensjonene fra neste år vil være 2 G.

Vi mener at dette er et steg i riktig retning, og Venstre vil stemme for det framforhandlede oppgjøret.

Statsråd Dag Terje Andersen [19:51:03]: Trygdeoppgjøret er et omfattende og viktig inntektsoppgjør. Det berører alle som lever av ytelser fra folketrygden, det vil si omtrent en million av landets innbyggere. Den enkelte pensjonist skal være trygg på at hun eller han får en real lønnsvekst i sine ytelser. I tillegg er det slik at trygdeoppgjøret har stor betydning for utgiftene over statsbudsjettet. Tilsynelatende små justeringer får store statsfinansielle konsekvenser. Derfor er det viktig at vi har forutsigbare rammer for de årlige trygdeoppgjørene.

I årets trygdeoppgjør ble partene – det vil si staten og pensjonistenes, funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner – enige om å øke grunnbeløpet med 2 625 kr fra 1. mai 2009. Dette innebærer en økning i alle pensjoner og øvrige G-regulerte ytelser fra folketrygden på 4,2 pst. fra 2008 til 2009, og sikrer pensjonistene økt kjøpekraft på samme måte som yrkesaktive.

Partene ble i fjorårets trygdeoppgjør enige om å benytte deler av den økonomiske rammen til en ekstraordinær økning av det ordinære særtillegget, samtidig som grunnbeløpet ble økt i tråd med forventet lønnsvekst. Pensjonene til unge uføre ble hevet, og det var enighet om en ytterligere opptrapping av særtillegget i 2009 og i 2010. Fjorårets oppgjør var et spleiselag mellom pensjonistene og staten. Det gav et solidarisk og meget godt samlet oppgjør med svært god sosial profil, der de med de laveste pensjonene fikk de største tilleggene.

Årets oppgjør følger opp det gode oppgjøret fra i fjor. Staten har fulgt opp løftet om en opptrapping av minstepensjonen til 1,97 ganger grunnbeløpet. Neste år når vi målet om en minstepensjon tilsvarende to ganger grunnbeløpet.

Jeg registrerer at Fremskrittspartiet mener at fjorårets oppgjør, som gav et ekstraordinært løft for minstepensjonistene, var et klart brudd på retningslinjene. Samtidig fremmer de nå forslag til endringer i pensjonsreglene som ligger utenfor retningslinjene, og som ingen av partene heller har framsatt krav om.

Jeg registrerer ellers at Fremskrittspartiet hevder at et pensjonistektepar der den ene er minstepensjonist og den andre har tilleggs pensjon, får mindre i samlet pensjon enn om begge hadde vært minstepensjonister. Heldigvis er det feil, og noe annet ville vært helt urimelig. Et ektepar er til sammen sikret to ganger ordinær sats for særtillegget,

også der den ene ektefellen har tilleggspensjon. Disse nyter dermed også godt av særtilleggsøkningen i 2008, 2009 og 2010.

Samtlige pensjonister har med årets oppgjør fått en god inntektsutvikling. Samtidig har staten i godt samarbeid med organisasjonene klart å løfte den gruppen som kanskje har det vanskeligst. En enslig minstepensjonist får med nytt grunnbeløp og økt særtillegg 7 272 kr mer i pensjon fra 1. mai i år, dvs. en økning på 5,3 pst. Før fjorårets trygdeoppgjør var minstepensjonen 119 820 kr. Nå er den 143 568 kr, dvs. en økning på hele 20 pst. på to år. Også minstepensjonistektepar har fått en tilsvarende økning.

Jeg er godt fornøyd med å ha fått til enighet med organisasjonene om årets trygdeoppgjør, og at vi følger opp fjorårets avtale om en videre økning av minstepensjonene. Dette er god fordelingspolitikk i praksis.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Robert Eriksson (FrP) [19:55:11]: Jeg har et spørsmål til statsråden som jeg gjerne kunne tenke meg å høre noen betraktninger rundt. Det går på det som er hevdet tidligere, at vi har to satser i særtillegget for minstepensjonister, en lav sats og en ordinær sats, som tidligere ble kalt høy sats. Så er det også slik at de som er gift med en alderspensjonist som har en liten tilleggsopptjening i folketrygden, har lav sats.

Man kan tenke seg et par hvor begge er 67 år og pensjonister, den ene har en liten tilleggspensjon og den andre er minstepensjonist. De får en forholdsvis dårlig pensjon til sammen. Men hvis man tenker seg et par der kona er 67 år og mannen 65 år, fortsatt yrkesaktiv og tjener 1 mill. kr, da vil hun fortsatt få høy sats i særtillegget.

Jeg vil spørre statsråden: Hva er logikken bak den forskjellsbehandlingen?

Statsråd Dag Terje Andersen [19:56:12]: Hele logikken i prinsippet rundt det at ektefeller i sum har mindre utbetalt enn to enslige ville hatt med det samme inntektsgrunnlaget, er knyttet opp mot det faktum at vi også har noe i pensjonssystemet vårt som heter etterlatteordninger.

Det er slik at en på den ene siden tar konsekvensen både i det nye og det kommende pensjonssystemet av at husholdningskostnadene relativt sett ikke er så store for to som bor sammen, som for to enslige. Det baserer seg altså på de ytelsene som alle får. Det at den samme vurderingen ikke legges til grunn for de inntektsbaserte, er selvfølgelig på grunn av at inntekten er individuell. Derfor er det behandlet på en annen måte enn sikringsordningene.

Men på den andre siden av det regnestykket har vi altså ordningen med en etterlattepensjon, slik at en ikke skal gå for fort ned dersom en mister en forsørger, og her er det en viss sammenheng.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Robert Eriksson (FrP) [19:57:38]: Jeg bare registrerer at flertallet i denne salen når man omtaler minstepensjonister, egentlig tenker på enslige minstepensjonister. Det er egentlig litt synd, for det er de enslige minstepensjonistene som har fått økninger i særtillegget – ikke alle minstepensjonister vil få en økning opp til 2 G innen sommeren 2010. Det er uriktig, for det betyr jo i så fall at man har fjernet lav sats, at man har bare én sats. Meg bekjent har det ikke vært fremmet noe forslag om å fjerne lav sats. Så her oppfatter jeg det dit hen at statsråden var litt upresis.

Så er det faktisk slik at hvis en mann er gift med en som har en liten tilleggspensjon, la oss si 77 000 kr i tilleggspensjon, vil han få en avkortning av grunnpensjonen. Det vil begge de pensjonistene få, selv om kona i dette tilfellet eventuelt er minstepensjonist. Det vil man ikke få hvis begge to er minstepensjonister. Så det er en forholdsvis stor forskjell.

Samtidig blir det også sagt i innlegget her at det spesielt var dem med de laveste pensjonene som har fått den største økningen. Slik som jeg regner det, kan det heller ikke være helt riktig, for en som har lav sats, vil få en mye lavere pensjon – og har bestandig hatt en lavere pensjon – enn en med ordinær sats. Og igjen: Det er kun for dem med ordinær sats man har økninger.

Det blir også sagt i innleggene her at fjorårets trygdeoppgjør var et spleiselag mellom staten og pensjonistene. Men det er jo ganske tydelig hvem som har fått storparten av den regningen. Det er pensjonistene. Pensjonistene fikk i fjor tilleggsregningen på helt nøyaktig 1 948 mill. kr, ifølge Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Det utgjorde i kroner og øre inndragningen av etterslepet på 0,65 pst. Hvis man også leser de brevene som er kommet i forbindelse med årets trygdeoppgjør, er det faktisk sånn at bl.a. Forsvarets Pensjonistforbund peker på den underreguleringen ved at man har med seg – for å bli litt teknisk – et fiktivt overheng inn i dette trygdeoppjøret, noe som gjør at man faktisk har en underregulering på 0,5 i forhold til om man hadde fulgt lønnsutviklingen slik som Teknisk beregningsutvalg har beregnet det. Det er etter mitt skjønn et brudd på de retningslinjene Stortinget har vedtatt.

Carl I. Hagen (FrP) [20:00:35]: Jeg vil bare takke statsråden for de klargjørende opplysninger og synspunkter når det gjaldt avkortningen av pensjoner for gifte og samboende.

Så vidt jeg oppfattet, mente statsråden at når to pensjonister som var gift med hverandre, eller var samboende, fikk mindre pensjon enn det de ville ha fått om de var enslige, skyldtes det at de hadde lavere kostnader ved å bo sammen, og at det var noe som statsråden fant å være i orden. Jeg synes det var fint at det ble sagt, for det betyr at statsråden ikke ser det slik at de som har betalt inn premier til folketrygden, opparbeider seg noen rettigheter, men at det er sosiale ytelser som Stortinget står fritt til å gjøre det de vil med. Norsk Pensjonistforbund, som har hatt fjerning av denne avkortning som sitt viktigste krav til statsbudsjettet i 2010, har ikke da noen grunn til å forvente at den sittende regjering gjør noe med

det. Jeg synes det var fint å få den klargjøringen nå i kveld.

Per Rune Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Dag Terje Andersen [20:01:43]: Grunnen til at jeg bad om ordet, var påstanden om at pensjonistene som et resultat av fjorårets oppgjør hadde tapt på den måten oppgjøret ble gjennomført på. Og for å repetere noe fra fjoråret: Det er altså slik at i fjor fikk alle pensjonister reallønnsvekst. Så ble pensjonistenes organisasjoner og staten enige om at innenfor den rammen var det grunn til å prioritere dem som hadde minst, nemlig minstepensjonistene. Det gjorde altså ikke at de andre pensjonistene ikke fikk reallønnsvekst, men det gjorde at den reallønnsveksten ble noe mindre fordi en valgte å lage et solidarisk oppgjør.

Veldig mange av dem som er engasjert i pensjonistoppgjørene, som f.eks. Harry Jørgensen, nylig avgått leder i Pensjonistforbundet, kan alt om lønnsoppgjør og den måten fordelingen i samfunnet utvikler seg på, kan alt om at hvis en virkelig skal få til resultater, må man velge å prioritere innenfor en ramme, og ikke bare si: bevilg mer penger til alle.

Jeg må si at den innsatsen som Pensjonistforbundet og de andre organisasjonene gjorde, ved på den måten å få til et reelt løft for minstepensjonistene, et løft som det ble noe ut av, og som det ikke bare ble prat ut av, tjener både den nylige avgåtte leder, Pensjonistforbundet og de andre organisasjonene til ære. De vet så inderlig godt, fordi de har levd i vanskeligere tider enn det vi gjør, at skal en få til en rettferdig fordeling, må en fordele innenfor noen rammer. Det har Pensjonistforbundet valgt, det har organisasjonene valgt – det har de gjort sammen med staten. Det står det et bredt flertall i Stortinget bak. Det er jeg glad for, for det er det som gir konkrete resultater, og som til neste år kommer til å gi to ganger grunnbeløpet også til minstepensjonistene.

Carl I. Hagen (FrP) [20:04:26]: Jeg vil bare oppfordre statsråden til å være så snill å slutte å snakke om løft for minstepensjonister når han utmerket godt vet at det dreide seg om i fjor, var et løft for enslige minstepensjonister. Den bløffen bør man ikke bruke i valgkampen.

Statsråd Dag Terje Andersen [20:04:54]: Jeg vil bare da få lov til å presisere: Det er riktig, som jeg sa i mitt hovedinnlegg, at det ikke bare er et løft for enslige minstepensjonister. Det er også slik at ektepar får glede av særtillegget. Men det er riktig, som Carl I. Hagen sa i sitt første innlegg, at det ektepar får, ikke er tilsvarende summen av det to enslige får. Men ektepar har også fått et løft, men altså ikke tilsvarende summen av 2 G for to enslige.

Men hvis vi skal være presise på representanten Hagens nest siste dag i parlamentet, tror jeg han får gi meg rett i at det har vært et løft for minstepensjonistektepar også, men altså på det nivået som jeg nå sa.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11. (Votering, se side 4015)

Sak nr. 12 [20:05:58]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsbeslutning 1098/2008/EF om det europeiske året for bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon (2010) (Innst. S. nr. 340 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 69 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 4018)

Sak 13 [20:06:06]

Forslag fra stortingsrepresentant Martin Engeset på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 84):

«Stortinget ber Regjeringen i forskrift til arbeidsmiljøloven bemyndige Arbeidstilsynet til å kunne avgjøre valg av kursarrangør om verneombudets og arbeidsmiljøutvalgenes oppgaver; dersom verneombud/arbeidstakerrepresentanter i arbeidsmiljøutvalgene på bakgrunn av en begrunnet kvalitetsvurdering av kursinnhold ikke godtar arbeidsgivers valg av arrangør.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 4018)

Sak nr. 14 [20:06:22]

Forslag fra stortingsrepresentant Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 84):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et godkjenningssystem for bedriftshelsetjenesten som er bransjespesifikk.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 4018)

Sak nr. 15 [20:06:32]

Forslag fra stortingsrepresentant Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 84):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at verneombud gis rett til nødvendig opplæring.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 4018)

Sak nr. 16 [20:06:44]

Forslag fra stortingsrepresentant Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 84):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at aldersgrensen i lovverket fjernes, og at det kun er ordinære oppsigelsesvilkår som skal kunne føre til oppsigelse fra et arbeidsforhold.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4018)

Sak nr. 17 [20:06:56]

Forslag fra stortingsrepresentant Martin Engeset på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 84):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til løsninger på rekrutteringsutfordringene samt de kostnadsmessige og administrative konsekvensene av forslaget om gradvis kompensasjon for ubekvem arbeidstid.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4018)

Sak nr. 18 [20:07:11]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging og drift av Goliat-feltet (Innst. S. nr. 363 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 64 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [20:08:15] (ordfører for saken): Dette er en gledens dag for Norge som energinasjon og petroleumsnasjon. Stortinget vedtar i dag et nytt viktig skritt i norsk oljehistorie.

Goliat er det første oljefeltet som er planlagt utbygd i Barentshavet, og det er et viktig skritt. Prosjektet er dermed en viktig milepæl for utviklingen av petroleumsnæ-

ringen i nordområdene, og vil styrke Norges renommé som en energileverandør til verden.

Saken har vært gjenstand for mye debatt, både om Norges framtid som oljenasjon og rundt spørsmål som oljevern og lokale ringvirkninger. Det er derfor gledelig at et stort flertall på Stortinget står sammen og gir grønt lys for denne satsingen. På en del områder har riktignok Venstre og til dels Kristelig Folkeparti avvikende synspunkter. Det vil de få anledning til å redegjøre for i sine innlegg. Når både SV og Fremskrittspartiet står sammen om innholdet i denne innstillingen, vet vi at prosjektet er politisk robust. Jeg er glad for at SV har beveget seg langt i en positiv retning for å få flertall i denne saken.

Den rød-grønne regjeringen bemerker også i proposisjonen:

«Skal man opprettholde og øke den petroleumsrelaterte aktiviteten i nord, er man avhengig av at det er både letevirsomhet og utbygging av felt i regionen.»

Dette signaliserer etter mitt skjønn både viktige mål og en riktig tilnærming. Jeg skulle av personlige grunner likevel ønsket at de målene også kom til uttrykk i en oljemelding, slik at de gjaldt generelt og ikke bare kom til uttrykk i en proposisjon som denne.

Uansett: Gjennomføringen og resultatene av Goliat-prosjektet er viktig fordi prosjektet av mange vil anses som et referansepunkt i den videre oljedebatten i Norge. I Goliat-prosjektet må derfor petroleumsnæringen vise at de behersker de naturgitte forhold. Det må de ha i mente når de viser økonomistyring, teknologivalg, lokale ringvirkninger, miljøhensyn og oljevernberedskap – for å nevne noe. Jeg sier dette for å understreke det alvor og ansvar som påligger utbygger og operatør for å gjennomføre prosjektet på en best mulig måte og dermed skape en positiv grobunn for videre petroleumsvirksomhet i Barentshavet.

Goliat ligger 85 km nordvest for Hammerfest og 50 km sørøst for Snøhvit-feltet. Eni Norge er operatør for feltet, og har en eierandel på 65 pst. Statoil har en eierandel på 35 pst. Reservene på feltet er omtrent 174 millioner fat olje. Det vil være det en i utgangspunktet skal utvinne. Det er gass i feltet, ca. 8 milliarder Sm³. Det er ikke stort nok til å være utvinnbart i denne runden, i hvert fall ikke kommersielt, og vil i første runde bli reinjisert for trykkstøtte. På et senere tidspunkt forventer operatøren at også gassen vil bli produsert og solgt.

Planlagt produksjonsstart er 2013, og investeringene knyttet til Goliat er estimert til i overkant av 28 milliarder kr. Foruten utbyggingen av Snøhvit vil Goliat-prosjektet være det største industriprosjekt som noen gang har vært gjennomført i Nord-Norge. Det er også verdt å merke seg.

Rent teknisk skal Goliat bygges ut med en flytende produksjonsenhet med tilknyttede havbunnsbrønner. Innretningen vil tilfredsstillende kravene i Barentshavet om at det ikke skal forekomme utslipp av produsert vann til sjø ved normal drift. Det er valgt en fast forankret flytende enhet som skal tilpasses rådende klimatiske forhold.

I noen politiske miljøer og i deler av næringslivet i nord vet vi at det var ønske om å ilegge krav om ilandføring

som utbyggingsløsning for Goliat. Prosjektets marginale lønnsomhet kan ikke forsvare en slik løsning, og det er en realitet som komiteen har tatt inn over seg. Dermed har det heller ikke vært stor debatt om det.

De lokale ringvirkningene blir sterkt vektlagt i innstillingen. Det er et generelt mål at petroleumsvirksomheten skal komme hele landet til gode, noe jeg tror de aller fleste føler skjer. Oljevirkomheten skal også gi lokale ringvirkninger. Når det gjelder den petroleumsdebatten som har vært i Norge, tror jeg at oljeselskapene også skal merke seg ønsket om lokale ringvirkninger for å skape aksept for videre utvikling av oljenæringen, spesielt i nord.

Anslag tyder på at Goliat-feltet kan, inkludert indirekte sysselsatte, gi mellom 450 og 600 lokale og regionale arbeidsplasser i driftsfasen. Det vil jeg betegne som bra. Eni Norge vil etablere et helt nytt regionkontor med driftsfunksjoner, som blir lagt til Hammerfest. Kontoret vil etter hvert få personell innenfor bl.a. ingeniørfag, geologi, reservoarteknikk samt administrativt personell knyttet til driften av Goliat-feltet. Det viser at dette er mer enn en enkel supply-base. Det ivaretar også komiteens ønske om å sikre at det blir reell aktivitet i Hammerfest-området av Goliat-feltet. Det vil også komme en helikopterterminal og forsyningsbase som blir lagt til området. De funksjonene vil omfatte ca. 150–200 direkte arbeidsplasser.

Jeg vil også nevne at operatøren vil tilpasse kontraktstrategien på vedlikeholds- og driftskontraktene og bygge opp lokal og regional kompetanse både gjennom utdanningspersonell i bedrifter og i videregående skole på ulike måter. De vil informere og kvalifisere lokale og regionale leverandører gjennom såkalte leverandørnettverk, og de vil etablere hospiteringsordninger for lokale leverandører i egen organisasjon.

Det er også verdt å merke seg at Eni Norge ikke har rammeavtaler for sine leveranser i forbindelse med utbygging og drift. Det gir mulighet for å sette ut deler av kontraktene til lokale og regionale leverandører, som gir mulighet for å utvikle den næringen.

Når det er sagt, vil jeg som enkeltpolitiker gi uttrykk for at vi får håpe at vi unngår en kopi av Luteland-tilnærmingen etter at Stortinget har behandlet saken, hvor enkelte får en interesse av å klage eller anke enkelte deler av prosjektet inn, og at en ikke behandler den i departementet, og vi får kvasiløsninger, som vi har sett i Gjøa-prosjektet. La oss ta de signalene som er kommet fra komiteen, som tydelig sier at hvis det blir tilsvarende anke som vi har sett på Lutelandet, vil den bli behandlet fort og raskt og vil ikke sette prosjektet i fare, slik man kan oppfatte at skjedde med Luteland-prosjektet.

Energiforsyningsmessig planlegges prosjektet med elektrifisering fra land. Det er komiteen positiv til. Samtidig er det en del forutsetninger som må være innfridd. Det gjelder tilstrekkelig kraftforsyning på land. Det gjelder at tiltakskostnadene her står i rimelig stil med det man skal forvente i gjeldende klimapolitikk, og at de tekniske utfordringene er akseptable.

Full elektrifisering av Goliat vil kreve uttak av mer enn 100 MW fra nettet. Studier av kraftsituasjonen viser at det

vil ikke være mulig på kort sikt. Kraftsituasjonen i Finnmark tillater altså ikke full elektrifisering, og det har også komiteen tatt inn over seg. Det er viktig å unngå å få en kopi av situasjonen f.eks. i Midt-Norge, der man tillater industriutvikling uten at kraftforsyningen følger med. Derfor vil full elektrifisering kanskje drøye så lenge som ti år før det skjer, men planen står likevel fast. Goliat vil starte opp med en kombinasjonsløsning der man både har en gassturbin på plattformen som genererer en del megawatt, og man vil få strøm fra land som utgjør ca. 20–40 MW. Nå vil jeg også bemerke at gassturbinen framstår som svært effektiv med 75 pst. virkningsgrad, og det er betydelig høyere enn gjennomsnittlig virkningsgrad for andre turbiner på norsk sokkel.

Oljevernberedskap er også en viktig del av denne debatten. God miljøforvaltning generelt er av stor betydning i forbindelse med oljevirkomhet, både for å få aksept og for å ha minimal risiko for at uhell kan skje. Det gjelder, som jeg nevnte innledningsvis, utslipp til sjø, der vi har krav om nullutslipp ved ordinær drift. Borekaks og bore-slam må reinjiseres eller tas inn til behandling i tråd med kravene som er i Barentshavet generelt. Men oljevernberedskapen er særdeles viktig, og skal ha høy prioritet. Det har den hatt fra utbygger, og det har den hatt fra komiteen, og det har den hatt fra Regjeringen. Det er viktig å ha en oljevernberedskap som er robust, effektiv og godt tilpasset lokale forhold. Oljeselskapene, ved operatøren, er ansvarlig for å ta seg av akutte hendelser fra egen virksomhet, og for at beredskapen rundt er dimensjonert for dette. I forhold til avstanden til land, er det spesielt viktig å ha kort beredskapstid, slik at det ikke blir unødige stor risiko for å få oljen på land ved et uhell. Det er også verdt å nevne at utformingen av oljevernberedskapen skal behandles av Statens forurensningstilsyn når operatøren søker om tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for produksjonsboring og drift i henholdsvis 2011 og 2013, så her har bransjen også noen år på seg til å videreutvikle den oljevernteologien som finnes.

Så vil jeg også si at det er positivt, som en følge av Goliat-prosjektet, at oljevernberedskapen generelt blir styrket, når man vet at skipsfarten langs kysten vil øke i tiden framover. Sånn sett er jeg som saksordfører veldig glad for at komiteen har stått så samlet som den har på mange områder, og jeg er glad for at man kan komme i gang med det første oljefeltet i Barentshavet.

Ann-Kristin Engstad (A) [20:18:52]: I dag markeres en ny æra – oljeeventyret kryper nordover. Nordområde-satsingen har vært denne rød-grønne regjeringens viktigste satsingsområde, og det legger sterke føringer for den petroleumsaktiviteten som nå skal foregå i dette området. Det har skapt enorme forventninger, og visjonene har vært oppe i skyene. Mulighetene som byr seg, tindrer i øynene på folk i små samfunn som ellers preges av fraflytting. Med både fiskeri, turisme, nydelig natur og nå Goliat som nærmeste nabo er folkekravet at det er de som tar risikoen, som også skal ha godene i form av arbeidsplasser og aktivitet.

Goliat representerer 25 000 årsverk, og anslag tyder på

at det i driftsfasen vil være 450–600 lokale og regionale arbeidsplasser som følge av utbyggingen. I Hammerfest skal det etableres et selvstendig driftskontor med de operasjonelle driftsfunksjonene som basetjenester, logistikk, aktiviteter knyttet til vedlikehold og modifikasjon, planlegging og styring av feltet. Også andre funksjoner, som subsea-aktiviteten, skal legges til Hammerfest.

Videre skal operatøren også sørge for at de som vinner sentrale kontrakter innenfor vedlikehold og modifikasjon, er til stede i Finnmark, og både disse og operatøren selv skal også ha tilstrekkelig bemanning i Hammerfest for å ivareta nødvendige funksjoner overfor leverandørindustrien lokalt.

Av utbyggingen av Snøhvit-anlegget tok man viktig lærdom. Forventningene til å bygge opp leverandørindustri lokalt var store, men det var vanskelig for små leverandører å kunne konkurrere om store rammeavtaler – som gjerne også var tildelt på forhånd. Det har derfor vært viktig at i utbyggingen av Goliat deler man opp anbudene i mindre pakker, slik at man er med på å bygge opp lokal leverandørindustri. Det vil også bli avholdt leverandørseminarer for å forberede lokale leverandører på hvilke tjenester som kan tilbys, og for å kvalifisere dem til å delta i disse rundene. Utbygger skal også ansette en egen industrikoordinator for å bidra til dette arbeidet.

Etter at utbyggingen av Snøhvit-prosjektet startet, ser vi at befolkningen i Hammerfest-regionen blir yngre. Det har vært en markant økning i aldersgruppen 25–40 år, og ungdom søker hjem til spennende kompetansearbeidsplasser. I alle de innspill vi har mottatt fra lokale og regionale myndigheter, står satsing på kompetansmiljøer og utdanning helt sentralt. Jeg kunne ikke ha vært mer enig, men jeg spiller samtidig ballen tilbake til nevnte myndigheter. Operatøren selv skal utvikle en egen kompetanseplan, og de skal iverksette et eget lærlingprogram innenfor boring. Det er allerede etablert tilbud som ALE-prosjektet ved Hammerfest videregående skole, og gjennom statsbudsjettet har Regjeringen støttet oppbygging av Energi Campus Nord, som er et samarbeid mellom seks høyskoler og universitet landet over. Det er viktig å utvikle disse tilbudene, slik at tilgjengelig arbeidskraft utdannes i regionen, men vi trenger en konkret strategi for utdanningstilbud i regionen. Jeg utfordrer spesielt Finnmark fylkeskommune til å koordinere det arbeidet.

Politiske føringer som har vært lagt av den rød-grønne regjeringen, fører til at nærmere halvparten av kraftbehovet til Goliat skal dekkes fra land. Når kraftsituasjonen på land er styrket, skal det lages en plan for hvordan man kan benytte enda mer strøm.

Kraft-Norge har lenge stoppet i Balsfjord. På grunn av Goliat skal det nå endelig bygges en 420 kV linje fra Balsfjord til Hammerfest. Målet må være å strekke den videre helt til Varangerbotn, slik at hele Norge kan knyttes til sentralnettet.

70 pst. av Norges potensial for vindkraft på land finnes i Finnmark. Men så lenge vi ikke kan frakte den strømmen ut av regionen, lar vindkraftprosjektene vente på seg. I så måte er Goliat-utbyggingen en døråpner for å bygge ut fornybar energiproduksjon. Det har vært store debatter

om EUs fornybardirektiv. Vi vet at Norge også vil bli pålagt forpliktelser. Jeg ser det som ganske umulig å oppfylle disse forpliktelsene uten å ta i bruk mulighetene som byr seg innen kraftproduksjonen i Finnmark.

Flere opposisjonspartier viser i merknadene til planene om å bygge et gasskraftverk med CO₂-håndtering i Hammerfest. Søknad om denne er anket til olje- og energiministeren, og for oss i Arbeiderpartiet er det unaturlig å konkludere i en helt annen sak når vi nå behandler Goliat. Venstre fremmer sågar forslag om å utsette hele Goliat-saken. De begrunner det med at de ønsker en utredning av dette gasskraftverket. Jeg utfordrer Venstre til å være ærlige i sitt standpunkt om Goliat. Venstre sier selv i merknader at de er imot olje- og gassproduksjon i et belte på 50 km fra land, og de viser til at Goliat ligger 48 km fra land. Videre finner jeg det rart at de knytter gasskraftverk med CO₂-håndtering direkte til Melkøya, som er et tredje prosjekt, og som også er uavhengig av Sargas sitt planlagte gasskraftverk på land.

Gjennom forvaltningsplanen for Barentshavet har Stortinget lagt meget sterke føringer for miljøkravene som stilles til aktivitet i området. Fiskeriene skal i fremtiden gå hånd i hånd med aktiviteten fra petroleumsindustrien i dette området. Fiskeriene er bærebjelken i kystsamfunnene som nå får Goliat som sin nabo. Det stilles derfor store forventninger til at man tar høyde for alt som kan gå galt. Effekten av oljevernberedskapen for Goliat skal være minst like god som ellers på norsk sokkel. Den skal konkretiseres videre når søknad om utslippstillatelse skal behandles av SFT i 2011. Beredskapsbehovet er identifisert. I tiden framover skal man utarbeide de konkrete planene for hvordan gapet mellom dagens situasjon og det konkrete identifiserte behovet skal fylles, ikke minst er det viktig å få på plass på grunn av det store antall leveranser av russisk olje som hver dag passerer utenfor kysten vår. Den aktiviteten er forventet å øke.

Det har vært påvist utfordringer rundt «vinterisering» av utstyret. Utfordringer med mørketid og lave temperaturer krever også at man utvikler ny teknologi. Kystverket pekte på en rekke utfordringer og behov for konkretisering i sin høringsuttalelse til konsekvensutredningen. Jeg vil understreke at et bredt flertall i komiteen forventer at den høringsuttalelsen blir sentral når planene om oljevernberedskap skal utarbeides videre. Jeg vil særlig peke på noen punkter:

- vurdering av om det er behov for påbudte seilingsleder
- trafikkseparasjonssystemer
- sikkerhetssoner og forbudssoner
- nye navigasjonsinstallasjoner
- arealbehov
- slepebåteredskap og responstid
- bruk av los
- beredskapsmessige forhold

Da «Prestige» gikk på grunn utenfor Spania, var 16 000 personer i sving for å rydde opp. Det byr på særlige utfordringer å mobilisere nok hender dersom en ulykke skulle inntreffe i et område der vi har en befolkning på knapt 72 000 innbyggere spredt over et område på størrelse med Danmark.

I planene for oljevernberedskapen for Goliat inngår bruk av lokale fiskere. Det er spennende tanker og vil bidra til den kystnære beredskapen, men det byr ennå på tekniske utfordringer.

Kommunene Måsøy, Hasvik og Nordkapp er de geografiske områdene som først vil rammes av en eventuell ulykke. I det videre arbeidet med konkretisering av oljevernberedskapen må derfor disse kommunene være helt sentrale.

Helt til slutt vil jeg benytte sjansen til å takke saksordføreren og hele komiteen for et konstruktivt arbeid med denne saken. Jeg er stolt av at de aller fleste partier har klart å samle seg bak store deler av innstillingen. Jeg gratulerer med dette både nasjonen og regionen.

Ivar Kristiansen (H) [20:28:09]: I likhet med foregående taler har jeg også lyst til å takke saksordføreren for godt utført arbeid. I tillegg vil jeg bare si at jeg slutter meg til det meste av det som representanten Engstad gav uttrykk for her i sitt og Arbeiderpartiets hovedinnlegg.

Dette er en svært positiv og god sak. La meg bare ha sagt følgende: Vi er en komité som i løpet av den siste måneden har hatt flere saker enn vi har hatt i den siste fireårsperioden – på én måned! Når komiteen stiller spørsmål til departementet, er ikke departementets responstid å anse som tilfredsstillende for fremdriften. I en ekstrem hektisk slutfase i sesjonen er det å måtte vente på svar i opptil to uker ikke å anse som tilfredsstillende. Når man har et fleksibelt storting og en fleksibel komité, som selv har et eget ønske om å få gjennom og behandle saker, må man stille opp fra departementets side når det stilles kompliserte spørsmål som er helt avhengig av at det gis svar fra departement, slik at man kan sørge for en forsvarlig fremdrift.

Men til saken. Til tross for navnet, Goliat-feltet, er dette et lite oljefelt på norsk sokkel. Men det forhindrer ikke at Goliat-feltet er en viktig milepæl i norsk oljehistorie, da dette er det første oljefelt som åpnes i Barentshavet. Goliat er jo et oljefelt, men inneholder også gassforekomster.

Barentshavet tar nå for alvor steget til å bli en viktig petroleumsregion i Norge, og vi kan i flere årtier komme til å bli et stort energikammer for resten av verden, samtidig som det bidrar til velstand og utvikling i hele landet. Høyre er bekymret over at petroleumsproduksjonen på norsk sokkel er synkende. Høy leteaktivitet og igangsetting av nye felt er sentralt dersom Norge skal bevare sin posisjon som fremtidig, robust energieksporør.

Petroleumssektoren bidrar i dag til høy sysselsetting og ikke minst til teknologiutvikling. Inntektene fra petroleum er med på å sikre velferd og økonomisk vekst, etter hvert også i nord – nå innenfor denne regionen i Finnmark. Vi har stor løpende aktivitet gående på Helgelandskysten, og jeg håper og tror at kommende storting vil ta nye beslutninger om aktivitet i Lofoten-, Vesterålen- og Sør-Troms-regionen.

Et Norge uten olje- og gassinntekter er for mange helt utenkelig, og dagens politikere vil bli målt på hvordan man i dag tilrettelegger for inntekter for morgendagen. Derfor er Høyre positiv til petroleumsaktivitet både i Nors-

kehavet, på Helgelandskysten og etter hvert også utenfor Sør-Troms-, Lofoten- og Vesterålen-regionen, da det er disse områdene som skal bidra til fremtidig utvikling av den norske velferden etter hvert som feltene i Nordsjøen trappes ned i sin produksjonsfase.

Goliat-utbyggingen er viktig for Norge, fordi man tar nye steg, man tar nye grep, man befinner seg i nye områder, man er i krevende områder som stiller nye krav til miljøstandard og til teknologiutfordringer. Samtidig er det vel ingen tvil om at det sitter en hel landsdel og følger med på hva Stortinget nå i natt kommer til å vedta. Jeg har forstått det slik at man i Hammerfest i morgen planlegger en folkefest på torget for å markere dagens vedtak i Stortinget. Jeg tror vi alle sammen skal legge merke til at lokalbefolkningen setter stor pris på at man tar disse grepene fra Stortingets side og fatter disse vedtakene, som har bred tilslutning, fordi man har sett fysisk og vet hva slags ringvirkninger denne nye aktiviteten gir, hva slags ringvirkninger petroleumsnæringen bringer inn i en landsdel med spesielle utfordringer – ikke minst i Finnmark fylke. Hammerfest har som følge av Snøhvit-utbyggingen snudd nedgang til medgang og motgang til optimisme, og Goliat-utbyggingen tenner nå en ny gnist i både folk og næringsliv i hele den nordlige landsdelen.

I forkant av stortingsproposisjonen har mange vært involvert i og berørt av prosessen. Mange aspekter har vært diskutert. Flere har i denne prosessen fremført ilandføring som et viktig moment i Goliat-prosjektet, ikke minst var jo det den røde tråden i en nokså langvarig debatt i og rundt Finnmark fylkeskommune. Men når Goliat nå er et lite, og på mange måter definert som et marginalt lønnsomt, felt, er det viktig at myndighetene tilrettelegger for en aktivitet rundt feltet som sørger for at man får de forventede ringvirkningene lokalt. Derfor støtter Høyre også en utbyggingsløsning til havs, som Regjeringen fremmer, og som selskapene/lisenshaverne foreslår, da dette til syvende og sist er med og sørger for at utbyggingen blir realisert. Det er i alles interesse at Goliat-feltet bygges ut så snart som mulig, da dette sikrer stabil aktivitet i regionen, i en vekstbransje i regionen som forventes å gi betydelige ringvirkninger. For Høyre er også miljøaspektet ved en utbyggingsløsning til havs tungtveiende, da denne løsningen anses for å være den beste løsningen med hensyn til fremtidig risikovurdering.

Selv om Goliat-feltet bygges ut til havs, vil det gi store ringvirkninger på land, noe begge de to foregående talerne har vært inne på. Goliat-feltet kan totalt, inkludert direkte og indirekte sysselsetting, gi 450–600 lokale og regionale arbeidsplasser i driftsfasen. Dette, sammen med at Goliat-lisensen legger sin driftsorganisasjon til Hammerfest, vil naturlig nok gi betydelige ringvirkninger langt utover Hammerfest-regionen. Goliat-feltet kommer til å sørge for kjøp av varer og tjenester for nesten 1 milliard kr i året i driftsfasen, og dette vil naturlig nok gi betydelige ringvirkninger. Høyre mener og håper derfor at også innkjøpsfunksjoner for Goliat-feltet i størst mulig grad skal ligge ved driftskontoret i Hammerfest.

Jeg har lyst til å gi uttrykk for en viss overraskelse over departementets tilnærming til dette spørsmålet, som

er veldig sentralt. Høyre er derfor glad for at Stortinget, også ved hjelp av regjeringspartiene, i sterk grad presiserer at man forventer tilstrekkelig kapasitet på innkjøp ved drifts- og regionkontoret i Hammerfest. Innkjøp er en nøkkelfunksjon. Det er der nettverkene er, det er der kunnskapen er, og det er der man får ringvirkninger og sideeffekter som er betydelige. Jeg anmoder selvfølgelig selskapene, i særdeles grad Eni og Statoil, om ikke å ta lett på dette spørsmålet.

Høyre ønsker petroleumsaktivitet i Barentshavet, men dette skal gjøres med de strengeste sikkerhetskrav for både folk og miljø. Høyre synes det er spennende at Goliat-lisensen tenker nytt med hensyn til oljevernberedskap når man involverer fiskere med både utstyr og kompetanse i dette arbeidet. Goliat-feltet er relativt sett nær land, og myndighetskravene skal være strenge. Høyre mener proposisjonen legger til grunn strenge og gode krav, og mener derfor at utbygging er forsvarlig.

Goliat-feltet skal delvis forsynes med elektrisk kraft fra land. Dette har de to foregående talerne vært inne på. Jeg anser det ikke for å være en trussel at man må utvikle ny teknologi, at man står foran utvikling av ny infrastruktur og nytt nett i Finnmark. Det kommer hele Finnmark og hele den nordlige regionen til å få betydelige positive ringvirkninger av etter hvert. Man må ikke se på dette som en trussel, men kanskje i større grad ha evnen til å se de utgifter dette medfører, som utgifter til fremtidig inntekts ervervelse både for Finnmark og for nasjonen totalt sett.

Høyre håper at Goliat-utbyggingen kommer i gang så snart som mulig. Høyre mener at komitéinnstillingen om Goliat-utbyggingen legger et godt grunnlag for at lisensen kan komme raskt i gang og ta hensyn til de behov som er presentert fra den nordlige landsdel. At dagens råoljepris kryper oppover, og har gjort det mens vi har behandlet denne saken, er jo positivt, og det skulle jeg tro bidrar til å gjøre feltet, som er definert som marginalt lønnsomt, enda mer lønnsomt, slik at man kommer raskere i gang enn kanskje noen fryktet at en normalt ville kunne gjøre.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [20:38:31]: Det viktigste slaget i denne saken stod før Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre gav tillatelse til prøveboring. Goliat ble tildelt i 1997, under Thorbjørn Jaglands regjering. Men partiene i Bondevik II-regjeringen gav tillatelse til prøveboring, noe som resulterte i funnet man gjorde på Goliat. Kristelig Folkeparti og Venstre trenger ikke å ha fulgt så veldig nøye med i timen før man vet at når prøveboring resulterer i funn, har det i praksis gjennom mange år betydd utvinningstillatelse.

På borgerlig side er splittelsen i saken total. Venstre, som i sin tid velsignet prøveboringa, har i opposisjon gått imot Goliat. Kristelig Folkeparti sier tja, mens Høyre og Fremskrittspartiet sier et rungende ja. Høyre og Fremskrittspartiet vil i tillegg smøre oljeindustrien med «en jevn strøm av nye, utfordrende olje- og gassprosjekter».

Høyres servilitet overfor oljeindustrien kommer fram i innstillinga, hvor de understreker at «det er svært viktig at det ikke kommer nye krav fra myndighetene som vil øke kostnadene for prosjektet og dermed sette hele pro-

sjektet i fare». Samtidig vet vi at feltene på norsk sokkel ofte har en lengre levetid enn hva som er oppgitt i PUD, noe som også bedrer lønnsomheten etter hvert. Så det kan være grunner til å holde en viss avstand til det som blir lagt inn i utgangspunktet, og ha en viss kritisk sans.

Fremskrittspartiet skriver at «den lokale verdiskapingen fra Snøhvit-prosjektet ble større enn forventet, og (...) håper det samme kan bli tilfelle på Goliat-prosjektet».

Jeg vet ikke hvilke forventninger Fremskrittspartiet hadde til Snøhvit-prosjektet, men hvis det er overskridelsene partiet her sikter til, får vi håpe at Goliat kommer bedre ut. Jeg tror at vi alle ønsker lokale ringvirkninger, men som både NUPI og Fafo har påpekt i ulike rapporter, har det primært vært den etablerte leverandøriindustrien i Sør-Norge som har tjent på oljevirkosomhet i nord, Oljevirkosomhet i Barentshavet vil ikke «snu Norge på hodet» slik oljeindustriens konsulenter framstiller det. Det er antakelig også derfor f.eks. Rogaland Høyre har vært så tydelig på at de er for olje i nord «for Rogalands skyld».

Likevel: Vi er opptatt av at Goliat skal gi lokale ringvirkninger nå når dette først kommer. Dette har vi hatt en lengre dialog med olje- og energiministeren om i prosessen fram til dette vedtaket, og vi har hatt en aktiv storfraksjon på dette punktet. Finnmark SV er sterkt kritisk til Goliat. Ikke minst ble det forsterket på grunn av at ilandføringsalternativet i sin tid ble skrinlagt. Og det er klart at engasjementet i Finnmark er stort for å få ringvirkninger lokalt – det skulle bare mangle. På samme måte som mange andre steder langs kysten, særlig i Nord-Norge, opplever mange fraflytting, de opplever en manglende optimisme, og at særlig ungdommen flytter, noe som selvfølgelig gjør folk der ekstra bekymret. Det syns jeg vi skal være ydmyke for. Så spørsmålet er: Hvordan er svarene våre på det? Og da har vi ulike svar.

Høyre og Fremskrittspartiet viser at CO₂-utslippene offshore er underlagt kvoteplikt. De skriver: «Reduserte utslipp fra kvotepliktige virksomheter vil bli motsvar av tilsvarende økte utslipp fra andre virksomheter.»

Da er det ikke så farlig, liksom. Likevel har Høyre i klimaforliket vært med på å sette et mål for nasjonale utslipp i 2020. Å redusere nasjonale utslipp er viktig ikke bare for klimaet og vår troverdighet i internasjonale klimaforhandlinger, men også for muligheten til å stramme inn kvotemarkedet i framtida. Første innstramming skal skje allerede fra 2013, samme år som Goliat etter planen skal settes i drift.

Det påhviler oss alle et ansvar for å sørge for at norske utslipp går ned, og de må mer ned enn vi hittil har håpet og trodd. Vi vil få økte utslipp fra oljenæringa framover, og SFT anbefaler derfor oss politikere å ta «Nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser (...) i betraktning i forbindelse med konsesjonsrunder».

Hadde SV bestemt alene, hadde ikke Goliat blitt bygd ut – jeg sier det rett ut. Partier som ikke ønsker Goliat, er i rungende mindretall i Stortinget. Vi har med andre ord en jobb å gjøre for å mobilisere folket til en mer ansvarlig og framtidsrettet klima- og næringspolitikk. Den jobben skal SV gjøre. Vi har jobbet hardt for å få mer forpliktende formuleringer på elektrifisering av Goliat, og er

optimistiske med tanke på de nye signalene fra Statnett. Finnmark har 70 pst. av vindkraftressursene i landet, men disse har i liten grad blitt bygd ut. Nå tror vi at vi har mulighet til å få fart på dette, og det er vi i hvert fall glad for.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [20:43:38]: Spørsmålet om utbygging av Goliat gir behov for viktige avklaringer. Forvaltningsplanen for Barentshavet og klimaforliket må og skal være viktige premisser for alle avgjørelser som berører disse saksområdene.

Goliat-feltet er ikke et stort oljefelt, det er marginalt lønnsomt, og det er ikke valgt ilandføring, som kunne gitt langt større ringvirkninger i regionen. Utbyggingen kan likevel gi en positiv stimulans i regionen. Kristelig Folkeparti har tatt til orde for at det bør vurderes å opprette et fond slik at en større andel av inntektene fra petroleumsvirksomheten i Barentshavet tilfaller den nordlige landsdelen.

Det er viktig å se på hvilke krav som må stilles for at man skal kunne forene ønsket om utbygging med hensynet til havmiljø og klimapolitikk. Det var derfor med stor forventning og spenning vi så fram til Regjeringens proposisjon om Plan for utbygging og drift av Goliat-feltet. For det er nettopp dette som må være grunnlaget, om utbyggingen er i tråd med klimapolitiske mål og våre mål for forvaltning av dette sårbare området.

I proposisjonen sies det at feltet ligger nær kysten og inntil et område som i forvaltningsplanen for Barentshavet er identifisert som særlig verdifullt og sårbart. I svaret til komiteen 12. juni fra statsråden heter det at Goliat ligger delvis innenfor dette området. På denne bakgrunn er det derfor skuffende å lese Regjeringens tilnærming til beredskap og oljevirkosomhet i dette sårbare området.

Kristelig Folkeparti har respekt for prosessen med hensyn til søknader til SFT etter forurensningsloven, som gjør at detaljene i oljevernberedskapen ikke er klare før senere i prosessen. Men det er spesielt at Regjeringen ser ut til å forvente at Stortinget skal godkjenne oljeutbygging i et slikt område uten å få drøftet hvilke krav og standarder som må stilles, på tross av utfordringer som følger av den spesielle plasseringen Goliat-feltet har. Den eneste forsikringen Regjeringen kan gi er at beredskapen skal bli «minst like god som på øvrige deler av norsk sokkel». Når Regjeringen ikke kan gjøre det klart at det skal legges høyere standarder til grunn, ikke kan varsle særskilte krav, og heller ikke på noen måte kan vise til hvilke konsekvenser oljeproduksjon i et sårbart område har, ja, da må man spørre hvilken betydning forvaltningsplanen har for dette området, og hvilke praktiske konsekvenser det får at Stortinget gjennom behandlingen av forvaltningsplanen for Barentshavet markerer at noen områder er mer sårbare enn andre.

Kristelig Folkeparti mener at Goliat-feltets spesielle plassering tilsier at Stortinget bør få anledning til å vurdere oljevernberedskapen før det gis tillatelse etter forurensningsloven. Etter å ha hørt representanten Engstad fra Arbeiderpartiet, som peker på høringsuttalelsen fra Kystverket, og som peker på antall hender, opplever jeg også at

Arbeiderpartiet er enig i Kristelig Folkepartis tilnærming til dette punktet.

Så er det også slik at Stortinget ikke er ferdig med å behandle Goliat-saken før vi voterer senere i dag, derfor utfordrer jeg statsråden til å avklare om han støtter Kristelig Folkeparti i at Stortinget bør få seg forelagt en sak om oljevernberedskap tilpasset Goliat-feltets særskilte utfordringer før SFT behandler saken etter forurensningslovens bestemmelser.

Klimaforliket var en viktig miljøpolitisk milepæl. Å kutte 15–17 mill. tonn CO₂-ekvivalenter fram til 2020 er en stor utfordring, og vi har dårlig tid.

Kristelig Folkeparti har forståelse for at kraftsituasjonen ikke tilsier full elektrifisering fra dag én i dette prosjektet. Vi har imidlertid ikke forståelse for at Regjeringen velger å skyve vurderingen av full elektrifisering foran seg med ulike forbehold som etterlater stor usikkerhet om hvorvidt dette vil bli gjennomført.

Kristelig Folkeparti er positiv til utbygging av Goliat, men vi stiller krav. Vi stiller krav om en bedre oljevernberedskap, og vi stiller krav om helelektrifisering. Uten at dette er på plass, kommer vi til å stemme imot Goliat-utbyggingen.

Jeg tar opp de forslagene som Kristelig Folkeparti har fremmet. For at Kristelig Folkeparti skal være med, må vi oppfylle klimaforliket, og vi må ha en forsvarlig behandling av oljevernberedskapen i et slikt sårbart område. Det er avgjørende premisser for Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Representanten Line Henriette Holten Hjemdal har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Gunnar Kvasheim (V) [20:49:13] (komiteens leder): Venstre er for olje- og gassaktivitet i nord. Vi vil åpne for aktivitet i noen områder, men samtidig balansere dette ved å si nei til aktivitet i de mest sårbare områdene.

Venstre er imot olje- og gassaktivitet i et belte på 50 km fra Finnmarkskysten. Goliat-feltet ligger 48 km utenfor kysten av Finnmark, altså innenfor det 50 km-beltet utenfor kysten som forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet har definert som særlig sårbart og verdifullt. Det er fra miljøfaglig hold blitt frarådet en utbygging i området.

Det har blitt sagt at det var forrige regjering som la opp til utbygging av Goliat. Det var imidlertid under Arbeiderpartiet og Thorbjørn Jaglands regjering Goliat ble tildelt i 1997. Regjeringen Bondevik II gav tillatelse til nødvendige borer for å avklare om feltet var drivverdig, men det ble samtidig tydelig understreket at en dermed ikke tok stilling til en eventuell utbygging. Venstres standpunkt i denne saken er således konsistent.

Når det gjelder SV, var det det eneste partiet som før valget lovte velgerne at de skulle være imot all oljeaktivitet i nord. Det står i grell kontrast til den begeistrede tilslutning til Goliat-utbyggingen og videre aktivitet i nordområdene som framgår av merknadene i innstillingen. Det sies at angrep ofte er det beste forsvar. Inga Marte Thorkildsens innlegg i dag viser at det ikke alltid er tilfellet. Det er et univers mellom det standpunkt SV lovte velgerne at de skulle slåss for, og det de nå står for i denne saken.

Slik planen for utbygging og drift er lagt opp, hefter det betydelig usikkerhet om og eventuelt når full elektrifisering av Goliat kan komme på plass. Dette er beklagelig, for det kan bidra til å gjøre det vanskeligere å nå de nasjonale klimamålene.

Rettighetshaverne pålegges å fremme en plan for økt bruk av kraft fra land til Goliat senest høsten 2019. Regjeringen tar imidlertid forbehold vedrørende ytterligere elektrifisering knyttet både til tiltakskostnader og tekniske utfordringer ved økt bruk av kraft fra land.

Under høringen i energi- og miljøkomiteen 14. mai framla Sargas planer for et gasskraftverk med CO₂-rensing allerede fra oppstart. Sargas hevdet at deres teknologi er moden for bruk, og at et slikt gasskraftverk kan stå ferdig innen Goliat er ferdig utbygd.

Et gasskraftverk basert på rensing fra dag én i tilknytning til Snøhvit-anlegget i Hammerfest vil kunne legge til rette for full elektrifisering av Goliat og samtidig bidra til en eventuell reduksjon av CO₂-utslippene ved Snøhvit-anlegget. Denne løsningen kan ha betydning for arbeidet med å nå de klimamål det er bred enighet om i Stortinget. Derfor mener Venstre, og foreslår det i innstillingen, at dette bør utredes i en helhetlig sammenheng, før Stortinget fatter vedtak om utbygging og drift av Goliat-feltet.

Venstre er heller ikke beroliget når det gjelder beredskapen mot oljesøl i forbindelse med driften av feltet. Utbygging ved Goliat stiller særlige krav til oljevernberedskapen. Det er spesielle utfordringer i området knyttet til lave temperaturer, mørketid, ising og «vinterising» av utstyr. Kystverket påpeker i sin høringsuttalelse at

«(...) i konsekvensutredningen er det imidlertid ikke skissert fullt ut hvordan gapet mellom dagens situasjon og det identifiserte behovet skal fylles.»

Til tross for dette gir ikke Regjeringen klare signaler om særskilte krav til oljevernberedskap ut fra feltets plassering og de særlige utfordringer dette gir. Venstre er bekymret for beredskapen knyttet til en utbygging som er så nær land i et sårbart område med store miljøkvaliteter.

Det er et bredt flertall som i dag åpner for Goliat-utbyggingen. I fortsettelsen blir det viktig for Venstre å bidra til en raskest mulig elektrifisering av feltet. Vi vil også stå på for å få en forbedret oljevernberedskap.

For de involverte oljeselskapene og for verkstedindustrien innebærer Goliat-utbyggingen muligheter og utfordringer. Hvordan de utnyttes og løses, vil bli av stor betydning for olje- og gassaktiviteten i nordområdene i årene framover.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp Venstres forslag?

Gunnar Kvassheim (V) [20:53:32]: Jeg tar hermed opp Venstres forslag.

Presidenten: Representanten Gunnar Kvassheim har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Terje Riis-Johansen [20:53:46]: Regjeringsnylig lanserte plattform for arbeidet med nordområde-

strategien fikk navnet «Nye byggesteiner i nord». Et av de viktigste målene i nordområdestrategien har vært å legge til rette for en bærekraftig utvinning av petroleumsressursene og relatert næringsutvikling i nord. Dagens godkjenning av utbygging og drift av Goliat-feltet viser at vi har lyktes med å legge til rette for dette.

Som flertallet i komiteen gir uttrykk for, er prosjektet, som den første utbygginga av et oljefelt i Barentshavet, et viktig skritt for petroleumsvirksomheten i nord. Jeg synes derfor det er meget positivt at vi har kunnet legge fram et prosjekt som for det første vil skape arbeidsplasser og økt aktivitet i nord, for det andre vil tilfredsstillende strenge miljøkrav for Barentshavet, og for det tredje vil få en meget god og balansert kraftløsning.

Tross sitt navn er Goliat ingen kjempe på norsk sokkel med sine anslåtte reserver på 28 millioner Sm³ olje. Det har konsekvenser for lønnsomheten i prosjektet. Ifølge konsekvensutredningen var utbygging til havs den eneste lønnsomme løsningen, og – jeg vil skyte inn – også den løsningen som er best av hensyn til miljøet.

I tillegg til inntektene som hele Norges befolkning vil nyte godt av, kan Goliat også bli en drivkraft for utvikling i nord. Snøhvit gav store lokale ringvirkninger, og Goliat må bidra til å videreutvikle dette. Driften til havs, regionkontoret samt helikopter- og forsyningsbase vil sammen sysselsette 150–200 personer i regionen. På bakgrunn av erfaring fra petroleumsvirksomheten andre steder i landet er det vanlig å regne med at virksomheten gir to til tre ganger så store indirekte som direkte ringvirkninger. Dersom man legger dette til grunn, kan Goliat bidra til over 500 arbeidsplasser i regionen. Det er bra, og det er betydelig.

I dialogen med myndighetene, lokalpolitikere og næringslivet er det lagt til rette for tiltak som kan øke nordnorsk næringslivs olje- og gasskompetanse, fremme nordnorsk næringslivs konkurransevne, og vekke interesse for energifaget blant ungdom i landsdelen.

Goliats levetid er beregnet til 15 år. Det gir oss tid til å bygge opp kompetanse og næringsliv i regionen basert på denne tenkningen.

Flertallet i komiteen sier seg enig i at letevirkosomhet og utbygging av felt i regionen er nødvendig dersom man skal opprettholde, og øke, den petroleumsrelaterte aktiviteten i nord. Det er også nødvendig dersom man skal øke ringvirkningene.

Goliat ligger om lag 50 km til havs og delvis innenfor et område som er identifisert som særlig verdifullt og sårbart. Utbygging og drift av feltet vil derfor underlegges strenge miljøkrav som er trukket opp i forvaltningsplanen for Barentshavet. Det betyr bl.a. at feltet skal oppfylle målsettingen om nullutslipp til sjø under normal drift. I tillegg vil oljevernberedskapen redusere konsekvenser av et eventuelt akutt utslipp. Oljevernberedskapen skal behandles på et senere tidspunkt av Statens forurensningstilsyn. Det vil skje når operatøren søker om tillatelse til virksomhet i henholdsvis 2011 og 2013.

Det har vært meget viktig for Regjeringa at oljevernberedskap blir høyt prioritert, ikke minst i lys av særlige utfordringer i nord og feltets nærhet til kysten. Vi har derfor stilt krav om at utbygger skal gjennomføre tiltak

for å styrke oljevernberedskapen i berørte kommuner som Måsøy, Hasvik og Nordkapp. Med dette understreker vi betydningen av oljevernberedskap uten å foregripe SFTs behandling.

Endelig er jeg glad for at komiteens medlemmer støtter Regjeringas vurdering knyttet til kraft fra land. Jeg mener vi har kommet fram til en balansert løsning ved at kraften til Goliat dels kommer fra land og dels fra gassturbinen på innretningen. Jeg mener det ville vært ønskelig at Goliat utelukkende ble forsynt med kraft fra land. Det er dessverre urealistisk når kraftsituasjonen i regionen er så sårbar som den er. På sikt er imidlertid min ambisjon full elektrifisering av feltet. Det har derfor vært viktig for meg å sette i gang prosesser som kan muliggjøre det. Regjeringa har stilt vilkår om at Goliat allerede innen utgangen av dette året melder kraftforbruket knyttet til full elektrifisering. Vi gjør her bruk av de nye endringene i energiloven for å få en god prosess mellom de ulike sentrale aktørene. Vi har også stilt vilkår om at rettighetshaverne skal framlegge en plan om økt bruk av kraft fra land til Goliat så snart kraftsituasjonen i området er styrket, men senest innen 1. januar 2019.

Det planlegges for at sentralnettet i Hammerfest-området vil bli styrket i 2017, med forbehold om at prosjektet skal gjennom en konsesjonsbehandling etter energiloven. På bakgrunn av situasjonen i regionen og vilkårene vi har stilt, mener jeg derfor at kraftløsningen på Goliat pr. i dag er den best mulige løsningen.

Goliat vil bli en viktig kraft for næringsvirksomhet og sysselsetting i nord. Feltet oppfyller strenge miljøkrav til petroleumsvirksomhet, og det har en god og balansert løsning. Goliat vil derfor kunne bli en av våre viktigste nye byggesteiner i nord.

Eirin Faldet hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [20:59:05]: I merknadene står det bl.a. at flertallet – som består av regjeringspartiene, Framskrittspartiet og Høyre – «viser til at det er stilt krav om at oljevernberedskapen for Goliat skal være minst likt god som på øvrige deler av norsk sokkel». Deri ligger det nok en del teknologiske utfordringer. Goliat-lisensen er ikke en veldig stor lisens, så det vil være naturlig, i hvert fall etter min oppfatning, at staten bidrar til den teknologiutviklingen.

Er dette et syn statsråden deler? Og på hvilken måte vil Olje- og energidepartementet og Regjeringen bidra til, og delta i, den teknologiutviklingen som er nødvendig, bl.a. for å få oljelenser som vil fungere tilfredsstillende i disse områdene?

Statsråd Terje Riis-Johansen [20:59:58]: Jeg tror ikke jeg vil gå noe lenger i å konkretisere forholdet til oljevernberedskap basert på det spørsmålet representanten tok opp nå, enn det som er skissert i proposisjonen. Vi gir her operatøren et klart ansvar for bl.a. de ramme-

ne jeg nettopp refererte til i mitt innlegg. Samtidig gir vi SFT ansvar for å sørge for at den konkrete oppfølginga av dette blir gjort innenfor de rammene som står i proposisjonen, og som jeg oppfatter at Stortinget i dag gir sin tilslutning til. Det er jeg trygg på kommer til å bli en solid og god oljevernberedskap for området, og jeg legger til grunn at også Eni og StatoilHydro sammen har lagt inn oljevernberedskap som en del av planlegginga og en del av kostnadsberegninga for prosjektet.

Ivar Kristiansen (H) [21:01:07]: Det er unntaksvis grunn til å gi statsråden honnør for handlekraft i en energisak, og vi har et unntak her. Det er ikke noe problem for meg å gi kompliment for håndteringen av denne saken fra departementets side.

I et spørsmål fra komiteen som går på innkjøpsfunksjonen, svarer departementet utvetydig at innkjøpsfunksjonen for Goliat-feltet i utbyggingsfasen og driftsfasen vil være lokalisert til operatørens hovedkontor i Stavanger. Jeg går ut fra at vi snakker både formelt og reelt her. Men er det ikke slik at innkjøpsfunksjonen anses å være en nøkkel-funksjon for i det hele tatt å kunne se de maksimale lokale ringvirkningene i både drifts- og utviklingsfasen?

Statsråd Terje Riis-Johansen [21:02:10]: Dette er en avveining i forhold til hvilken kompetanse selskapene har knyttet til ulike oppdrag og ulike funksjoner på ulike lokaliteter. Sånn sett er det, som representanten her viser til, funnet naturlig å håndtere en løsning for innkjøp på den måten som er skissert. Jeg legger til grunn og forutsetter at den ambisjonen som representanten Kristiansen her tar opp, og som jeg deler, om en betydelig andel lokale innkjøp kommer til syne og blir realisert i dette prosjektet, sjøl om deler av det – eller mer enn det – skal styres fra andre steder enn Hammerfest.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [21:03:15]: Oljevernberedskap er viktig. Det snakkes om et sårbart område. Ordføreren i Hasvik sa at beredskapen har for mange av kystkommunene vært en av de viktigste fanesakene i forhold til Goliat, ikke minst i den kommunen hun er ordfører i, Hasvik kommune, som er nærmeste nabo til Goliat. Det var det hun uttrykte på høringen i denne saken.

Uten å foregripe SFTs vurderinger har Kristelig Folkeparti utfordret statsråden gjennom spørsmål og i mitt innlegg i denne saken tidligere på at vi ønsker å få en sak til Stortinget, der vi kunne få drøftet hvilke krav som det bør være for å få lov til å drive olje- og gassutvinning i et slikt sårbart område. Støtter statsråden en slik tankerekke?

Statsråd Terje Riis-Johansen [21:04:15]: Jeg mener at jeg i proposisjonen til Stortinget har foreslått og presentert ambisiøse planer og et høyt nivå på oljevernberedskapen. Stortinget er sånn sett i dag invitert til å fatte en beslutning knyttet til det, og jeg oppfatter at stortingsflertallet slutter seg til det.

En ryddig prosess videre er at vi, som normalt, gir fagmyndighetene, altså Statens forurensningstilsyn, i oppdrag å konkretisere hva en svært god oljevernberedskap i dette

området i praksis skal innbefatte. Jeg er helt trygg på at den prosessen vi nå legger opp til, ivaretar den gode intensjonen som jeg oppfatter ligger bak Kristelig Folkepartis engasjement i denne saken.

Gunnar Kvasheim (V) [21:05:14]: Statsråden understrekte i sitt innlegg betydningen av elektrifisering fra land når det gjelder kraftforsyning til Goliat. Det henger selvfølgelig sammen med at det er av avgjørende betydning hvis vi skal nå våre klimamål. Inga Marte Thorkildsen fra SV sa i sitt innlegg at SV vil jobbe «hardt for å få mer forpliktende formuleringer på elektrifisering». Det må bygge på en holdning om at SV synes at de formuleringene som står i innstillingen, er lite forpliktende, skaper usikkerhet og er heftet med mange forbehold. Det er en rett vurdering av SV. Hva slags muligheter ser statsråden for å få til mer forpliktende formuleringer når det gjelder elektrifisering? Altså: Hvilke muligheter har SV til å nå fram når de ønsker å arbeide for dette?

Statsråd Terje Riis-Johansen [21:06:07]: Jeg kan forsikre representanten Kvasheim om at jeg personlig har brukt betydelig med både tid og tankekraft på spørsmålet om elektrifisering av Goliat-prosjektet. Jeg har hatt én ambisjon, og det er å gå så langt som jeg synes det er mulig å gå, i det å ha en høy andel elektrisitet på denne enheten. Realiteten er at det ikke er mer kraft tilgjengelig pr. i dag. Derfor kan vi ikke gå lenger enn vi nå gjør.

Når vi har valgt den planen videre, som ligger i proposisjonen, er det fordi vi i dag ikke konkret har den kraften tilgjengelig for 2017, som vi ønsker skal være tilgjengelig. Vi legger nå en plan for at kraften skal være der i 2017. Det betyr en videre prosess i forhold til elektrifisering. Men når det gjelder den konkrete situasjonen i området, er det vi nå gjør i proposisjonen, det lengste vi kan gå. Det betyr også en prosess for å få mer strøm til Goliat, og vi ser også nå mer nett i Finnmark.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [21:07:10]: Komiteen har, som statsråden vet, lagt stor vekt på de lokale ringvirkningene, og anslagene tilsier 450–600 sysselsatte – direkte og indirekte. Da vi hørte innlegget fra representanten Thorkildsen fra SV, fikk en derimot inntrykk av at det knapt ville bli lokal sysselsetting ved prosjektet, at alt ville havne i sør.

Kan statsråden bruke et minutt til å bekrefte hvordan Olje- og energidepartementet ser på den lokale sysselsettingseffekten? Har komiteen oppfattet riktig tall når man anslår det til 450–600, eller er det lite sannsynlig at man oppnår det?

Statsråd Terje Riis-Johansen [21:07:52]: Jeg mener å huske at jeg sjøl brukte tallet 500 fra talerstolen for noen minutter siden, og jeg står fortsatt inne for det tallet. Det er basert delvis på erfaringer med tilleggssysselsetting knyttet til oljerelatert virksomhet, de konkrete arbeidsplassene hvis jeg får oss knyttet til baser i Hammerfest, i forbindelse med sjølve produksjonen til sjøs. Så jeg mener at vi har godt belegg for å bruke de tallene vi nå bruker. Framtida vil

visse om historien blir sånn, men jeg er helt trygg på at dette prosjektet kommer til å gi betydelige ringvirkninger i området, og det er en viktig del av hele prosjektet for min del.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Bendiks H. Arnesen (A) [21:09:03]: Jeg ser på utbyggingen av Goliat-feltet i Finnmark som en gledelig begivenhet for næringsutvikling, verdiskaping og bosetting i nordområdene. Nå kan vi med sikkerhet si at petroleumsalderen for alvor har kommet også til den nordlige landsdelen. Dette er meget viktige byggesteiner i nord, og her har Regjeringen levert.

Nordområdene er veldig rik på ressurser, og Nord Norge trenger ny virksomhet for å sikre bosetting, næringsutvikling og arbeidsplasser. Da er det viktig at vi får ta i bruk våre rike olje- og gassressurser, og dermed øke verdiskapingen i landsdelen.

Jeg er glad for at jeg i min tid på Stortinget også har fått være med på å vedta utbyggingen av Snøhvit-feltet, og at dette prosjektet har gitt de positive ringvirkningene som vi nå ser. Dette har allerede betydd mye for verdiskaping og arbeidsplasser i hele den nordlige landsdelen og for resten av landet. Slikt trenger vi mer av. Jeg håper jeg får muligheten til å være med på å vedta flere slike utbygginger i andre deler av nordområdene.

Jeg er enig med komiteen i at det er viktig med langsiktighet og forutsigbarhet for petroleumsnæringen.

Planlegging, leteaktivitet og klargjøring for utvinning tar tid. Derfor er det så viktig at vi fra politisk hold holder framdriften når det gjelder avklaring av nye arealer som kan stilles til disposisjon for leteaktivitet.

Jeg reiser mye omkring i den nordlige landsdelen, og jeg oppfatter at det er en positiv holdning til økt petroleumsaktivitet og dermed økt næringsaktivitet i nord. Jeg hører også at folk sier at de vil se noe igjen i landsdelen av denne aktiviteten. Dette betyr at landsdelen ikke bare må bli en råvareleverandør med noen filialer, men at det blir etablert næringsaktivitet og ledelsesfunksjoner som gir økt sysselsetting og bosetting i landsdelen.

Jeg er klar over at dette også er et spørsmål om tilrettelegging fra landsdelens egne myndigheter og næringsliv, men dette jobbes det etter min mening nå godt med i landsdelen.

Næringsaktivitet og sysselsetting opptar folk i nord sterkt, og mange sier det så sterkt at dersom de ikke ser slike ringvirkninger av petroleumsaktiviteten i nord, kan oljen og gassen ligge der den ligger.

Dette er oppfatninger som verken vi på Stortinget eller oljeselskapene kan se bort fra. Både selskapene og politikerne er opptatt av å få tilgang på nye arealer for leting og utvinning i nord. Da er det også viktig at innbyggerne ser positive resultater for landsdelen i form av arbeidsplasser og økt bosetting, og at de som sysselsettes i denne virksomheten, har norske lønns- og arbeidsvilkår.

Jeg er av dem som føler meg trygg på at fiskerinæringen og petroleumsnæringen kan leve godt side om side også i nord. Jeg tror faktisk at disse to næringene vil utfylle hverandre på en måte som er positiv for begge næ-

ringene og for samfunnet som helhet. Selvfølgelig skal miljøfokuset være sterkt i begge disse viktige næringene.

Jeg har stor tro på at aktiviteten som kommer på Goliat-feltet, kan innfri forventningene til lokale ringvirkninger, og at vi gjennom dette kan få på plass ytterligere petroleumsaktivitet i nord.

Jeg er av dem som ikke tror at ilandføring i dette konkrete prosjektet ville ha vært ensbetydende med en stor verdiskaping i landsdelen. Derimot tror jeg at innbyggernes krav om ringvirkninger i landsdelen vil gjøre at selskapene vil bestrebe seg på å være til stede og benytte seg av lokale varer og tjenester og alt det andre positive Nord-Norge kan bidra med.

Tord Lien (FrP) [21:13:47]: La meg først benytte anledningen på denne egentlig historiske dagen til å gratulere både Finnmark og Hammerfest med den store begivenheten som vi alle er så heldige å få være vitne til og delta i i dag.

Jeg har også lyst til å gratulere lisensen, Eni og Statoil, med Statoil som operatør, for den jobben de har gjort, hvor man har synliggjort at sameksistens i rike fiskeriområder mellom oljenæringen og fiskerinæringen er fullt mulig. Man har sannsynliggjort at naturmangfoldet i området på en utmerket måte kan ivaretas. Det mest eksemplariske er at de har sannsynliggjort at dette kommer til å føre til sysselsetting lokalt.

I likhet med saksordføreren og flere andre talere har jeg lyst til å peke spesielt på den måten lisensen har valgt å organisere avtaleinngåelsen på, og fraværet av store rammeavtaler, som særlig viktig.

Jeg synes også representanten Bendiks Arnesen er inne på noe viktig. Det er at landsdelen må forberede seg mer. Vi vet at de tre fylkene etter hvert har begynt å gjøre ting på utdanningssiden. Det tror jeg er veldig riktig. Men det er liten vits å bygge opp et utdanningstilbud i de nordnorske fylkene hvis representanter fra regjeringspartiene reiser rundt i Nord-Norge og kaller oljeindustrien for en skitten næring – en næring som ikke er framtidsrettet. Så jeg vil oppfordre representanten Arnesen om å revurdere sine regjeringspartnere i framtiden, for jeg tror i hvert fall ikke den retorikken fra en del av hans kolleger – i det parlamentariske grunnlaget til Regjeringen – bidrar til å styrke optimismen og positivismen til de elevene som skal gå på de nye utdanningsretningene i Nord-Norge.

Så hadde jeg tenkt å gratulere SV med at man har tatt til fornuft. Men etter å ha finlyttet på innlegget til representanten Inga Marte Thorkildsen kunne jeg ikke finne én eneste setning i innlegget som indikerer hvorfor SV i dag stemmer for forslaget. Jeg hadde trodd at når et partis talsperson tok ordet i salen, var det delvis for å forsvare de standpunktene man har i innstillingen – og for så vidt ved stemmegivningen. Det hørte jeg ingenting om. Derimot sa representanten Thorkildsen noe som jeg bet meg merke i, nemlig at fordi regjeringen Bondevik hadde åpnet for oljeleting i Barentshavet, var det en automatikk i det, da ble det også oljeutvinning – at man ikke hadde noe valg. Det setter jeg stor pris på. For SV har altså stemt for seismikk-skyting i Nordland VI og i Troms II. Da regner jeg med at

automatikken er like klar der, og at man kommer tilbake i denne sal våren 2010 og sier: Nei, dessverre har vi stemt for seismikk-skyting i Nordland VI, og da er den naturlige konsekvensen av det – og det nærmest uunngåelige – at vi også må åpne Nordland VII. Det håper jeg på at vi får gjort, og at også SV kan bidra til det. Det ser jeg fram til med stor optimisme.

Så er det slik at lisensen har et enormt ansvar. Goliat-feltet er ikke – til tross for at navnet indikerer noe annet – et veldig stort felt. Allikevel er det slik at denne lisensen er et flaggskip i forhold til åpning av energiutnyttelse og petroleumsvirksomhet i hele Nord-Norge – fra Nordland VI og nordover. Det påhviler selvfølgelig lisensen et viktig ansvar, med den jobben man gjør der, når vi senere skal diskutere åpningen av andre havområder – og for så vidt videre aktivitet i Barentshavet.

Så tilbake til det spørsmålet jeg stilte til statsråden. Vi skal ha en oljevernberedskap på Goliat som er like god som i resten av Norge. Det er en del utfordringer som vi i dag ikke har løst, og som jeg er helt sikker på at både lisenspartnerne og OLF kommer til å gjøre hva de kan for å løse, før den første oljen kommer opp fra Goliat. Jeg tror imidlertid at også staten bør engasjere seg i å utvikle disse teknologisporene.

Så har jeg lyst til å avlegge Høyre en kort visitt på slutten av mitt innlegg. Man er nå veldig opprørt over at Goliat-lisensen og Eni har valgt å ha en liten del av sin organisasjon i Stavanger, mens mange av de store, viktige arbeidsplassene blir liggende i Hammerfest. Da vil jeg minne Høyre om den debatten vi hadde i denne salen om Skarv-utbyggingen. Da mente Høyre at det var greit at alle arbeidsplassene lå i Stavanger. Nå er man misfornøyd med at 20 pst. blir liggende i Stavanger. Det er underlig.

Alf E. Jakobsen (A) [21:19:14]: Når vi behandler – og forhåpentligvis vedtar Goliat-feltet senere i dag, er det et viktig skritt videre i Barentshavet. Vi har naturgassen fra før, og nå vil vi også kunne ta oljen i bruk. Det skaper en helhet.

Vi har allerede LNG-prosjektet Snøhvit i produksjon, og jeg understreker at det nå er i full produksjon, så vidt jeg kan registrere. Det var denne salen som vedtok det våren 2002. Nå får vi ytterligere befestet den nordlige landsdelens posisjon gjennom beslutning om utbygging av Goliat-feltet utenfor Hammerfest. Det er, som flere har sagt, det første oljefeltet i Barentshavet. Denne utbyggingen er viktig for Norge, og ikke minst gir det stimulans til Nord-Norge og til Finnmark. Jeg registrerer optimisme blant folk i forhold til at vi har kommet så langt.

Det er også en annen viktig forutsetning her. Dersom vi nå ser Goliat og Snøhvit-prosjektet i sammenheng, får vi først effekt av gassen i Goliat-feltet ved at vi kan reinjisere den for trykkstøtte. Men så er det en effekt nr. 2, som er umåtelig viktig: Dersom begge parter vil, kan dette være et vesentlig bidrag av gass for å kunne realisere tog II i Snøhvit-prosjektet.

Det er gledelig at både Regjeringen og komiteen i sin innstilling har lagt så bred vekt på regionale ringvirkninger. Ikke minst er det klar tale i innstillingen om at det skal

være forsvarlig og synlig beredskap i kommunene Hasvik, Måsøy og Nordkapp.

Det er også viktig at det så tydelig understrekes at driftsorganisasjonen for Goliat skal legges til Hammerfest, og det skal være en selvstendig driftsorganisasjon med regionfunksjoner. Jeg har også lyst til å tilføye at som følge av Snøhvit så vi i løpet av kort tid at 70 bedrifter etablerte seg i Hammerfest. Hadde det ikke vært for Snøhvit, ville disse bedriftene aldri ha blitt etablert i Hammerfest.

Selv om understellet av flyteren kan komme til å bli bygd i utlandet, vil et prosjekt på i underkant av 30 milliarder kr være umåtelig viktig for sysselsettingen i Norge – og ikke minst Nord-Norge – når vi nå opplever en internasjonal finanskrise.

Et viktig krav er at avtalene splittes opp slik at nordnorsk næringsliv kan få oppdrag. Det skulle ligge godt til rette for at operatøren Eni kan splitte opp kontraktene, slik at også landsdelens næringsliv kan konkurrere og få oppdrag. Eni er ikke på samme måte som StatoilHydro allerede bundet opp i store, inngåtte rammeavtaler, da dette er det første prosjektet de er operatør for på norsk sokkel.

Nordnorsk næringsliv kan konkurrere, selv om vi er relativt unge i petroleumssammenheng. Vi så det i forbindelse med Snøhvit-prosjektet, der operatøren Statoil beregnet at nordnorsk næringsliv ville få ca. 600 mill. kr i utbyggingsfasen. Sluttsummen ble 3–3,5 milliarder kr. Snøhvit-prosjektet har gitt bedrifter fra landsdelen erfaring. De har fått kompetanse som det helt klart kan bygges videre på.

Det er særdeles viktig at det er forutsigbarhet, både ved at det tildeles letelisisenser fortløpende, og at selskapene får lov til å utvinne forekomstene når det gjøres funn. Noen vil sikkert synes det er flåsete sagt, men jeg tror det er slik at man ikke kjøper en tomt dersom man ikke får lov til å bygge på den. Får man letelisisens, er det etter min mening en selvfølge at man også skal kunne sette feltet i drift, dersom det er drivverdig. Det skal selvfølgelig skje innenfor forsvarlige sikkerhets- og miljømessige rammer.

Vi ser at petroleumsvirksomhet gir kompetansearbeidsplasser og økt bolyst i Nord-Norge og Finnmark. Eksemplet Hammerfest var tydelig. Byen har opplevd en befolkningsvekst fra vedtaket om utbygging ble fattet i 2002, og fram til i dag, på ca. 500 personer. Det viktigste med dette er at de menneskene i hovedsak er innenfor aldersgruppen 20–40 år. Mange ungdommer ønsker å komme tilbake til landsdelen.

Dette er en god dag for Hammerfest, Finnmark, Nord-Norge og nasjonen Norge i en tid med økende ledighet.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ola Borten Moe (Sp) [21:24:41]: Jeg vil slutte meg til siste taler. Dette er en god dag for Norge. Det er en god dag for Nord-Norge. Jeg har også lyst til å si at både komiteen og saksordføreren har gjort en god jobb med denne innstillingen.

Miljø og sikkerhet er trukket inn som sentrale argumenter i debatten om utbyggingen av Goliat. Det ble delvis avklart gjennom arbeidet med forvaltningsplanen for

nordområdene, en plan som Senterpartiet er svært stolt av, og som vi mener er noe av det viktigste som er gjort denne perioden. Her er det for det første inngått et bredt forlik, og for det andre gir det forutsigbarhet for næringen i lang tid framover.

En av de tingene som er veldig bra med denne utbyggingen, er de regionale og lokale ringvirkningene som kommer som en følge av den. Det er verd å merke seg at det er kompetansearbeidsplasser som kommer på plass i området. Jeg synes også at det er verd å si fra denne talerstolen at departementet og direktoratet bør legge vekt på dette i framtidige tildelinger, slik at de selskapene som viser at de satser og mener alvor med aktivitet og arbeidsplasser i Nord-Norge, får betalt for det.

Elektrifiseringsløsningen har vært en annen sentral del av debatten. Jeg synes for det første at det er viktig og gledelig at Finnmark og Troms nå blir en del av sentralnettet, og at vi får på plass denne viktige delen av infrastrukturen for denne landsdelen. Det er bra for dem, og det er bra for resten av landet, fordi det gir muligheter for økt miljøvennlig kraftutbygging i framtiden.

Det er også positivt at Goliat blir elektrifisert. Jeg tror det er en svært fornuftig løsning som nå ligger i proposisjonen, nemlig at man sier at dette er målet, og tar forbehold om konsesjon. Det skulle i grunnen bare mangle.

Jeg har imidlertid lyst til å si at det ligger åpning for anleggsbidrag i proposisjonen. Det er en åpning som jeg mener departementet bør utnytte. Det er ingen grunn til at det kun er norske nettkunder som skal betale dette gildet av egen lomme, når vi bygger ut til en aktør. I framtiden bør man kanskje også kunne se på muligheten for å pålegge utbyggere også produksjonsplikt av miljøvennlig kraft. Da ville man i så fall ha skapt et marked, som pr. dags dato ikke er der.

Jeg har lyst til å knytte to korte kommentarer til Venstres posisjon i denne saken. Jeg synes det er på kanten til å være uansvarlig når man nå stemmer mot utbyggingen av Goliat. Man har tidligere vært med på å legge til rette for det. Jeg tror det knapt finnes eksempler på at man har kjørt et slikt løp tidligere. Det andre gjelder elektrifisering. Venstre burde ha lært fra forrige konsesjon de gav i Trøndelag, at hvis man pålegger elektrifisering uten at man har på plass verken linjeforsyning eller produksjon, går landsdelen tom for kraft. Det har i hvert fall resten av oss lært. Det er forstemmende at Venstre ikke har lært det.

Torny Pedersen (A) [21:28:10]: Igjen er vi i Barentshavet. Nå gjelder det oljefeltet Goliat, med selskapet Eni som operatør.

Det knytter seg store forventninger til både regional utvikling og nye arbeidsplasser. Det hevdes at Goliat-prosjektet vil gi inntil 200 direkte arbeidsplasser.

Prosjektet er rimelig marginalt, men det vil nok etter hvert gi inntekter til Finnmark og til hele det norske samfunnet.

Det er viktig det som nå skjer med utviklingen av petroleumsvirksomheten i nord, og vi forventer ringvirkninger i hele landsdelen. Den 20. konsesjonsrunde var god.

Det er ikke ventet at Goliat vil ha vesentlig negative konsekvenser for natur og miljø. Likevel er det viktig å utvise varsomhet. De kystnære områdene er svært sårbare, så her må alle muligheter brukes for å sikre disse områdene mot et eventuelt oljeutslipp. Det er også utbyggerne klar over. Jeg har all respekt for den næringen som i århundrer har vært, og som er svært viktig for bosetting langs kysten, nemlig fiskerierne. Men det er ikke bare negativt med et samspill mellom fiskeri og petroleum.

Gjennom proposisjonen om Goliat og merknadene i innstillingen er det ikke tvil om at oljevernberedskapen blir økt i Finnmark. En robust, effektiv og godt tilpasset oljevernberedskap vil også være en trygghet for fiskerne.

Vi i nord er utålmodige etter å komme videre med utviklingen av petroleumsnæringene. Vi vet at fra man har et funn og til utbygging tar det minst 15 år. Derfor er både Snøhvit og Goliat veldig viktige for landsdelen. Skal vi snakke om virksomhet i hele Nord-Norge, må vi helt ned til Helgeland i sør for å finne neste store aktivitet. Men hva med de store havområdene mellom Finnmark og Helgeland? Spenningen er stor fram til 2010, da den store kunnskapsinnhentingen som nå pågår i Nordland VII og Troms II, skal gi oss noen svar.

I St.meld. nr. 37 for 2008–2009 om Norskehavet, som vi skal behandle senere i kveld, sies det:

«I forbindelse med oppdateringen av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten i 2010 vil regjeringen også vurdere om det skal settes i gang en åpningsprosess, herunder konsekvensutredning for petroleumsvirksomhet i disse områdene.»
Godt skrevet!

Jan Sahl (KrF) [21:31:30]: Kristelig Folkeparti er opptatt av de store ringvirkningene som Goliat-prosjektet vil ha for nordnorsk næringsliv, nordnorsk industri. Prosjektet vil skape arbeidsplasser og optimisme i en landsdel som dessverre har vært inne i en periode med fraflytting og deprimerende utsikter for framtiden.

Representanten Line Henriette Holten Hjemdal sa i sitt innlegg at Kristelig Folkeparti i utgangspunktet er for å gå for Goliat. Men vi har en stor uro, og den uroen har vi knyttet til to forslag, der vi utfordrer særlig regjeringspartiene. Det gjelder særlig forslag nr. 2, som har med oljevernberedskap å gjøre. Det Kristelig Folkeparti ber om, er at vi får en melding til Stortinget om hvordan en ser for seg oljevernberedskapen på det første utbyggingsprosjektet i Barentshavet, før endelig avgjørelse blir tatt. Og jeg må si at etter å ha lyttet til innleggene fra representantene Ann-Kristin Engstad fra Arbeiderpartiet og Inga Marte Thorkildsen fra SV, skjønner jeg ikke at Kristelig Folkeparti kan bli stående alene om å be om at Stortinget får en sak fra Regjeringen om hvilken oljevernberedskap som vil bli lagt til grunn ved utbyggingen av Goliat. Resultatet av avstemningen vil være med på å avgjøre hvordan Kristelig Folkeparti stiller seg til dette til slutt.

Jeg utfordrer særlig ministeren til å respondere på om han kan se for seg at en vil få en slik sak framlagt for Stortinget – før en gir den endelige tillatelsen til å gå i gang.

Steinar Gullvåg (A) [21:34:08]: Jeg er enig med dem som sier at dette er en meget god dag for Nord-Norge. Og jeg har – i likhet med de fleste som har snakket fra denne talerstolen – forventninger om de næringsmessige og sysselsettingsmessige virkningene av denne utbyggingen.

Men det kan vise seg å bli en svart dag for norske sjøfolk, med mindre vi nå er føre var. Med det mener jeg å si at jeg forutsetter nå at vi sørger for at de bøyelastingsskipene som skal betjene Goliat, blir registrert i Norge, og at mannskapene om bord sikres norske lønns- og arbeidsforhold. Når jeg understreker dette, er det fordi dette ikke er selvsagt. I Nordsjøen har vi nemlig sett at bøyelastingsskip flagges ut, registreres under bekvemmelighetsflagg og bemannes med underbetalte filippinske mannskaper. De selskapene som gjør dette, sier det er for å posisjonere seg for nye oppdrag, bl.a. på Goliat. Derfor blir Goliat en prøvestein i så måte. Og jeg er meget forundret over at det statseide StatoilHydro ikke bare aksepterer at rederiene flagger ut – og bidrar til sosial dumping på sokkelen – men også tilskynder det i sin stadige jakt på kostnads-kutt. Jeg tror denne politikken er temmelig uklok, for det skal bli meget vanskelig å få aksept for videre oljeutvinning langs sokkelen vår dersom vi nå opplever at vi skaper arbeidsplasser for underbetalte filippinske eller asiatiske mannskaper.

Dette dreier seg i realiteten om tusenvis av arbeidsplasser for norske sjømenn, for dersom denne demningen nå brister, vil andre rederier følge etter. Vi vil altså få en betydelig utflagging av norske skip som jobber på norsk sokkel, og vi vil få en betydelig innførsel av mannskaper fra land med langt lavere lønninger enn det vi er vant med her i landet.

Øyvind Korsberg (FrP) [21:37:16]: Jeg har ikke tenkt å dra debatten i langdrag, men jeg fikk lov av saksordføreren til å si at han beklaget litt at det ikke var plass til skipsfartspolitikken i behandlingen av Goliat – det var myntet på forrige taler.

Det har vært interessant å følge debatten, spesielt siden undertegnede har en fortid i energi- og miljøkomiteen i åtte år før denne perioden. Jeg husker tilbake til da vi behandlet Snøhvit-utbyggingen i forrige periode. Det som var litt interessant da, var å se hvilke partier som var imot Snøhvit-utbyggingen. Det var SV – de var faktisk så mye imot at enkelte av representantene lenket seg fast der oppe – det var Senterpartiet, og det var halve Arbeiderpartiet. Venstre og Kristelig Folkeparti, som den gang satt i regjering, var for. Så skjer det tydeligvis et eller annet fra man forlater Stortinget og til man kommer inn i regjeringskontorene – og motsatt vei. Det hadde egentlig vært ganske interessant å finne ut hva som skjer på den ferden. Jeg håper at Fremskrittspartiet får muligheten til å høste de erfaringene etter neste valg. Jeg håper i alle fall at vi ikke vingler like mye som de andre partiene jeg nå har nevnt.

Jeg er ikke så bekymret for at dette skal gå ut over norsk fiskerinæring. Ser man på fiskerinæringen rundt omkring i Norge der man har hatt oljeaktivitet, har den stått seg meget bra. Jeg er for så vidt heller ikke så bekymret for framtiden når det gjelder videre utbygging av norsk olje-

virksomhet i Lofoten og Vesterålen. Jeg tror at det å ha SV i regjering er en god garanti for at man nå også får fart på disse områdene. Skulle det være slik at SV av ulike årsaker ramler ut av Regjeringen, er jeg sikker på at de opposisjonspartiene som i dag er imot olje- og gassaktivitet i Lofoten og Vesterålen, kommer til å endre mening dersom de kommer inn i regjeringskontorene. Det var jo helt riktig, som saksordføreren sa, at det er sjelden man har en sak av denne typen som er så bredt politisk forankret i Stortinget. Det er betryggende. Så dette er en god dag for Norge, det er en god dag for Nord-Norge, og det er en god dag for Finnmark, for dette er verdiskaping.

Det som kanskje kan bekymre meg, er at det er noen som farer med dobbeltmoral. Men hva som er verst, det ikke å ha moral eller det å ha dobbeltmoral, vet jeg ikke.

Presidenten: Det skal ikke presidenten svare på.

Jan Sahl (KrF) [21:40:38]: Heller ikke jeg skal ta stilling til moral eller dobbeltmoral.

Jeg hadde håpet at ministeren skulle tegne seg før jeg tok et kort innlegg til, rett og slett bare for å begrunne egen stemmegiving. Etter en totalvurdering av det som ligger i proposisjonen, ut fra de store ringvirkningene dette får for Nord-Norge, og med utgangspunkt i at Goliat er starten på noe som skal fortsette, har jeg tatt en beslutning om at jeg vil stemme for Goliat i dag. Så har Line Henriette Holten Hjemdal tegnet seg etter meg, og vil trekke konklusjonene for partiet totalt sett.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [21:41:39]: I innstillingen sies det fra komiteens flertall at dette er en «viktig milepæl for utviklingen av petroleumsnæringen i nordområdene». De siterer også fra PUD-en, der det står:

«Skal man opprettholde og øke den petroleumsrelaterte aktiviteten i nord, er man avhengig av at det er både leteaktivitet og utbygging av felt i regionen.»

Miljøpolitisk talskvinne i SV er i innlegget imot, i innstillingen for, i avstemningen for. Og det er vel avstemningen som til syvende og sist teller for oss som er stortingsrepresentanter – så lenge vi har sete her. Saksordføreren sa sågar at dette er et politisk robust prosjekt, siden det er et flertall som favner fra Fremskrittspartiet til SV, og siden SV har beveget seg i riktig retning i denne saken. Jeg vil vel heller si at SV bare stadfester den innstillingen som de la til grunn i budsjettet for 2009, der de også hyller oljeaktivitet i nord.

Fra Kristelig Folkepartis side er vi konsekvente. Vi sa i 2003 at det er i dag, når PUD-en er til behandling i Stortinget, vi skal avgjøre vårt forhold til Goliat. La meg sitere fra oljemeldingen, som kom i 2003:

«Det understrekes at denne beslutningen ikke innebærer et endelig ja til utbygging av Goliatfeltet hvis dette skulle bli aktuelt. Dette må det tas stilling til når rettighetshaverne fremmer sin utbyggingsplan. Det blir da opp til selskapene å demonstrere at en eventuell utbygging tar tilstrekkelig hensyn til miljøet og det særlig verdifulle området.»

Dette gjentok vi i innstillingen til forvaltningsplanen

for samme område. Det er ut fra hensynet til miljø og til at dette er utbygginger i særlig verdifulle områder at Kristelig Folkeparti har tatt sitt standpunkt. Vi mener at PUD-en ikke er god nok med hensyn til oljevernberedskap, og ikke er klar nok med hensyn til når vi kan få en helelektrifisering. Ut fra dette har vi bedt om at saken forsterkes på dette området gjennom vedtak i denne salen. Det kaller jeg å være konsekvent – med tanke på det vi sa i 2003 i regjering, og det vi sier i dag i stortings salen.

Gunnar Kvasheim (V) [21:44:33]: Representanten Korsberg trakk linjen tilbake til Snøhvit og prøvde å trekke opp et historisk perspektiv med tanke på partienes stemmegiving. For å supplere den framstillingen vil jeg gjøre oppmerksom på at realitetene når det gjaldt Snøhvit, var avgjort før Bondevik II-regjeringen tiltrådte. Derfor ble det slått fast i Sem-erklæringen at partiene baserte seg på at dette feltet kunne bygges ut.

En av begrunnelsene for at en gikk inn for det da, var at det var et gassfelt og at det ikke var tale om oljeutvinning. Goliat er et oljefelt og er altså i en annen stilling enn Snøhvit-feltet var, som òg hadde en forhistorie hvor realiteten var at Arbeiderpartiet førte an for å skreddersy et skatteregime som gjorde den utbyggingen mulig. Den avklaringen var foretatt før Bondevik II-regjeringen overtok.

Ola Borten Moe har vært inne på spørsmålet knyttet til elektrifisering, og sier at Venstre legger opp til et krav om full elektrifisering uten at kraft er tilgjengelig. Det er feil. Det vi sier er: Det bør utredes om det er mulig å forsyne Goliat med elektrisitet fra et gasskraftverk i Finnmark etter den modellen som Sargas har skissert. Den avklaringen mener vi Stortinget burde hatt på bordet før en tok stilling til dette. Det er ikke rett at vi vil sende området ut i den situasjonen som Borten Moe beskrev.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 18. (Votering, se side 4019)

Sak nr. 19 [21:46:08]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Line Henriette Holten Hjemdal om at staten sørger for at StatoilHydro trekker seg ut av oljesandaktiviteter i Canada (Innst. S. nr. 367 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:109 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tore Nordtun (A) [21:47:21] (ordfører for saken): La meg først for så vidt berømme forslagsstillerne her for deres sterke engasjement i disse miljøspørsmålene. Men jeg tror vi her må holde snørr og bart hver for seg, for å si det slik. Det er òg bra at det er interesse og engasjement rundt denne saken og helhetlig tenkning. Det må vi ha rundt et statlig selskap, eller selskap der staten har en stor eierandel. Spesielt i dette selskapet har staten en svært stor eierandel, og derfor er staten å betrakte som en dominerende eier. Men det som er litt synd, er at det som i utgangspunktet er en sunn interesse for selskapet, i dette tilfellet etter mitt syn har blitt kanalisert ut på en noe misforstått måte. Å være dominerende eier i et stort selskap med tusenvis av ansatte, er et stort ansvar. Dette selskapet forvalter i tillegg store, ja nesten ufattelige, verdier. Da å skulle søke å styre dette selskapet etter nær sagt dagsform og innfallsmetode, er ikke bare populistisk, men beint fram uansvarlig, etter min oppfatning. Hvordan staten skal oppføre seg som eier, har vært gjenstand for en bred drøfting og god saksbehandling i denne sal for bare to år siden, i samband med eierskapsmeldingen – en sak som i hovedtrekk samlet bred tilslutning her på Stortinget og der Kristelig Folkepartis representant Sørfonn for øvrig var saksordfører på en forbillidlig måte.

Statens engasjement skal i hovedsak kanaliseres gjennom de som sitter i styret på vegne av staten. Staten har i tillegg årlige kontaktmøter med ledelsen i dette selskapet. En skal òg ha med seg at selskapet er underlagt aksjeloven, med de plikter som nettopp følger av det. Denne loven gjelder for alle aksjonærer, inklusiv staten. Dersom en først starter med å gjøre unntak fra våre prinsipp om statlig styring hver gang vi mener det er såkalt særlige gode grunner for det, mener jeg at vi er ute på en farlig vei som det er vanskelig å komme vekk fra. Staten må være en god og forutsigbar eier, det er den eneste måten man kan sikre og videreutvikle de store verdiene som ligger i våre statlige selskap i et lengre perspektiv. Det er det minste vi skylder det norske folk når vi forvalter disse store verdiene på vegne av oss alle. Av den grunn tar Arbeiderpartiet og jeg sterk avstand fra dette framlegget og mener at dette dokumentet må avvises, slik òg et solid flertall gjør i innstillingen.

Jeg vil presisere at dette ikke handler om saken i seg selv, men mer om man er for eller mot oljesalg, som er et prosjekt vi ikke har tatt stilling til. At forslagsstillerne kommer trekkende med dette representantforslaget dagen før generalforsamlingen, sier mer enn tusen ord. Dette handler om grunnleggende prinsipp for hvordan vi opptrer som eier i disse selskapene. I denne sammenheng må ansvarlig styring gå foran kortsiktig populisme, og vårt forvalteransvar på vegne av det norske folk må være det bærende prinsipp i denne saken. Derfor vil jeg i dag stemme for å avvise det framlagte Dokument nr. 8-forslaget.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [21:51:31]: Fremskrittspartiet støtter ikke Kristelig Folkepartis forslag, av den enkle grunn at i et demokratisk land bør vi unngå politisk styring av børsnoterte selskaps prioriteringer. Det blir feil. Ønsker vi å oppnå noe politisk, må vi bruke de generelle ram-

mevilkårene og lovverket slik at en stimulerer eller forbyr bransjene å gjøre slikt generelt, og ikke prøve å overstyre gjennom aksjekjøp på generalforsamlinger.

Jeg vil minne om at Canada er et suverent land, et demokratisk land med en folkevalgt forsamling. Det er de som bestemmer hva som skal være lov eller ikke lov i sitt land. Det framstår egentlig som ganske arrogant når en i den norske politiske debatten kommer fra et rikt, og energirikt, land, og forteller Canada at de ikke skal få lov til å utnytte sine energiresurser. Spesielt blir det en smule hyklersk når vi vet at vi selv utvinner kull på Svalbard, som har et mye dårligere CO₂-regnskap enn oljesandprosjektet i Canada. Jeg har ikke hørt en eneste fra SV eller Kristelig Folkeparti som har tatt til orde for at vi skal stenge kullgruvene i Norge. Det er dessverre slik den politiske debatten er, en henger seg på i symbolsaker og lager en masse styr i media. Jeg vil allikevel ikke peke på Kristelig Folkeparti i denne sammenheng, fordi syndbukken sitter hos SV som på en måte har forledet Kristelig Folkeparti til å tro at det faktisk var mulig å oppnå noe her.

Det var miljøvernminister Erik Solheim som først begynte å diskutere dette høyløst i den politiske debatten i Norge. Erik Solheim som i media og ikke minst på SVs landsmøte, gikk ut og sa at nå må vi ta politisk styring og stoppe dette. Regjeringspartimedlem Tore Nordtun fra Arbeiderpartiet burde ikke bli overrasket over at noen opposisjonspartier hopper på, når regjeringsrepresentanter faktisk gir uttrykk for at de vil noe. Det sier litt mer om SV og miljøpolitikken, som stort sett har blitt retorikk og fryktelig lite politikk. Det blir en kamp mot oljesand før generalforsamlingen, sågar etter generalforsamlingen, men ikke på generalforsamlingen. Da synes jeg SV i den saken burde holdt seg for god til i det hele tatt å uttrykke noe som helst, når de ikke kommer til å følge det opp.

Det blir litt som det vi opplevde i Goliat-saken, der en i innstillingen til budsjettet for inneværende år sier det er viktig å opprettholde letevirkomheten. En sier i innstillingen til Goliat at Goliat-utbygging er viktig. En tar altså ikke dissens på disse sakene i regjering, slik som de har gjort i saker som de mener det er viktig å uttrykke parti-standpunkt i. Men når en kommer i media, er det en helt annen sak. Når en kommer i debatter for å møte velgerne, kommer en med et helt annet budskap enn det en sørger for å få flertall for på Stortinget. Det er typisk SV å oppføre seg slik i denne sammenheng.

Det som ikke henger sammen, er når SV ikke klarer å framføre en helhetlig politikk som viser hvordan de mener at Canada eventuelt skulle møtt sine energibehov, når de ikke får utnyttet de ressursene de har. Når de ikke tar inn over seg at Det internasjonale energibyrådet viser at selv innenfor et togradersscenario vil forbruket av gass øke i verden, forbruket av olje vil være noenlunde stabilt, og forbruket av kull vil reduseres. Hvis vi stopper enkelte lands mulighet for å utvinne oljesand, kan det isolert sett være et godt ment miljøtiltak, sett i forhold til å fortsette produksjonen av olje og gass på norsk sokkel. Men olje og gass på norsk sokkel kan ikke dekke verdens energibe-

hov alene, ei heller kan fornybar energi, selv om vi skulle ønske det. Da vet vi at hvis en stopper oljesandaktiviteter, blir det mer kull med et dårligere CO₂-regnskap. Det må en ta inn over seg i denne debatten.

Og igjen: SV, og i denne sammenhengen også Kristelig Folkeparti, ville hatt troverdighet med et slikt forslag og en slik retorikk, hvis de først hadde gått inn for å stoppe norsk kullproduksjon. Da hadde en hatt en konsistent politikk. Det er bare to dager siden SV stod på denne tallerstol og argumenterte for akkurat det motsatte, nemlig fortsatt kulldrift på Svalbard.

Jeg utfordrer egentlig energiministeren til i denne sammenhengen å være med og bidra til en mer faktabasert debatt, slik at debatten i framtiden – ut ifra et klimaperspektiv – ikke blir at oljesand i utlandet er fæle greier, mens kull i Norge er helt greit, men klarer å kvantifisere hva som er CO₂-regnskap innenfor de ulike energiteknologiene. Vi trenger en debatt og en klarhet i hva CO₂-regnskapet er hvis en bruker strøm i en elbil, som alltid vil regnes som null gram utslipp, mens hvis en bruker strøm til oppvarming i hus, er det 400 gram CO₂ for hver kWh vi bruker. Det er en form for regnskapsføring som gjør at en kan argumentere inn og ut akkurat det en ønsker, avhengig av om en synes det er greit med strøm, eller ikke greit med strøm, og greit med olje, eller ikke greit med olje. Vi må få klare fakta på bordet, som gjør at vi har en konsekvent diskusjon om hva det handler om.

Peter Skovholt Gitmark (H) [21:56:53]: Det var en samlet opposisjon som ønsket at denne saken skulle behandles hurtig, at man slapp å gå veien om komiteen, men tok den direkte i Stortinget, fordi forslaget som var ønsket behandlet av Kristelig Folkeparti, var av en slik natur at det hastet med å få et vedtak – dersom man gikk inn for det – i forkant av generalforsamlingen. Det mener jeg det var arrogant av flertallet ikke å gå inn for. At man nå har fått denne saken via komiteen, er en form for trenering av saken, og det har jeg ikke noe problem med å si, selv om Høyre ikke støtter opp om forslaget fra mindretallet.

La meg veldig tydelig si at Høyre ønsker et begrenset statlig eierskap, et statlig eierskap som er profesjonelt, et statlig eierskap som er forutsigbart, og et statlig eierskap som overlater de forretningsmessige betraktningene til styret. Det er også den klare begrunnelsen for hvorfor Høyre sier nei til denne typen forslag. Vi kan ikke se at Stortinget gjennom Dokument nr. 8-forslaget er med på å styre børsnoterte selskap, ei heller andre store statlig eide selskap.

La meg også si at klimagassutslippene globalt må ned, og tempoet for nedgangen må bli betydelig. Det er et samlet storting som ønsker en betydelig grad av satsing på fornybar energi, men like fullt er det slik at dersom man legger togradersmålet til grunn, vil den samlede bruken av petroleumsprodukter øke.

Jeg har heller ikke noen problemer med å henvise til at Canada, som har et av de mest stabile demokratiske styresett, fullt ut har rettighet over sine naturressurser gitt av det canadiske parlament, og ikke det norske. Samtidig er oljesand et produkt som dessverre har store miljømessige

konsekvenser. Det er et faktum at det trengs om lag tre liter vann for å produsere én liter råolje fra oljesand, det er en betydelig energimengde som går med i produksjonen av oljesand, og med dagens teknologi ser man dessverre svært mange dagbrudd, selv om den teknologien som StatoilHydro ønsker å legge til grunn i Canada, ikke vil benytte seg av det. Det gjør at jeg personlig mener oljesand er noe svineri med dagens teknologi.

Det er ut fra et miljøaspekt beklagelig at StatoilHydro ønsker å bruke 12 milliarder kr på nettopp det prosjektet, men jeg har samtidig ingen problemer med at StatoilHydro, som et suverent selskap med ansvar for inntjening, gjør de betraktninger de mener er nødvendige for å sikre selskapets videre inntjening og dermed også danner basisen for fremtidig norsk velferd.

Så vil jeg si at de betraktninger Ketil Solvik-Olsen tar opp i sitt innlegg knyttet til kullkraft på Svalbard, er svært relevante. Hvordan enkelte, både fra posisjon og fra opposisjon, kan henvise til dette prosjektet og samtidig ikke trekke fram norske prosjekt, er på kanten av det hyklerske.

Jeg synes likevel at den personen som fortjener virkelig betegnelsen hyklersk, er statsråd Erik Solheim. Han burde ha vært her under debatten av denne saken. Han var svært aktiv i forkant av behandlingen av denne saken, og ikke minst det faktum at statsråden så ettertrykkelig ønsker å gjøre kjent sitt standpunkt, dermed skulle man tro også Regjeringens standpunkt, at dette prosjektet ikke fortjener å bli gjennomført, og at han nærmest ønsker å gå svært langt i å pålegge private aksjonærer å stemme imot, når han selv som statsråd sitter musestille når statsrådens kollega, olje- og energiministeren, med flere er med på å få gjennomført prosjektet, synes jeg er en dobbeltmoral som ikke tjener Det norske storting eller det demokratiske Norge.

Presidenten: Presidenten vil påpeke at «hyklersk» som betegnelse om kollegaer, politiske mot- eller medebattanter, ikke er et parlamentarisk uttrykk.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [22:02:20]: Kristelig Folkeparti fremmet dette forslaget to dager før generalforsamlingen – ikke én dag før. Dette forslaget kan derfor ikke oppfattes som annet enn et demonstrasjonsforslag, og det syns jeg er synd. Hadde Kristelig Folkeparti virkelig villet få gjennomslag, hadde man benyttet en annen framgangsmåte. Det kan ikke komme som noen overraskelse på Kristelig Folkeparti at det ikke er flertall i dagens storting for å gjøre det partiet her foreslår.

Det er SV de første til å beklage, fordi oljesandsaken er svært alvorlig. Jeg vil derfor si høyt og tydelig: SV vil gjøre alt vi kan for å endre norsk eierskapspolitikk på dette punktet. Vi kan ikke være bekjente av at et selskap som det norske folk er majoritetseier av, går seg så totalt vill som de her har gjort. Jeg skal argumentere mer for hvorfor. Men la meg først konkludere med at SV kommer til å jobbe for at denne saken blir het i valgkampen. Det kan da ikke være veldig overraskende at en statsråd som uttaler seg på et partis landsmøte, går ut offensivt på partiets egen politikk og nettopp mobiliserer med tanke på valg-

kampen. Vi tar til etterretning at flertallet er som det er i dagens storting, men snart er det altså valg, og da vil vi mobilisere folket til å velge noe annet. Da kommer vi som i sak er enige med hverandre her i dag, til å trenge hverandres støtte. Det bør vi alle reflektere over, hvis det er saken som betyr noe, og det bør den.

Mange av oss har fått boka «Tar Sands» fra 2008, av den anerkjente forfatteren Andrew Nikiforuk. Der kan vi lese følgende:

- Hvert fat tjæreolje, bitumen, produserer tre ganger så mye klimautslipp som et fat konvensjonell olje.
- Tjæresand er verdens mest vannintensive oljeprodukt. Hvert fat krever forbruk av tre fat friskt vann fra Athabasca River.
- Tjæresandindustrien bruker like mye vann hvert år som en by med to millioner innbyggere.
- For å utvinne tjæreoljen brenner industrien nok fossilgass til å varme opp fire millioner hjem.
- Tjæresandprosjektet i Alberta vil ødelegge eller industrialisere en skog på størrelse med Florida, ødelegge det biologiske mangfoldet og hydrologien i regionen for alltid.

En rapport fra WWF i Storbritannia fra i fjor konkluderte med at det utnyttbare potensialet for olje fra tjæresand og oljeskifer i Nord-Amerika vil gi utslipp på 980 milliarder tonn CO₂. Med andre ord: Det blir tilnærmet umulig å nå togradersmålet. At Fremskrittspartiets Ketil Solvik-Olsen ikke bryr seg, er ingen overraskelse.

Klima- og energirådgiver Arild Skedsmo skriver på Verdens Naturfond Norges hjemmesider:

«Mens verden ledere forhandler om hvordan vi kan begrense bruken av fossil energi og fremme fornybare alternativer, er industrien nå i full gang med å forlenge fossilalderen. Det er uheldig, men forståelig at olje- og gasselskaper fortsetter den aktiviteten de har historisk kompetanse på, men det er noe helt annet at selskapene nå satser massivt på å utvikle ny teknologi for å utvinne energiresurser som oljesand og oljeskifer, som jorda ikke tåler at vi bruker.»

Ifølge fondet vil tjæresandprosjektet låse oss til fossilalderen i 100 år på overtid. CO₂-håndtering er utelukket, fordi det er teknisk umulig. Tjæreoljen vil i tillegg i hovedsak gå til å forsyne det amerikanske transportmarkedet, som nå er inne i en viktig endringsperiode. Man skal gå fra bensinlukende biler til energieffektive biler, delvis eller helt drevet på elektrisitet. Kanskje vil oljesandprosjektet forsinke en slik nødvendig overgang. Det vil i så fall være ille, fordi utslipp fra veitrafikk forårsaker en stor del av det klimaproblemet de fleste av oss tross alt bekymrer oss for, med unntak av Ketil Solvik-Olsen og noen av hans like.

Verdens Naturfond hevder også at dette prosjektet har ført til det største naturinngrepet som Norge noensinne har vært en del av indirekte gjennom StatoilHydro. Vi snakker om forringelse eller destruksjon av et område tilsvarende Sør-Norge. Hadde dette vært i Amazonas, ville vi ha brukt milliarder på å bevare området, hevder Naturfondet. Vi snakker nemlig om villmark, om uberørt natur verdt å ta vare på. Problemet er at Canada selv ikke er av den oppfatning. Vi må derfor drive et aktivt påvirkningsarbeid over-

for Canada, presse på for en ny klimaavtale. Det hadde vært et kraftig signal om StatoilHydro hadde trukket seg ut av tjæresandprosjektet. Det hadde blitt lagt merke til.

Vår regjering har lagt opp til et mer aktivt og mer omfattende statlig eierskap enn tidligere regjeringer. Det gir derfor en ekstra bismak at Statoils planer om å investere i tjæresand i Canada ble kjent bare dager etter at Stortinget vedtok at

«statlige selskaper skal være i fremste rekke når det gjelder miljøtiltak innen sin bransje».

Setningen er hentet fra Regjeringens egen eierskapsmelding. Det er vanskelig å se at investeringene i tjæresand er i tråd med dette, og derfor må vi få på plass nødvendige virkemidler for å styre StatoilHydro i tråd med intensjonene.

Sigvald Opprebøen Hansen hadde her overteke presidentplassen.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [22:07:44]:

Helt fra den spede begynnelse har utviklingen av norsk oljevirkosomhet skjedd i en kombinasjon av industrielle og kommersielle strategier på den ene siden, og aktiv politikk gjennom myndighetsbestemte krav på den andre siden. Dette har gitt en virksomhet som drives med høy kvalitet og høye miljøstandarder i internasjonale målestokk. StatoilHydro står naturlig nok helt sentralt i dette bildet. Dette har vi vært stolte av, og dette bildet har profilert norsk oljevirkosomhet og norsk industri over hele verden.

Vårt ledende oljeselskap, StatoilHydro, kjøpte seg i 2007 opp i oljesandproduksjon i Canada. Vi står dermed overfor den paradoksale situasjonen at StatoilHydro nå tar mål av seg til å produsere olje gjennom en av de mest utslippsintensive formene for oljeproduksjon.

Det er lett å forstå Erik Solheims uttalelse til SVs landsmøte hvor han uttalte – og jeg så ham i salen nå:

«(...) det ikke er akseptabelt at et nesten helt statlig eid selskap ser sin framtid i oljesand i Canada.»

Det er verre å forstå at regjeringen han sitter i, står for et helt annet syn.

Flertallet i komiteen viser til prinsippene for statlig eierskap som Stortinget gav sin tilslutning til i forbindelse med stortingsmeldingen Et aktivt og langsiktig eierskap. Kristelig Folkeparti står bak disse prinsippene og merknadene her.

Normalt er svaret på spørsmål om statlig inngripen i statlig eide selskaper at styret har ansvaret for selskapes drift, mens staten utøver sin eiermakt gjennom generalforsamlingen. Men det vi nå drøfter, er en overordnet, strategisk investering som har store, negative miljøkonsekvenser, og som var oppe til behandling på generalforsamlingen. Likevel ønsker ikke Regjeringen å bruke eiermakten. Det er vanskelig å forstå at dette er i tråd med eierskapsmeldingen, herunder dens klare føringer når det gjelder betydningen av bedrifters samfunnsansvar og hensyn til miljøet i utøvelsen av det statlige eierskapet.

Dette er ikke dobbeltmoral i forhold til kulldrift på Svalbard, fordi dette er et nytt strategisk område som StatoilHydro gikk inn på i 2007. Fra den dagen StatoilHydro

offentliggjorde at de gikk inn på dette området, har Kristelig Folkeparti hatt dette engasjementet. Vi har tatt saken opp med statsrådene, både her i salen og på andre måter, så dette har ingenting med populisme å gjøre.

I denne aktuelle saken er situasjonen at de private eierne er uenige med staten om det er riktig for StatoilHydro å engasjere seg videre i det sterkt forurensende oljesandprosjektet. Det viste seg også i voteringen på generalforsamlingen, hvor flere private, kommersielle eiere stemte for forslaget om å trekke seg ut, og enda flere valgte å være avholdende. Hvorfor skal staten som eier være mer tilbakeholden enn private eiere med å ta standpunkt til hva som er en bærekraftig strategi for selskapet? Skal staten som eier være mer tilbakeholden enn private eiere med å ta standpunkt til hva som er godt samfunnsansvar?

StatoilHydros investeringer har utløst en offentlig debatt og har høstet mye kritikk, ikke minst fra Regjeringen selv.

Det kan ikke være slik at det er lettere for både fagbevegelse, miljøorganisasjoner og andre instanser – som har sterke meninger om faglige rettigheter, miljøhensyn eller andre etiske forhold i enkeltprosjekter i store selskaper – å møte forståelse hos private eiere enn hos staten. Det kan vel heller ikke være dette Regjeringen la opp i eierskapsmeldingen? Men det er det som synes å være konsekvensen av flertallets holdning i denne saken. Her har vi andre private eiere som vil ta større miljøhensyn, og flertallets eneste budskap er at dette vil vi ikke ta i.

Det er stadig større grunn til å spørre hvilken rolle miljøvernministeren egentlig har i denne regjeringen. Jeg må også si at det er stadig større grunn til å spørre hvilken rolle SV har i denne regjeringen – med Goliat for noen minutter siden og oljesand i denne debatten. Begge to er de imot. De stemmer for, og jeg skjønner ikke at det holder.

Jeg tar med dette opp forslaget som Venstre og Kristelig Folkeparti står bak i denne innstillingen.

Presidenten: Representanten Line Henriette Holten Hjemdal har teke opp det forslaget ho refererte til.

Erling Sande (Sp) [22:13:02]: Lat meg starte her: I Senterpartiet er vi tilhengarar av ein sterkt offentleg eigarskap, vi er tilhengarar av ein aktivt eigarskap, og vi er tilhengarar av ein eigarskap som blir nytta til å fremje omsynet til miljø og klima, ikkje omvendt.

I brevet frå Olje- og energidepartementet til komiteen blir det vist til eigarskapsmeldinga. Der står det følgjande:

«Regjeringen har i St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap, gitt uttrykk for at den ønsker at statlig eide selskaper skal være i fremste rekke når det gjelder miljøtiltak innen sin bransje.»

Og i Regjeringa sitt årlege eigarpolitikkdokument står det følgjande:

«... det forventes at arbeidet med miljøspørsmål i det enkelte selskap må skje systematisk og dekke hele verdikjeden i virksomheten.»

Det kan godt hende at den oljesandinvesteringa som StatoilHydro no er inne på, er eit symptom på at vår eigarskap må bli tydelegare, også når det gjeld kva type ak-

tiviteter vi ynskjer. Då er rette kanalen for å ta det opp til diskusjon ved revisjon av den samla utøvinga av statleg eigarskap, og ikkje gjennom enkeltrepresentantforslag i Stortinget. Skulle vi gå inn på ein slik praksis, er vi i realiteten med på å undergrave den offentlege eigarskapen. Ein robust offentleg eigarskap må vere meir føreseieleg enn som så. Det betyr ikkje at ein skal la vere å styre.

Vi i Senterpartiet er svært lite begeistra for oljesandaktiviteten til StatoilHydro. Det er ein ureinande aktivitet, den er ikkje miljøfremjande og denne type aktivitet møter på ingen måte dei miljøutfordringane som verda står overfor. Men kva mål og kva krav vi har på f.eks. miljø når det gjeld eigarskap, vil vi lyfte fram ved krossvegar i denne sal når vi drøftar vår samla offentlege og statlege eigarskap.

Gunnar Kvasheim (V) [22:15:38] (komiteens leder): Venstre har stilt seg undrende til StatoilHydros oljesandengasjement i Canada. Det er et dårlig miljøprosjekt som selskapet ikke burde vært inne i. Det er jo ikke å blande seg inn i kanadisk politikk og ressursforvaltning. Det er et synspunkt på hvordan et oljeselskap med et sterkt statlig eierinnslag bør prioritere.

Det er ikke vanskelig å få tilslutning til det synspunktet jeg nå har framført, ser det ut for. Til VG sa Marianne Marthinsen fra Arbeiderpartiet at Statoil ikke burde gått inn i dette prosjektet. Og hun legger til at det er bra om en slutter seg til forslaget om å trekke seg ut. Det konkluderte Marianne Marthinsen med overfor VG. Det er en annen konklusjon enn den hennes partifelle Tore Nordtun trakk i dag, og det skal bli spennende å se om Marianne Marthinsen følger det synspunktet som hun målbar overfor VG.

Erik Solheim, vår miljøvernminister, har også vært en av dem som har sagt at dette er et dårlig miljøprosjekt. Erik Solheim har faktisk fungert som politisk hare i denne saken. Det er han som har dratt opp feltet mer enn noen annen. Det er han som har bestemt fart, og det er han som har bestemt retning, og så hopper han ut av feltet en runde før mål. Tore Nordtun sier til VG at han undrer seg over dette engasjementet, dvs. Tore Nordtun sier mer korrekt at StatoilHydros «satsing på oljesand skurrer». Det tyder på at det i denne sal er et flertall som er undrende og skeptiske til dette engasjementet.

Når det gjelder synspunktet om å bruke eierskapet, har det vært mulig å få tilslutning til den tenkning som ligger bak Kristelig Folkeparti og Venstres forslag.

Erik Solheim var klinkende klar på landsmøtet i SV. Her både kunne og burde staten styre og gi beskjed til StatoilHydro om at dette engasjementet burde avvikles. Etterpå har vi fått klarhet i at det utsagnet kun var ment for internt bruk. Det hadde ingen gyldighet utover landsmøtesalen til SV.

Det forslaget som Kristelig Folkeparti og Venstre har fremmet, har et klart budskap, og det er utformet på en klok måte, som bygger på respekt for den arbeidsdeling som det er mellom eier og styrende organer.

Etter generalforsamlingen i StatoilHydro, der forslaget om å avvikle oljesandengasjementet ble nedstemt, har SV fortsatt sin dobbelkommunikasjon. Overskriften i

Dagbladet var etterpå «SV-opprør mot oljesandvedtak». Ifølge Dagbladet skal bl.a. Inga Marte Thorkildsen skrive til statsråden og kreve et svar, kreve en forklaring, på hvordan det henger sammen at staten ikke stemte imot oljesandprosjektet på generalforsamlingen.

Jeg ser fram til statsrådens innlegg, og til å få innsikt i de svarene som han har gitt til opprørerne i SV.

Statsråd Terje Riis-Johansen [22:19:19]: Jeg er glad for at flertallet i komiteen slutter seg til mitt syn i denne saken. Det er helt i tråd med prinsippene om eierstyring, som er nedfelt i stortingsmeldinga om eierskap fra 2006. Et bredt flertall i Stortinget stilte seg bak denne meldinga, hvor det bl.a. står at den forretningsmessige ledelsen av selskapet og ansvaret for den, ligger hos selskapsledelsen. Jeg er overrasket over at mindretallet i komiteen ser ut til å ville fravike disse prinsippene i dette tilfellet.

Så viser mindretallet i innstillinga til at selskapet også bør ha et engasjement i andre energibærere. Det er jeg enig i. Det er et satsingsområde for StatoilHydro, og senest understreket på selskapets generalforsamling 19. mai i år. Her ble vedtektene endret til også å omfatte virksomhet i andre energiformer. Det betyr økt satsing på fornybar energi.

Mindretallet viser også til de globale miljøutfordringene vi står overfor. Det er store utfordringer som undertegnede fullt ut deler bekymringene for. Men samtidig er det åpenbart at denne typen spørsmål må løses på en helt annen måte, og på en langt bredere måte, enn det som foreslås i denne saken.

Fra Regjeringens side har vi et bredt engasjement når det gjelder klimaspørsmål. Det er nedfelt i klimaforliket i Stortinget, et forlik som Regjeringen jobber med basis i.

Når det gjelder StatoilHydros engasjement i Canada, er det en illustrasjon på at staten må kunne håndtere flere roller samtidig. Vi må kunne klare å være en langsiktig og forutsigbar eier på den ene siden, samtidig som vi jobber aktivt for å løse de klimautfordringene som vi står overfor på den andre siden.

Mindretallets forslag vil bidra til å svekke troverdigheten til det statlige eierskapet. Det vil føre til en sammenblanding av disse rollene. Det er en betydelig utfordring. En slik sammenblanding er ikke forenlig med aksjelovgivning eller med statens eierskapsprinsipper.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A) [22:21:38]: I forbindelse med St.meld. nr. 13 for 2006–2007, Et aktivt og langsiktig eierskap, var Ingebrikt S. Sørfohn fra Kristelig Folkeparti ordfører for saken. Han uttalte følgende:

«Ein styrer ikkje via politiske signal direkte til bedriftene, men ein styrer via dei styrepräsentantane ein har valt inn i dei styrande organa, og som myndighetsutøvar via dei regulatoriske tiltaka og rammevilkåra som vert gjevne. Det er derfor vi presiserer dette tydelig. Det står faktisk òg i meldinga frå regjeringa, og eg går ut frå at representanten for regjeringspartia er einig i det som står der, at regulatoriske tiltak er

viktigare som styringsdokument enn ei politisk styring som minner om heilt andre regime.»

Er representanten Sørfohns uttalelse knyttet til statens eierskapsutøvelse ei god formulering?

Statsråd Terje Riis-Johansen [22:22:41]: Jeg tror jeg kan svare veldig kort og presist på det. Svaret på det er ja, det er en presis beskrivelse av også det jeg utdypet i mitt innlegg nettopp.

Peter Skovholt Gitmark (H) [22:23:02]: Det ble referert gjennom media og også fra en tidligere taler at representanten Inga Marte Thorkildsen har skrevet brev til statsråden. Hva var statsrådets svar på det?

Statsråd Terje Riis-Johansen [22:23:20]: Undertegnede og representanten Thorkildsen har hatt samtaler, konstruktive samtaler, om disse spørsmålene. Utover det har ikke jeg noe behov for å kommentere innholdet i dem fra denne talerstolen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [22:23:47]: Jeg synes statsråden har vært rimelig klar, og det er bra.

Men jeg vil henvisse litt til representanten Thorkildsens innlegg, der en fikk inntrykk av at grunnen til at i hvert fall SV og gjerne regjeringspartiene stemte i mot, var at forslaget kom så sent, bare to dager før generalforsamling, og derfor måtte det oppfattes som et markeringsforslag og ikke som et reelt forslag. Det vil jo da indikere at hvis forslaget hadde blitt fremmet tidligere, ville en behandlet det med et annet resultat. Ville statsråden under noen omstendighet sagt at om dette forslaget hadde blitt fremmet én måned tidligere, to måneder tidligere, ville det gjort en forskjell? Jeg antar jo at statsråden vil si at politikken til Regjeringen hadde ligget fast uansett, og at det ikke har noe å si det tidspunktet som forslaget ble fremmet på. Hva mener statsråden om det? Har tidspunktet noe å si?

Statsråd Terje Riis-Johansen [22:24:41]: Jeg tror jeg kan uttrykke meg på følgende måte: Det faktum at forslaget ble fremmet i Stortinget, viser at forslaget ikke kan vedtas. Med det mener jeg at de rollene som jeg er opptatt av, også i mitt innlegg, og det behovet vi har for ryddighet i forhold til styring, er sånn at det ikke er mulig å drive et stort selskap basert på styring via forslag i Stortinget. Det vil over tid føre til en utvikling som ingen er tjent med, og aller minst de av oss som er opptatt av et statlig eierskap.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [22:25:39]: Som jeg sa i mitt tidligere innlegg, er det normalt at man skal bruke generalforsamlingen i slike saker som vi i dag drøfter. La meg få sitere fra eierskapsmeldingen:

«Innenfor de generelle og spesielle rammer som

Stortinget fastsetter for virksomheten, fremmer staten som eier sine interesser gjennom generalforsamling/foretaksmøte.»

Og videre:

«Bestemmelsen i aksjeloven/allmennaksjeloven § 5-1 innebærer at statsråden gjennom generalforsamlingen står i et overordningsforhold til styret i statsaksjeselskaper, og kan gi instruksjoner som styret har plikt til å følge.»

Og la meg sitere fra innstillingen:

«Komiteen strekar under at staten som eigar må setja resultatmål for selskapa om langsiktig marknadsmessig avkastning i dei selskapa der staten primært har forretningsmessige mål. Dette er ikkje til hinder for at staten som eigar samtidig klårgjer forventningar om at selskapa har eit sterkt fokus på korleis omsyna til m.a. miljø, omstilling, mangfald, etikk, samt forskning og utvikling kan fylgjast opp i selskapa si utforming og oppfølging av forretningsmessige strategiar.»

Dette sa komiteen. Dette gav Stortinget sin tilslutning til. Det var på denne bakgrunn at vi bad om at Regjeringen brukte muligheten på generalforsamlingen til å følge opp Stortingets vilje.

Hvis vi tar denne konkrete saken, har representanten fra Høyre sagt at oljesvinn er noe svineri, representanten fra SV har sagt at dette er en viktig valgkampsak. SV vil jobbe for at StatoilHydro trekker seg ut av denne aktiviteten. Senterpartiet har sagt det samme. Arbeiderpartirepresentantene har sagt at de ikke har tatt stilling til saken. Da er det egentlig bare Fremskrittspartiet den rød-grønne regjeringen har støtte fra i denne konkrete saken. Ja, ja – kanskje vi ser en ny regjeringsforbindelse mellom noen partier, som noen av oss håper ikke skal regjere sammen i forhold til denne saken.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [22:28:35]: Det var representanten Thorkildsen som fikk meg til å ta ordet. Jeg håper Thorkildsen vil prøve å avklare litt om sin politikk og få en helhet i den politikken som nå har blitt ført.

I Thorkildsens innlegg kom det altså klart fram at SV stemmer imot Kristelig Folkepartis forslag. Vi vet fra to dager siden at SV stemmer for videre kulldrift i Norge. Men det er altså Fremskrittspartiet som får kjeften for det som StatoilHydro nå gjør, og det er vi som skal bære alle klimabyrder som StatoilHydro påfører verden. SV tar altså ikke noe ansvar for de vedtak de selv er med på, og for den regjeringen de sitter i. Denne kritikken mot Fremskrittspartiet kommer altså fra SV, som i dag stemmer for å bygge ut Goliat, og som i innstillingen til budsjettet for inneværende år, snakket varmt om viktigheten av å utvikle norsk olje- og gassindustri, og ikke minst å ivareta og opprettholde lettevirkosheten. Jeg klarer ikke å få dette til å rime når representanten Thorkildsen med relativt kraftig røst, sannsynligvis i frustrasjon over sin egen politikk, kjefter på Fremskrittspartiet.

Jeg har også merket meg at statsråden sier at det ikke er gjennom forslag fra Stortinget man skal dirigere selskapene, mens SV hovedargument for ikke å støtte forslaget, var at det var fremmet for sent. Dette viser jo bare at

uansett hva SV sier, ville forslaget ikke fått støtte fra den regjeringen SV støtter.

I tillegg kunne jo representanten Thorkildsen og SV, hvis de faktisk mente det de hevder de mener, men som de ikke kan støtte fordi forslaget ble fremmet så sent, selv ha fremmet det forslaget hvis de mente det var viktig – hvis de faktisk som parti mente noe med å gjennomføre det.

Så vil jeg også bare minne representanten Thorkildsen om når det gjelder klima og CO₂-utslipp, at Canada har Kyoto-forpliktelser. Økning av CO₂-utslipp som følge av energiprojekt de selv iverksetter, er Canadas anliggende. De har rammer for hva de kan slippe ut, og de industriprosjektene de setter i gang, vil måtte komme inn under de rammene. Ergo: Hvis SV selv tror på den Kyoto-avtalen som de forsvarer, vil det i seg selv være begrensende for at de globale CO₂-utslipp ikke øker som følge av dette.

Til slutt ber jeg også representanten Thorkildsen begynne å peke på alle disse fornybare energiprojektene som en snakker om en skal komme med i stedet. En vet at i løpet av fire år har en ikke fått noen økning i småkraftutbyggingen, sannsynligvis på grunn av SVs politikk i Soria Moria-erklæringen. En har ikke en eneste vindmølle å vise til som har blitt realisert i Norge som følge av rød-grønn politikk. Det som skjedde hos Enova i går, der en avlyser tildeling av støtte samme dag som en innsetter nytt styre, uten noe forvarsel, viser bare hvorfor en ikke får resultater.

Jeg regner ikke med at representanten Thorkildsen tar ordet for å forklare, men jeg synes det er verdt å bemerke det likevel.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet i sak nr. 19. (Votering, sjå side 4019)

Sak nr. 20 [22:31:53]

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen oppnevne et faglig utvalg som skal gå gjennom ulike teknologiske løsninger som kan gi en sikker og mer skånsom kraftoverføring i sårbare naturområder i fremtiden. Regjeringen bes presentere utvalgets anbefalinger for Stortinget på en egnet måte senest i løpet av 2011.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, sjå side 4020)

Sak nr. 21 [22:32:08]

Forslag fra stortingsrepresentant Ivar Kristiansen på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):
«Stortinget ber Regjeringen utarbeide retningslinjer

for fremføring av kabler i sentralnettet som åpner for økt bruk av jord- eller sjøkabel i konfliktområder og hvor alternativ kabling kan redusere konfliktnivået og belastningen på miljøet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, sjå side 4020)

Sak nr. 22 [22:32:19]

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen foreslå klare retningslinjer for kostnadsfordelingen mellom netteier og kraftprodusent når det gjelder utbygging av nytt nett som er utløst av tilknytningsplikten.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, sjå side 4020)

Sak nr. 23 [22:32:27]

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til regelverk som skal klargjøre om en investering i ny kraftproduksjon er samfunnsmessig lønnsom.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, sjå side 4020)

Sak nr. 24 [22:32:36]

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til en nettpolitikk som ikke belaster enkeltregioner.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, sjå side 4020)

Sak nr. 25 [22:32:48]

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen om å legge til rette for konkurranseutsetting av drift og vedlikehold av strømmettet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, sjå side 4020)

Sak nr. 26 [22:33:02]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan) (Innst. S. nr. 362 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 37 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til 1 time og 25 minutt, og at taletida blir fordelt slik på gruppene: Arbeidarpartiet 30 minutt, Framstegspartiet 20 minutt, Høgre 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 10 minutt, Kristeleg Folkeparti 5 minutt, Senterpartiet 5 minutt og Venstre 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det blir sett på som vedteke.

Terje Aasland (A) [22:34:14]: (ordfører for saken): Utgangspunktet for denne forvaltningsplanen er behovet for å legge til rette for en bærekraftig utvikling av viktige næringer som fiskeri, petroleum, skipsfart, reiseliv og energivirksomheter samtidig som begrensninger og restriksjoner skal trygge naturverdiene i havområdet.

Det er på mange måter de lange linjene for forvaltningen som trekkes opp i planen. Planen skal være dynamisk og oppdateres jevnlig, senest i 2014, og fullstendig revisjon skal foretas i 2025.

Utgangspunktet er veldig bra. Miljøtilstanden i Norskehavet er god. Ja, det er slik at Norskehavet er et av de reneste havområder i verden og relativt sett uberørt av direkte påvirkning.

Det har vært og er en bred tilslutning til forvaltningsplanen. Ytterpunktene går mellom petroleumsinteressene på den ene siden og miljøinteressene på den andre. Når disse ytterpunktene i synet på planen går litt i hver sin retning, er det kanskje et godt grunnlag for å slå fast at planen er balansert.

Når det gjelder komiteens behandling av forvaltningsplanen, er jeg gledelig overrasket over den brede tilslutning som planen faktisk får. Med bakgrunn i de to siste sakene Stortinget nå har debattert, skulle en nesten ikke tro det var mulig, men så er tilfellet i denne saken. Likeledes har en samlet komité sluttet seg til prinsippet om en helhetlig kunnskaps- og økosystembasert forvaltning. Det er grunn til å si at vi på dette området nok en gang stadfester at vi har flyttet politikken et steg i riktig retning. Det er kunnskapsbasen og fornuftige forvaltningsprinsipper som er det styrende, og ikke ideologi. På denne bakgrunn er det grunn til å gi Regjeringen ros for det arbeidet som er nedfelt i de konklusjoner og føringer som stortingsmeldingen gir.

Det som derimot kan gi grunnlag for bekymring, er de forhold vi selv ikke har direkte kontroll med. Norskehavet er, som alle andre havområder, påvirket av langtrans-

porterte forurensninger. Ett eksempel er havforsuring, som det kan forventes mulige skadevirkninger av allerede i 2025. Jeg mener mye oppmerksomhet må rettes inn mot denne problemstillingen i årene som kommer.

Norskehavet er opphavet til og grunnlaget for en betydelig andel av den samlede norske verdiskaping. En samlet komité er svært opptatt av at denne planen skal, innenfor miljømessige sikre rammer, legge til rette for økt verdiskaping og økt produksjon i årene framover.

Skal jeg personlig tillate meg å karakterisere planen på ett område som ikke er nevnt, er det min mening at planen undervurderer noe den verdi- og sysselsettingsfaktor som ligger i de muligheter som Norskehavet har å by på.

I Norskehavet finner vi de største fiskebestandene i Nordøst-Atlanteren, bestander vi deler med andre land. I dette området finner vi gyte- og oppvekstområder for flere av de viktigste artene. Norge har derfor et spesielt ansvar med hensyn til å sikre områdene mot påvirkninger som kan skade disse ressursene for ettertiden.

Forvaltningen av de levende marine ressursene er basert på bærekraftig høsting. Dette forvaltningsprinsippet er understreket i havressursloven som trådte i kraft 1. januar i år.

Et eksempel på god forvaltning er gjenoppbyggingen av norsk vårgytende sild. De viktigste gyteområdene finnes utenfor Møre. Forvaltningsplanen tar hensyn til dette forholdet, og i innstillingen understrekes dette.

Fiskerne har mer enn tusen års tradisjon for å høste av havet rett utenfor stuedøren. I dag er 14 500 årsverk direkte sysselsatt i fiskeri- og havbruksnæringen i de fire fylkene som grenser inn til forvaltningsplanområdet. Nå er det vi som bærer ansvaret for å ha en forvaltning som gjør at denne tradisjonen kan bæres videre i nye tusen år.

Petroleumsvirksomheten er den største næringen planen håndterer. I Norskehavet har det vært petroleumsaktivitet siden 1993, da Draugen hadde sin oppstart. I 40 år har Norge vært en olje- og energinasjon med betydelig utvikling, mye takket være denne industrien. Utviklingen i en rekke næringer kan relateres til denne næringsaktiviteten. Svært mye av teknologi- og kunnskapsutviklingen i Norge kommer jo som en konsekvens av dette. Det er blitt et norsk fortrinn at det har vært og blir stilt strenge krav til petroleumsaktiviteten. Restriksjoner og begrensninger er krevende, men det har gitt oss en industri i verdensklasse med tanke på kunnskap, teknologiløsninger og miljøstandard. Et godt eksempel på kunnskap og teknologiutvikling kan knyttes til Kristin-feltet. Går vi noen få år tilbake, var det helt utenkelig at Kristin-feltet kunne bygges ut og settes i drift. Dybde, trykk, temperatur og formasjoner skulle tilsagt at feltet ikke ble utviklet. Utfordringene ble løst, og i dag er det slik at de henter opp gass og kondensat hver eneste dag fra nesten 5 000 meters dyp. Trykk og temperatur i reservoaret er på henholdsvis 900 bar og 170° C. Ja, det er høyere enn i noe felt som hittil er bygd ut på norsk sokkel.

Dette er et godt eksempel på at framtidens utfordringer eller dagens problemer kan løses. Det er derfor viktig at petroleumsvirksomheten gis muligheter for utvikling ved at nye interessante leteområder gjøres tilgjengelig når

kunnskaps- og teknologiomfang tilsier dette. Dette er det to grunner til: kunnskaps- og teknologidrivningen i bransjen og den samlede verdiskapingen som olje- og gassnæringen representerer. Skal vi framheve og videreutvikle det norske velferdssamfunnet, posisjonere oss for en karbonnøytral framtid og i tillegg være en hjelpende hånd for de menneskene som virkelig trenger bistand rundt om i verden, vil det være en forutsetning at vi legger til rette for en slik utvikling.

Det har vært relativt få konflikter mellom fiskeriene og petroleumsaktiviteten i de 40 årene som petroleumsvirksomheten har vært i norske havområder. I de senere årene har utvidede seismiske undersøkelser krevd mer og mer plass på bekostning av fiskernes behov. Selv om de seismiske undersøkelsene er tidsbegrenset, har det vært tilløp til konflikter. Det er derfor grunn til å være tilfreds med at Regjeringen har fulgt opp denne interessenstillingen, og at det kommer nye regler nå fra 1. juli i år. Men jeg understreker at det må arbeides kontinuerlig for å dempe interessenstillingene. Konfliktpotensialet må ned.

Norskehavet har som sagt unike naturverdier. Noen områder er særlig viktige for å bevare helheten i framtiden. Kystsonen har stor betydning for en rekke aktiviteter og mye liv. Mørebankene, Haltenbanken og Sklinnabanken er viktige gyteområder. Sularevet og Iverryggen har sine korallrev. Eggakanten er viktig med sin mangesidige betydning. Den arktiske front og Jan Mayen har betydelige miljøverdier i form av store sjøfuglkolonier, store forekomster av plankton, fisk og sjøpattedyr. Skal disse områdene omtales med tilbørlig respekt, burde det vært holdt et lengre foredrag. Det skal ikke jeg, men bare understreke områdenes store betydning.

Vi vet at det er omdiskutert å åpne for aktivitet i tilknytning til f.eks. Jan Mayen. Men samtidig er det troen på og tilliten til at vi kan gå videre med aktiviteter av ulike slag og allikevel opprettholde de naturgitte kvalitetene, som fører oss videre.

Det viktige nå er det faktiske forhold at forvaltningsplanen bygger på en balansert helhet, hvor de ulike næringer og hensynet til miljøet vektles mot hverandre – at vi tar stegene i riktig tempo, at stegene baseres på helhetlig kunnskap om konsekvenser, og at selve fundamentet, føre var-prinsippet, opprettholdes. Jeg må gi honnør til Regjeringen for at forvaltningsplanen ivaretar disse hensynene på en særdeles god måte.

Til slutt vil jeg peke på tre særdeles viktige områder for framtiden:

Kunnskapen fra MAREANO og SEAPOP må få stor betydning i det videre arbeidet med forvaltningsplanen og beslutninger knyttet til oppdateringer og revisjoner.

Oljevernberedskapen er det andre området. Oljevernberedskapen og overvåkingen må kontinuerlig forbedres, slik at sannsynligheten for fare som følge av økt skipstrafikk og petroleumsaktivitet reduseres. I innstillingen forutsetter vi at dette skjer i forvaltningsplanperioden.

Det er også viktig at Regjeringen følger opp det som innstillingen peker på, og tar et initiativ til at selskaper og teknisk-faglige miljøer sammen med staten kan

sette i gang teknologiutviklingsprogrammer for å bedre oljevernberedskapen.

Utslipp er også mye diskutert. Det er viktig at det for nye og gamle felt foretas gode vurderinger som inkluderer helhetlige miljøvurderinger av tiltak for å hindre uønskede utslipp, likeledes at det blir foretatt nytte- og kostnadsvurderinger av å sette nullutslippskrav for nye felt i framtiden.

Helt til slutt: Regjeringen har nok en gang lagt fram en god forvaltningsplan over et stort havområde i denne stortingsmeldingen. Komiteens behandling er i det alt vesentlige samlende og understreker betydningen av en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning. Slik sett er det en god forvaltningsplan som blir vedtatt i løpet av natten.

Og for å legge bort saksordførerrhatten i et avsluttende øyeblikk, er det grunn til å slå fast følgende: Det er Regjeringen og regjeringspartiene som er selve limet eller midtpunktet for en helhetlig og økosystembasert havforvaltning, og som samtidig løfter fram næringens mulighet for utvikling. For det er et faktum at selv med den brede tilslutningen som ligger i saken, er det slik at opposisjonen nok en gang deler seg i viktige spørsmål som forvaltningsplanen reiser.

Tord Lien (FrP) [22:44:09]: Jeg har innledningsvis lyst til å si at det var interessant at saksordføreren pekte på at det er uenighet i opposisjonen. Jeg er spent på, når jeg hører SVs innlegg i saken, om den tilsynelatende enigheten som ligger i innstillingen, faktisk også vil være å finne i salen.

Men la meg si at det jeg opplever som det største problemet med denne saken, ikke er det som står i meldingen, nødvendigvis, og heller ikke det som står i komiteinnstillingen. Det største problemet, slik jeg ser det, er at dette er en så stor og viktig sak at den hadde fortjent atskillig bedre tid til behandling enn det vi har fått. Men sånn er livet.

Så er det slik at jeg for så vidt opplever at forvaltningsplanen for Norskehavet ikke nødvendigvis kan kalles en vernemelding. Det er en melding som i veldig stor grad handler om ja eller nei til petroleum. Selv om saksordføreren var inne på det i sitt innlegg, synes jeg det er en del ting som burde vært omtalt mer grundig enn det som er gjort her, bl.a. i tilknytning til vekstmulighetene for fiskeri- og havbruksnæringen i dette området. Dette er et havområde som bl.a. inneholder de tre kommunene i mitt fylke, Hitra, Frøya og Snillfjord, som eksporterer laks for 3 milliarder kr i året. Fiskerinæringen kunne gjerne vært mer i fokus.

Noe av det jeg reagerte på da jeg leste meldingen, var nedvurderingen av sysselsettingseffekten fra petroleumsnæringen. I den anledning har jeg imidlertid lyst til å berømme saksordføreren for den jobben som er gjort i komiteen, der man la stor vekt på nettopp å understreke sysselsettingseffekten. Så er det riktignok slik at Fremskrittspartiet og Høyre går enda lenger. Men jeg synes at saksordføreren har bidratt til å rydde opp i det forholdet, og at vi nå har en enstemmig komité som slår fast at petroleumsnæringen har hatt stor sysselsettingseffekt

også i Trøndelagsfylkene, Møre og Romsdal og Nordland. Eksemplene er mange. Jeg kan trekke fram de to kommunene som kanskje startet med de største næringspolitiske utfordringene, regionen Helgeland og regionen Nordmøre. Der var fiskeriens rolle kraftig svekket. Sysselsettingseffekten for fiskeriene hadde gått kraftig ned. Silda er nå tilbake. I Kristiansund hadde man store næringspolitiske utfordringer. Kristiansund har hatt en fantastisk vekst. Det er nå 3 000 direkte ansatte i petroleumsnæringen i Kristiansund kommune alene – en fantastisk utvikling som oljenæringen har bidratt til.

Jeg startet mitt innlegg med å si at dette er en vernemelding, men det er en rimelig balansert vernemelding. Varig vern er ikke engang nevnt. Det er jeg veldig glad for. Man har også god balanse mellom områder der man sier at her skal vi ha den type næringsaktivitet, andre steder skal vi ha annen type aktivitet. Jeg mener at i hovedsak har dette blitt en balansert vernemelding. Jeg er særlig veldig glad for at man snakker om fireårs memorandum og ikke varig vern. Det gjør jo at Stortinget ikke låser seg til standpunkter som ikke åpner for ny debatt. Det vi vedtar i dag, er at vi, basert på ny vitenskap, med åpne øyne skal ta en debatt om dette også om fire år, uten at noen har låst seg til posisjoner i forhold til disse spørsmålene.

Så håper jeg at man i de områdene som nå får det strengeste regimet, ikke ser at man får begrensninger på oppdrettsnæringen utover det man kan hjemle i naturmangfoldloven.

Så er det slik at Fremskrittspartiet mener at et vern av Møreblokkene, de kystnære, prospektive områdene nær Møre og Romsdal, i dag ikke er fornuftig. Vi vet at Jan Mayen åpnes. Det skal jeg komme tilbake til. Der kommer utbyggingen til å kunne skje 15–30 år fram i tid. Møreblokkene kan bygges ut i en helt annen tidshorisont. Med finanskrisen og fallende oljeproduksjon i Norge mener Fremskrittspartiet at det ikke er fornuftig å verne Møreblokkene i dag. Vi mener tvert imot at naturmangfoldloven, som vi diskuterte da energi- og miljøkomiteen sist debatterte en innstilling i salen, sammen med petroleumsloven ivaretar de nødvendige miljøhensynene også for Møreblokkene, og at det hadde vært naturlig å åpne for petroleumsvirksomhet i løpet av de neste fire årene i det området. Men når det ikke skjer, er jeg veldig glad for at Regjeringen har valgt å legge seg på et fireårs memorandum, og at det ikke er noe prat om varig vern, i motsetning til hva det var i forbindelse med forvaltningsplanen for Barentshavet – og det er jeg glad for.

Så er det mye snakk om korallrev. Det er viktig. Det snakket vi også om i forbindelse med naturmangfoldloven. Det er fortsatt like viktig som for en uke siden å ivareta et representativt utvalg av norske kaldt vannskoraller. Men at man ikke skal ha noen oljeboring fordi det er korallrev i nærheten, er ikke jeg enig i. Som Fremskrittspartiet – og vel også Høyre, tror jeg – skriver i innstillingen, har man bl.a. ved Shells boring på President-lisensen dokumentert at det er fullt mulig å bore med strenge miljøbestemmelser i nærheten av korallrev, uten at det medfører skade på korallrevet. Når vi diskuterer vern av korallrev, synes jeg at vi må ha med oss i debatten at dersom man eventuelt skal

verne disse korallrevene, må man verne dem mot aktivitet som faktisk skader dem, ikke mot aktivitet som ikke har påviselig negativ effekt.

Jeg nevnte kort til å begynne med at jeg savner en del i meldingen. Det ene jeg savner, er sjøpattedyr og tilnærmingen til dem. Statsråden hevdet i korrespondanse med komiteen at det kommer en egen sjøpattedyrmelding. Jeg har hørt i fire år at det skal komme en sjøpattedyrmelding. I likhet med nødverge for hunder i motorferdselloven er det ingen som har sett noe til sjøpattedyrmeldingen heller. Det er vel heller ikke noe som tyder på at vi rekker å behandle den i denne stortingsperioden i hvert fall. Jeg mener det hadde vært rimelig at vi også hadde diskutert de problemstillingene. Fremskrittspartiet har ikke sett det som naturlig på egen kappe å ta opp det som et eget tema. Men jeg vil herved si at jeg hadde ønsket at vi kunne ha fått en debatt om det.

Det er ingen tvil om at selbestanden i deler av Norskehavet er en belastning for fiskeriene, ikke bare på grunn av konkurranse om fisken, men også med tanke på sykdomsspredning i deler av Norskehavet. Jeg hadde ønsket at man kunne ha adressert det i meldingen når det likevel ikke kommer noen sjøpattedyrmelding.

Så til oljevernberedskap, som saksordføreren også var inne på. Jeg er veldig glad for at saksordføreren sa at teknologiutvikling er noe som også staten må bidra til. Det var veldig vanskelig i forrige debatt å få olje- og energiministeren til å gi aksept for det. Men jeg er glad for at talsmannen for regjeringspartiene i denne saken sier at det er naturlig at staten bidrar – veldig bra!

Men så er det sånn at i hele dette havområdet som denne meldingen omhandler, finnes det pr. i dag ingen havgående beredskap. Statens havgående oljevernberedskap starter på Røst utenfor Lofoten og ender opp på Varangerhalvøya. Det vil altså si at flertallet i denne salen mener at det er greit at man nedvurderer kystens betydning fra Salten i nord og for så vidt helt til svenskegrensen i sør.

Jeg er glad for at en samlet opposisjon i dag stiller seg bak at man ønsker en oppfølging av stortingsmeldingen På den sikre siden, og at man også får etablert en havgående beredskap i Norskehavet. For det har man altså ikke i dag, og det mener jeg er – om jeg kan få lov til å bruke det ordet – nærmest en skandale. Som saksordføreren var inne på: Mellom 14 000 og 15 000 mennesker i dette området henter sin inntekt fra havet. Å si til disse menneskene at nei, deres arbeidsplasser og deres lokalmiljø er mindre viktig enn kystområdene i Nord-Norge, er forkastelig.

Men jeg er veldig glad for at resten av opposisjonen stiller seg sammen med oss når det gjelder å etterlyse en etablering av en havgående beredskap også i Norskehavet. Det må være et paradoks for både statsråden og andre representanter for regjeringspartiene at den eneste havgående beredskapen som faktisk er i Norskehavet, er det Shell og andre petroleumsaktører som har stilt til rådighet, i medhold av petroleumslovens bestemmelser, mens staten altså ikke har noe ansvar.

Skal man unngå oljesøl, er selvfølgelig det lureste å unngå at oljen havner på havet. Oljelenser og beredskap på land er vel og bra, men da er man allerede oppe i et

problem som ikke nødvendigvis kan ryddes opp i. Havgående slepebåtberedskap er det eneste som kan redusere muligheten for at man får olje på land.

I tillegg til at vi går imot vern av Møreblokkene, fremmer vi et forslag. Det er egentlig litt synd, for jeg hadde håpet at vi skulle få med en hel komité på en merknad om at vi ikke synes det er naturlig å fortrenge lønnsomme fiskerier med bruk av skattebetalernes penger – for det er det man gjør hvis man aksepterer etablering av havvindmøller på fiskebankene. Det er nemlig engang sånn at i lang, lang tid framover må havvindmøller, som hele regjeringen vil ha, stå på grunt vann. Der jeg kommer fra, kaller vi slike grunne havområder for fiskebanker. Det flertallet gjør i dag, er å si at vi aksepterer at havvindmøller etableres på områder hvor de fortrenger lønnsomme fiskerier. Det mener jeg er uheldig.

Presidenten: Da har representanten Tord Lien teke opp det forslaget han refererte til.

Ivar Kristiansen (H) [22:55:55]: Det er en tilnærmet enstemmig innstilling som presenteres her i dag, og jeg vet ikke om det er spesielt etterspurt i løpet av resten av kvelden og natten at jeg gjentar de foregående gode innlegg. Jeg tviler litt på det, men bare noen få merknader:

I tillegg til det som er sagt her, er vi i den situasjon i dag at olje- og gassaktiviteten i Norskehavet allerede er betydelig. 25 pst. av den nasjonale produksjonen foregår fra dette gigantiske havområdet, og det er ingen tvil om at aktiviteten i Norskehavet, særlig på letesiden, vil komme til å øke i et betydelig omfang i tiden vi går i møte. Der ligger det selvfølgelig sporer til mange konflikter, og det vil være en pågående økende aktivitet både hva angår seismikk på leteområdet og økt skipsfart, og vi vil komme til å se, som representanten Lien var inne på, at produksjon av ny fornybar energi – havvindmøller osv. – vil stille noen krav, gi noen utfordringer, som vi i hvert fall må rydde av veien før man har en klar, definert politikk på dette området.

Forvaltningsplanen burde jo, som NOU-en egentlig la opp til, kunne gjelde på alle havområdene. Det er litt skuffende at man ikke har tatt høyde for dette. For øvrig er Høyre positivt til ønsket om å utarbeide en helhetlig forvaltningsplan for Norskehavet med sikte på verdiskaping, sameksistens og bærekraftig bruk av ressurser. Jeg vil bare understreke at i dette sensitive havområdet, hvor vi har unike korallrev, hvor vi har sjøfugl, fisk, planter, planktonproduksjon osv. – Bondevik II-regjeringen vernet f.eks. verdens største kaldtvannskorallrev, Røstrevet, i forrige regjeringsperiode – har det vært en betydelig aktivitet i gang.

I likhet med saksordføreren har jeg lyst til også å understreke at planen ikke synliggjør i tilstrekkelig grad verdiskapings- og sysselsettingsperspektivet knyttet til i hovedsak petroleumsvirksomhet og maritime tjenester. Petroleumsvirksomhet har – det må vi ikke glemme – vært den viktigste vekstimpuls for disse kystnære områdene og for landbasert industri og i servicenæringene i området de siste årene. Det er nok å peke på utviklingen innen-

for Ormen Lange-regionen, Tjeldbergodden og utbyggingen av Skarv. Tallmaterialet som er presentert, synliggjør nok ikke, i rettferdighetens navn, den veksten som har skjedd her, og det er litt synd. Norskehavet er en vesentlig bidragsyter til våre samlede petroleumsinntekter, som gir oss et handlingsrom for å begrense skadevirkningene av finanskrisen og resesjon, og også gjør oss økonomisk i stand til å ha og bygge ut en miljøberedskap av en kvalitet og standard som andre kystnasjoner vil ha problemer med å kunne ta etter.

Siden Skarv er nevnt – det var en annen representant her i salen som drog inn Høyres holdning til Skarv-feltet i en tidligere debatt – la meg bare si at vi støttet Regjeringens forslag. Vi var glade for at man den gangen klarte å få til en fremskutt driftsorganisasjon, lokalisert til Sandnessjøen. Jeg registrerte ikke at Fremskrittspartiets representant Lien slåss for Helgeland og Sandnessjøens interesser den gang, men det får vi sikkert rikelig anledning til å komme tilbake til i en annen debatt, når den tid kommer.

La meg bare helt til slutt takke saksordføreren for hans gjennomgang og arbeidet med saken, som var grundig, kanskje et bitte lite unntak for hans avslutning i form av politisk kosmetikk. Han kalte dagens regjering for dynamoen i utviklingen av teknologi og miljøstandarder og basis for aktivitet. Gjennomgående er det vel slik, når vi hører representanten for SV i de debatter som vi har hatt, og fortsatt har her i kveld, at bruk av lim ikke er helt dekkende for hva som holder i hop her. For her tror jeg at det må være en situasjon hvor man argumenterer mot, og stemmer for, fra deler av regjeringspartiene. Så dette må være lim av ymse kvalitet.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [23:01:44]: La meg starte med å takke saksordføreren, Terje Aasland, og Regjeringa også, for godt utført arbeid med denne forvaltningsplanen for Norskehavet. Med denne forvaltningsplanen har vi satt spor etter oss. Vi har etablert en ny havmiljøpolitikk gjennom praksisen med forvaltningsplaner for havområdene. Vi startet med en helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet og Lofoten i 2006, og nå i 2009 med Norskehavet, og så skal vi gå videre med Nordsjøen. Det vil i så fall bety at 90 pst. av de norske havområdene er dekket. Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten var den første forvaltningsplanen for et norsk havområde, og således et gjennombrudd. Arbeidet med forvaltningsplaner har også vakt internasjonal oppmerksomhet, og er noe vi bør være stolte av.

Som vi veit, har Norskehavet en rik natur, med bl.a. store og internasjonalt viktige bestander av fisk og sjøfugl, og kaldtvannskorallrev som er unike i global sammenheng. De særlige miljøverdiene i Norskehavet krever et høyt beskyttelsesnivå og høye miljøstandarder for aktivitet i området.

Utfordringene i Norskehavet er mange. Særlig dreier det seg om effekter av klimaendringer, forsuring, overbeskatning av enkelte fiskebestander, risiko for akutt forurensning, nedgang i sjøfuglbestander og behovet for bevaring av korallrev. Det er altså et mangfold av utfordringer som vi er nødt til å forholde oss til. Derfor skal vi

også videreføre og styrke gjennomføringa av en helhetlig og økosystembasert forvaltning. Økosystembasert forvaltning innebærer at forvaltning av menneskelige aktiviteter tar utgangspunkt i de rammene som økosystemet setter for opprettholdelse av struktur, virkemåte, produksjon og naturmangfold – intet mindre! Dette forplikter.

All aktivitet i havområdet skal nå forvaltes innenfor rammer som sikrer at den samlede miljøpåvirkninga ikke blir større enn at økosystemene bevares. Det utfordrer oss, fordi vi mangler mye kunnskap om området. Derfor må vi også opptre føre var.

SV er spesielt fornøyd med de skrankene som settes for aktivitet i kystnære og særlig naturrike områder i Norskehavet. Mørekysten er særlig viktig for oss. Vi er også veldig fornøyd med at Sularevet og Iverryggen er foreslått som område til marin verneplan og er beskyttet mot bunntåling, og at det er lagt begrensninger for de deler av Iverryggen som er åpnet for petroleumsvirksomhet, ved at det ikke blir utlyst konsesjoner fram til oppdatering av forvaltningsplanen. Det samme gjelder for Froan og Sularevet. SV er fornøyd med at vi skal holde trykk på kunnskapsinnhenting, bl.a. via MAREANO og SEAPOP. Jeg nevnte marine verneplaner. Dette er pionerarbeid i Norge, som vi har store forventninger til. Vi er glade for at havforsuring har fått ekstra oppmerksomhet i meldinga, et tema som aldri tidligere har vært berørt i politiske dokumenter som dette.

Klimaendringene kommer til å utfordre oss kraftig framover. Som en kystnasjon er vi i stor grad avhengige av og ansvarlige for livet i våre havområder. Forvalter vi ikke ressursene på en bærekraftig måte, sager vi av den greina vi sitter på. Samtidig er vi også en oljenasjon. Dette gjør at vi ofte møter oss sjøl i døra, og nettopp det kommer til å bli et hetere tema framover ettersom vi får økt kunnskap om hva klimaendringene betyr for fiskeriene, fuglelivet og for havet sjøl. Forventede effekter av klimaendringene omfatter bl.a. endringer i havtemperatur, havstrømmer og havnivå. Økt CO₂-nivå i atmosfæren fører også til økt CO₂-nivå og forsuring av havvannet. Vi vet ikke hvor raskt og på hvilken måte klimaendringene vil påvirke havmiljøet i Norskehavet. En oppvarming av Norskehavet forventes imidlertid å føre til at frontene mellom atlantisk og arktisk vann skyves nordover og vestover. Norskehavets særpreg gjør at effekten av havforsuring forventes å komme særlig raskt til syne her, med skadevirkninger på økosystemene allerede innen 2025. Det er derfor vi nå satser på oppbygging av kunnskap og overvåking.

Siden starten av den industrielle revolusjonen har vann nær havoverflaten i verdenshavene allerede fått redusert pH med ca. 0,1 pH-enheter. I løpet av de neste 100 årene forventes en reduksjon på 0,3 pH-enheter, avhengig av utslippsscenarioer. Dette er en utvikling som er 100 ganger raskere enn for de tidligere 100 000 årene. Ved økt opptak av CO₂ i sjøvannet skjer en forsuring som kommer til uttrykk ved redusert pH. Det fører til at de organismene som bygger skjell av kalk, får redusert evne til å danne kalkskjell.

I tillegg har vi et skrekksenario, og det er at havet på grunn av for stort opptak av CO₂ begynner å gi fra seg

CO₂ igjen. Da får vi såkalte tilbakekoblinger, som virkelig kan sette fart på klimaendringene. Dette må vi forholde oss til, og etter SVs syn bør all kunnskapen vi nå har, tilsi at vi får en styrt dreining fra olje til nye fornybare energikilder.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [23:06:59]: Norskehavet er et område langt større enn det norske fastlandet. Det er derfor en viktig milepæl når vi endelig får en helhetlig forvaltningsplan for dette området. Norskehavet har en rik natur, med bl.a. store og internasjonalt viktige bestander av fisk og sjøfugl samt kaldtvannskorallrev som er unike i global sammenheng.

I havmiljømeldingen la Bondevik II-regjeringen grunnlaget for en helt ny tenkning om forvaltningen av våre havområder. Disse skal nå etter tur få sine egne forvaltningsplaner, hvor det for første gang blir en helhetlig og økosystembasert forvaltning av de norske hav- og kystområdene. Det betyr at vi ikke lenger skal kunne fatte beslutninger som utsetter et havområde for miljøpåvirkning, eller risiko for miljøpåvirkning, uten at dette settes inn i en helhet, og at miljøbelastningen eller risikoen vurderes samlet. Derfor representerer dette grepet en milepæl i miljøpolitikken.

Økosystembasert forvaltning innebærer at forvaltning av menneskelige aktiviteter tar utgangspunkt i de rammene som økosystemet setter for opprettholdelsen av dets struktur, virkemåte, produksjon og naturmangfold.

Kristelig Folkeparti mener at forvaltningsplanen hadde stått sterkere om naturmangfoldloven ikke hadde fått de begrensninger den fikk i forhold til havområder. Kristelig Folkeparti slutter seg likevel til hovedlinjene i meldingen. Det er viktig at vi også i Norskehavet nå har definert de særlig verdifulle områdene, og at dette får betydning for de avgjørelser vi treffer for disse områdene.

Her har ikke Regjeringen etter Kristelig Folkepartis oppfatning klart å vise en helhetlig og klar linje. Det er vanskelig ut fra meldingen å lese seg til klare miljøfaglige kriterier som begrunner Regjeringens politikk for de enkelte områdene. Når en leser meldingen, kan en få inntrykk av at petroleumsvirksomhet i TFO-områdene gir en annen form for miljøpåvirkning, eller gir mindre risiko, enn annen petroleumsvirksomhet. Det viser etter vår oppfatning at det er behov for å vurdere nærmere grunnlaget for og virkningene av ordningen med Tildeling i forhåndsdefinerte områder.

Videre varsler Regjeringen at den vil starte en åpningsprosess for petroleumsvirksomhet i havområdene på norsk side av Jan Mayen med sikte på tildeling av konsesjoner. Vi leter stadig etter denne regjeringens linje i disse spørsmålene. I meldingen viser Regjeringen åpenhet for oljeboring inntil 30 km fra Jan Mayen. I forvaltningsplanen for Barentshavet etablerer man en grense på 50 km fra land, etter flere år med utredninger og miljøvurderinger. Jan Mayen er bl.a. hekkeområde for flere viktige sjøfuglarter. Det er vanskelig å se hvilke vurderinger som ligger bak dette, og meldingen gir på dette punktet et signal om at miljøhensyn er på vikende front, og at i denne regjeringen vinner andre hensyn altfor ofte fram på miljøets bekostning.

Vi er glad for at vi er kommet dit at vi endelig har en forvaltningsplan for et stort og ressursrikt område. En helhetlig og økosystembasert forvaltning stiller store krav til den praktiske oppfølgingen, hvor de grunnleggende prinsippene ikke må overstyres av kortsiktig vinning.

Erling Sande (Sp) [23:11:12]: Lat meg starte med å gje ros til saksordføreren for eit grundig og godt arbeid, og også for ein god presentasjon av saka her i Stortinget.

Som kystnasjon har vi til alle tider henta rikdom ut av havområda våre – fisk og sjøpattedyr i meir enn tusen år, og dei siste tiåra også petroleumressursar. Havområda våre er i tillegg område med stor transportaktivitet, og dei kan i framtida bli brukte til stor produksjon av fornybar energi.

Havområda våre skjuler viktige naturområde som kaldtvasskorallrev og område som er særskilt viktige føde- og oppvekstområde for ulike fiskeslag. Ei god og berekraftig forvaltning av havområda våre er derfor av stor betydning både med omsyn til natur, næring og miljø – no, og i all framtid.

Vi er frå Senterpartiet si side svært nøgde med at vi no har fått på plass viktige forvaltningsplanar for to av dei store havområda våre, og er opptekne av at vi så snart som mogleg også får ei tilsvarende oppfølging når det gjeld forvaltning av Nordsjøen.

Sameksistens mellom dei ulike næringane som opererer i havområda våre, og dessutan omsynet til natur og miljø, er tidvis ganske krevjande. Vi treng gode planar for å regulere denne sameksistensen.

Uttak av petroleum er ikkje problemfritt verken med tanke på natur eller miljø. Sjølv om aktørane på norsk sokkel er mellom dei fremste i verda på miljø og teknologi, kjem vi ikkje utanom at aktiviteten både gjennom seismikk, boreaktivitet og transport til og frå har konsekvensar for miljø og natur. Forvaltningsplanen skal bidra til rammer for denne aktiviteten, slik at han skjer på ein mest mogleg skånsam måte, og dessutan slå fast kva område som skal og ikkje skal opnast for slik aktivitet.

Mens forvaltningsplanen for Barentshavet inneheld krav om nullutslepp for nye installasjonar, opnar planen vi handsamar i dag, for å vurdere det same kravet i dei ulike tilfella, det vere seg nye eller eksisterande installasjonar.

Frå Senterpartiet si side vil vi gje eit klart signal om at vi meiner terskelen for å stille lågare miljøkrav til nye installasjonar i Norskehavet enn det som er vedteke for områda lenger nord, bør liggje svært høgt. Krav om nullutslepp bør brukast aktivt på nye installasjonar, og bør vurderast frå tilfelle til tilfelle når det gjeld eksisterande infrastruktur.

Gjennom alle tider har menn, og etter kvart også nokre kvinner, frå kystsamfunna lagt ut på havet i små og etter kvart også større fiskefartøy for å hauste mat og verdiar ut av det enorme matfatet havområda våre utgjær. Denne verdiskapinga har ikkje vore utan risiko. 2008 var eit historisk år i så måte. 2008 var det fyrste året gjennom alle tider då alle fiskarfamiliane langs kysten fekk oppleve å få alle sine heim i live. 2009 er dessverre meir dystert.

Men det som er ein endå større trussel enn naturkref-

tene på havet, er vi som forvaltar det, dersom den forvaltninga ikkje er berekraftig. Førre var-prinsippet må liggje til grunn for forvaltninga idet vi tek inn over oss at vi framleis har store kunnskapshøl når det gjeld økosystema i havområda.

Senterpartiet har teke klart standpunkt på sitt landsmøte om ikkje å opne havområda Nordland VI og VII og Troms II for petroleumsutvinning. Vi har òg gjeve dei viktige Mørebankane den same statusen. Dette er svært viktige gyte- og oppvekstområde for viktige fiskeslag. Vi har ikkje den heile og fulle oversikta over konsekvensane av petroleumsaktivitet, og vi veit òg at det kan vere anna aktivitet i desse områda som medfører risiko for økosystemet. Då er dette eit standpunkt for førre var-prinsippet for å unngå å gamble med dei store fiskeressursane våre.

Det er eit nesten utømmeleg potensial for offshore vindkraft i dei norske havområda dersom denne typen energiproduksjon blir lønsam. Det er svært positivt at Regjeringa er i forkant og arbeider med eit lovverk for vindmøller til havs.

Avstanden skipstrafikken har frå land, kan reknast om i minutt og timar dersom ein får havari og/eller utslepp av olje. Verdifull reaksjonstid for å avgrense skadane av slike hendingar er viktig. Avstanden til land er også i seg sjølv riskodempande for skipstrafikken. Derfor er det gledeleg at Regjeringa vil halde fram arbeidet med å leggje leia lenger ut frå kysten òg i havområda sønnafor Røst.

Kunnskap må liggje til grunn for forvaltninga, og frå Senterpartiet si side er det derfor svært viktig at programma MAREANO og SEAPOP blir tillagde stor betydning, og det er viktig at komiteen understrekar at desse òg skal vidareutviklast til å omfatte nye område som t.d. området Jan Mayen.

Gunnar Kvassheim (V) [23:16:25] (komiteens leder):

Det er positivt at Regjeringa har utarbeidet en forvaltningsplan for Norskehavet. Planen inneholder viktige avklaringer og forslag som vil få stor betydning for forvaltningen av havområdene som er omfattet.

Forvaltningsplanen bygger på havmiljømeldingen «Rent og rikt hav» fra Bondevik II-regjeringen. Der ble det lagt opp til en kunnskaps- og økosystembasert forvaltning av våre havområder. Det er positivt at Regjeringa viderefører dette arbeidet. Det er helt avgjørende for å løse miljøutfordringene på en god måte.

Som det går fram av meldingen, vil Regjeringa satse på kunnskapsinnhenting og kartlegging av miljøverdier i forbindelse med rulleringen av forvaltningsplanen. Økt kunnskap er viktig. Venstre er imidlertid ikke beroliget av disse løftene. Regjeringa ligger kraftig på etterskudd med kartleggingen av miljøverdier i forbindelse med forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet. Regjeringa har derimot hatt fullt trykk på oljeleting gjennom seismiske undersøkelser i og utenfor Lofoten og Vesterålen.

Disse undersøkelserne har også bidratt til et betydelig konfliktnivå både sommeren 2007 og sommeren 2008. I innstillingen skriver regjeringspartiene at Regjeringa har vært handlekraftig i forhold til å ta tak i disse utfordringene. Venstre kan ikke se at Regjeringa har vist handle-

kraft i forhold til å redusere disse konfliktenes, men tvert imot vært en vesentlig bidragsyter til at konfliktnivået har blitt så høyt.

En forlengelse av tidsvinduet for seismikkskytingen, manglende innfrielse av løftet om følgeforskning samt treg og byråkratisk utbetaling av erstatning til berørte fiskere for tap som følge av seismikkskytingen bidrog til et unødvendig høyt konfliktnivå.

Når det gjelder rammene for aktivitet i Norskehavet, er Venstre kritisk til at Regjeringa i forvaltningsplanen legger til rette for petroleumsaktivitet i sårbare havområder, som f.eks. ved Jan Mayen. Det legges også opp til en åpningsprosess i den arktiske front.

Venstre er imot aktivitet i disse sårbare områdene, og Venstre har i innstillingen bedt Regjeringa om å stanse åpningsprosessen for petroleumsaktivitet utenfor Jan Mayen.

Venstre vil også peke på at Regjeringa legger opp til at det ikke skal drives petroleumsaktivitet innenfor et belte på 30 km fra land rundt Jan Mayen. Det er grunn til å stille seg undrende til dette, ettersom Regjeringa foreslo et tilsvarende belte på 50 km fra land langs den sårbare Finnmarkskysten i forbindelse med forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet. Det er uforståelig at Regjeringa behandler kysten utenfor Finnmark og kysten utenfor Jan Mayen så forskjellig. Disse kystområdene bør behandles likt med hensyn til petroleumsaktivitet nær land. En av de største risikofaktorene ved petroleumsaktivitet i kystnære områder er driv av oljeutslipp inn mot land. Da er responstid gjennom avstand fra land avgjørende.

Derfor mener Venstre at dersom regjeringspartiene skal gå videre med åpningsprosessen rundt Jan Mayen, må det som et minimum settes som en grense at det skal være 50 km avstand til der det igangsettes aktivitet.

Marin energiproduksjon er også et tema i denne innstillingen, og jeg har lyst til å understreke betydningen av at det arbeides systematisk med det området. Derfor er det litt forunderlig at Stortinget ikke har fått seg forelagt en nasjonal strategi for marin energiproduksjon, slik vi var lovet, og slik det er bestilt i klimaforliket. Det er et par år siden Venstre foreslo i Stortinget at det skulle lages en strategi for marin energiproduksjon. Da ble det stemt ned av regjeringspartiene. Så fikk vi det inn i klimaforliket, og Regjeringa har bebudet at det skulle komme til Stortinget før sommeren. Det har ikke skjedd, men det er i alle fall grunn til å etterlyse fullt trykk på den saken, for det er et område med et enormt stort potensial, men hvor det også er nødvendig å foreta avveininger på ulike konfliktoområder og legge opp prosedyrer for det videre arbeid på dette området.

Statsråd Erik Solheim [23:20:44]: La meg også takke saksordføreren for både et godt innlegg og en god jobb, og la meg slutte meg til de mange som har sagt at dette er en historisk dag. Det vekker stor internasjonal oppsikt at Norge først lager en forvaltningsplan for Barentshavet, deretter for Norskehavet, og vil fullføre arbeidet med en tilsvarende forvaltningsplan for Nordsjøen. Ved all kontakt med nordiske kolleger og andre internasjonalt er dette noe

som verdsettes, som det legges merke til, og som andre land er interessert i å studere erfaringene fra.

Siden enkelte medlemmer av opposisjonen har brukt tiden til småhacking, så la meg også legge til at det er en betydelig forskjell på det Bondevik-regjeringen gjorde, nemlig å erklære at det var en god idé å lage slike forvaltningsplaner, og det meget møysommelige, vanskelige arbeidet å avbalansere alle interessene som gjør seg gjeldende i Barentshavet og i Norskehavet, og få til en forvaltningsplan som er – som Tord Lien helt riktig sa – en verneplan, men en balansert verneplan.

Det er en forvaltningsplan som tar hensyn til at de særlige miljøverdiene i Norskehavet krever et høyt beskyttelsesnivå og høye miljøstandarder. La meg nevne noen av de aller viktigste nye grepene som her gjøres, og som har stor, langsiktig miljøbetydning.

For det første blir det ikke utlyst nye konsesjoner for petroleumsvirksomhet på Mørebankene. Det er et meget klart signal om at siden disse er så viktige som gyteområder, vil man ikke ta sjansen på å sette i gang petroleumsvirksomhet der.

For det andre styrker man beskyttelsen av korallrev. Det er et nytt grep, som kanskje burde vært tatt tidligere i norsk politikk, men som iallfall tas nå, og som er helt avgjørende for å beskytte korallrevene.

For det tredje igangsetter vi formelt marine verneplaner. En rekke områder vil bli vurdert for dette. Det er en parallell til det vernearbeidet som lenge har vært drevet til lands. Nå utvider vi det ved også å sette i gang verneplaner til havs.

Og kanskje aller viktigst: Vi styrker kunnskapsnivået om effekter av havforsuring. Jeg kan nevne at det internasjonalt mer og mer avtegner seg som en av de virkelig store konsekvensene av klimaendring at havene blir forsuret.

Vi er i dag langt fra å ha full kunnskap om hva dette vil bety, men det er all mulig grunn til å se alvorlig på situasjonen. Havforsuring vil føre til at en rekke mindre dyr, spesielt skjell- og kalkbaserte dyr, vil få store problemer, og det kan føre til store problemer for hele næringskjeden. Mange forskere snakker om dette som en av de virkelig alvorlige virkningene av klimaendring. Det er også en av de relativt få virkningene av klimaendring som etter all sannsynlighet slår hardere inn i Norge enn internasjonalt. På de aller fleste områder er det sånn at virkningene av klimaendring er mye tøffere i tropiske strøk og i mer sårbare områder som Kina og India enn hva de er her oppe i det robuste nord, men havforsuring ser ut til å bli et større problem i kalde farvann enn i varme farvann. Derfor vil det være et særlig problem for norske kystområder. Så det er all mulig grunn til å ta det alvorlig, og vi starter arbeidet med det gjennom denne forvaltningsplanen.

Forvaltningsplanen inneholder en rekke andre godt tiltak. Erling Sande og flere har vært inne på det å legge skipsleia lenger ut fra land. Det er et viktig tiltak som øker beskyttelsesnivået. Det gjøres tiltak mot uregulert og ukontrollert fiske. Det er selvsagt viktig og i tråd med hva som har vært norsk politikk i mange år. Og det treffes nye tiltak for å beskytte sjøfugl.

Alt i alt er det en balansert plan, men det er en miljøplan

og en verneplan som internasjonalt setter oss i førersetet når det gjelder å ta vare på havområder. Men langt viktigere enn å kunne skryte av det internasjonalt er det at dette er utrolig viktige grep for å sikre helt avgjørende naturkvaliteter for kommende generasjoner i dette landet. Planen er økosystembasert og kunnskapsbasert og må selvsagt roteres i årene framover i takt med all den nye kunnskapen vi kommer til å få gjennom de ulike forskningsprogrammene, som også er en del av det hele.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [23:25:36]: La oss først og fremst konstatere at det i hvert fall er bred enighet om at dette er en historisk dag, og jeg vil da trekke fram både åpning for Goliat-feltet og åpning for oljeboring ved Jan Mayen-ryggen.

Jeg var i mitt innlegg inne på det faktum at man i området fra Røst til russergrensen finner det så viktig å ha en statlig havgående slepebåtberedskap på plass at Regjeringen tar regningen for det. I forbindelse med stortingsmeldingen «På den sikre siden» la man fram en skisse til en løsning for den havgående beredskapen også i området mellom Røst og svenskegrensen. Hva er det som gjør at hav- og kystområdene i Norskehavet er mindre viktig å ivareta når det gjelder akutt forurensning, enn hav- og kystområdene i Nord-Norge mellom Røst og russergrensen?

Statsråd Erik Solheim [23:26:35]: Det er selvsagt ikke viktigere i nordlige havområder enn i havområdene rundt Midt-Norge. Vår vurdering er at i dette området er det en god, tilfredsstillende privat kapasitet for å gjøre dette. Den kan mobiliseres i enhver krisesituasjon.

Jeg er litt forundret over at Fremskrittspartiet og andre partier bekymrer seg over at kriseberedskapen også er på private hender.

Ivar Kristiansen (H) [23:27:11]: Ja, en historisk dag eller ikke: Jeg oppfatter det sånn at det er en forvaltningsplan vi behandler i dag – herunder hvordan vi skal forvalte bl.a. områdene rundt fiskevernsonen ved Jan Mayen. Jeg har i flere år advart mot aktivitet i dette området. Imidlertid har Island besluttet å iverksette petroleumsaktivitet i sin del av dette havområdet. Norge har en intensjonsavtale om å delta i en felles utvikling av dette området sammen med Island. Vil statsråden sørge for å ta del i dette samarbeidet med Island og for at det blir satt en norsk standard for teknologi- og miljøutviklingen i dette området?

Statsråd Erik Solheim [23:28:00]: Jeg besøkte Island for to–tre uker siden, og det er riktig, som spøreren sier, at det er en betydelig islandsk interesse for oljeboring ved Jan Mayen. Jeg møtte flere islandske politikere som så dette som et nytt eventyr. Det er også riktig at Norge har langt større og lengre erfaring på dette området enn hva Island har, og kanskje også erfaring med at det ikke går fullt så raskt som enkelte islendinger tror.

Det er helt klart at enhver norsk ekspertise på disse områdene alltid vil være til rådighet for våre islandske

naboer. Det er også tilfellet i EU-forhandlinger og på en rekke områder – vi hjelper våre naboer hvis de skulle trenge det. Men det er ikke slik at vi står foran noen umiddelbar utnyttning av oljeressursene ved Jan Mayen. Dette er et langsiktig perspektiv. Den islandske beslutningen er en del av beslutningsgrunnlaget, men dette er et område hvor vi må ile langsomt. Vi må skaffe oss full kunnskap om både ressursgrunnlag og miljøkonsekvenser før endelige beslutninger blir tatt.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [23:29:10]: Vi skal ha en økosystembasert forvaltning, som innebærer at forvaltningen av våre menneskelige aktiviteter skal ta utgangspunkt i de rammer som økosystemet setter for opprettholdelse av dets struktur, virkemåte og produksjon av naturmangfoldet. I komiteinnstillingen står det:

«Jan Mayen har betydelige miljøverdier i form av en særegen geologi, store sjøfuglkolonier og intakte oseaniske økosystemer som følge av øyas isolerte beliggenhet. Langs den arktiske front finnes plankton, fisk og sjøpattedyr. Komiteen vil understreke Jan Mayens omfattende nasjonale og internasjonale verneverdier.»

Likevel åpner Regjeringen for boring inntil 30 km fra Jan Mayen-kysten. Det er vanskelig å se de faglige økosystembaserte begrunnelsene for denne åpningen. Jeg ber statsråden redegjøre for dette for Stortinget.

Statsråd Erik Solheim [23:30:13]: Jeg svarte på mye av dette spørsmålet allerede i forrige svar. Det Regjeringen åpner for, er å skaffe seg langt mer kunnskap om hvilke oljeressurser som ligger utenfor Jan Mayen, men også langt mer kunnskap om hvordan en eventuell oljeboring i disse områdene vil påvirke de mange miljøkvalitetene som spøreren trekker fram.

Det er ingen tvil om at dette er områder med helt særlige miljøkvaliteter. Hvis det på noe tidspunkt tas beslutning om boreaktivitet der, må vi vurdere alle disse miljøkvalitetene på en grundig måte.

Gunnar Kvasheim (V) [23:30:58]: I det programmet som SV la fram før forrige valg, og som de bad om velgernes tillit til å gjennomføre, sier de nei til all oljeaktivitet i nord. I dag opplever altså miljøvernministeren fra SV å få ros fra Fremskrittspartiet for å ha åpnet Jan Mayenryggen for oljeaktivitet og for å si ja til Goliat.

Sannelig har det gått fort, og da i motsatt retning av den SV sa de skulle gå i.

Jeg synes ikke det kom noen god begrunnelse på spørsmålet fra Line Henriette Holten Hjemdal. Hva er logikken bak at det er 50 km-grense fra land langs Finnmarkskysten og bare 30 km-grense fra Jan Mayen?

Tidligere i dag har vi hørt Inga Marte Thorkildsen si at når det åpnes områder for klarlegging av ressursgrunnlaget, er det de facto åpning for aktivitet. Det var begrunnelsen for at SV gikk inn for Goliat.

Statsråd Erik Solheim [23:32:00]: Jeg tillater meg å snu dette helt opp ned. Sannelig har SV oppnådd mye. SV fikk ved forrige valg 8,8 pst. av stemmene, og vi har opp-

nådd fenomenale resultater i en regjering sammen med våre partnere i Senterpartiet og Arbeiderpartiet. Jeg har lagt fram disse resultatene i en rekke debatter i Stortinget i den senere tid. Hver gang får jeg beskjed om at jeg skryter for mye, selv om samtlige punkter er riktige. Samtlige punkter er også litt såre for spesielt for Kristelig Folkeparti og Venstre, fordi de demonstrer til fulle hvor mye mer vi har oppnådd i samarbeid med Senterpartiet og Arbeiderpartiet enn hva Kristelig Folkeparti og Venstre har oppnådd i samarbeid med Høyre.

La meg peke på det spørsmålet som nå trekkes fram, om oljeboring i Lofoten og Vesterålen. Her er det altså to partier, Senterpartiet og SV, som går til valg på at vi sier nei til dette. Det tredje partiet er Arbeiderpartiet, som åpent vil vurdere resultatet når man får mer kunnskap om det, mens Venstres foretrukne samarbeidspartner på sitt landsmøte sa at man måtte komme i gang med oljeboring i Lofoten og Vesterålen så fort som overhodet mulig, for det hastet.

Tord Lien (FrP) [23:33:11]: Jeg tror gjerne at statsråden i sin entusiasme for både det ene og det andre har glemt å lese innstillingen før han kom hit i dag. Der står det nemlig at dersom en slepebåtberedskap i Norskehavet hadde vært etablert etter den britiske modellen – som jeg går ut fra at statsråden kjenner til – med en kombinasjon av flere statlige etater og private fartøy som uansett har sitt virke i de enkelte regioner, hadde ikke kostnaden blitt uforholdsmessig stor.

Det er hva opposisjonen mener om saken. Det betyr at det er naturlig å legge denne slepebåtberedskapen f.eks. til Halten, basert på privat kapasitet. Det betyr at det mellom Halten og Røst er behov for fartøy av statlig kaliber. Kostnadene ved en slik ordning er helt klart overkommelige, og ville ha sendt et signal til dem som eksporterer fisk for milliarder av kroner fra disse fire fylkene, om at man også tar dem på alvor.

Statsråd Erik Solheim [23:34:12]: Jeg må bare innrømme at jeg ikke er så kunnskapsrik når det gjelder britiske systemer for oljeberedskap som Tord Lien. Jeg vil gjerne lære mer om det. Hvis det er ting vi kan lære fra Storbritannia, skal vi selvfølgelig være vid åpne for det. Vi må til enhver tid forbedre norsk oljevernberedskap. Den bør være i verdenstoppen. Den bør være den best tilgjengelige.

Jeg bare undret meg over at Fremskrittspartiet uttrykte en spesiell bekymring for at deler av denne var på private hender. I Tord Liens innlegg kom det fram at det var bekymringsfullt at Shell hadde bygd opp noe av dette. Jeg ser det stikk motsatt. Det er jo helt fortjenestfullt og riktig at Shell har gjort det. Det at norske myndigheter har lagt press på private selskaper for å bygge opp deler av denne kapasiteten, er bare en fornuftig deling hvor også private bidrar inn til fellesskapet. Selvsagt må alt dette skje innenfor en offentlig ramme, men det at deler av det utføres av private, er ikke problematisk for SV. Jeg er litt forundret over at det er problematisk for Fremskrittspartiet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Torny Pedersen (A) [23:35:38]: Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet var den første forvaltningsplanen for et norsk havområde. Den vakte oppsikt internasjonalt, og vi rød-grønne er stolte av dette pionerarbeidet.

Men ikke nok med det. I dag får vi vedtatt nok en forvaltningsplan, tre år etter den første, og begge i samme stortingsperiode. Det er forvaltningsplan for Norskehavet, og den skal danne grunnlaget for en god balanse mellom hensynet til verdiskaping og hensynet til miljøet i framtiden.

Sameksistens er stikkordet. Vi vet at det er ulike syn på ulike næringer, og da tenker jeg på fiskeri og petroleumsvirksomhet.

I forvaltningsplanen for Norskehavet legges det vekt på en bærekraftig høsting av ressursene. Da er det veldig lett bare å tenke på fisk, men mange steder i Norskehavet ligger det store olje- og gassressurser. Noen av disse ressursene er tatt i bruk, men enda er det mye igjen. Disse ressursene vil i framtiden bli etterspurt, og da er det viktig at vi har en forvaltningsplan som gir beskyttelse til de viktigste miljøverdiene i dette havområdet. Det vil allikevel være store arealer tilgjengelig for både petroleumsvirksomhet og vindmølleanlegg, og snart er et lovverk på plass for vindmølleanlegg til havs.

Forskerne sier at Norskehavet er i god forfatning miljømessig, men klimaendringer og forsuring truer framtiden. Vi har for lite kunnskaper om dette, vi har for lite kunnskap om bunnforholdene i havet og om forholdene for sjøfuglene. Derfor er det viktig at vi viderefører sjøfuglprogrammet, SEAPOP, og bunnkartlegging med MAREANO-programmet også i Norskehavet.

Jeg er glad for at korallrevene nå får en styrket beskyttelse. Petroleumsnæringen har gjort noen kartlegginger av korallrev, og jeg forventer at det ikke bores i, eller i nærheten av, et korallrev. Men jeg vil nok tro at det er like viktig å få styrt fiskernes bunntråling unna disse korallrevene.

En annen ting som det i framtiden må legges enda mer vekt på, er oljevernberedskap, spesielt gjelder dette når vi beveger oss mot kystnære områder. Dette har fått en god omtale i St.meld. nr. 37 og i innstillingen til denne.

For Nordland har Norskehavet vært av svært stor betydning for bosetting og arbeidsplasser, og det vil det også være i framtiden. Signalene fra Nordland i forbindelse med forvaltningsplanen for Norskehavet er både gode – og mindre gode. Det gode er at vi nå får en forvaltningsplan slik at vi kan være mer føre var, og det dårlige er omtalt i kapittel 4.2 side 49, om befolkning, sysselsetting og verdiskaping. Der står det:

«Det er i dag ikke stor petroleumsrelatert virksomhet i Nordland, men det utføres noen forsynings-/helikoptertjenester til Norskehavet fra Sandnessjøen/Brønnøysund.»

Dette er litt for beskjedent. Sandnessjøen og Helgeland har hatt en meget god utvikling de siste årene – og mer blir det. Det er bare å se på utdelingen av blokker i 20. konsesjonsrunde.

Forvaltningsplanen for Norskehavet skal oppdateres i

2014 og gå fram til 2025, og da vil landskapet se helt annerledes ut.

Nordland har relativt store forventninger til både mindre og større gassfunn vest for Helgeland, og størst spenning er det til Gro-feltet. Kanskje ser vi konturene av en gassprovins? Jeg mener at framtidens petroleumsvirksomhet utenfor Nordland vil gi store ringvirkninger i form av arbeidsplasser og næringsutvikling. Noen mener at meldingen nesten bare skal dreie seg om å opprettholde økosystemenes struktur og funksjon, og det er meget viktig, men det står i meldingen at Regjeringens formål med forvaltningsplanen for Norskehavet er å legge til rette for verdiskaping og sameksistens mellom de enkelte næringer gjennom bærekraftig bruk.

Dette er mitt siste innlegg i Stortinget – så tusen takk.

Presidenten: Takk for det.

Statsråd Terje Riis-Johansen [23:40:58]: Forvaltningsplanen for Norskehavet har et todelt formål: verdiskaping og ivaretagelse av økosystemene. Regjeringa har lagt fram en god og balansert forvaltningsplan for Norskehavet. Den er en videreføring av det jeg vil definere som en ansvarlig forvaltning. Jeg er glad for at flertallet i komiteen slutter seg til de tiltakene som er presentert i denne planen.

Vi sier klart fra om at store, åpne områder i Norskehavet fremdeles skal være tilgjengelig for petroleumsvirksomhet på klare og forutsigbare vilkår. Vi viser også vilje til å vurdere nye områder for å sikre muligheten for næringsselementet i forhold til forvaltningsplanen.

Petroleumsvirksomheten i Norskehavet har vært viktig over lengre tid. Vi har skapt arbeidsplasser og verdier i 30 år knyttet til petroleumsvirksomheten i Norskehavet. 20 pst. av forventede petroleumsressurser i området er så langt produsert. Vi antar at så mye som 40 pst. fortsatt ikke er funnet i dette området.

Det er bred politisk enighet om at vi fortsatt skal ha petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Norskehavet vil være en bærebjelke i så måte. Fortsatt petroleumsvirksomhet forutsetter forutsigbarhet og tilgang til areal for å kunne gjøre nye funn, motvirke fallende oljeproduksjon og skape sysselsetting og verdier. Derfor skal vi nå også utrede om norske havområder ved Jan Mayen bør åpnes for petroleumsvirksomhet, og i tilfellet på hvilke vilkår. Vi trenger mer kunnskap om potensialet ved Jan Mayen. Med dagens datadekning anser Oljedirektoratet ressursgrunnlaget i Jan Mayen-området som uvisst. Det er imidlertid identifisert flere interessante strukturer som bør undersøkes nærmere. Islands konsesjonsrunde og behovet for ivareta norske interesser kommer inn som et viktig tilleggselement.

Åpningsprosessen på norsk side skal kartlegge ressursgrunnlaget for petroleum og miljøverdiene i området, og det skal gjennomføres en konsekvensutredning for å vurdere konsekvensene av petroleumsvirksomheten i dette området. Vi er foreløpig på det som på godt norsk kan kalles «fact-finding mission». En åpningsprosess, og spesielt konsekvensutredningen, skal belyse problemstillinger knyttet til virksomheten. Regjeringas anbefaling i åp-

ningsspørsmålet skal framlegges for Stortinget. Stortinget fatter en eventuell beslutning om åpning i dette området.

Forvaltningsplanen balanserer mellom ytterpunktene ensidig vernetenkning og det å åpne for at det bare er fritt fram – mellom dette har vi nettopp den gode forvalter-tanken som er grunnlaget for en forvaltningsplan. Hvis vi drar det inn mot land og ser på Møre, vil vi fram til oppdateringen av planen ikke utlyse nye konsesjoner. Her foreligger det ulike faglige innspill og vurderinger om konsekvensene av akutte oljeutslipp for fiskebestandene, og det er behov for å styrke kunnskapen på dette området.

Korallrev er viet stor plass i forvaltningsplanen. I de delene av Iverryggen og Sularevet som i dag er åpnet for petroleumsvirksomhet, vil det fram til oppdateringa av forvaltningsplanen ikke utlyses nye konsesjoner. Petroleumsvirksomheten er allerede pålagt å kartlegge og ikke skade korallrev og andre verdifulle bunnsamfunn. Vi sier likevel foreløpig stopp til nye konsesjoner ved Iverryggen og Sularevet. Vi ønsker mer kunnskap om petroleumsvirksomhet i disse områdene, og hvorvidt det er gjennomførbart å gå videre. Ved oppdatering av forvaltningsplanen vil Regjeringa vurdere spørsmålet om virksomhet i disse områdene.

Vi har til diskusjon i dag en god og balansert forvaltningsplan for Norskehavet. Forvaltningsplanen legger et grunnlag for fortsatt god utvikling, også av petroleumsvirksomheten i disse havområdene. Vi har fastsatt restriksjoner og vilkår som ivaretar hensynet til miljøet og samtidig tar vare på de næringsmessige og økonomiske verdiene i området.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [23:45:29]: Det har vært en interessant kveld på Stortinget. Vi har opplevd at mange representanter har uttalt standpunkter som går imot det deres egen regjering går inn for. Jeg synes statsråden holdt et rimelig bra innlegg, for det reflekterte vilje til og ønske om å kombinere ressursutnyttelse med å ivareta miljøverdiene.

Statsråden omtalte denne planen som en forvaltningsplan. Men hvor komfortabel er statsråden alt i alt når den utøvende statsråden bak planen for bare ti minutter siden sa at dette er en verneplan? Han uttrykte at dette handler om vern. Synes statsråden at han egentlig har det spillerommet som trengs for å finne gode kompromiss for en forsvarlig ressursutnyttelse, når hovedintensjonen for det departementet og den statsråden som utarbeider denne planen, er at dette er en verneplan?

Statsråd Terje Riis-Johansen [23:46:29]: Jeg håper at jeg i mitt innlegg uttrykte entusiasme i forhold til denne forvaltningsplanen, for jeg tror oppriktig på den løsningen som her er valgt. Jeg mener det ville være helt galt å legge til rette for at det kun er olje/petroleumsinteresser – som blir ivaretatt ved en slik plan. På samme måte mener jeg at kun å tenke vern og ikke å se på områdene for framtiden, vil være galt. I det spillerommet som ligger der, mener jeg at vi gjennom arbeidet i Regjeringa med denne planen har

klart å balansere disse hensynene. Jeg prøvde å gjøre rede for det i mitt innlegg. Jeg oppfatter at det også er godt i tråd med det miljøvernministeren redegjorde for i sitt innlegg. Så dette er en forvaltningsplan som jeg er veldig glad for å ha vært med på å jobbe med, og som jeg ser fram til å få et vedtak i Stortinget om.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [23:47:36]: Forvaltningsplanen legger opp til at vi skal definere noen områder som særlig verdifulle, og at dette skal få betydning for de avgjørelser vi treffer for disse områdene.

Når man leser meldingen, kan man få inntrykk av at petroleumsvirksomhet i slike TFO-områder gir en annen form for miljøpåvirkning eller gir mindre risiko enn annen petroleumsvirksomhet. Vi vet at det bare er en annen tildelingsform, men at aktiviteten vil være like miljøskadelig for sårbare områder. Ser statsråden at meldingen har en svakhet på dette punktet i forhold til TFO kontra hvordan petroleumsvirksomheten generelt er omtalt?

Statsråd Terje Riis-Johansen [23:48:31]: Jeg er ikke enig i den problemstillinga. Vi har selvsagt også klare rammer i forhold til TFO-virksomheten og det som utlyses gjennom de rundene. Det som skiller TFO-virksomheten fra de andre utlysningene og de andre oljevirkomhetene, er at den går inn i områdene der vi tidligere har hatt aktivitet, og at man på den måten også har en annen historie knyttet til virksomheten. Det vi nå sier noe om, er en varsomhet med tanke på hvor vi ønsker å utvikle ny aktivitet, eventuelt å utvide områdene som vi tidligere ikke har vært i.

Gunnar Kvasheim (V) [23:49:24]: Miljøvernministeren var så oppspilt og begeistret da han drog sin innøvde skryteliste at han kom i skade for ikke å svare på det spørsmålet jeg stilte ham. Jeg spurte om hva som var logikken når Regjeringen sier at man kan drive oljeaktivitet inntil 30 kilometer fra Jan Mayen, mens man har satt en grense på 50 kilometer fra Finnmarkskysten. Mitt spørsmål er: Hva er logikken i det? Skrytelister og hva man ellers har gjort i miljøpolitikken, får vi komme tilbake til.

Statsråd Terje Riis-Johansen [23:49:56]: Først vil jeg si at jeg skjønner veldig godt at miljøvernministeren har lyst til å skryte, for han har virkelig mye å skryte av. Jeg tviler på, når historien blir skrevet, om det er mange miljøvernministre som da har hatt mer å skryte av enn det Erik Solheim har hatt.

Så til spørsmålet fra representanten. Realiteten er jo den at når det gjelder Jan Mayen, går vi ikke inn i dag og definerer områder for oljeaktivitet. Vi definerer områder for kartlegging. Stortinget vil bli forelagt rammer for eventuell oljevirkomhet i området, hvis det skulle være aktuelt. Så slik sett har vi kommet mye kortere i diskusjonen om Jan Mayen enn hva vi har gjort når det gjelder andre deler av Norskehavet, i og for seg også Barentshavet, og ikke minst Nordsjøen. Så de spørsmålene vil vi komme tilbake til med en nærmere vurdering når eventuell oljeaktivitet er aktuell i området.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Marianne Marthinsen (A) [23:51:23]: Jeg synes det har vært bra å følge debatten så langt. Jeg er glad for den store enigheten det synes å være om den økosystembaserte tilnærmingen som denne planen bygger på.

Den tilnærmingen la også grunnlaget for forvaltningsplanen for Barentshavet, Lofoten og Vesterålen. Vi har nettopp vedtatt en naturmangfoldlov med grunnlag i de samme prinsippene. Disse grepene til sammen gjør at vi har gjennomført et betydelig løft og en viktig modernisering av forvaltningen av norsk natur og norske havområder i løpet av de siste årene.

De geografiske avveiningene når det gjelder hvilke områder som skal være tilgjengelige for petroleumsvirksomhet, er naturlig nok det som har vakt mest interesse. Aller mest diskusjon har det vært om beslutningen om å starte åpningsprosess i området rundt Jan Mayen med sikte på å dele ut konsesjoner. Det er et område som antas å være sårbart, og som har unike miljøverdier som vi pr. i dag har begrenset kunnskap om. Jeg vil derfor påpeke at en samlet komité er tydelig på at en helhetlig kartlegging av området er nødvendig for at åpningsprosessen skal være forsvarlig. Man henviser spesielt til programmene for kartlegging av sjøfugl og havbunn, SEAPOP og MARE-ANO, og den betydningen disse programmene kan ha for kunnskapsinnhenting i området.

Det er ingen tvil om at det er store verneverdier knyttet til området, og det er en prosess i gang for å verne Jan Mayen som naturreservat. Det er viktig at en eventuell petroleumsvirksomhet har en slik avstand til naturreservatet at verneverdiene ikke forringes. Det er en samlet komité som også står bak den presiseringen.

Så er det i proposisjonen slått fast at det ikke skal være petroleumsvirksomhet innenfor et belte på 30 kilometer rundt Jan Mayen. Det er området utenfor som skal utredes. Det betyr at det etter konsekvensutredningen avgjøres hvor nær land det eventuelt skal kunne være aktivitet. Det må baseres på faglige vurderinger og den kunnskapen man får gjennom den helhetlige kartleggingen som skal foretas. Men det er uansett ikke aktuelt med petroleumsvirksomhet innenfor disse 30 kilometerne.

Så synes jeg også det er viktig å si at det er Islands varslede aktivitet som er den utløsende årsak til at spørsmålet om Jan Mayen nå er blitt aktuelt. Norge og Island har et felles forvaltningsområde, og hensynet til norsk verdiskaping har vært avgjørende for at man nå velger å starte en åpningsprosess. Det er en vurdering som gjelder spesifikt for Jan Mayen og det felles forvaltningsområdet vi har der. Det skal ikke være slik at Jan Mayen automatisk blir en åpningsport inn i arktiske strøk for petroleumsvirksomheten. Alle slike eventuelle framtidige vurderinger må skje på bakgrunn av solid og helhetlig kunnskap, og føre var-prinsippet skal selvfølgelig alltid legges til grunn.

Jeg vil også knytte noen korte kommentarer til det som dreier seg om utslipp til sjø. Statens forurensnings-tilsyn har sammen med Statens strålevern og Oljedirektoratet ikke anbefalt å innføre et generelt nullutslippskrav, slik man har gjort når det gjelder forvaltningsområdet for

Barentshavet, Lofoten og Vesterålen. Rapporten er ute på høring, og innspill i høringsrunden skal tillegges vekt. Jeg vil her særlig nevne Havforskningsinstituttet, som har stor faglig tyngde i dette spørsmålet.

Så er det også verdt å merke seg at komiteen legger særlig vekt på hvilke utslippskrav som skal gjelde i områder med sårbar bunnfauna, som f.eks. korallrev og sentrale gyteområder for fisk som gyter på bunnen. I slike områder skal det stilles krav om at det benyttes teknologi for å håndtere kaks og borevæske, for å hindre nedslamming. Det er det viktig å få sagt.

Helt til slutt vil jeg trekke fram en sak som det har vært lite diskusjon rundt, men som fortjener oppmerksomhet. Det er at vi med denne planen varsler oppstart for en prosess for marin verneplan i løpet av 2009. Norge har forpliktet seg internasjonalt til å være med på å etablere et nettverk av marint beskyttede områder. Ved å verne noen av våre mest unike områder følger vi opp disse forpliktelsene. Det er i det store og hele snakk om mindre områder liggende innenfor 12 nautiske mil, men som har helt spesielle økologiske og naturmessige kvaliteter. Det er først og fremst den type områder det er aktuelt å verne, og jeg er glad for at vi nå får i gang et systematisk arbeid for å ta vare på disse områdene.

Tord Lien (FrP) [23:56:10]: Noen statsråder har noen ganger noen utfordringer når det gjelder å svare på spørsmål. Derfor har jeg behov for å klargjøre litt rundt dette med oljevern og det at Fremskrittspartiet skulle være skeptisk til private aktører. Det var jo ikke det jeg forsøkte å gi uttrykk for. Jeg forsøkte tvert imot å gi uttrykk for at det er veldig bra at vi har noen private aktører i området – hvis ikke hadde vi ikke hatt noen aktører.

Det hadde vi i Agder-fylkene for noen år siden, da en større kjemikalietanker kom i brann. Storsamfunnet trodde da at Agder-fylkene hadde veldig god og stor slepebåtkapasitet, men denne tankeren stod i brann i 12 timer før det første slepefartøyet kom i posisjon til å kunne hjelpe den. Det er en situasjon som også kan oppstå i store deler av Norskehavet, der det er noen få store fartøyer. En avtale med disse fartøyene om at de hadde plikt til å være til stede, og med gitt responstid – slik det er beskrevet i en britisk sikkerhetsmodell – kunne trolig ha korrigert en del av dette.

Jeg synes debatten har vist at fiskeri- og havbruksnæringen ikke har noen stor plass i Norskehavet, til tross for at den helt åpenbart har det i den virkelige verden. At to statsråder – men ikke fiskeri- og kystministeren – er til stede når vi diskuterer en havmelding, illustrerer også dette.

Men så til mine venner i opposisjonen – Kristelig Folkeparti og Venstre. Når man diskuterer Jan Mayen-spørsmålet, synes jeg man overforenkler veldig mye. For det første inngikk Norge og Island allerede i 1981 en avtale om oljeaktivitet på Jan Mayen-ryggen. Den avtalen gjelder fortsatt. Som Marthinsen var inne på, er det denne avtalen som gjør det helt nødvendig for Norge å si at også vi kjører det løpet, at vi deltar med norsk kompetanse i utviklingen av oljeområdene i Jan Mayen-ryggen.

Jeg synes Marthinsen også poengterte veldig godt hvor

nær land oljeboringen skal kunne skje. Det er noe vi får komme tilbake til når man eventuelt åpner områdene.

Men så blir jeg litt skremt når jeg hører at enkelte av representantene for regjeringspartiene sier at i nærheten av korallrevene i Norskehavet skal det ikke drives oljeaktivitet. Da ekskluderer man store deler av Norskehavet fra enhver petroleumsaktivitet. Med tanke på at det er oljenæringen som har funnet de fleste korallrevene i Norge, synes jeg det blir en litt spesiell tilnærming. Som jeg har vært inne på tidligere, har vi eksempler på vellykkede oljeboringer, som altså har vært gjennomført uten å skade korallrevene, som til dels har ligget veldig nær, f.eks. der Shell boret.

Steinar Gullvåg (A) [23:59:39]: Det er et hovedmål i norsk fiskeripolitikk at vi skal bidra til en langsiktig bærekraftig verdiskaping og en ressursutnyttelse som er til beste for hele samfunnet. Både bosetting og næringsutvikling i Kyst-Norge har vært og er avhengig av fiskeriene. Derfor må vi forvalte miljøet i havet på en slik måte at vi fortsatt kan høste av havets ressurser den dagen oljealderen er over.

I Norskehavet finnes det gyte- og oppvekstområder for flere av våre viktigste fiskebestander. 90 pst. av de bestandene som vi høster av, deler vi med andre land. Derfor er det så viktig at vi ser vår egen forvaltning av området i et internasjonalt perspektiv, og det understreker vårt spesielle ansvar for å beskytte disse områdene mot skadelig påvirkning.

Forvaltningen av de levende marine ressursene er basert på bærekraftig høsting. Dette forvaltningsprinsippet er videreført og understreket i havressursloven, som trådte i kraft 1. januar i år. Loven krever utvidet forsknings- og overvåkingsinnsats nettopp fordi økt kunnskap stadig bidrar til en bedre ressursforvaltning.

Forskningens betydning for utviklingen langs kysten illustreres også gjennom det som kalles bioprospektering, og særlig forskningen på kulderesistente organismer. Her kan det faktisk være slik at vi kan finne løsningen på kreftgåten, eller vi kan finne virkestoffer som gjør det mulig å bekjempe hiv og aids. Jeg tror at marin bioteknologi etter hvert vil komme til å åpne helt nye næringsmuligheter, noe vi selvfølgelig også må ta høyde for i våre forvaltningsplaner.

En økosystembasert forvaltning innebærer at menneskelig aktivitet i havet ikke går ut over naturens tåleevne. Forvaltningsplanen skal altså være et verktøy for verdiskaping og for å opprettholde miljøverdiene i havområdene. Det er uten videre klart at fiskeriene påvirker økosystemene. Vi har overfisket enkelte av våre fiskebestander, dels av uforstand, dels ut fra ønsket om økonomisk vinning. Det er ikke alltid like enkelt å bygge opp igjen bestander når skaden først er skjedd, men det er mulig dersom vi har vilje til å gjøre det. Et eksempel på dette, som også saksordføreren viste til, er bestanden av norsk vårgytende sild, som lå nede i mange år. Vi stoppet faktisk fisket etter slik sild. I år har havforskerne anbefalt at vi kan ta ut hele 1,6 millioner tonn av norsk vårgytende sild.

Silda gyter på bunnen, og de befruktede eggene er fes-

tet til bunnen. Når eggene klekkes ut, stiger larvene opp til overflatevannet, der de passivt driver nordover med havstrømmene. Poenget er at områdene for slik gyting er temmelig begrenset, og det er derfor vi har skjermet viktige gyteområder utenfor Mørekysten. Jeg er villig til å si at jeg tror det er en styrke for hele planen at vi har skjermet disse områdene.

Jeg tror vi skal erkjenne at vår økonomiske aktivitet i havområdene av og til skaper konflikter, og det gjelder særlig mellom olje og fisk, men etter hvert også med hensyn til en økende skipstrafikk og etableringen av vindmøller til havs. Selvfølgelig må vi gjøre vårt for at disse interessekonfliktene kan bilegges mest mulig, og sameksistens mellom ulike næringer er jo også et veldig viktig mål i forvaltningsplanen.

Hittil har vi hatt få konflikter mellom olje og fisk, men etter hvert som oljevirkosomheten har beveget seg nordover, har seismiske undersøkelser i sårbare områder påkalt fiskernes vrede. Særlig gjelder dette seismikkskytingen utenfor Lofoten og Vesterålen i fjor, og jeg må si at Oljedirektoratet nok kunne ha utvist et bedre skjønn ved gjennomføringen av fjorårets program. Dette har ført til at fiskeri- og oljemyndighetene på nytt har gjennomgått regelverket for denne typen aktivitet og foreslått en rekke endringer. Så får vi se om dette bidrar til å dempe konfliktene.

Eirin Faldet hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Asmund Kristoffersen (A) [00:05:00]: Norge er det eneste petroleumsproduserende land i verden som har en helhetlig og økosystembasert forvaltning av havområdene der olje og gass hentes opp fra havbunnen. Jeg har opplevd at dette har vakt stor internasjonal oppmerksomhet og anerkjennelse. Det kan vi være stolte av, og storting og regjering kan være tilfredse med at det er bred politisk oppslutning både om at vi skal ha slike planer, og om store deler av innholdet, slik dagens debatt har vist. I de to forvaltningsplanene vi nå har, har vi lagt til grunn en sameksistens mellom næringene, spesielt olje og fisk, en bærekraftig bruk av ressursene og hensynet til miljø og miljøverdiene.

Selv om Norge trolig er det land i verden som hittil best har maktet å kombinere disse fundamentale interessene, øker kunnskapen om at naturen har tålegrenser vi ikke må overstige uten at det gjør ubotelig skade. Derfor er det viktig at vi nå tar neste steg for å utvikle og vedta slike forvaltningsplaner.

En kunnskapsbasert forvaltning skal avbalansere alle hensyn. Det innebærer at vi får langsiktighet i planleggingen av hvordan vi skal utnytte våre petroleumsressurser. Vi ser helheten, og veldig viktig: Vi har innført åpenhet. Slik har det ikke alltid vært.

Det er nå omfattende åpne høringsrunder ved utlysning av nye leteområder. Alle kan komme med sine synspunkter – fra petroleumsnæringen og fiskerne og til ulike interessegrupper og miljøbevegelsen i sin helhet.

Olje- og gassproduksjonen er særdeles viktig for verdiskaping, arbeidsplasser, kompetansevekst og teknologitviking. Dette merker vi veldig godt i Møre og Romsdal – jeg bruker det som eksempel. Selv om forvaltningsplanen legger restriksjoner på noen havområder, gir den samtidig store muligheter for oljenæringen i framtiden.

Jeg har hele tiden vært sterkt imot utlysning av letekonsepsjoner på Møreblokkene, bl.a. ut fra det resonnement som Steinar Gullvåg nå hadde, og jeg har sagt tydelig fra om dette lenge. Jeg er derfor svært glad for at det nå i de nærmeste årene ikke skal foregå petroleumsaktivitet på Mørebankene, som i en periode er fødested og oppvekstområde for enorme sildemengder. Et uhell fra oljeproduksjonen der kunne fått fatale konsekvenser for vår store sildestamme – verdens største. Den sjansen er det ikke lov å ta.

Klokken har passert tolv, så jeg sier god natt.

Terje Aasland (A) [00:08:13]: Vi kan være litt utålmodige etter å komme videre til neste sak, men jeg skal prøve ikke å forlenge debatten – bare noen få kommentarer helt til slutt.

Det ene er debatten om dette er en vernemelding, som Tord Lien antydet. Han understreket dog at det var en balansert vernemelding det var snakk om. Hvis han med det mener at det ikke er fritt fram for petroleumsnæringen, er det for så vidt riktig. Men da mener jeg at han bruker formuleringen «vernemelding» bevisst feil. Det er en forvaltningsplan vi behandler, og det er en forvaltningsplan som på en måte trekker opp mulighetene og begrensningene i tiden framover. Det er kunnskapen og hensynet til helheten i havområdet som – skal vi si – danner grunnlaget for hva som kommer til å skje i tiden framover.

Så har det vært en debatt om korallrev. Det vi er opp-tatt av, er å beskytte korallrevene. Jeg føler ikke at det er noen motsetning i det. Det er bare det at borekjernen ikke skal stå midt i korallrevet. Vi sier egentlig ikke noe annet fra flertallet heller. Vi sier:

«Flertallet vil understreke at boring må foregå på en slik avstand til korallrev at boreslam ikke skader omkringliggende forekomster.»

Jeg konstaterer at Høyre og Fremskrittspartiet ikke er med på den merknaden, men jeg går ut ifra at både Høyre og Fremskrittspartiet er for det allikevel.

Så blir det vist til forslaget fra Fremskrittspartiet om vindkraft og begrensninger der. Det er en forutsetning i planen, for det er en helhetlig plan. Vindkraften skal ikke ødelegge for andre næringer som er etablert i området, så det er egentlig et unødvendig forslag. En samlet komité viser til at det nå jobbes med et lovverk for dette, og sier:

«I selve forvaltningen av havområdene vil allikevel vindmøllerparker bety forvaltningsmessige utfordringer ut ifra det vi i dag kan anta kan bli framtidige løsninger.»

Det skriver en samlet komité.

«Komiteen vil derfor følge denne utviklingen nøye.»

Derfor er det etter min oppfatning ikke behov for å stemme over det forslaget fra Fremskrittspartiet. Jeg er ikke uenig i det, men det er en del av forvaltningsplanen.

Så har oljevernberedskapen vært et tema. Jeg har lyst til å understreke at jeg er enig i mye av den bekymringen Tord Lien framsetter. Derfor har også en samlet komité pekt på nettopp de utfordringene som ligger i å styrke oljevernberedskapen og ha en god oljevernberedskap, ha trygghet for at vi gjør det vi kan i forhold til føre var-prinsippet og for å hindre eventuelle skadevirkninger av utslipp, enten det er fra skipstrafikk eller petroleumsvirksomheten.

Jeg vil bare avslutte med det som vi faktisk sier, hvor vi ber Regjeringen ta et initiativ til at selskaper og tekniske, faglige miljøer sammen med staten kan sette i gang teknologitvingsprogrammer for å bedre oljevernberedskapen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 26. (Votering, se side 4020)

S a k n r. 2 7 [00:11:10]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Dagfinn Høybråten, Jan Sahl og Dagrun Eriksen om innføring av miljøbilpremie for bilkjøpere som kjøper miljøvennlig bil i Norge (Innst. S. nr. 372 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:88 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre foreslår presidenten at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Peter Skovholt Gitmark (H) [00:12:13] (ordfører for saken): Denne saken har fått en uheldig saksgang. Det er kritikkverdige at forslaget blir overlevert i Stortinget 28. april og blir først besvart av departementet mandag i denne uken. Det gjorde at komiteen i realiteten bare fikk et par timer å behandle saken på, og selvfølgelig uten mulighet verken for gruppebehandling eller gruppestyrehandling. Jeg håper absolutt ikke det danner et mønster for noen, hvordan denne saken har blitt behandlet.

Man har likevel fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre klart å enes om det forslaget som Kristelig Folkeparti tar opp. Ikke minst slår man fast, her og i Stortinget generelt, at den norske bilparken har en alder som er for høy, som medfører store utslipp, og som ikke minst er sikkerhetsmessig svært lite gunstig. Så har det kommet avgiftsomleggelser som har vært positive, og som har vært med på å belønne de mer miljøvennlige bilene, men som samtidig ikke går langt nok.

Dette forslaget er et midlertidig forslag som også må ses på som nettopp det. Men det man har behov for på

lang sikt, er et forutsigbart avgiftssystem for engangsavgift på bil, som faktisk legger én eneste komponent til grunn, nemlig miljøutslipp. Det vil gjøre at reelle nullutslippskjøretøy får null avgift. Dersom man er rett i overkant av det, er det ikke som i dag et stort hopp, men man får nytte godt av at man er et tilnærmet nullutslippskjøretøy. Det gjør for Høyres del at siden dette var et midlertidig forslag, var det mulighet for å støtte det. Men intensjonen med endringer i avgiftssystemet ligger fast, og det er åpenbart noe en ny regjering må gripe tak i.

Da tar jeg opp det forslaget som Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre står sammen om.

Presidenten: Representanten Peter Skovholt Gitmark har tatt opp det forslaget han refererte til.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [00:15:01]: Kristelig Folkeparti er enig i saksordførerens bemerkninger om den kritikkverdige lange behandlingstiden som dette forslaget har hatt i departementet.

Men til saken: Transportsektoren er vår største utslippskilde. Med tanke på klimautfordringene vet vi at vi må redusere våre utslipp, ikke øke dem. Vi har satt oss nasjonale mål om at i 2020 skal vi ha kuttet mellom 15 og 17 millioner CO₂-ekvivalenter, og to tredjedeler av dette skal gjøres hjemme. Vi vet at i 2012 er det Kyoto-forpliktelse som gjelder. I 2008 var det nedgang i utslipp fra transportsektoren. Men dette skyldtes først og fremst finanskrisen. At vi tok mindre taxi, og at industrien kjørte mindre, slo heldigvis godt ut. Men vi må bruke finanskrisen til en grønn omlegging og ikke hvile på disse laurbærene.

Transportsektoren er vår største utslippskilde, men transportsektoren har også store utfordringer i forhold til alle de enkeltutslippene vi står overfor. Men transportsektoren er også en sektor der det skjer mye spennende. Volvo lanserte for en tid tilbake at V70 får et utslipp på 104 g/km CO₂ – en drastisk reduksjon i CO₂-utslipp. Vi har mer miljøvennlig drivstoff tilgjengelig, og mer vil komme. Vi får modeller som plug-in hybridbiler, vi har flere elbiler. Vi hadde også en debatt i forrige uke om å øke vrakpanten på de eldste og mest miljøfiendtlige bilene.

Kristelig Folkeparti ønsker å legge til rette for miljøvennlige valg. Utfordringen er ikke at vi kjører, men utfordringen er hvor mye utslipp vi har på våre kjøreturer. Miljøbilpremien, eller «kontantstøtte» som SV og også statsråden omtaler miljøbilpremien som i sitt svarbrev til Stortinget, er en ordning som har fungert godt i Sverige. Miljøbilpremien er for Kristelig Folkeparti bare ett element i Kristelig Folkepartis omlegging av bilparken i en mer miljøvennlig retning. Det var suksess i Sverige, trass i at de ikke har noen engangsavgift. Men det er ingen motsetning i dette. Bilbransjen er positiv til dette, miljøbevegelsen er positiv til dette, så dette burde være et forslag som vi kunne bli enige om.

Flertallet skriver i sin innstilling at biler som har et utslipp på 60 gram CO₂ pr. kjørte km, vil få en redusert støtte på 30 000 kr. Når jeg ringer Opplysningskontoret for vegtrafikk, sier de at ordningen er slik, men at

det ikke finnes noen biler av denne type på veiene i dag. Det er reduksjon av klimagassutslipp vi trenger, og da må vi ikke lage ordninger som bare fungerer på papiret, men som ikke fungerer i praksis. Det hjelper veldig lite i miljøregnskapet.

Kristelig Folkepartis forslag har fått støtte fra Venstre og Høyre, og det ville være et viktig signal vi sendte hvis vi nå klarte å få til en miljøbilpremieordning. Det er også viktig å presisere at hvis en slik ordning blir innført, vil utslippsgrensen for å få utbetalt denne støtten kunne justeres i takt med den teknologiske utviklingen. Svenskene begynte på 120 g/km CO₂, men svenskene må også trappe nedover for å ta med de nyeste og mest miljøvennlige bilene til enhver tid. Det er viktig for Kristelig Folkeparti å presisere i denne debatten.

Statsråd Erik Solheim [00:19:33]: Beklager, det er få ting som ligger meg mindre på hjertet enn å forlenge debatten – men siden jeg ble invitert til det:

Vi behandlet jo et nokså lignende forslag for bare et par uker siden, var det vel. Jeg vil for ordens skyld få oppsummere hva som var årsaken til at Regjeringen da avviste nokså parallelle forslag.

Vi mener at dette er gode forslag for land som har en omfattende bilindustri, og som ønsker å få fart på bilsalget. Sverige har en omfattende bilindustri, men også land som Tyskland og andre har det. Hvis målet er å øke bilsalget, er ikke dette et dårlig forslag. Det er naturlig at mange land har fremmet det i en finanskrisetid. Derimot er det et meget dårlig forslag ut fra et miljøståsted. Det er av to grunner. Dette er veldig dyre forslag. Det koster masse penger, som alternativt kan brukes på mye bedre miljøtiltak. Og enda viktigere: Disse forslagene kommer på et galt tidspunkt. Hvorfor i all verden skal vi låse folk i en gammel teknologi ett år eller to før vi får elektriske biler og plug-in biler for et massemarked? Da kan det være aktuelt å ha denne type premie for å få en rask overgang. Men hvis vi ber folk kjøpe de mest miljøvennlige bilene pr. dato, låser vi folk i for lang tid til biler som ikke er så miljøvennlige likevel. Ingen som kjøper en bil i 2010, vil jo skrape den bilen i 2012, forhåpentlig. Den bilen man kjøper i 2010, vil man ha til 2020 eller kanskje til 2025, og man vil være låst i en gammeldags teknologi lenge etter at man burde vært det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 27. (Votering, se side 4021)

Sak n r. 28 [00:21:14]

Forslag fra stortingsrepresentant Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 100):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en handlingsplan for kunnskapsoppbygging om naturmangfoldsarbeidet i kommunesektoren.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4021)

Sak nr. 29 [00:21:32]

Forslag fra stortingsrepresentant Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 100):

«Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning for import av planter som bedre ivaretar risikoen for introduksjon av fremmede arter, og eventuelt komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovendringer.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4021)

Sak nr. 30 [00:21:48]

Forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 100):

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget med sikte på å styrke grunneiers rett til erstatning i saker om vern og ekspropriasjon, og det bes om at det i saken særlig utredes å utvide retten til erstatning ved gjenkjøpsverdi, at det ikke diskrimineres mellom ulike former for vern og at det økonomiske tapet utmåles etter markedsverdien.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4021)

Sak nr. 31 [00:22:02]

Forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 100):

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget med sikte på å styrke grunneiers retter i saksbehandlingen av saker om vern og ekspropriasjon, og det bes om at det i saken særlig utredes rett til forsøk på makebytte, å pålegge staten en tilbudsplikt og en tidsbegrensning av det midlertidige vernet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4022)

Sak nr. 32 [00:22:16]

Forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 100):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en sak om praktiseringen av båndlegging og innløsning av eiendom knyttet til planlagte veiprosjekter. Saken skal spesielt avklare rettigheter for eiendomsbesittere, og hvilke tidsfrister og prosedyrer som må innføres for å unngå at enkeltmennesker må bære urimelige byrder på statens vegne når prosjekter trekker ut i tid.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4022)

Sak nr. 33 [00:22:28]

Forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 98):

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om å tilpasse lov om motorferdsel i utmark slik at kommunene får økt myndighet - innenfor nasjonale retningslinjer - og der erfaringene fra forsøksprosjektet med økt lokalt selvstyre legges til grunn.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4022)

Sak nr. 34 [00:22:44]

Innstilling fra forsvarskomiteen om investeringar i Forsvaret (Innst. S. nr. 370 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 70 (2008–2009))

Per Roar Bredvold (FrP) [00:23:12] (ordfører for saken): St.prp. nr. 70 for 2008–2009 omhandler investeringer i Forsvaret. Formålet med denne proposisjonen er å be om Stortingets godkjenning av oppstart av seks nye investeringsprosjekter samt å orientere Stortinget om noen andre planlagte prosjekter og saker. Dette omhandler følgende:

Godkjenning av kostnadsramme for fire nye eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter, ombygging av HRF i Rena leir, oppgradering av bygning 39 på Akershus festning, kommandoplass for Forsvarets operative hovedkvarter på Reitan og Skjold flerbrukshall fase 2.

Dessuten: Godkjenning av kostnadsramme for to nye materiellprosjekter, nytt logistikk- og støttedartøy og landbasert, indirekte ildstøtte – artilleri.

Og: Informasjonssaker om modernisering av Hæren, LOS-programmet i Forsvaret og kjøp av innleide kystvakt-fartøy.

Komiteen forutsetter at rammene for de ulike prosjekter holdes, og at Stortinget holdes orientert om kostnadsbildet. Komiteen registrerer at ombyggingen av HRF i Rena leir omfatter garasjer, en kennel og ombygging av undervisningsrom til kontor. Prosjektet har en kostnadsramme på 126 mill. kr samt at oppgraderingen av byg-

ning 39 på Akershus festning har en kostnadsramme på 121 mill. kr.

Komiteen er enig i at et logistikk- og støttefartøy utgjør en vesentlig kapasitet i forbindelse med langvarige operasjoner. Vi understreker at et slikt fartøy ikke må komme som en erstatning for landbaserte logistikk- og vedlikeholdsbasert, men som et supplement. Komiteen merker seg at prosjektet har en kostnadsramme på 1 550 mill. kr med en gjennomføringskostnad estimert til 80 mill. kr. Komiteen vil understreke at investeringer i å gjøre Sjøforsvaret mobilt ikke må gå ut over de allerede etablerte basene i nordområdet.

Komiteen oppfatter at formålet med landbasert, indirekte ildstøtte er å tilpasse Hærens artilleri til framtidige behov. Vi merker oss Regjeringens nordiske forsvarssamarbeid i denne sammenheng. Komiteen er fornøyd med at Regjeringen går inn for en balansert industrideltakelse mellom norsk og svensk industri i dette prosjektet. Komiteen registrerer at dersom samarbeidet med Sverige i dette prosjektet ikke kan gjennomføres på en tilfredsstillende måte, vil Norge starte en egen nyanskaffelsesprosess gjennom en åpen anbudskonkurranse. Prosjektet har en kostnadsramme på 1 820 mill. kr med en gjennomføringskostnad som er ventet å bli 43 mill. kr.

Komiteen registrerer at erfaringene fra Økonomiprojektet skal vektlegges i forbindelse med Logistikkprosjektet, og at denne analysen ikke er foretatt. Komiteen oppfatter at dette skal gjennomføres før kontrakt om Logistikkprosjektet kan bli inngått.

Komiteen merker seg at Forsvarsdepartementet kun har kjøpt «KV Harstad», og at kjøp av Nornen-klassen indre kystvaktfartøy ikke er aktuelt foreløpig.

Ellers er komiteens flertall, alle minus medlemmet fra Høyre, fornøyd med betydningen av at større deler av kystvaktflåten overføres til Forsvarets eie, men midler til dette er ikke prioritert i denne investeringsproposisjonen.

De andre partiene vil redegjøre for sine særmerknader ved behov, men jeg vil redegjøre noe for en fellesmerknad som Fremskrittspartiet og Høyre har. Den handler om 209 mill. kr og gjelder gjennomføring av et prosjekt for ny kommandoplass for Forsvarets hovedkvarter på Reitan. Vi er klar over at det var flertall for denne flyttingen i Stortinget, men Fremskrittspartiet og Høyre forutsetter at flere av de vedtak som ble gjort i forbindelse med langtidsplanene for Forsvaret, gjøres til gjenstand for en grundig kost-nytte-vurdering og evaluering i forbindelse med statsbudsjettet for 2010.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A) [00:27:53]: Fremskrittspartiet skriver i innstillingen at de er opptatt av at også «kommandosentralen på Jåttå opprettholdes som en supplerende kommandosentral». Hva er egentlig en supplerende kommandosentral? Hva skal den egentlig inneholde? Jeg har forhørt meg litt hos folk i Forsvaret, men det er ingen som kan gi noe godt svar på det. Men jeg regner med at representanten vet hva det er.

Er det slik at heller ikke Fremskrittspartiet går til valg

på å reversere sammenslåingen mellom Jåttå og Reitan, slik Fremskrittspartiet tidligere har flagget?

Per Roar Bredvold (FrP) [00:28:41]: Vi går ikke for å reversere noe. Men en supplerende kommando synes vi er ganske viktig og greit å ha, for man vet ikke hva som skjer i framtiden. Det å nedlegge og fjerne de ressursene vi har der, synes ikke vi i Fremskrittspartiet er riktig. Derfor ser vi at en supplerende kommando kan være en god ressurs å ha i framtiden.

Bjørn Jacobsen (SV) [00:29:12]: Går det ikkje an å svare på kva ein supplerande kommandoressurs er? Det kunne vere veldig greit å få vite kva det er.

Det vi veit er situasjonen på Jåttå, er at vi har Joint Warfare Centre der, med NATOs kommando. Vi veit også at det er veldig tette skott mellom det og det som er, og var, FOHK. Ønskjer Framstegspartiet at Forsvaret skal dra det med seg når vi omstiller? Vi skal ikkje leggje ned noko som helst, men vi skal halde oppe det gamle også – ein skal altså ha doble sett av kommandoressursar. Skal ein ha doble sett av det meste i Forsvaret?

Per Roar Bredvold (FrP) [00:29:50]: Nei, vi skal ikke ha doble sett av alt i Forsvaret. Men når det gjelder en så viktig del som en kommandosentral, ser vi en fordel ved at vi beholder også den gamle. Jeg sier ikke at det skal være full aktivitet på den, men at det kan bli aktivitet på den ved behov. Det behovet kjenner vi ikke i dag, men det kan komme. Derfor synes vi i Fremskrittspartiet at det er dumt – hadde jeg nær sagt, men jeg skal ikke bruke det ordet, jeg kan bruke et annet ord, men dere skjønner hva jeg mener – å ta vekk alle de gode ressursene og alt det vi har investert her. Vi har det i tilfelle.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Jan Petersen (H) [00:30:44]: Det er jo et meget langt fremskredet møte. Jeg skal derfor være så kort jeg bare kan.

Jeg har bare lyst til å vise til at jeg en rekke ganger fra denne talerstolen har ytret bekymring for Forsvarets økonomi. Jeg mener at når forsvarer vårt er blitt så lite som det er, må vi i hvert fall ha mulighet for å trene, øve og investere tilstrekkelig slik at vi får det maksimale ut av den strukturen vi har. Men nesten hver eneste gang vi har en sak, dukker det opp opplysninger som tyder på at det ikke er tilfellet – denne gang i forbindelse med stridsvog-nene. Jeg bare viser til det som står i innstillingen, og jeg vil peke på at jeg tror at det neste storting her får en jobb fortsatt. Den balansen vi hadde håpet på å få i Forsvaret, er jeg nok redd for at vi er et stykke unna.

Bjørn Jacobsen (SV) [00:31:51]: Det positive med denne investeringsproposisjonen er jo at han viser at Forsvaret klarer å halde midlar tilgjengelege for nødvendige investeringar trass i at vi har flytta 1,6 milliardar kr frå investering til drift. Likevel har altså statsråden klart å huskaldere så godt med dei midlane som er løyvde her, at det

endå er midlar til å føreta nødvendige investeringar. Eg synest dette tyder på at Forsvarets økonomi er under god styring, og er solid. Det synest eg at vi skal merke oss som eit hovudpoeng. Her er det midlar til å investere.

Så synest eg at vi kunne ha gått enda lenger i forhold til å kjøpe tilbake Kystvakta. Men for all del, her er det er positive trekk, vi er på rett veg og dette ser veldig bra ut. For SVs standpunkt er at Forsvaret skal eigast av Forsvaret, og ikkje av private, og det er eit grunnleggjande prinsipp. Så eg trur at vi er på god veg til det. Starten har kome med denne investeringsproposisjonen, og vi går vidare frå hausten av.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [00:33:15]: I denne proposisjonen ber Regjeringen om Stortingets godkjenning av oppstart av seks nye investeringsprosjekter, og orienterer Stortinget om noen andre planlagte prosjekter og saker.

Det er viktig at anleggene i Forsvaret er i god stand, slik at de som arbeider i Forsvaret, og de vernepliktige har så gode fasiliteter som mulig. Derfor er Senterpartiet glad for at det nå igangsettes fire nye eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter:

- oppbygging av High Readiness Force i Rena leir
- oppgradering av bygning 39 på Akershus festning
- kommandoplass for Forsvarets operative hovedkvarter på Reitan
- flerbrukshall på Skjold fase 2

Ellers tar Senterpartiet til orientering at Forsvarsdepartementet har vurdert å kjøpe flere av de kystvaktfartøyene som Forsvaret leier i dag. Basert på de tilbud som har kommet fra rederen, ble bare KV «Harstad» bestemt kjøpt nå. Det betyr at kjøp av Nornen-klassen indre kystvaktfartøy foreløpig ikke er aktuelt.

Logistikk- og støttefartøy utgjør en viktig kapasitet i forbindelse med langvarige operasjoner. Det må bemerkes likevel at et slikt fartøy ikke må komme som erstatning for landbaserte logistikk- og vedlikeholdsbase, men som et supplement. Spesielt må investeringene i å gjøre Sjøforsvaret mobilt ikke gå ut over de allerede etablerte basene i nordområdet.

Et nytt havgående logistikkskip må bygges ut fra ambisjoner om å kunne være til stede i nære arktiske farvann, og ikke, slik intensjonen var i enkelte sjøforsvarsmiljøer for flere år siden, å legge til rette for at en større del av marinen kan seile oftere i operasjoner utenfor Europa. Tilbaketrekkingen av isfronten i nord, sannsynlige nye farleder over Arktis og gjennom Barentshavet sammen med norske interesser og ansvar i disse områdene, tilsier at Forsvaret også trenger å ha en bedre kapasitet som kan seile i områder med is.

Senterpartiet forventer da at skipet bygges for arktiske forhold for å kunne operere i deler av Barentshavet og Arktis, hvor Norge har og vil ha store interesser i framtiden.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [00:36:08]: La meg først si at jeg er glad for at det er en enstemmig forsvarskomite som slutter seg til forslagene i proposisjonen, for dette er alle prosjekter som er viktige for å opp-

fylle de prioriteringene og den forsvarsstrukturen som ble vedtatt av Stortinget for et år siden.

Bare noen kommentarer. Først til representanten Samuelsen: Når det gjelder logistikk og støttefartøy, skal det oppfylle de ønsker og krav som var nevnt av representanten. Det er ikke tvil om at dette fartøyet vil styrke Forsvarets evne til deltakelse i langvarige operasjoner til havs i nord. Det skaper større fleksibilitet, men fartøyet vil også kunne støtte viktige sivile myndigheter, f.eks. i forbindelse med naturkatastrofer og brukes i beredskapssituasjoner.

Jeg registrerer også at medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet forutsetter at det gjøres kost-nyttevurderinger av flere av vedtakene i langtidsplanen i forbindelse med statsbudsjettet for 2010. Til dette ønsker jeg å bemerke at det lå grundige kost-nyttevurderinger til grunn for den vedtatte langtidsplanen. Dernest er disse tiltakene nå under implementering som tett integrerte elementer i den vedtatte planen. Stortinget vil selvfølgelig på normalt vis bli holdt orientert om status i implementeringen og om eventuelle avvik dersom det skulle være behov for korrigerende tiltak. Jeg kan derfor ikke se behov for noen særskilte kost-nyttevurderinger i forbindelse med statsbudsjettet for 2010.

Så registrerer jeg også en bekymring fra Høyre knyttet til den økonomiske balansen i langtidsplanen. Dette forholdet var jo også grundig behandlet og debattert da planen ble vedtatt, og har også vært det siden.

Men jeg deler komitélederens bekymring for Forsvaret; vi skal ha et forsvar i balanse. Det skal være balanse mellom ressurser og de oppgavene som skal gjøres. Men igjen: Det var det som ble gjort i forbindelse med langtidsplanen, og det vil fremdeles kreve at vi klarer omstillingen – holder tritt med den – og klarer å bygge ut Forsvaret på den måten som vi har besluttet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Petersen (H) [00:38:50]: Problemet med behandlingen av langtidsprogrammet var jo ikke at ikke noen hadde regnet, men at man ikke innviet Stortinget skikkelig i disse regnestykkene. Det er åpenhet, som gjør det mulig for Stortinget å tenke alternativt, som jeg har etterlyst – da får man opp tvil om tallgrunlaget. Åpenhet mangler nå. Selv om statsråden sier at noen har regnet på det – og det er sikkert riktig – er altså problemet at vi ikke har fått det til Stortinget, og derfor har vi bedt om det. Vil ikke nettopp dette ønsket om åpenhet kunne føre til at statsråden ville tenke annerledes i dette spørsmålet enn det ganske avvisende svaret hun gav i sitt innlegg?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [00:39:35]: Jeg prøvde å ikke være avvisende i mitt innlegg. Jeg prøvde nettopp å si at vi baserte hele økonomien i langtidsplanen på de beregningene som var gjort. Og de beregningene er ikke bare å tilføre Forsvaret mer midler, de 800 mill. kr som skal opp på 2008-nivå, er også basert på at Forsvaret internt skal klare omstillingen, bl.a. ved hjelp av en del investeringer. Til grunn for dette lå forsvarssjefens plan, og

det er helt riktig at i den var ikke underlaget for alle beregningene lagt frem. Men dette var jo et grundig arbeid som var gjort i departementet. Selv om de ikke lå i proposisjonen, som i forsvarssjefens studie, ble jo alle disse dokumentene gjort kjent. Vel, jeg ønsker egentlig at man skal ha åpenhet om dette. Jeg tror egentlig vi har de samme målene for Forsvaret, og det er i hvert fall bra.

Henning Skumsvoll (FrP) [00:40:53]: I forbindelse med behandlingen av langtidsbudsjettet i fjor i juni var det fra opposisjonen mange spørsmål om økonomi. Det var påstander fra opposisjonen om at de anslag og det tallmaterialet som var lagt fram, ikke holdt. Vi trodde aldri at man kunne gjennomføre programmet sånn som det lå fra Regjeringen.

Mitt spørsmål i dag, ett år senere, når man er kommet godt i gang med omstillingsprosessen er: Er det noen av de tallene som vi påpekte fra opposisjonen i fjor, som har vist seg å være feil? Har man sprukket i bruk av midler, eller følger man planen fullt ut?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [00:41:41]: Litt i forlengelsen av mitt forrige svar: Da vi hadde behandlet langtidsplanen for ett år siden, uttalte forsvarssjefen at han for første gang så at det var samsvar mellom økonomien i planen og de tiltakene som lå i planen. Og alle nye tiltak som vi tok inn, med bakgrunn i forsvarssjefens studie, var finansiert med hans beregninger. Så er det jo også slik at hvis man i en prosjekteringsfase gjør andre ting, eller nye ting, kommer det ofte i tillegg. Men vi følger de kostnadene og de beregningene som er gjort, med de påslag av økte kostnader eller endringer som eventuelt måtte være. Men jeg vil igjen understreke at dersom vi skal lykkes med å holde denne balansen i Forsvaret, krever det at økonomien er på plass, og det krever at Forsvaret klarer sin omstilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. Flere har heller ikke bedt om ordet til sak nr. 34. (Votering, se side 4022)

Sak nr. 35 [00:42:48]

Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer i «Regulativ for tillegg mv. til utskrivne vernepliktige mannskap» (Innst. S. nr. 366 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 89 (2008–2009))

Per Roar Bredvold (FrP) [00:43:11] (ordfører for saken): St.prp. nr. 89 for 2008–2009 omhandler endringer i regulativ for tillegg mv. til utskrevne vernepliktige mannskap.

Forslaget til regulering er basert på en tilrådning til lønnsoppgjøret mellom staten og LO Stat, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Stat, Akademikerne og Unio Stat.

Med grunnlag i lønnsoppgjøret for statsansatte blir primærgodtgjørelsen til vernepliktige mannskaper anbefalt økt med 3,8 pst. Merutgiftene er utregnet til snau 16 mill. kr. Regulativendringene får samme virkning for de sivile vernepliktige, noe som beløper seg til 768 000 kr for 2009.

En enstemmig komité slutter seg til proposisjonen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 35. (Votering, se side 4022)

Sak nr. 36 [00:44:08]

Forslag fra stortingsrepresentant Henning Skumsvoll på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 113):

«Det innføres en unntaksbestemmelse knyttet til foreldelsesfristen i forbindelse med opprettelse av ny rettighet for soldater som har avtjent utenlandsoperasjoner, slik at dette blir gjeldende fra 1978, og at rettighetene for de som har tjenestegjort fra 1978 likestilles med de rettigheter som gjelder fra 2010.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 4023)

Sak nr. 37 [00:44:22]

Forslag fra stortingsrepresentant Henning Skumsvoll på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 113):

«Det etableres en ordning med en maksimal erstatning på 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uførhet. Erstatningen foreslås redusert forholdsmessig med restervervsevnen.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 4023)

Sak nr. 38 [00:44:35]

Forslag fra stortingsrepresentant Olemic Thommessen på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 113):

«Lovfestet objektivt erstatningsansvar for skadede veteraner i henhold til ny § 12 b i lov om forsvarspersonell skal gjelde alle Forsvarets veteraner, også de som har tjenestegjort før lovens ikrafttredelse.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 4023)

Sak nr. 39 [00:44:49]

Innstilling fra forsvarskomiteen om Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar–31. desember 2008 (Innst. S. nr. 368 (2008–2009), jf. Dokument nr. 5 (2008–2009))

Per Roar Bredvold (FrP) [00:45:27] (ordfører for saken): Dokument nr. 5 for 2008–2009 omhandler innstillingen fra forsvarskomiteen om Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar–31. desember 2008.

Komiteen viser til at Ombudsmannsnemnda i Dokument nr. 5 for 2008–2009 reiser en rekke viktige spørsmål, og tar til orientering nemndas beretning. Komiteen har videre merket seg nemndas engasjement og initiativ.

Komiteen har i drøftelse med Ombudsmannen fått opplyst at nemnda ikke nødvendigvis deler alle synspunktene som er brakt videre, og registrerer at nemnda gjennom sitt arbeid har påpekt en rekke forhold og situasjoner som kan ha endret status etter at rapporten ble produsert.

Komiteen ser utfordringene ved at nemnda framlegger status og oppfatninger fra året før rapporten blir behandlet i Stortinget, og således ikke viser status pr. framleggelsestidspunkt.

Komiteen mener på denne bakgrunn at det ville vært hensiktsmessig om Ombudsmannen organiserer arbeidet med rapporten slik at det i rapporten framkommer en statusdel som viser avvik i de innrapporterte forhold der forhold er kjent endret.

Komiteen ser det videre som en fordel av Ombudsmannen søker å komme med konklusjoner og anbefalinger på en mer konkret måte.

Komiteen tar på denne bakgrunn Dokument nr. 5 til orientering.

Bendiks H. Arnesen (A) [00:47:18]: Når Stortinget i dag behandler Ombudsmannsnemnda for Forsvarets beretning for 2008, er det etter min mening et dokument som med fordel kunne ha vært bredere i formen. Nemnda påpeker imidlertid en del forhold som jeg vil kommentere litt.

Jeg har spesielt merket meg at når det gjelder lærlinger, foregår det et fortløpende og positivt arbeid for å kunne tilby videreutdanning og stillinger. Jeg er helt enig med nemnda i at dette er høyst påkrevd. Jeg mener at det er uheldig at Forsvaret fortsatt mister lærlinger. Jeg registrerer at dette begrunnes med lønnsbetingelser og tilsetningsbetingelser.

Jeg merket meg også at nemnda fortsatt påpeker at det tar lang tid å få sikkerhetsklarering av mannskapene. Jeg er enig med nemnda i at dette er en uholdbar situasjon og lite tjenlig både for Forsvaret og den det gjelder. Dette er noe Arbeiderpartiet vil se nærmere på.

Jeg har før omtalt saksframstillingen fra nemnda og det uheldige i at det henvises til episoder og mottatte rapporter som ikke blir underbygd. Dette kan gi en feil oppfatning av situasjonen. Det er bl.a. ikke mulig å se om det er en eller om det er 100 personer som setter fram påstander. Dette mener jeg er uheldig.

Jeg må videre si at vi må kunne forvente at Ombudsmannen i sin rapportering til Stortinget bruker korrekte data. Jeg vil i den sammenheng nevne et forhold som er direkte feil i dette dokumentet, og det gjelder det nemnda sier om at Forsvaret ikke har nådd 1:5 når det gjelder rotasjon av personell i utlandet. Dette har aldri vært et uttalt mål, og nemnda kan således heller ikke hevde at dette er et mål som ikke er oppnådd.

Jeg er glad for at det er en enstemmig komité som ser det som utfordrende at nemnda framlegger status og oppfatninger fra året før det blir behandlet i Stortinget og således ikke viser status pr. framleggelsestidspunkt. Jeg vil i den sammenheng si meg tilfreds med den jobben saksordføreren har gjort med saken.

Det ville vært hensiktsmessig om Ombudsmannen organiserer arbeidet med rapporten slik at det i rapporten framkommer en statusdel som viser avvik i de innrapporterte forhold der forhold er kjent endret.

Forsvarskomiteen har kun tatt dette dokumentet til orientering med klare anbefalinger om endringer for framtiden.

Jan Petersen (H) [00:50:41] (komiteens leder): Det er ingen tvil om at Ombudsmannsnemnda i sine rapporter tar opp en del tunge og viktige forhold, noen vekker absolutt bekymring. Noen er kjent fra tidligere, og har for så vidt vært en del av den alminnelige politiske debatt og den alminnelige forsvarsdebatt, men det er ikke tvil om at det er en del realiteter her som må drøftes ordentlig videre.

Nå fikk komiteen denne innberetningen såpass sent at vi med god samvittighet kunne ha utsatt den til neste stortingsssesjon. Vi har allikevel valgt å ikke gjøre det fordi, som det fremkom av de to tidligere innleggene, komiteen er samstemt om en viss uro over måten nemndas beretning fremlegges på.

At forholdene er vanskelige og tunge gjør at de må underlegges en nøye saksbehandling også i Stortinget. Da er det bekymringsfullt at ikke Ombudsmannen og nemnda har tatt stilling til alle de realiteter de fremlegger. Når ikke dokumentet tar stilling, er Stortinget nødt til å gjøre det hvis en skal legge det til grunn for politisk handling. Det krever tid og det ville krevd – hvis vi skulle behandle saken nå – at vi hadde hatt en omfattende dialog med departementet for å kunne bestemme oss for hvilke synspunkter som holder og hvilke som ikke holder.

Vi har hatt en fruktbar samtale med Ombudsmannen. Jeg tror det er bred enighet om at det er viktig at det tas standpunkt til realiteter i større omfang enn det som hittil har vært praksis, og at vi er oppdatert på hva som er brakt i orden i løpet av året. Og en del av de ting som det reises spørsmål om, er jo senere brakt i orden. Jeg tror derfor det er viktig at det arbeides videre med selve formen på dette, og jeg ser ikke noen stor uenighet om hvilken vei dette bør ta.

Så har jeg lyst til å si at denne behandlingen vår, som da er gjort i løpet av ganske få dager, yter jo ikke de mange forhold som nemnda tar opp i sin innberetning, rettferdighet. Derfor vil jeg understreke at det er viktig at Stortinget har et blikk på dette stoffet når f.eks. budsjettet eller

andre viktige saker behandles til høsten. Det vil ikke være riktig at man bare legger saken i skuffen. Den bør være der som et viktig underlag.

Bjørn Jacobsen (SV) [00:53:34]: Eg sluttar sjølvsagt fullt ut opp om den samrøystes komiteen, men vi skal vere klar over at «ombod» er eit spesielt ord, ei spesiell stilling, så sjølv om vi her gjer merksam på at vi gjerne vil ha klarare konklusjonar, skal ei av rollene til ombodet vere å bringe vidare f.eks. påstandar – og dei treng ikkje ein gong vere rette – til Stortinget på ein god måte, og det synest eg Ombodsmannsnemnda og meldinga gjer. Så sjølv om vi legg om no, vi legg opp til føringar som neste komité som skal ta over dette, kjem til å endre på, må det ikkje bli sånn at dei skal vere redde for å bringe vidare forhold, sjølv om dei ikkje er avklarte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 39. (Votering, se side 4024)

Sak nr. 40 [00:54:25]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Leif Helge Kongshaug, Gunnar Kvasshheim og André N. Skjelstad om å gjennomføre en faglig utredning om torskoppdrettsfrie områder (Innst. S. nr. 339 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:107 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Torbjørn Hansen (H) [00:55:32] (ordfører for saken): Det begynner å bli en viss praksis for at næringskomiteen får de siste sakene på kartet den nest siste dagen av sesjonen, men vi skal selvfølgelig ikke la det legge noen demper på denne debatten. Stortinget skal nå behandle innstillingen fra næringskomiteen om forslag fra Venstre om å gjennomføre en faglig utredning av torskoppdrettsfrie områder.

Næringskomiteen viser i saken til at det ifølge forslagsstillerne er gitt over 500 løyver til torskoppdrett, med en samlet produksjonskapasitet i næringen på rundt 300 000 tonn. Torskoppdrettsnæringen har hatt en kraftig vekst på 20–25 pst. hvert år siden 2003.

Torskoppdrett er en svært positiv og interessant videreutvikling av havbruksnæringen som til nå har vært dominert av laks og ørret. Det er liten tvil om at dette er en produksjon som har stort potensial for å skape nye inntekter og ny aktivitet langs kysten. Men dette er fortsatt en

bransje som er i oppstartsfasen, og lønnsomheten er presset. Disse utfordringene er så forsterket av finanskrisen og den effekten som denne har for markedet for torsk.

Høyre er genuint positiv til torskoppdrettsnæringen, og det er viktig at næringen har gode rammebetingelser og en offentlig forvaltning som ser muligheter framfor begrensninger. Likevel er det opplagt biologiske utfordringer knyttet til torskoppdrett som for annen havbruksaktivitet.

I innstillingen vises det til at Fiskeridirektoratet allerede våren 2006 tok til orde for strengere forvaltningspraksis som ville få konsekvenser for oppdrett av torsk. Fiskeri- og kystdepartementet mente imidlertid den gangen at det ikke forelå tilstrekkelig dokumentasjon til å innføre strengere praksis i tildelingsforskriften for andre arter, men bad heller Havforskningsinstituttet om å svare på en del spørsmål knyttet til torskoppdrett og konsekvensene av den.

Forslagsstillerne fra Venstre tar så til orde for innføring av torskefjorder som et midlertidig arealvern for å hindre potensielle negative konsekvenser av oppdrett av torsk og for å avvente dypere kunnskap om temaet, og fremmer forslag om en faglig utredning om et slikt torskefjordsystem.

Fiskeriministeren viser i brev til næringskomiteen dattert 26. mars at hun deler oppfatningen om at det er viktig å gjennomføre en utredning av nasjonale torskefjorder, men at hun kunngjorde en slik utredning i Bergen allerede den 12. februar. Komiteen mener på grunnlag av dette at det er hensiktsmessig å avvente de faglige utredningene som allerede er varslet, og foreslår at forslaget vedlegges protokollen.

Så har det vært mye debatt tidligere i denne sal knyttet til arealvern som tiltak mot såkalt genetisk innblanding av oppdrettslaks i villaksstammene våre. Det er grunn til å peke på at arealverntiltak må være basert på faktisk kunnskap, ikke på symbolpolitikk. Det er ikke utenkelig at det finnes mer effektive tiltak enn passivt arealvern for å sikre en bærekraftig torskoppdrettsnæring.

Jeg vil på den bakgrunn ta opp forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet i innstillingen, samt anbefale komiteens enstemmige tilråding om å vedlegge forslaget protokollen.

Presidenten: Representanten Torbjørn Hansen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Leif Helge Kongshaug (V) [00:59:04]: Spørsmålet rundt nasjonale torskefjorder har lenge vært diskutert som et virkemiddel for å begrense skadene torskoppdrett kan ha på miljøet og ikke minst på de lokale torskestammene. Ny kunnskap viser at kysttorsk ikke er en homogen gruppe, men at man langs hele vår langstrakte kyst har unike genetiske stammer av kysttorsk begrenset til et geografisk område. Flere av disse unike genetiske stammene er i ferd med å forsvinne, og vi er i ferd med å tape enorme viktige ressurser som er spesielt viktige for kystflåten. Oppdrett av torsk er av en relativt ny næring i Norge, men den har de siste årene vokst med rekordfart. Siden 2003 har produksjonen økt med 20–25 pst. hvert år, og produksjonen ventes å nå 30 000 tonn i 2010.

Miljøkonsekvensene rundt torskoppdrett har fremde-

les flere spørsmål enn svar. Det vi vet, er at 80 pst. av all oppdrettstorsk som slaktes, har gytt minst én gang. Ved Havforskningsinstituttets forskningsstasjon i Austevoll har de fått bekreftet at oppdrettsyngelen klarer å overleve og utvikle seg, men om oppdrettsyngelen virker positivt eller negativt inn på de ville torskebestandene, er fremdeles et ubesvart spørsmål. Oppdrettstorsken er også vært rømmingsvillig, noe rømmingsstatistikken fra Fiskeridirektoratet viser. I 2007 rømte 69 000 oppdrettstorsk. I 2008 økte antallet til 183 000.

Venstre er glad for at Regjeringen skal utrede hvorvidt torskefjorder bør innføres, og at man skal gjennomføre andre utredninger med det formål å øke kunnskapen om mulige miljømessige risikofaktorer knyttet til torskoppdrett. Jeg har merket meg at Regjeringen på noen områder har startet utredningsarbeidet om å innføre nasjonale torskefjorder som et forvaltningsverktøy, og at Fiskeri- og kystdepartementet vil bestille nye utredninger. Venstre er klar over at dette utredningsarbeidet vil ta tid og mener at man fram til man får den kunnskapen man søker, må føre en restriktiv utdeling av nye torskoppdrettskonsesjoner. I «Nye byggesteiner i nord. Neste trinn i Regjeringens nordområdestrategi» legges det til rette for en nasjonal satsing på oppdrett av torsk i nordområdene. Venstre deler Regjeringens framtidsoptimisme for oppdrett av torsk, men stiller spørsmål ved tempoet næringen vokser i. For Venstre er det svært viktig at man får på plass en bærekraftig og lønnsom utvikling av næringen. I dag hører de som tjener penger på oppdrettstorsk med til unntakene, da realitetene for de fleste er at produksjonskostnadene er langt høyere enn prisen i markedet. Derfor er det etter Venstres syn veldig viktig at man intensiverer arbeidet for å bringe mer kunnskap til og om næringen. Jeg er også av den oppfatning at man ved å føre en restriktiv tildelings- og vekstpolitikk for torskoppdrett inntil man vet mer om miljøkonsekvensene, legger til rette for at næringsutviklingen kan skje innenfor lønnsomme og bærekraftige rammer. Venstre mener at på bakgrunn av den kunnskapen man har tilegnet seg om oppdrett av torsk, og de anbefalinger Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Regelverksutvalget gir, bør vi innføre nasjonale torskefjorder som et forvaltningsverktøy. Venstre mener at denne løsningen ikke trenger å være permanent, da ny teknologi og kunnskap kan føre til at torskoppdrett ikke påfører miljøet uopprettelig skade ved at unike genetiske kysttorskstammer forsvinner.

Regjeringen har i sin nordområdestrategi lagt til rette for en nasjonal satsing på oppdrett av torsk i nordområdene. Samtidig som Regjeringen vil satse på torskoppdrett, strammer Regjeringen inn ved å gi adgangsbegrensninger, jf. Ot.prp. nr. 77 for 2008–2009, Om lov om endring i akvakulturlova, og har nå åpnet for å innføre torskoppdrettsfrie områder. For meg taler Regjeringen med to tunger her. Venstre stiller spørsmål ved hvordan Regjeringen har tenkt å gjennomføre en nasjonal satsing på torskoppdrett, samtidig som de nå gir adgangsbegrensninger og går inn for å verne områder for torskoppdrett. Venstre på sin side er fornøyd med at Regjeringen åpner for å verne områder med hensyn til kysttorsk og mener dette vil sikre næringen langsiktige og bærekraftige rammer, men de som

skal satse på næringen, trenger forutsigbare rammer. Jeg kan ikke forstå at denne formen for dobbeltkommunikasjon er bra for den videre utviklingen i næringen. Jeg ber statsråden si noe om hvordan Regjeringen vil legge opp sin storstilte satsing på torskoppdrett.

Jeg fremmer ikke et eget forslag, men som en ser av saken, vil vi støtte det forslaget som Kristelig Folkeparti og Høyre har i innstillingen.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Presidenten vil rette det – det er eit forslag frå Framstegspartiet og Høyre.

Leif Helge Kongshaug (V): Unnskyld!

Statsråd Lars Peder Brekk [01:05:03]: Regjeringen har tro på at torskoppdrett skal bli en viktig del av verdiskapingen langs kysten. Hvitfisknæringen har hatt en tung vinter, men på sikt vil torsk i oppdrett kunne bli et viktig supplement til villtorsk og gjøre det mulig å tilby europeiske konsumenter fersk torsk av høy kvalitet gjennom hele året. Miljømessig bærekraftig drift er avgjørende for langsiktig vekst og lønnsomhet i næringen. Fiskerimyndighetenes forvaltningsstrategi for torskoppdrett er kunnskapsbasert, og i de siste årene har vi investert mye i forskning på området. Videre utvikling krever imidlertid mer kunnskap om hvordan oppdrett av torsk påvirker miljøet og villfisken. Regjeringen vil legge opp til kontrollert vekst, parallelt med at det utvikles teknologi og kunnskap som sikrer en bærekraftig og framtidrettet næring.

I representantforslaget fremmes det forslag om at Regjeringen skal gjennomføre en faglig utredning om torskoppdrettsfrie soner for å gi kunnskap om det er behov for å innføre nasjonale torskefjorder som et hensiktsmessig forvaltningsverktøy. Dette synes vi er et godt forslag, og derfor bestemte Regjeringen allerede i februar i år at en slik utredning skal foretas. Dette ble første gang lansert av fiskeri- og kystministeren i Bergen 12. februar i år og er i etterkant integrert i Regjeringens strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring.

Innføring av nasjonale torskefjorder, eller torskevern-områder, vil kunne være et virkemiddel for å beskytte lokale og særegne stammer av kysttorsk. Vi har allerede innført områdevern som begrenser oppdrett tidligere, til vern av villaksen, gjennom innføringen av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag. Første runde ble fremmet av regjeringen Bondevik II, og andre runde ble fremmet av den sittende regjering. Begge forslag ble vedtatt med bred tilslutning i Stortinget. Den kommende utredningen om torskefjorder vil belyse både de positive og de negative sidene ved en slik ordning og gi et grunnlag for å vurdere om det er et hensiktsmessig forvaltningstiltak.

I tillegg til spørsmålet om torskefjorder vil vi prioritere forskning med det formål å øke kunnskapen om miljømessige risikofaktorer knyttet til torskoppdrett, både hva gjelder virkninger på økosystemer og på de ville torske-

bestandene. Det innebærer bl.a. kartlegging av gytefelt og kartlegging av spesielt sårbare bestander av kysttorsk.

Det vil ta tid før vi får på plass all kunnskap vi ønsker oss. Flere av utredningene er store og komplekse og vil trolig ta tre til fem år å ferdigstille, men forvaltningen vil naturligvis ta i bruk kunnskapen etter hvert som den genereres. På kort sikt er vi i gang med å stramme inn regelverket, slik at myndighetene får mulighet til å kontrollere veksten i torskoppdrettsnæringen, bl.a. gjennom endringer i akvakulturloven som ble vedtatt i Lagtinget 16. juni i år.

Torskoppdrett er fortsatt en liten næring. Produksjonen i 2008 var under 15 000 tonn. Til sammenlikning produserte vi i overkant av 820 000 tonn laks. Det vil ennå ta mange år før torskoppdrettsnæringen er en stor næring, og de grepene vi tar nå, har ikke til hensikt å hindre at næringen kan vokse og utvikle seg også de nærmeste årene. Det arbeidet vi legger ned på et tidlig stadium i å skaffe oss bred og god kunnskap om hvordan næringen påvirker villfisker og det omkringliggende miljøet, vil være avgjørende for å kunne drive kunnskapsbasert forvaltning også i framtiden.

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til replikk.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [01:09:00]: Eg skal prøva å gjera dette rimeleg kort. Slik som denne saka har utvikla seg, vil eg berre gjera greie for den stemmegjevinga som me no kjem til å gå inn for. Me kan ikkje sjå at det er så stor forskjell – det må vera veldig små nyansar – mellom det som ein samla komité meiner, at det er føremåls-tenleg å avventa dei faglege utgreiingane, og forslaget frå Framstegspartiet og Høgre om at Stortinget ber Regjeringa leggja til rette for ei kunnskapsbasert forvaltning når det gjeld torskoppdrett.

Me er ikkje med på dei merknadene som Framstegspartiet og Høgre har lagt til grunn for forslaget sitt, men me kjem til å stemma for forslaget.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 40.

(Votering, sjå side 4024)

Etter ønske frå næringskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 41 og 42 blir behandla under eitt, og ser det som vedteke.

Sak nr. 41 [01:10:11]

Innstilling fra næringskomiteen om reindriftsavtalen 2009/2010 og om endringer i statsbudsjettet for 2009 m.m. (Innst. S. nr. 374 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 76 (2008–2009))

Sak nr. 42 [01:10:24]

Innstilling fra næringskomiteen om jordbruksoppgjøret

2009 - endringer i statsbudsjettet for 2009 m.m. (Innst. S. nr. 375 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 75 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til 1 time og 5 minutt, og at taletida blir fordelt slik på gruppene: Arbeidarpartiet 20 minutt, Framstegspartiet 15 minutt, Høgre 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Kristeleg Folkeparti 5 minutt, Senterpartiet 5 minutt og Venstre 5 minutt. I tillegg blir det foreslått inntil 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Sigrun Eng (A) [01:12:11] (ordfører for sak nr. 42): Vi behandlar i natt det siste jordbruksoppgjøret i denne fireårsperioden, ein periode med store forhåpningar for næringsutøvarane. Dette er kanskje òg det aller siste oppgjøret som blir behandla her om opposisjonen flytter inn i regjeringslokala til hausten.

Eg tek utgangspunkt i at kvart parti fortel om sine innretningar i denne innstillinga. Den raud-grøne regjeringa har levert og brukt desse fire åra til ein snuoperasjon som gir grunnlag for optimisme og framtidstru for bønder over heile landet. Men det har òg vore store utfordringar og ikkje minst ein enormt stor prisvekst på dei viktigaste innsatsfaktorane, slik som gjødsel og kraftfôr er, noko som sjølv sagt har hatt den konsekvensen at det ikkje har blitt den auken i inntektene år for år som vi hadde lagt til rette for. Vi kan likevel no konstatere at vi har innfridd løvnadene i Soria Moria-erklæringa, der det heiter at ein skal «sikre utøvere i landbruket inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper».

Regjeringa har levert den største auken i inntektsmoglegheit på mange tiår. Ei påplussing på næringsstøtta på mellom 70 000 og 80 000 kr pr. årsverk er mykje. I tillegg fekk vi ein rentereduksjon i går – no vart det i forgårs – som utgjer om lag 100 mill. kr berre til bønder, om bankane følgjer opp. Denne regjeringa har vridt innsatsfaktoren i ei meir miljøvennleg retning, hatt eit større fokus på dyrevelferd og gitt bøndene eit langt betre grunnlag for å ta ut ferie og fritid, samt moglegheit til å vere sjuk viss ein er det, nemleg gjennom auka tilskott til avløysarordninga.

I årets jordbruksavtale er dei største endringane innanfor mjølkesektoren og dei grovfôrbaserte kjøttslaga. Vi ynskjer å ta Noreg i bruk, utnytte beiteressursane, hindre gjengroing og sørgje for at dei som har mjølkeproduksjon, får betalt for den jobben dei gjer med å gå i fjøset 365 dagar i året.

I årets avtale ligg det 560 mill. statlege kroner, og under høringa gav faglaga uttrykk for at dei stort sett var fornøgdde. Resten er det moglegheit til å ta ut gjennom inntektsfrådrag og òg noko på pris. Men den mørke skya er utvik-

linga særleg på gjødselprisane. Når ei avtale byggjer på prognosar, og det blir store avvik, kan det vere grunn til å justere når fasiten ligg føre. Regjeringspartia vil verne om forhandlingsinstituttet, og ser det som viktig at organisasjonane i landbruket kan forhandle med staten om prisane på jordbruksvarer og andre avgjerder som er viktige for næringa.

I årets avtale er storfe lagt inn i den såkalla volummodellen. Det er òg lagt føringar for at ein på eit seinare tidspunkt skal leggje andre produksjonar inn der, når den såkalla gule boksen i WTO-avtala har nådd taket. Men det ville vore ein fordel for alle om Doha-runden kunne avsluttast, og at vi fekk ei ny WTO-avtale på plass.

I svært mange miljø er landbrukets betydning sterkt undervurdert. Bygde-Noreg ville sett heilt annleis ut om landbruket låg brakk. Men pessimismen har snudd til optimisme. Produksjonsvolumet er svakt stigande, sjølv om vi òg som forbrukarar bruker meir. Derfor har vi eigentleg ei todelt oppgåve: leggje til rette for at den trenden som har snudd, held fram – at det framleis blir vekst – og at fleire kjem inn i næringa.

Nytt i årets avtale er å synleggjere økonomiske tiltak for ungdom som vil overta, og å få unge til å ynskje seg inn i næringa, dette òg i lys av den globale matvarekrisa. Vi bør produsere det vi har naturgitte føresetnader for, fyrst og fremst storfe, sau og mjølk. Det vil gi oss kortreist mat, produsert av eit landbruk som i verdsmålestokk langt på veg er økologisk og tufta på god dyreetikk, slik at vi forbrukarar kan ete trygg mat.

Andre ting som ligg inne i årets avtale, er grøfting. Det har vore eit forsømt område i mange år.

For meg er det òg viktig å nemne nydyrking. Vi ser ei avskaling av dyrka mark, sjølv om vi har som målsetjing å verne om ho. Med nydyrking kan vi framleis nær sagt fylle på med nytt areal dersom omdisponering av dyrka mark viser seg å vere nødvendig for at ein skal få til ei samfunnsutvikling på mange andre område òg. Eg meiner òg at komiteen sin merknad om at ein bør stimulere til andre gjødselmetodar, er av stor betydning for eit meir miljøvennleg landbruk.

Så litt om skogen si betydning, både som CO₂-fangar, som brensel, og som vår framtidige drivstoffleverandør. Andregenerasjons biodrivstoff, laga av ein fornybar ressurs vi har god tilgang på, er framtidiretta. Vi kan nå miljømåla våre utan å måtte kjøpe oss avlat med å forsyne oss av u-landa sine matfat. Det er derfor svært viktig at det vart sett av 50 mill. kr til tiltak innan skog i tiltakspakka. Dette er ein del av dei ekstraordinære midlane som no blir framlagde i revidert nasjonalbudsjett, som elles omfattar ei investeringspakke på 150 mill. kr. Det er stor pågang etter investeringsverkemiddel i landbruket, og løyvingane vil komme både landbruket og bygg- og anleggsnæringa til nytte. Det er eit estimat at summen vil kunne utløyse investeringar på om lag 1 milliard kr, så dette vil ha ein viktig sysselsetjingseffekt. Det er verdt å merke seg at dette kjem i tillegg til bygdeutviklingsmidlane Innovasjon Norge alt har i dag, og som det er stor rift om.

Lat meg avslutningsvis seie litt om at vi framleis må ha i fokus å ta i bruk alle dei ressursane ein gard har, og

leggje til rette for t.d. nisjeprodukt og gardsturisme. «Inn på tunet» med tilrettelagde tenester på forskjellige område er populært. Det blir det satsa stort på i nokre område av landet, noko som bidreg til auka verdiskaping og næringsutvikling lokalt.

Årets avtale er ei god avtale, med ei innretning som er meir i tråd med den tida vi lever i, og dei utfordringane og moglegheitene som landbruket har.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [01:19:55]:

Først må jeg takke saksordføreren for at hun tydeligvis har troen på at denne salen skal skifte flertall etter valget. Det er jo flere av oss som har det, og det er ingen tvil om at hvis det skulle bli et annet flertall i denne salen, er det noe landbruket vil tjene på. For er det én sektor i dette landet som har fått nok av sosialistisk overstyring og detaljstyring, så er det landbruket, og som denne innstillingen viser, har opposisjonspartiene ganske mange strukturelle forslag som vil innebære betydelige endringer i landbrukspolitikken. Det er på tide.

Vi har hatt utallige debatter om landbrukspolitikken her i Stortinget i denne fireårsperioden. Vi har hatt de årlige jordbruksavtalene, vi har nylig hatt en debatt om konsesjonslov, jordlov og odelslov, men vi har også hatt veldig mange konstruktive og gode forslag fra opposisjonen. Det disse debattene har vist, er at det sittende flertallet ikke tenker nytt i landbrukspolitikken, og ikke har vært åpne for nye innspill fra opposisjonen, konstruktive forslag som ville ha styrket eiendomsretten, og som ville ha gitt aktive, produktive bønder mer råderett over den virksomheten som de tross alt skal leve av. Vi har fortsatt en utvikling med betydelig tilbakegang i antall bønder, vi har fortsatt en situasjon hvor bøndene ligger etter såkalte «andre grupper» inntektsmessig, og dette viser som i mange andre saker at det har vært en svært lang vei til Soria Moria, og man er faktisk fortsatt svært langt unna å komme fram dit. Det er derfor ikke riktig det representanten Eng her sa fra Stortingets talerstol.

Det denne innstillingen viser, er at regjeringspartiene nå benytter den siste anledningen som er i denne stortingsperioden til å stemme imot ganske mange gode og konstruktive forslag som det er ganske uforståelig at man ikke vil stemme for. Man stemmer altså imot forslag om å kunne gå gjennom skatte- og avgiftssiden i landbruket. Når vi nå har hatt fire jordbruksoppgjør hvor bondeorganisasjonene har lagt frem sine krav og kommet sånn cirka halvveis i mål i hver eneste forhandling, er skatte- og avgiftssiden noe vi bør kunne se nærmere på, som kunne ha bidratt til høyere inntekter i landbruket. Det signaliserer jo flertallets ønske om at man ikke ønsker å gi vanlige arbeidende folk i dette landet, som har en slitsom hverdag, og som driver sin egen virksomhet, skatte- og avgiftslettelse. Det er ærlig nok at dette flertallet som vi har nå, inntil videre, har den oppfatningen, men det er svakt at man ikke kan bidra til en slik synliggjøring.

Det har i hele denne stortingsperioden – i debatter vi har hatt – vært enighet om at det vil skje store endringer i norsk landbrukspolitikken i årene som kommer, og en ny WTO-avtale vil bidra til en slik betydelig endring. For ett

år siden, i fjor sommer, var den sittende landbruksminister helt overbevist om at det ville bli en avtale da. Så får vi se hva fremtiden bringer nå.

Det er imidlertid ganske spesielt, når hele Stortinget er enige om at det her kommer til å bli store endringer, at man ikke vil være med på forslag om å fremme en stortingsmelding som kan gå gjennom hele landbrukspolitikken. Da kunne man ha invitert hele Stortinget, man kunne ha invitert organisasjonene og andre som er opptatt av landbrukspolitikk, til å bidra med å utforme fremtidens landbrukspolitikk.

Tidligere landbruksminister Gjønnnes skal ha mye skryt for at den første Bondevik-regjeringen gjorde et så godt stykke arbeid gjennom St.meld. nr. 19 for 1999–2000. Den stortingsmeldingen som da ble fremlagt, er et godt stykke arbeid, men den er nå ti år gammel, og det har skjedd enorme endringer i landbruket siden den gangen. Derfor er det svært svakt at Regjeringen og flertallet i Stortinget ikke kan benytte den anledningen. Jeg tror det kommer av at landbruksministeren og Regjeringen ikke vet hvor de vil i landbrukspolitikken. Vi har sett at man har benyttet tiden veldig dårlig i disse fire årene når det gjelder å komme med forslag. Man har brukt enhver anledning til å bremse og være negativ. Jeg har stilt godt over 150 skriftlige spørsmål til landbruksministeren i løpet av fire år, og bare fått negative svar. Det viser ikke noen særlig vilje til å møte opposisjonen, bl.a. gjennom å svare på konkrete spørsmål fra enkeltpersoner og næringsdrivende om ting de opplever i sin hverdag.

Vi har hatt en betydelig debatt om landbruksbyråkratiet. Det kan være så mange som 7 500 landbruksbyråkrater i den norske landbruksforvaltningen, og det er jo spesielt når vi har knapt 47 000 bønder. Dette vitner om – og det har vi sagt flere ganger i løpet av denne perioden – at Regjeringen ikke har benyttet anledningen til å utforme en landbrukspolitikk for fremtiden. Det er dette jordbruksoppgjøret også et eksempel på. Å stå her på Stortingets talerstol og si at Regjeringen har gjort organisasjonene tilfredse og nådd målene i Soria Moria-erklæringen, tror jeg må være ganske uforståelig for alle. For når organisasjonene har krevd dobbelt så mye som det de har fått innvilget i løpet av denne perioden, befinner vi oss ganske mange milliarder unna det målet. Det gjør vi. Hvis organisasjonene i landbruket er fornøyd med det resultatet som er oppnådd, har organisasjonene drevet et narrespill som ikke er vårt samfunnsverdig.

Vi har nå fått en investeringspakke i jordbruksoppgjøret som også er fremmet gjennom revidert nasjonalbudsjett. Fremskrittspartiet kommer i morgen til å stemme for de 200 millionene i den investeringspakken. Det gjør vi fordi vi ser at det nå er nødvendig med ekstra stimulanser i økonomien. Vi tror at det kan bidra til økt sysselsetting utover på bygdene. Vi vil også stille krav til at disse midlene blir brukt til å bygge ut driftsbygninger i forbindelse med nye krav til husdyrforskrifter, og at det bidrar til en strukturutvikling som fremtidens landbruk krever.

Da skal ikke jeg bidra til å holde denne debatten i gang, men ta opp de forslag som Fremskrittspartiet enten står alene eller sammen med andre partier om.

Presidenten: Representanten Hans Frode Kielland Asmyhr har teke opp dei forslaga han refererte til.

Torbjørn Hansen (H) [01:29:35]: Jordbruket er en viktig næring både for det norske folk og Stortinget. Høyre står bak sentrale målsettinger for jordbrukspolitikken. Vi ønsker et aktivt jordbruk over hele landet. Vi ønsker å opprettholde norsk matvareproduksjon, og vi vil ta vare på kulturlandskapet.

Men det er også viktig for Høyre at vi fører en god næringspolitikk for bøndene – en jordbrukspolitikk som sikrer at folk som satses på denne næringen, får muligheten til å utvikle seg på samme måte som andre næringsdrivende i Norge.

Høyre har i denne stortingsperioden lagt særlig vekt på moderniseringstiltak som gjør næringen bedre rustet til å møte en framtid med større konkurranse, en framtid med en WTO-avtale, en politikk som er mer framtidsrettet for jordbruket.

Men før jeg kommer inn på Høyres mange endringsforslag, vil jeg få si meg litt fornøyd med at et flertall, bestående av samtlige partier bortsett fra Fremskrittspartiet, mener at «landbrukspolitikken må moderniseres gradvis med utgangspunkt i dagens opplegg med blant annet markedsordninger, geografisk differensiering i kvote- og tilskuddsordninger og bruk av handlingsrommet for tollvernet slik at det blir mulig for bøndene og næringsmiddelindustrien å tilpasse seg utviklingen».

Det at også regjeringspartiene er med på en merknad om modernisering, viser at de av oss som ønsker en utvikling gjennom gradvise reformer, er i ferd med å få et mikroskopisk gjennomslag også hos de rød-grønne partiene. Så det får vi ta med oss som en liten etappeseier.

Høyre har stor respekt for bonden, som for andre næringsdrivende. Det er tusenvis av bønder som står opp tidlig hver dag, som står på med hardt fysisk arbeid, og som bidrar til å nå de viktige mål som Stortinget har satt for jordbrukspolitikken. Det er viktig.

Jeg mener at uansett hvilke reformer man ønsker å gjennomføre for jordbruket, må disse basere seg på en respekt for dem som driver i næringen, og som har investert mye tid og penger i gårdsbruk rundt omkring i landet. Derfor er det uaktuelt for Høyre å gjøre noe annet enn å medvirke til en gradvis modernisering av jordbruket. Næringsdrivende må ha forutsigbare rammebetingelser. Endringene må være håndterbare.

Jeg synes at tiden er overmoden for å slå et slag for en litt glemt del av jordbruksnæringen, nemlig norske sauebønder. Høyre har i forkant av oppgjøret og i innstillingen forsøkt å få litt fokus på sauenæringen i Norge.

Liv Finstad fra Rød Valgallianse i Oslo ble ganske historisk da hun i et TV-program kom med sin kommentar om at «sauer er ålreite dyr». Etter min mening var dette kanskje et av de bedre utspillene fra sosialistisk side i jordbrukspolitikken. Men i tillegg til å være «ålreite dyr» leverer altså sauen kjøtt av utsøkt kvalitet til norske forbrukere, og sauen har stor betydning for landskapspleie og bosetting.

Nå er det dessverre slik at sauenæringen i Norge har

2) Jordbruksoppgjøret 2009 – endringer i statsbudsjettet for 2009 m.m.

vært politisk venstrehåndsarbeid i mange år. Regjeringen og organisasjonene i jordbruket har ikke hatt synlige ambisjoner om å utvikle denne delen av jordbruksnæringen. Produksjon av lammekjøtt er på vikende front, og næringen er ekstremt preget av småskala.

Problemet er at sauenæringen har vært et slags alibi for det politiske målet om variert bruksstruktur. Tilskuddsopplegget er utgått på dato, og det er preget av en altfor sterk strukturprofil. Det betyr at tilskuddet per sau faller kraftig dess flere dyr man har, en innretning som hindrer utvikling i retning av større og mer moderne bruk. Så mens melkeprodusentene for lengst har organisert seg i større enheter og samdrifter, har det skjedd lite av dette i sauenæringen.

Men det finnes enkelte svært interessante unntak. For eksempel slo Vegard Birkeland i Sauda seg sammen med tre andre sauebønder i Sauda og bygde i fjor et nytt, svært sauefjøs på 1 600 m². Det er planen at dette fjøset skal ha mellom 500 og 600 vinterfødrede sau om gangen. Jeg synes landbruksministeren og landbruksdepartementet burde ta seg en studietur til Sauda og se nærmere på moderne sauefjøs.

I Valle kommune i Setesdalen er antallet vinterfødrede sau halvert de siste ti årene. Effekten er gjengroing og redusert produksjon. Der ønsker en del sauebønder å slå seg sammen til et stort samdriftsfjøs, også omtalt som sauehotell.

Problemet er at framsynte sauebønder både i Valle og Sauda blir motarbeidet av den rød-grønne regjeringen. Tilskuddsopplegget stopper kort og godt ved 300 dyr, og en av de mest tilskuddsintensive produksjoner står dermed uten tilskudd når man passerer en mellomstor driftsenhet.

Høyre stilte derfor 20. mars i år spørsmål til landbruksministeren om det ikke var på tide å legge om opplegget og legge til rette for stordrift også på sau. Svaret var som vanlig at Regjeringen satset på overføring av mer subsidier, men det var ellers ingen tegn til nytenkning og modernisering.

Også sauenæringen trenger fyrtårn som viser vei, og som viser at det går an å investere og satse på denne delen av jordbruket i litt større skala. Høyre fremmer derfor i innstillingen et forslag hvor vi ber Regjeringen legge til rette for samdrift og større bruk på sau. Dessverre er det bare Fremskrittspartiet som er med på dette forslaget. I Nationen i dag ser vi at representanten Ola Borten Moe er som senterpartifolk flest – ikke akkurat opptatt av utvikling i denne delen av jordbruket heller.

Sauebonde Vegard Birkeland fra Sauda er derimot mer entusiastisk. Han sier: «Dette er søt musikk i mine ører». Norsk Sau og Geit bekrefter i samme oppslag at de har tatt opp temaet i jordbruksforhandlingene, men møtte døde ører hos departementet.

Bøndene er også her mer framsynte enn Regjeringen i jordbrukspolitikken.

Høyres forslag om moderne sauehold er ganske representativt for de forslag vi er med på i innstillingen knyttet til melkeproduksjon. Det er også helt i samsvar med tanken bak forslaget om en ny stortingsmelding om framtidens jordbrukspolitikk, som vi har diskutert tidligere

i denne sal, og som representanten fra Fremskrittspartiet også omtalte i sitt innlegg.

Jeg har hørt mange i jordbruket uttale seg positivt til Høyres ønske om en full gjennomgang og debatt om jordbrukspolitikken med tanke på framtiden. Det har også vært tegn til tilslutning rundt denne ideen fra enkelte representanter fra de rød-grønne partiene, men det ser ut til at evnen til nytenkning blir relativt raskt slått av i møte med Bondelaget og departementet, for det er ingen som støtter dette forslaget fra flertallet i innstillingen.

Jeg synes det er trist at norske bønder blir gjort til leilendinger av dagens eiendomsregulering. Det er et paradoks at eiere av jordbrukseiendom ikke skal ha eiendomsrett på linje med andre boligeiere og bedriftseiere i dette landet.

Boplikt, delingsforbud og prisregulering er et gammelt sosialistisk system som hindrer utvikling av strukturen i jordbruket, og som svekker bondens verdier.

Svekket eiendomsrett slår selvfølgelig ut i redusert investeringslyst og tilsvarende mindre utvikling. Effekten av eiendomsregelverket begynner å bli svært synlig i Norge. Det står 35 000 tomme gårdshus rundt omkring. Det er under 50 000 aktive bønder, selv om det er nesten 200 000 jordbrukseiendommer.

Leiejordandelen har antagelig passert 40 pst., uten at dette heller utløser noen tegn til reformer hos de rød-grønne partiene. Selv ikke når forskning slår fast at boplikten er ubrukelig som distriktspolitisk virkemiddel også innenfor jordbrukseiendom, er det noen som reagerer.

Man skulle nesten tro at regelverket var viktigere enn både bonden og jordbruket. Høyre vil ha en markant styrking av bondens eiendomsrett, og vi fremmer forslag om det i innstillingen.

Når det gjelder jordbruksoppgjøret, gjør komiteens medlemmer fra Høyre en endring i forhold til tidligere oppgjør i denne perioden. Selv om vi ikke slutter oss til årets oppgjør, fremmer vi ikke forslag om å erstatte hele oppgjøret med en konsultasjonsordning.

Likevel mener Høyre fortsatt at det er prinsipielt betenkkelig at enkeltstående næringer forhandler fram egne rammebetingelser direkte med staten og inngår avtaler med betydelige økonomiske konsekvenser utenfor budsjettbehandlingen.

Det er også andre sider ved jordbruksoppgjøret og forhandlingsinstituttet som man bør se nærmere på. I første rekke må tilskudd bli mer målrettet og mindre byråkratisk enn i dag. Høyre mener derfor at man bør endre periodiseringen av jordbruksoppgjøret slik at dette følger budsjettåret. Dermed kan forhandlingene skje parallelt med budsjettprosessen og ses i sammenheng med andre prioriteringer i statsbudsjettet.

Høyre fremmer derfor forslag om at jordbruksoppgjøret må forskyves og bli en del av budsjettbehandlingen for 2010.

En samlet opposisjon fremmer i innstillingen mange forslag som viser alternative politiske grep i forhold til Regjeringens opplegg i jordbrukspolitikken.

Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre står f.eks. bak forslag om utredning av skatte- og avgiftslettelser for bøndene, om oppmyking av regelver-

ket for samdrifter og om å utvikle potensialet for nisje- og spesialprodukter.

Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre står sammen om en rekke andre forslag som viser vei i jordbrukspolitikken.

Nå er det fortsatt betydelige forskjeller dersom vi skal ta Fremskrittspartiets forslag også i budsjettene på alvor, men det er likevel mange gode innspill fra mindretallet og opposisjonen i innstillingen, som regjeringspartiene dessverre ikke er med på.

Det er derfor all grunn til å slå fast at norske bønder vil få gode rammebetingelser og nye interessante utviklingsmuligheter som næringsdrivende dersom utviklingen blir slik som saksordføreren var inne på, at vi får et ikke-sosialistisk flertall på Stortinget til høsten.

Jeg vil ta opp forslagene i denne innstillingen og i innstillingen til reindriftsavtalen, som Høyre har sammen med andre eller alene.

Presidenten: Representanten Torbjørn Hansen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Inge Ryan (SV) [01:39:52]: Jeg skal bruke mesteparten av innlegget mitt på jordbruksavtalen, men på slutten skal jeg snakke litt om reindrift, som jeg forstår også blir behandlet nå.

Aller først en takk til saksordfører Sigrun Eng for en godt utført jobb. Jeg slutter meg til veldig mye av det hun sa, og skal prøve å komplettere lite grunn.

Behandlinga av jordbruksavtalen er en av de viktigste debattene i Stortinget. Man kunne gjerne tenkt seg at den ble behandlet på et noe annet tidspunkt enn når man skulle ligget og sovnet, men man får gjøre det beste ut av det.

Jeg har vært med og deltatt i denne debatten i åtte år nå, og det som slår meg, er to vesentlige ting. Det ene er den store endringa som har skjedd fra den forrige perioden til denne når det gjelder satsing på landbruket. Det andre er at de to store partiene på høyresiden i norsk politikk stemmer mot jordbruksavtalen. Jeg tror, når vi skal ut i valgkampen og snakke med folk, at vi skal merke oss at disse partiene stemmer imot jordbruksavtalen. Hva innebærer det? Jo, det innebærer at man ikke ønsker en politisk styring over denne viktige næringa, der man legger til rette for hvordan man skal produsere mat i hele landet, på all matjord – og ikke bare produsere mat, men produsere trygg og velsmakende mat. Det krever faktisk politisk styring hvis man skal få gjort det på en slik måte at man produserer tilstrekkelig med melk og de ulike sortene man skal ha, og sørge for at man til enhver tid har et tilbud som er tilpasset både det vi har av naturressurser, og det som etterspørres i befolkninga. Det krever politisk styring. Er det en næring vi også framover skal holde fanen veldig høgt for, og som skal ha en veldig sterk politisk forankring i Stortinget, så er det nettopp jordbruket.

Jeg vil nevne et par små saker i komiteens merknader. Det første er det som går på ungdom. I jordbruksoppgjøret i år har man fokusert mer på ungdom enn tidligere. Det gleder SV veldig. Vi tror at man må ta det med rekruttering enda mer på alvor enn det man har gjort, slik at man får ungdommen inn i næringa og stimulerer dem så

de finner det interessant å gå inn i næringa. Vi er veldig glad for at man har kommet lenger der i dette oppgjøret enn man har gjort tidligere.

Det andre er at man fokuserer mye på dette med beitedyr. Vi vet at Norge gror igjen. Vi vet at beiting er noe av det mest økologiske man kan drive med. I en del områder er sauenæringa blitt krevende på grunn av rovdysituasjonen. Da må man vurdere om det er andre typer dyr man kan bruke til beiting. Derfor er vi glad for at også et flertall i komiteen har pekt på at vi må se på dette med ammeku som et godt alternativ i områder der det er krevende på grunn av rovdyr, og sjølsagt også andre steder i landet, slik at man får utnyttet beiteressursen på en best mulig måte. Det er bra med tanke på at landet ikke skal gro igjen. Det er bra, fordi vi utnytter en ressurs som ligger der. Det er en veldig økologisk og rett produksjon.

Så over til reindriftsnæringa. Det er også en veldig viktig næring. Reindriftsnæringa er sjølve fundamentet for vår urbefolkning, samene. Derfor er det nødvendig at man har politisk styring over næringa. I de åtte årene jeg har fulgt med i denne salen, har overbeiting i Finnmark vært kritisert. Jeg registrerer at det går i rett retning. Man skulle gjerne ønske at det gikk fortere, at man hadde kommet lenger når det gjelder antall dyr i forhold til beitegrunnlag. Men de siste to årene virker det som det går i rett retning. Det syns jeg er veldig gledelig, og jeg tror det er viktig at man fokuserer på det videre – at man ikke slakker av, men sørger for at beitegrunnlaget stemmer overens med antall dyr.

Helt til slutt: Det er også gledelig å se at man nå har fått til en avtale med svenskene om det felles beiteområdet langs Kjølen. Det var uverdig at vi i så mange år hadde en uavklart situasjon, ikke minst for reindriftsutøverne. Det var ikke klare regler om hvor svensk rein og norsk rein hørte hjemme. Det gjorde at reindriftsutøverne kom i en krevende situasjon. Nå registrerer jeg at denne avtalen er på plass, og det syns jeg er veldig bra.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [01:45:15]: Regjeringspartia lova under valkampen i 2005 ein heilt ny kurs i landbrukspolitikken. Det har ikkje skjedd. Regjeringa sin landbrukspolitikk er stort sett ei vidareføring av regjeringa Bondevik II sin politikk. Det er me glade for. Kristeleg Folkeparti får ikkje problem med å støtta hovudtrekka i Regjeringa sin landbrukspolitikk. Me er òg tilfredse med at det lét seg gjera å koma fram til eit oppgjør som landbruket sine organisasjonar har slutta seg til.

Kristeleg Folkeparti er rimeleg tilfreds med storleiken på den samla ramma på jordbruksavtala. I fjor peika me på at i komande oppgjør må ein ha ein betre balanse mellom prisstøtte og budsjettmidlar enn det som var tilfellet i fjorårets oppgjør. Kristeleg Folkeparti set pris på at dette til ei viss grad er følgt opp i år, med 560 mill. kr av den samla ramma som budsjettmidlar. Budsjettmidlar er viktige, for det første for å tilgodesjå mindre bruk med moderat produksjon som i mindre grad nyt godt av prisstøtte enn bruk med stor produksjon. Dermed vert det òg lettare å nå det viktige landbrukspolitiske målet å halda ved like ein variert bruksstruktur. For det andre gjev bruk av

budsjettmidlar mindre kostnader for vanlege forbrukarar og for norsk økonomi samla sett. For det tredje er auka bruk av budsjettmidlar meir i tråd med den utviklinga som me etter alt å døma må gjennom for å etterleva framtidige WTO-forpliktingar.

Kristeleg Folkeparti strekar under at kostnadsutviklinga i jordbruket framleis gjer inntektssituasjonen krevjande. Me peikar på at det framleis er nødvendig med ei opptrapping i overføringane til bøndene, med vekt på større budsjettløyvingar og betre investerings- og velferdsordningar enn i dette oppgjøret – ikkje minst med tanke på moglegheitene for nyrekruttering til landbruket.

Kristeleg Folkeparti støttar volummodellen for marknadsregulering for storfe, svin, sau/lam og egg. Samtidig peikar me på at sau utgjer 20 pst. av den totale småfeproduksjonen i landet, og purke utgjer ca. 8 pst. av svinekjøtproduksjonen. Det at sau og purke er tekne ut av reguleringa, kan få uheldige effektar på gjennomsnittsprisane for lam og slaktegris. Kristeleg Folkeparti reknar med at departementet har merksemd retta mot dette, slik at ein på bakgrunn av erfaringar kan ta det opp til ny vurdering i neste forhandling.

Kristeleg Folkeparti føreslår at Regjeringa vurderer ei oppmjuking av regelverket for samdrifter, slik at fleksibiliteten vert større og moglegheitene for ein variert og allsidig bruksstruktur vert betre.

Kristeleg Folkeparti ber òg Regjeringa om å vurdere styrking og utviding av tilskotsordningane for sauehald, slik at moglegheitene for fleksible og varierte driftsformer vert større.

Til slutt vil eg ta opp det forslaget som Kristeleg Folkeparti er åleine om i innstillinga.

Presidenten: Representanten Ingebrigt S. Sørfonn har teke opp det forslaget han refererte til.

Ola Borten Moe (Sp) [01:48:49] (komiteens leder): Vi har vært vitne til ganske mye elendighetsbeskrivelser fra spesielt Høyre og Fremskrittspartiet i denne debatten så langt. Jeg vil si innledningsvis at i forrige periode var de samlede inntektsmulighetene – hvis man legger sammen prisøkning og tilskudd – i størrelsesordenen 300–400 mill. kr, mens tallet i denne perioden, inkludert det siste oppgjøret, er på 4,3 milliarder kr. Det er altså et betydelig økt beløp. Det gir grunnlag for økt optimisme, og det ser vi. Det er en anstendig avtale som ligger på bordet i dag.

Jeg har lyst til å begynne med det som er gledelig, og det er den enigheten som er oppnådd på marknadsordningen. Dette er en grunnplanke i norsk landbrukspolitikk som vi skal leve med i tiår og kanskje i generasjoner framover. Den største mangelen ved denne landbruksavtalen er etter mitt skjønn at vi heller ikke nå fikk på plass et felles kvotetak og et felles regelverk for samdrifter og enkeltbruk. Det fører til en del strukturelle utfordringer og til en del håpløse debatter, som vi jo har sett her i kveld, der noen ønsker å forskjellsbehandle enkeltbruk og samdrifter. Dette er egentlig en debatt om hvilken strukturprofil man ønsker.

Norsk landbrukspolitikk er bygd på tre elementer. Det er tollvernet, det er de direkte overføringene, og det er internmarkedet og de reguleringene som ligger der.

På vårt landsmøte gikk jeg til angrep på Fremskrittspartiet fordi de går til frontalangrep på alle disse tre grunnpilarene innenfor norsk landbrukspolitikk. Over tid vil de bygge ned tollvernet. De halverer overføringene på et halvt år, og de ønsker å avregulere de interne markedsmechanismene. Senest her i dag fremmes det forslag der man prinsipielt ønsker å ta bort kvoteordningene på melk. Konsekvensen er åpenbar. Det er en kollaps i markedet. Det er ruin for titusenvis av familier og mange ødelagte liv. Senterpartiet kan ikke gjøre noe annet enn å gjøre folk oppmerksom på konsekvensene av denne politikken, og så får valget til høsten avgjøre. Men det er drøyt å påstå at Fremskrittspartiets politikk vil føre til bedre kår i landbruket.

Både Høyre og Fremskrittspartiet er opptatt av at stor-drift og effektivitet er framtiden – mer kapitalintensiv drift. Det store paradokset er at det er nettopp disse brukene som er avhengig av at det føres en aktiv landbrukspolitikk, det er de som er avhengig av tilskudd, det er de som er avhengig av marknadsordninger og tollvern. Det første som ryker ut, hvis vi skal gjennomføre den politikken som Fremskrittspartiet og delvis Høyre tar til orde for, er nettopp det landbruket de ønsker seg.

Så må vi løfte blikket framover og se globalt på hvilke utfordringer som møter oss. Det siste året har vi sett at store importland leier jord direkte i Afrika. Man stoler ikke lenger på at mat er å få kjøpt, selv om man har penger. Vi har en klimakrise, vi har en matkrise, og vi har en finanskriser.

For Norges del betyr dette åpenbart at vi er nødt til å dyrke mer mat, vi er nødt til å ha renere mat, og vi er nødt til å ha bedre mat. Kort sagt: økt forsvarlig selvforsyning. Dette kommer til å kreve mer debatt rundt norsk landbruk og matpolitikk framover – ikke mindre. Spørsmålet om en ny landbruksmelding er stilt. Jeg tror at for vår del har vi et åpent forhold til behovet for en ny landbruksmelding. Det er mye som tyder på at det kan være fornuftig å gå inn på det. Det er i så fall noe som vi kommer tilbake til til høsten.

Sentrale utfordringer framover: Miljø og klima kommer til å bli stadig viktigere for landbruket. Mitt håp og min ambisjon er at norsk landbruk posisjonerer seg slik at det blir en del av løsningen – akkurat som departementet omtaler i den framlagte klimameldingen. En åpenbar utfordring framover er fortsatt lønnsomhet, rekruttering og investering i næringen. Her ser vi at mye har skjedd de fire siste årene, men vi er avhengig av at den utviklingen fortsetter.

Leiejordsproblematikken og eiendomspolitikken er viktig. Det er ikke slik at det ikke skjer forandringer. Stortinget har bedt om at man ser nærmere på delingsforbudet, og Stortinget har også sagt at prisnivået på landbrukseiendommer skal opp.

Aller sist har jeg lyst til å si at legitimitet er noe som norsk landbruk er uhyre avhengig av. Det betyr at man er nødt til å oppfylle alle målsettingene i norsk landbruks-

politikk. Jeg er optimist på vegne av norsk landbruk, men det forutsetter at vi får et riktig valgresultat til høsten.

Leif Helge Kongshaug (V) [01:54:18]: Jeg ønsker å starte med å gi saksordfører honnør for en god jobb og en ryddig prosess fram mot denne innstillingen som næringskomiteen har lagt fram for Stortinget. Jeg vil også ta opp det forslaget som Venstre står alene om, slik at det er gjort allerede i innledningen.

Så vil jeg innledningsvis understreke at Venstre har tradisjon for å stemme for avtaler som er framforhandlet mellom staten og ulike organisasjoner knyttet til lønnsoppgjør, trygdeoppgjør og jordbruksoppgjør. Derfor vil vi også stemme for den foreliggende avtalen.

Venstre ønsker å videreføre jordbruksforhandlingene, men som en rendyrket inntektsavtale mellom bøndene og staten. Alle andre tilskudd og ordninger bør overføres til ordinære poster på statsbudsjettet og avgjøres og besluttes i åpne diskusjoner i vårt folkevalgte demokrati, ikke i lukkede forhandlinger innenfor det korporative systemet.

Jeg er svært skeptisk til finansieringen av jordbruksoppgjøret for 2009, og mener at grensen er nådd for hvor mye av inntektene som kan hentes i markedet. Forventningene til prisfastsettingen i jordbruksavtalen for 2008–2009 var urealistiske. Det er ganske fantastisk – jeg vil faktisk si historisk – at partene ble enige om en pris på storefeskjøtt på kr 1,10 i økning. Det er historisk fordi statens tilbud var null, realistisk nok, vil jeg si, og kravet var kr 1 – og så ender man opp med et resultat over begge deler. Ja, slik er det når Bondelaget og politisk ledelse er mer opptatt av å få til en avtale med gode tall enn av innholdet. Det er jo valgår i år, og da må det se bra ut på papiret. De samme kommentarene har jeg når det gjelder nedgangen i gjødselpriser, og likeså de 200 mill. kr som ligger inne i revidert, som er tatt med som en del av jordbruksavtalen – det er jo en del av tiltakspakken for næringslivet for øvrig.

Det er viktig at bøndene blir behandlet med respekt, og at det som man kommer fram til gjennom avtalene, er så reelt som mulig. Det krever redelighet og ærlighet.

Fjorårets oppgjør skulle gi bøndene 17 000–18 000 kr i inntektsøkning pr. årsverk. Resultatet ble en skarve tusenlapp. Så reiser politisk ledelse rundt med kurver som viser en inntektsøkning som går rett til værs med denne regjeringen, mens kurvene som legges fram for den forrige regjeringen, er feilaktige og ufordelaktige. Det synes jeg er veldig beklagelig. Vi må være redelige og ærlige i de tallene vi legger fram. I den forbindelse har jeg også lyst til å kommentere innlegget til Ola Borten Moe. Han viser til den voldsomme økningen på brutto inntekt i denne regjeringstiden. Ja, det slutter selvfølgelig i morgen – når denne regjeringen slutter å sammenligne seg med den forrige regjeringen. Man må jo ta hensyn til den pris- og kostnadsutviklingen som er i enhver periode. Det er jo det man sitter igjen med – mellom kostnader og brutto inntekt – som har betydning, og det er det man til syvende og sist skal leve av. Så det går ikke an å sammenligne periode med periode på denne måten. Det blir aldeles feil.

Så ser vi også at Nortura har store utfordringer med å

imøtekomme de prisene som er forventet, så det er ganske urealistisk det som ligger her. Det er veldig positivt at en enstemmig komité går inn for volummodell. Jeg vil også si at det er positivt med satsingen på grasbasert produksjon – og i den forbindelse også økningen i beitetilskuddet.

Så noen ord til slutt om samdrift, der vi ønsker å få et bedre og mer fleksibelt regelverk enn det som foreligger i dag.

Helt til slutt: Vi er glad for at det stimuleres til økt produksjon og slaktning av reinsdyr, og at dette er forsterket i den inneværende reindriftsavtalen. Det er positivt.

Presidenten: Representanten Leif Helge Kongshaug har teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Lars Peder Brekk [01:59:55]: Årets reindriftsavtale har en ramme på 101 mill. kr. Det er en økning på 4 mill. kr i forhold til fjorårets avtale. For Landbruks- og matdepartementet har det vært viktig å legge til rette for størst mulig slakteuttak og en god omsetning av reinkjøtt i markedet. Samlet sett innebærer årets reindriftsavtale et sterkere næringsmessig fokus og en tilrettelegging for de reindriftsutøvere som har reindrift som hovednæring.

Et sentralt grunnlag for Regjeringens landbrukspolitikk har vært å styrke inntektsmulighetene for bøndene og å legge til rette for et aktivt jordbruk i hele landet. Det har vi gjort. Denne avtalen viderefører kursendringen som ble startet ved oppjøret i 2006. Den balanserer viktige hensyn i en krevende økonomisk situasjon. Den gir inntektsutvikling til bøndene, prioriterer husdyrholdet i distriktene, industriens konkurransekraft opprettholdes, og prisvirkningene for forbrukerne blir minimale. Til tross for en internasjonal mat- og finanskriser, som har gitt kostnadsvekst og ustabilitet, har Regjeringen levert forbedringer i inntektsmulighetene, som vi må tilbake til 1970-tallet for å finne maken til.

I perioden er det lagt til rette for en inntektsvekst på ca. 73 000 kr pr. årsverk. Dersom anslagene for produktivtets- og kostnadsvekst slår til, vil jordbrukets inntekter i vår regjeringperiode ha nærmet seg andre grupper med nesten 10 prosentpoeng. Det vil alltid være usikkerhet om budsjetter og prognoser, men vi har også vist at vi tar ansvar, dersom avvikene går i jordbrukets disfavør. I år viste grunnlagsmaterialet at regnskapet for 2008 ble svakere enn fjorårets budsjett hadde vist. Det kompenseres. Avtalen viderefører også prinsippet vi etablerte i 2007, ved ikke å finansiere rammen med innsparinger for inneværende år. Dette er systemforbedringer som gir trygghet for næringen på sikt.

Og trygghet for rammebetingelsene er viktig i den turbulente økonomiske situasjonen vi har vært, og er, i. Slutten på høykonjunkturen og den internasjonale mat- og finanskrisen har gjort jobben krevende. Kostnadene har økt. Prisvariasjonene ser ut til å bli større. Prognoser endres vesentlig raskere enn vi har vært vant til. Det har bl.a. blitt stilt spørsmålstegn ved både renteprognosene og gjødselprisreduksjonen på 25 pst., som ligger til grunn for avtalen som er inngått mellom partene.

I denne sammenheng er det derfor gledelig å informere

re om at Felleskjøpet og Norske Yara i dag melder at prisene på gjødsel reduseres med mellom 30 pst. og 40 pst. fra 17. juni. Dersom dette prisnivået holder seg, vil det gi klart bedre betingelser for næringen enn det som faktisk lå til grunn da avtalen ble framforhandlet i mai.

Selv om norsk jordbruk er mindre berørt av finanskrisen og økonomisk turbulens enn en del andre næringer, og mindre enn jordbruket i andre land, er behovet for stabilitet i rammebetingelsene heller økende enn avtagende. Derfor er jeg veldig glad for at en samlet komité stiller seg bak at den såkalte volummodellen skal velges som framtidig modell i markedsordningene for kjøtt og egg, der som utviklingen videre gjør det nødvendig. Dette grepet, som komiteen uttaler er både viktig og framtidsrettet, er det beste svaret Stortinget kan gi bønder som skal satse for framtiden. Stabilitet er et gode for små foretak med sårbar økonomi. Bønder er selvstendig næringsdrivende med behov for langsiktig planlegging. Både innretning og gjennomføring av avtalen bidrar til det.

Jordbruksavtalen forsterker virkemidlene for et aktivt jordbruk over hele landet, slik vi lovet i Soria Moria-erklæringen. Avtalen prioriterer melkeproduksjonen og det grasbaserte husdyrholdet i distriktene, hvor alternativene er færre. Beiteordningen styrkes og bidrar til et åpent og vakkert kulturlandskap. I denne stortingsperioden er beiteordningen styrket med til sammen 400 mill. kr. Økningen i budsjettmidler i årets oppgjør er større enn summen av alle budsjettendringer etter 1990. Vi prioriterer altså i tråd med målsettingene.

I tillegg foreslår vi en ekstraordinær investeringspakke for 2009. Dette vil gi rask sysselsettingseffekt i byggenæringen, for prosjektene er allerede planlagt og ligger til behandling hos Innovasjon Norge. I tillegg økes rammen for lån med rentestøtte med 300 mill. kr. Ungdom prioriteres i flere ordninger. I tillegg kommer endringen i markedsordningene, som bidrar til stabilitet og reduksjon i økonomisk risiko for unge som skal satse i næringen.

Gjennom avtalen styrkes også miljøtiltak, og jordbruket har stilt seg positiv til å forsterke klimaarbeidet i etterkant av stortingsmeldingen jeg har fremmet på området: Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen.

I denne meldingen adresseres også den enorme utfordringen vi står overfor globalt – å sikre nok mat til alle. Allerede i dag sulter nesten 1 milliard mennesker. Innen 40 år må den globale matproduksjonen doubles. Den eneste solidariske og bærekraftige løsningen er at alle land tar i bruk de produksjonsressursene de har. Årets jordbruksavtale er et viktig skritt for å sikre at vi i Norge tar vår del av ansvaret.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [02:05:04]: Siden dette er det siste replikkordskiftet i denne stortingsperioden med denne statsråden, vil jeg takke statsråden for mange gode debatter i denne perioden.

Men jeg må nok si at begge de landbruksministrene fra Senterpartiet vi har hatt denne perioden, har vært svært lite imøtekommende overfor opposisjonen i landbrukspo-

litikken. Vi har hatt et utall Dokument nr. 8-forslag, vi har hatt spørsmål, interpellasjoner og rimelig mange forslag til de årlige jordbruksavtalene som kunne ha bidratt til betydelige endringer og forbedringer i landbruket.

Kan statsråden være så ærlig nå at han kan innrømme at han kunne ha vært mer imøtekommende i forhold til de gode forslag som opposisjonen har fremmet?

Statsråd Lars Peder Brekk [02:06:10]: Jeg vil også takke representanten Kielland Asmyhr for mange gode debatter. Det har vært mange interessante debatter og meningsutvekslinger.

Det som imidlertid er klinkende klart, er at de debattene har vært preget av store ideologiske og politiske motsetninger. Derfor er det også slik at man har den oppfatningen i opposisjonen at man ikke har vært imøtekommende nok fra Regjeringens side. Regjeringen har stått på sin politikk. Vi står for en politikk som sikrer landbruk i hele landet. Vi står for en politikk som sikrer gode inntektsutviklingsmuligheter. Vi står for en landbrukspolitikk som er på tvers av det Fremskrittspartiet står for. Derfor er resultatet blitt slik.

Torbjørn Hansen (H) [02:07:03]: Jordbruket er en viktig næring hvor det skjer en ganske dynamisk utvikling hvert eneste år, og det er en næring som har en ganske kraftig utfordring i forhold til WTO-forhandlinger i framtiden.

Hvis man skal nevne noe som har karakterisert styringen i denne perioden, må det være at det har vært et totalt fravær av interesse for å gjennomføre reformer i jordbrukspolitikken. Man har vært ensidig opptatt av subsidier, og det har vært null interesse for reformer.

Hvis man ser på innstillingen i dag, ser man at den er spekket med mange gode forslag. Vi registrerer at enkelte representanter fra regjeringspartiene kommer oss litt i møte når det gjelder en del av disse forslagene.

En slik velvilje har jeg overhodet ikke registrert fra Regjeringen når det gjelder jordbruksforhandlingene. Det er f.eks. forslag om en stortingsmelding om jordbrukspolitikk. Denne regjeringen har ikke laget en slik stortingsmelding – og har heller ikke varslet om en slik melding i framtiden. Det er videre en rekke andre forslag – om samdrifter, om eiendomsregelverket og om skatter og avgifter.

Er fasiten at Senterpartiet egentlig ikke har noen plan for jordbrukets framtid i Norge?

Statsråd Lars Peder Brekk [02:08:10]: Jeg er helt uenig med representanten Torbjørn Hansen i at denne regjeringen ikke har hatt planer, og at det ikke har vært framdrift når det gjelder jordbruket i denne perioden. Vi har i alle de fire årene vi har hatt ansvaret for jordbruksoppgjøret, gjennomført det på en måte som har brakt inntektsutviklingen framover – på til sammen 73 000 kr i gjennomsnitt over perioden. Det er en innkorting på 10 pst. i forhold til andre grupper. Det har kommet landbruket til gode, ved at man har prioritert det grasbaserte husdyrholdet – spesielt sauenæringen, som representanten Hansen

var inne på i sitt innlegg, og som han feilaktig sa ikke var satset på.

Noe annet vi har satset på, er eiendomspolitikken. Det er ikke gjort så store endringer i eiendomspolitikken siden 1970-tallet som dem som er foretatt i det siste. Og det siste som er gjennomført, er en stor stortingsmelding om klimautfordringene, der en legger vekt på jordbrukets utfordringer, jordbrukets muligheter og jordbruket som en del av løsningen i forbindelse med klimatiltakene – i tråd med klimaforliket.

Leif Helge Kongshaug (V) [02:09:19]: Ting har endret seg veldig raskt – fordi finanskrisen har slått inn på områder som har med landbruk å gjøre. Jeg tenker f.eks. på det prognoserte underskuddet på kjøtt i året som kommer. Mitt tips – også etter samtaler med Nortura – er at det er grunn til å tro at en kanskje kommer i balanse i løpet av året. Vi har også registrert at store aktører innen foredlingsindustrien – som f.eks. Nortura – sliter kraftig med å få endene til å møtes. Det skyldes at de ikke får ut av markedet det de forventer. Det er fortsatt den samme prisen ut til produsentene, og da blir marginene for små.

I årets jordbruksavtale ligger det inne en forventning om 290 mill. kr i uttak i markedet. Mener statsråden at det er reelt, i den situasjonen vi nå er oppe i?

Statsråd Lars Peder Brekk [02:10:24]: Jeg er veldig enig i det representanten Kongshaug her beskriver som noen utviklingstrekk vi har sett i det siste, og at finanskrisen påvirker situasjonen i næringen. Men samtidig vil jeg understreke at jordbruksnæringene, globalt sett, er av de næringene som påvirkes minst, særlig i Norge, der vi har et system som ivaretar framtidig utvikling og balanse, gjennom de systemene som vi avtaler i årlige forhandlinger.

Når det gjelder de 290 mill. kr som er prognosert som en del av inntektsutviklingen i jordbruket, mener vi det er realistisk. Det er i tråd med et forslag fra jordbrukets organisasjoner, og vi tror det er mulig å ta ut det.

Det som derimot er viktig, er at vi sjelden har hatt så høy satsing på budsjettmidler som i denne jordbruksavtalen – høyere enn på mange, mange tiår.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [02:11:31]: La meg først få arrestere statsråden for de påstandene han kom med i sitt svar på min forrige replikk. Han prøvde å gi inntrykk av at opposisjonen ikke ønsker et landbruk over hele landet, og ikke ønsker at landbruket skal ha en inntektsøkning. Det er på sin plass å konstatere at antallet bønder har blitt redusert med ca. 10 pst. under denne regjeringen.

Opposisjonspartiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har samlet seg om følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en total gjennomgang av konkurransesituasjonen i matvarekjeden og synliggjøre fordelingen av verdiskapingen mellom de forskjellige ledd i kjeden.»

Hele tiden hører vi fra bondeorganisasjonene at bonden er den som sitter igjen med minst. Hvorfor stemmer Senterpartiet mot et slikt konstruktivt forslag?

Statsråd Lars Peder Brekk [02:12:36]: Jeg tror nok det er riktig, som representanten Kielland Asmyhr sier, at man ønsker seg landbruk i hele landet, og at man ønsker en inntektsutvikling. Men da må man også se på konsekvensen av den politikken som foreslås. Når representanten Kielland Asmyhr, som representerer Fremskrittspartiet, gang på gang foreslår milliardkutt, 6–7 milliarder kr i kutt i overføringene til jordbruket, vil det innebære en katastrofe for jordbruket i framtiden. Det vil ikke innebære et jordbruk i hele landet – det vil innebære stor sentralisering og endring i strukturen, noe vi fra regjeringspartiene ikke er enig i.

Når det gjelder konkurransesituasjonen i matvaremarkedet, er det nok grunnlag for å se nærmere på dette. Men det har vært gjennomført slike undersøkelser før, og en har nok behov for å se litt nærmere på dem før en går videre med det forslaget som opposisjonen her har fremmet.

Torbjørn Hansen (H) [02:13:45]: Jeg vil tilbake til saueholdet. Det er nok riktig det som statsråden sier, at subsidiene til sauehold har økt i denne perioden. Men det som ikke har forandret seg, er innretningen og strukturen på tilskuddene. Det er et faktum at den kjøttproduksjonen som kanskje er blant de mest tilskuddsavhengige, ender opp med null i tilskudd når man har flere enn 300 sauer. Det gjør at man effektivt blokkerer for alle som kunne tenke seg å starte med sauehold i litt større skala.

Det er opplagt at sauekjøttproduksjon i Norge i stor grad vil foregå på veldig små bruk også i framtiden. Men jeg tror at denne næringen hadde hatt godt av at noen ledet an og viste at dette var en bransje man kunne satse ordentlig på, og som kunne gi et helt årsverk. Og det er noen som prøver seg i denne bransjen. Hva er det som gjør at Regjeringen er så avvisende til å endre støttesystemet, slik at man kan få store sauebruk i Norge?

Statsråd Lars Peder Brekk [02:14:44]: Jeg synes det er veldig bra at representanten Hansen nå innser at det er gjort særdeles mye innenfor sauenæringen når det gjelder overføringer, og når det gjelder utvikling av inntekter. Det er den delen av landbruket som har hatt den største inntektsutviklingen de siste fire årene, og det har ført til stor optimisme i næringen. Det er satset betydelig på denne næringen i løpet av de siste årene, også i siste jordbruksoppgjør.

Det er ingen fra regjeringspartiene som er imot store samdrifter i sauenæringen. Det vi er imot, er å lage ordninger som gjør at en tar med seg skalalempen inn i subsidiesystemet som gjør at en opptrer som om en er liten på tilskuddsskjemaet, men stor i fjøset.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Arne L. Haugen (A) [02:16:01] (ordfører for sak nr. 41): Jeg skal legge fram årets reindriftsavtale, som er en god avtale for reieneierne, med en ramme på 101 mill. kr, noe som er en økning på 4 mill. kr i forhold til fjorårets avtale.

Jeg takker komiteen for samarbeidet om denne innstil-

2) Jordbruksoppgjøret 2009 – endringer i statsbudsjettet for 2009 m.m.

lingen, som jeg opplever har fulgt det samme mønsteret som tidligere, og for så vidt har vært en grei jobb.

Reindriften er inne i en positiv økonomisk utvikling samlet sett, noe som først og fremst har sammenheng med økt slakteuttak og en betydelig forbedring i prisen på reinkjøtt. Men reindriften står fortsatt overfor store utfordringer. Det er fortsatt store forskjeller i de økonomiske resultatene i næringen mellom de forskjellige beiteområdene. Vederlag for arbeid og egenkapital utgjør for Sør-Trøndelag og Hedmark 356 000 kr pr. årsverk, mens tilsvarende for områder i Vest-Finnmark ligger nede på 92 000 kr. Dette sier noe om behovet for å få til endringer i driftsopplegget.

Det er et altfor høyt reintall i noen områder og forskrekkelig lave slaktevekter, og det kan virke uforståelig at reineierne i disse områdene selv ikke har evnet å ta tak i det. Men det har Regjeringen gjort – først med forslag til ny lov, som er vedtatt i Stortinget, så fullt trykk på prosessen med å sette den nye organiseringen ut i livet.

Årets avtale er den andre etter at vi fikk ny reindriftslov, en lov som endret den indre organiseringen av reindriften dramatisk, sørget for at reieneierne blir pålagt ansvaret for at reintallet er i balanse med ressursgrunnlaget, og klargjorde statens ansvar for å gripe inn når dette ikke blir forsvarlig ivare tatt. Prosessen med å endre organiseringen og styringen av reindriften pågår for fullt.

Utarbeidelse av bruksregler og fastsetting av reintall er en prioritert oppgave. Både selve prosessen med å utarbeide kriterier for et økologisk bærekraftig reintall, og særlig det forhold at forvaltningen i samarbeid med næringen kom i mål med dette arbeidet, er nytt i forvaltningen av reindriften. En har fått til en god dialog med næringen og en felles forståelse for de utfordringene en står overfor. Fristen for distriktene til å sende inn bruksregler er satt til 1. juli 2009.

Det er på dette området jeg mener at opposisjonen bommer i sin kritikk av Regjeringen. Dette er en prosess som skal forankres, noe som nødvendigvis må ta noe tid. Her er det mye som skal endres. Dette har med tradisjoner og kultur å gjøre, men Regjeringen har prioritert og fått på plass lovverket og følger opp arbeidet med den indre organiseringen, bruksregler og et øvre reintall med fasthet og autoritet. Vi får etter hvert en reindrift som har økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft. Det har høy prioritet.

Forslaget om en stortingsmelding midt oppe i dette faller etter mitt syn på sin egen urimelighet. Nå er det arbeidet med å få det nye regimet til å fungere som må prioriteres. Så er det etter mitt syn relevant å reise spørsmålet om en evaluering av det arbeidet som er gjort, og i den sammenheng kan spørsmålet om en ny stortingsmelding om reindriften være en relevant problemstilling. Tidspunktet for det er etter flertallets og mitt syn ikke nå.

Jeg anbefaler at innstillingen blir vedtatt.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [02:20:15]: Jeg ser i proposisjonen at foruten noen endringer er det reindriftsavtalen med produksjonsavhengige tilskudd fra 2003–2004 som er videreført. For øvrig har Regjeringen innført en særskilt ordning for Vest-Finnmark, et til-

skudd som skal erstatte kalveslakte- og tidligslaktetilskuddet – dette for å prøve å redusere antallet dyr. Det er en så storstilt satsing at den går over et helt år.

I innstillingen konkretiseres målsettingene for reindriftspolitikken, og man velger å kalle det en bærekraftig reindrift som tar utgangspunkt i økologisk bærekraft, økonomisk bærekraft og kulturell bærekraft.

Det er lett å omgi seg med store, fine ord, men er et forherligende ord som «bærekraft» i samsvar med virkeligheten? Da vil jeg påpeke at jeg vet at det er store lokale og regionale forskjeller på hvordan utøvelsen av reindrift faktisk foregår. Økologisk bærekraft for reindrift innebærer at man i all hovedsak forholder seg til det som naturen er i stand til å frambringe av beiteressursgrunnlag. I Vest-Finnmark er det – og det har i lang tid vært – over 30 000 dyr for mye, med det resultat at beiteressursgrunnlaget forsvinner. Vestvidda står i fare for å bli en høyfjellsørken, samtidig som Regjeringen hevder at økologisk bærekraft skal være utgangspunktet. Jeg vet ikke hvor Regjeringen vil, men det å bruke ord som «økologisk bærekraft» samtidig som Regjeringen ikke evner å rydde opp i en situasjon der hele økologien står i fare for å bryte sammen på vestvidda, er tragisk – både for økologien og for næringen.

Økonomisk bærekraft skal være et annet bærende element. Økonomisk bærekraft innebærer at en næring er i stand til å stå på egne ben og drive lønnsomt. Er dette tilfellet i reindriftsnæringen? Næringen som sådan har en årlig brutto omsetning på ca. 320 mill. kr. Halvparten av dette, eller ca. 160 mill. kr, er verdier i form av kjøttpris, foredling m.m. Det resterende er statssubsidier som er drivende, og øker antall dyr, dette gjør Regjeringen samtidig som helheten i økologien forsvinner, og den siste biten er erstatningsutbetalinger ved tap av dyr. Svake simler får for svake kalver, som igjen har små sjanser til å vokse opp, og erstatningene øker.

Dette kaller man økonomisk bærekraft. Jeg må nesten spørre: Er det slik at Stortinget skal ta sin rolle seriøst, eller skal vi forholde oss til tilnærmede parodier? Det kunne vært interessant om vi forholdt oss til virkeligheten og de reelle problemene som næringen har, og med et utgangspunkt i de områdene der næringen sliter tyngst.

I et område som har et altfor høyt antall dyr, er det økologisk og økonomisk galskap å videreføre ordninger som direkte forårsaker at det blir flere dyr. Denne typen politikk vil ende opp med at ingen kan leve av reindrift på vestvidda i rimelig nær framtid. Dagens regime og politikk er med på å øke problemene i næringen framfor å løse dem.

Hva gjelder vestvidda, bør man legge om til mer stasjonær reindrift framfor den nomadiske som vi har i dag. Se litt på hva Sverige og Finland har gjort, og se på slaktevekten der, så skal det ikke så mye til for å forstå at en reformering av dagens regime er helt nødvendig. Da blir spørsmålet: Vil næringen og de som har omstilt seg for å tjene penger på dagens feilslåtte subsidierte ordninger, være de rette til å stå for en slik omlegging? Svaret blir vel det samme som det ville blitt i fiskeriene. Skal hver enkelt fisker selv bestemme sine kvoter, tømmer vi havet. Det samme gjelder for reindriftsnæringen, ikke slik å for-

stå at havet blir tømt, men vestvidda vil kunne bli tom for dyr og bli en ødemark om vi ikke endrer politikken på disse områdene.

Bendiks H. Arnesen (A) [02:25:33]: Jeg tar ordet i alle årlige debatter om jordbruksoppgjøret, fordi landbruket betyr så uendelig mye for matproduksjon, for sysselsetting, for levende bygder, og for kulturlandskapet vårt – ja, for landet som helhet. Uten landbruket og levende bygder ville Norge ha sett annerledes ut. Ja, jeg tror det ville sett temmelig trist ut. Jeg bor selv i et vitalt landbruksområde i den nordlige landsdel, og jeg ønsker å uttrykke min begeistring over at vi har et levende landbruk også i nord. Dette hadde vi selvfølgelig ikke hatt uten en statlig medvirkning og uten virkemidler som gjør jobben mulig for alle de dyktige næringsutøverne i landbruket som står på hver eneste dag.

Når Fremskrittspartiet og Høyre vil kullkaste hele denne viktige avtalen, viser dette, etter min mening, hvor lite disse partiene kjenner til hva landbruket betyr i alle deler av landet, og hvor store forskjellene er i driftsmuligheter. Fremskrittspartiet og Høyre kan med sin politikk ikke ha noe mål om at det skal være et landbruk i hele landet, og de kan heller ikke være så opptatt av at det skal være levende bygder.

Ifølge bladet Nordlys har fylkesmann Svein Ludvigen i Troms tatt til orde for et løft for landbruket. Dette har fylkesmannen gjort fordi han ser den store betydning landbruket har i Troms, og for samfunnet ellers. Jeg deler fylkesmannens syn på dette, men det er ikke mulig å løfte landbruket uten at vi fortsatt har en sterk statlig medvirkning, og at vi har det verktøyet som jordbruksavtalen innebærer. Jeg er glad for at vi også i år kan behandle en avtale som er resultat av et framforhandlet og omforent resultat.

Sammen med andre rød-grønne representanter fra nord tok jeg tidligere i år opp behovet for økte rammer til investeringer i landbruket. Dette gjorde vi både fordi vi ser en økende investeringslyst i landbruket etter at vi fikk en rød-grønn regjering, og fordi dette raskt kunne skape sysselsetting i bygg og anlegg. Mange har planene klare for sine byggeprosjekter og kan raskt sette spaden i jorda. Jeg er meget godt tilfreds med at dette nå kommer på plass. Jeg er også tilfreds med at det er enighet om en satsing på likestilling og rekruttering i årets avtale.

Personlig tror jeg at det beste rekrutteringstiltaket for landbruket er at yrkesutøverne har en inntekt som det er mulig å leve av, og at de sosiale rammene er på plass. Dette kan kun sikres gjennom rammene i det enkelte års jordbruksavtale, og det har denne regjeringen fulgt opp.

I en verden hvor 6 millioner mennesker dør av sult hvert eneste år, skulle det ikke være behov for å diskutere om fellesskapet i et rikt land som Norge skal ha et medansvar for landbruket. Selvfølgelig må staten ha et slikt medansvar, og selvfølgelig må næringen ha rett til å forhandle med staten om rammene for deltakelse. Ren og sunn mat er det viktigste for menneskeheten. Det kan vi ikke omstille oss eller vedta oss bort fra. Med et forventet folketall på jorda i 2050 på 9 milliarder mennesker må det være i

alles interesse å ta vare på både matjorda og på dem som både kan og vil produsere denne maten.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [02:30:05]: I 1974 kom statsråd Treholt hjem fra FNs møte i Roma i regi av FAO og sa at Norge måtte styrke jordbruket, legge om kostholdet til mer kornprodukter istedenfor kjøtt for å ta verdens vanskelige matvaresituasjon på alvor. Vi fikk St.meld. nr. 32, Ernæringsmeldingen, i 1975, Hitra-aksjonen i august 1975, Stortingets opptrappingsvedtak 1. desember 1975 og den legendariske St.meld. nr. 14 fra 1976, dyrk mer jord – styrk norsk selvforsyning. Vi fikk en grønn bølge, ungdom fikk framtidshåp i arbeid med jord, jordbruk – bruk av jord, innvinning av solenergi, fotosyntese, grønne fingre og omsorg for dyr.

I dag er det viktigste likt med 1974: internasjonal matvarekrise, om lag 1 milliard mennesker sulter, irene la fram sin «Hunger Task Force Report» i FN i fjor høst. Men mye er også svært forskjellig fra 1970-tallet: sterk befolkningsvekst, mange hundre millioner flere mennesker skal mettes, varmere klima gir store avlingsvariasjoner, langt mer omfattende spredning av virus og smitte på planter, dyr og mennesker, langt større andel av befolkningen bor i urbane strøk, mindre kunnskap blant folk flest om produksjon og foredling av mat. Derfor er situasjonen langt alvorligere nå enn i 1974. Deltagelse på FNs konferanse bekrefter det.

I 1986 fikk vi mandatet for den såkalte Uruguay-runden i GATT. Poenget var nye internasjonale handelsregler for mat som skulle gi lavere produksjon og vekk med et dumpingmarked til priser under sjølkost. Ingen trodde imidlertid at Uruguay-rundens virkelighetsforståelse og etablerte regelverk fortsatt skulle bli praktisert i 2009 – 23 år seinere i en matmangelsituasjon. WTO må få et nytt jordbruksmandat.

Utenriksminister Støre har reist mye og sett at nasjonalstatenes ledere i størst mulig grad ønsker å brødfø egen befolkning. I vårt land kan imidlertid folk reise på butikken hver dag og kjøpe det de trenger til neste dag. Folk flest føler derfor ikke sårbarheten.

Den rød-grønne regjeringa har utgjort en positiv forskjell i forhold til den tidligere høyredominerte regjeringa. Men hva med håpet for et godt liv, med gårdsarbeid for den biologisk interesserte ungdom? Håpet om samfunnsrespekt gjennom jamnbyrdige økonomiske forhold, slik vi fikk på 1970-tallet, er ennå ikke tent. Til det trengs en ny nasjonal politikk som tar den internasjonale matvarekrisen på alvor. Rammebetingelsene for jordbruksnæringa må styrkes på brei front. Vi må styrke importvernet, bygge norsk jordbruk på plogkjøl, ikke skipskjøp, legge til grunn at Norge er et småbruksland, ha lønnsomt beitebruk hvor rovdyra spiller annenfiolin, redusere matvarekjedenes markedsmakt til fordel for næringsmiddelindustri og bønder.

I det hele tatt: Vi er inne i ei krisetid. Dette gir håp, fordi de etablerte sannheter må revurderes. Senterpartiet må

være i front for å meisle ut den nye framtidskursen. Ingen partier i denne sal har et større ansvar for å lykkes med å gi ungdom framtidshåp. Familieeierskap og kjærlighet til jord skal ligge som basis for den nye politikken.

Sigrun Eng (A) [02:33:27]: Heilt på tampen av debatten føler eg eigentleg ikkje noko behov for å oppsummere. Posisjonane er vel kjende. Dei er dei same som dei har vore dei siste fire åra.

Men opposisjonen har med forskjellige ord sagt at vi som sit i regjeringskontora, så langt iallfall – vi håpar at vi skal halde fram med det – er lite framtidsette og endringsvillige. Derfor har eg lyst til å gi til kjenne at vi i Arbeidarpartiet har ei landbruksgruppe der vi har ein god del diskusjonar, så litt nytenking kan opposisjonen få eit lite innblikk i.

Vi ynskjer oss ei framtidsette næring i heile landet som byggjer både på nasjonale og internasjonale avtaler. Vi må få dei nye marknadsordningane til å verke slik at dei er tilpassa den WTO-avtala som skal kome. Vi vil fokusere på dyrevelferd og mattryggleik, men vi lyttar òg til det folk er opptekne av – folk som har møkk under neglane og gjer den daglege jobben. Vi har fått innspel om kvotar, om leigekvotar, om samdrift – i tal og avstand. Om samdrift kan nyttast til anna enn kjøttproduksjon, er slikt som vi diskuterer. Så har vi rein og trygg mat. Men stadig vekk er vi ute for at det blir endå fleire kontrollar som skal innførast, utan at vi går igjennom og ser om nokre av dei utgiftene som det medfører å ha så mange kontrollar på nokså trygg vare, har sin pris. Vi må vere kritiske til det.

Eg synest f.eks. at det verkar nokså usannsynleg at det er bonden som skal subsidiere skulemjølka med 38 mill. kr. Det må vi klare å finne ein annan stad. Det kan ikkje vere deira marknadsføringsordning, der dei innbetaler ei avgift, som skal betale det. Eg er glad for at statsråden fokuserer på landbruksbyråkratiet.

Eg ser klokka går. Eg har bestemt meg for at det siste eg seier frå denne talarstolen – eg vil for så vidt slutte meg til det Lundteigen sa – er at eg er bekymra for det framtidsette landbruket i store delar av landet, sett i lys av den praktiseringa som vi har etter rovdyrforliket. Vi har fått mange tårevåte historiar om kvardagslivet til folk som bur i slike distrikt. Vi må bli flinkare til å respektere matprodusentane våre og ta ut skadedyr. Dersom vi skal lykkast med rovdyrforvaltninga, må vi bli flinkare på alle område og bruke litt meir tid for å byggje det opp. Men eg er optimistisk på landbruket sine vegner. Det er mange som har framtidstru – så eg takkar for meg, president.

Statsråd Lars Peder Brekk [02:36:51]: Siden det er bestemt at vi har to saker i samme debatt, vil jeg også yte reindriften rettferdighet, så jeg skal si litt mer i dette innlegget.

Jeg er opptatt av at vi har en bærekraftig reindrift. Jeg er opptatt av at vi har en reindrift som tar vare på næringsutøverne, som satser på økonomi, men ikke minst også på reindriften som kultur. Når representanten Fredriksen påstår at den politikken vi har i dag, er mislykket og feilslått

og bruker sterke ord for å karakterisere denne politikken, må jeg bare understreke at jeg er veldig uenig i det.

I det siste har vi innført en ny reindriftslov. Den ansvarliggjør reindriften i forhold til bærekraft og i forhold til reintall i de ulike beitedistriktene. Det begynner vi nå å se resultater av. Det må brukes litt tid på å få det til å virke, men vi ser at resultatene kommer.

Vi diskuterer i dag en reindriftsavtale som stimulerer til høyere uttak av slaktedyr. Vi ser også resultater av dette.

Jeg har lyst til å understreke at de siste tallene vi nå har når det gjelder rein i Finnmark, viser at antallet dyr har gått ned med 7 500 fra 2008 til april 2009. Nedgangen fordeler seg slik at det er 4 300 dyr for Vest-Finnmark og 3 200 dyr for Øst-Finnmark. Det er en reduksjon på 4 pst. – ikke så veldig mye, men viktig fordi det gir signal om at politikken nå begynner å virke.

Jeg har også lyst til å understreke at også den politikken denne regjeringen nå har gjennomført når det gjelder reindrift, forhåpentligvis vil gi seg enda større utslag framover. Da vil det bli mer bærekraft. Vi er på gang, men vi vil komme lenger.

E i r i n F a l d e t hadde her gjeninntatt presidentplansen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 41 og 42.

(Votering, se sidene 4024 og 4025)

Sak nr. 43 [02:39:10]

Forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kieland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 87):

«Stortinget ber Regjeringen foreta en fullstendig gjennomgang av omsetningslovens rolle, funksjon og hvilke mål som ønskes oppnådd og fremme sak om dette for Stortinget.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 4027)

Sak nr. 44 [02:39:29]

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Hansen på vegne av Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 90):

«Stortinget ber Regjeringen utforme et nasjonalt regelverk som gir kommunene stor grad av fleksibilitet til å fastsette egne grenser for boplikt.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 4027)

Sak nr. 45 [02:39:39]

Forslag fra stortingsrepresentant Ingebrigt S. Sørfohn på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 90):

«Stortinget ber Regjeringa om å fremma forslag om særskilde tiltak og ein kompensasjonsordning for dei menn fødd før 1965 som vert skadelidande av opphevinga av § 78 i lov om odels- og åsetesretten.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4027)

Sak nr. 46 [02:39:52]

Forslag fra stortingsrepresentant Alvhild Hedstein på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 90):

«Stortinget ber Regjeringen utforme et nasjonalt regelverk som gir kommunene stor grad av fleksibilitet til å fastsette egne grenser for boplikt.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4028)

Sak nr. 47 [02:40:06]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om godtgjørelser for stortingsrepresentantene og regjeringens medlemmer (Innst. S. nr. 371 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4028)

Sak nr. 48 [02:40:20]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Bestemmelser om stortingsrepresentanters godtgjørelse mv. - reisedekning for stortingsrepresentanter (Innst. S. nr. 373 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 4028)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Stortinget skal nå votere over sakene nr. 2–48 på dagens kart – sak nr. 1 er allerede votert over.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Torbjørn Hansen satt fram et forslag på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til avvikling av Aker Holding slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:82 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Jan Tore Sanner og Gunnar Gundersen om avvikling av Aker Holding AS slik at staten blir direkte aksjonær i Aker Solutions ASA – bifalles ikke.

Voteringstavlene viste at det var det avgitt 76 stemmer for innstillingen og 23 stemmer for forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti.
(Voteringsutskrift kl. 02.49.20)

Vigdis Giltun (FrP) (fra salen): Jeg trykket riktig, men lampen lyste ikke.

Presidenten: Da skal vi votere en gang til, så får vi dette riktig.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 79 mot 21 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 02.50.23)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Carl I. Hagen på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 3 og 4, fra Per-Kristian Foss på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- Det voteres først over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen oppheve det ikke-normaliserte forholdet til Uniteam inntil det eventuelt foreligger en rettskraftig dom mot Uniteam etter en eventuell tiltale fra påtalemyndighetens side og rettsbehandling.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avstå fra å innføre ikke-normaliserte forholdet til Statens leverandørbedrifter uten at det enten avgis en innrømmelse for brudd på regelverket eller det foreligger en rettskraftig dom mot bedriften.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 77 mot 21 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.51.10)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3 og 4, fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å gjeninnføre en normalisering av forholdet til Uniteam snarest mulig.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest foreta en avklaring av regelverket for bruk av ikke-normalisert forhold overfor leverandører. En slik avklaring må ta tilstrekkelig hensyn til leverandørens rettsikkerhetsbehov.»

Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslagene subsidiært.

Votering:

Forslagene fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 51 mot 48 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.51.46)

Komiteen hadde innstilt:

Innstilling S. nr. 319 (2008–2009) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende forholdet mellom Uniteam og Forsvarsdepartementet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Carl I. Hagen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 4, fra Carl I. Hagen på vegne av Fremskrittspartiet. Det voteres over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å endre FOR 2000-12-21 nr. 1379: Forskrift om lisens til medisinske studenter og til helsepersonell over 75 år slik at eldre leger som kan utføre sitt yrke på forsvarlig vis, innvilges lisens uavhengig av det omfang eller den art deres virksomhet har eller skal ha.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 21 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.52.36)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 3, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre kommuneøkonomiopplegget slik at den betalende kommune for omsorgs- og sykehjemsplasser også tildeles statstilskuddet for disse brukerne i stedet for bostedskommunen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag slik at det blir den samme adgang for private til å tilby omsorgs- og sykehjemsplasser inkludert drift som det som er gjeldende ordninger for private barnehager.»

Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 57 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. kl. 02.53.16)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sikre at statstilskuddet til nye omsorgs- og sykehjemsplasser tildeles kommunene uavhengig av hvem som bygger og eier bygningene så lenge det er kommunen som disponerer disse i 20 år.»

Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 51 mot 48 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.53.40)

Komiteen hadde innstilt:

Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2009 – om Riksrevisjonens undersøkelse av kvalitet og samarbeid i pleie- og omsorgstjenestene til eldre – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

Statsrådets protokoller for tidsrommet 1. juli – 31. desember 2008 – vedkommende:

Statsministerens kontor
Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Barne- og likestillingsdepartementet
Finansdepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og politidepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Kultur- og kirke departementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Miljøvern departementet

Nærings- og handelsdepartementet
Olje- og energidepartementet
Samferdselsdepartementet
Utenriksdepartementet og
Utenriksdepartementet – utviklingssaker
vedlegges protokollen.

undersøkelse av generell budsjettstøtte til Mosambik –
vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 2 (2008–2009) – Riksrevisjonens mel-
ding om verksemda i 2008 – vedlegges protokollen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:8 (2008–2009) – om Riksrevisjonens
undersøkelse av tilskudd til idrettsanlegg – vedlegges
protokollen.

Votering:

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:11 (2008–2009) – Riksrevisjonens

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2009 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Utgifter</i>			
2315		Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet	
	1	Driftsutgifter, bevilges med	510 000 000
1503		Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte	
	70	Tilskudd, økes med	14 805 000
		fra kr 86 141 000 til kr 100 946 000	
	71	Bidrag fra arbeidstakerne, nedsettes med	1 184 000
		fra kr 26 945 000 til kr 25 761 000	
1541		Pensjoner av statskassen	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	900 000
		fra kr 21 700 000 til kr 22 600 000	
1542		Tilskudd til Statens Pensjonskasse	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	365 000 000
		fra kr 8 265 000 000 til kr 8 630 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	4 000 000
		fra kr 92 000 000 til kr 96 000 000	
1546		Yrkesskadeforsikring	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	2 000 000
		fra kr 94 000 000 til kr 96 000 000	
1547		Gruppelivsforsikring	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	3 000 000
		fra kr 126 000 000 til kr 129 000 000	

II

Stortinget samtykker i at det med virkning fra 1. mai 2009 foretas regulering av lønningene mv. for arbeidstakere i det statlige tariffområdet som er medlemmer av LO Stat, YS Stat, Unio og Akademikerne i samsvar med Riksmeklingsmannens møtebok av 4. juni 2009.

III

Stortinget samtykker i at det med virkning fra 1. mai 2009 foretas regulering av lønningene mv. for arbeidstakere i det statlige tariffområdet som er medlemmer av Norges Farmaceutiske Forening i samsvar med Riksmeklingsmannens møtebok av 4. juni 2009.

IV

For embets- og tjenestemenn som ikke er medlemmer av organisasjoner som nevnt i II og III og derfor ikke får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt i hovedtariffavtale, skal det gjelde de samme lønns- og arbeidsvilkår som etter II og III. Embets- og tjenestemenn som er tatt ut av hovedtariffavtalen, får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt administrativt i egen kontrakt.

V

Stortinget samtykker i at Kongen på vegne av staten kan bringe tvister i forbindelse med tariffoppgjøret i staten 2009 inn for Rikslønnsnemnda i samsvar med forutsetningene i Lov om offentlige tjenestetvister av 18. juli 1958, jf. § 26.

VI

1. Pensjoner i Statens Pensjonskasse reguleres i samsvar med økningen i folketrygdens grunnbeløp per 1. mai 2009.

2. Statens Pensjonskasse gis fullmakt til å regulere og tilpasse pensjoner som på grunn av særlige pensjonstekniske forhold ikke med rimelig resultat kan reguleres i samsvar med punkt 1.

3. Fornøyings- og administrasjonsdepartementet får fullmakt til å regulere pensjoner av statskassen på samme måte som for statspensjonister etter punkt 1.

VII

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet får fullmakt til å fordele bevilgningen under kap. 2315 Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet, post 01 Driftsutgifter, på de av postene i statsbudsjettet som har lønnsbevilgning.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten har Kari Kjønås Kjos satt fram to forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forlengelsen av lønnsoppgjøret for 2009 iverksette tiltak som sikrer et lønnsløft for de kvinnedominerte lavtlønnsyrkene i offentlig sektor, og som følge av dette sikre at kommunene blir økonomisk kompensert for et slikt lønnsløft.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forlengelsen av lønnsoppgjøret for 2009 iverksette tiltak som sikrer en bedre utnyttelse av arbeidskraftsressursene innenfor de kvinnedominerte lavtlønnsyrkene, med sikte på å redusere omfanget av brøkstillinger og øke omfanget av heltidsstillinger.»

Det voteses alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:99 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentant Siv Jensen om sikring av økt lønn i kvinnedominerte lavtlønnsyrker og endringer i arbeidstidsbestemmelsene – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 77 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.56.02)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten har Robert Eriksson satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I

Grunnbeløpet i folketrygden blir satt til 74 080 kroner med virkning fra 1. mai 2009.

II

Særtillegget i folketrygden, både lav og ordinær sats, økes til 100 pst. av grunnbeløpet med virkning fra 1. mai 2009.

III

Tilleggspensjonen for unge uføre økes fra 3,50 pensjonspoeng til 4,30 pensjonspoeng med virkning fra 1. mai 2009.

IV

I statsbudsjettet for 2009 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Utgifter</i>			
660		Krigspensjon	
	70	Tilskott, militære, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 190 000 000 til kr 197 000 000	7 000 000
	71	Tilskott, sivile, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 485 600 000 til kr 503 600 000	18 000 000
664		Pensjonstrygda for sjømenn	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 638 000 000 til kr 673 000 000	35 000 000
666		Avtalefesta pensjon	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 1 230 000 000 til kr 1 276 000 000	46 000 000
667		Supplerande stønad til personar over 67 år	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 300 000 000 til kr 311 000 000	11 000 000
2620		Stønad til einsleg mor eller far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 310 000 000 til kr 2 397 000 000	87 000 000
2652		Medisinsk rehabilitering mv.	
	70	Rehabiliteringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 8 770 000 000 til kr 9 088 000 000	318 000 000
2653		Ytingar til yrkesretta attføring	
	70	Attføringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 10 072 000 000 til kr 10 453 000 000	381 000 000
2655		Uførheit	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 18 775 000 000 til kr 19 735 000 000	960 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 29 160 000 000 til kr 31 035 000 000	1 875 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 042 000 000 til kr 2 367 000 000	325 000 000
	73	Førebels uførepensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 160 000 000 til kr 164 000 000	4 000 000
	74	Tidsavgrensa uførestønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 8 960 000 000 til kr 9 285 000 000	325 000 000
	76	Yrkesskadetrygd, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 70 000 000 til kr 73 000 000	3 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 40 701 000 000 til kr 42 901 000 000	2 200 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 63 354 000 000 til kr 65 675 000 000	2 321 000 000
	72	Ventetillegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 44 000 000 til kr 46 000 000	2 000 000
	73	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 5 654 000 000 til kr 7 020 000 000	1 366 000 000
2680		Ytingar til gjenlevande ektefellar	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 271 000 000 til kr 1 317 000 000	46 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 085 000 000 til kr 1 124 000 000	39 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 100 000 000 til kr 104 000 000»	4 000 000

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

I
Grunnbeløpet i folketrygda blir sett til 72 881 kroner med
verknad frå 1. mai 2009.

II
Særtillegget i folketrygda, ordinær sats, blir sett til 97
prosent av grunnbeløpet med verknad frå 1. mai 2009.

III
I statsbudsjettet for 2009 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Utgifter</i>			
660		Krigspensjon	
	70	Tilskott, militære, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 190 000 000 til kr 195 000 000	5 000 000
	71	Tilskott, sivile, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 485 600 000 til kr 497 600 000	12 000 000
664		Pensjonstrygda for sjømenn	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 638 000 000 til kr 668 000 000	30 000 000
666		Avtalefesta pensjon	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 1 230 000 000 til kr 1 261 000 000	31 000 000
667		Supplerande stønad til personar over 67 år	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 300 000 000 til kr 310 000 000	10 000 000
2620		Stønad til einsleg mor eller far	
	70	Overgangsstonad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 310 000 000 til kr 2 370 000 000	60 000 000
2652		Medisinsk rehabilitering mv.	
	70	Rehabiliteringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 8 770 000 000 til kr 8 988 000 000	218 000 000
2653		Ytingar til yrkesretta attføring	
	70	Attføringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 10 072 000 000 til kr 10 334 000 000	262 000 000
2655		Uførheit	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 18 775 000 000 til kr 19 249 000 000	474 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 29 160 000 000 til kr 29 897 000 000	737 000 000
	72	Særtillegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 042 000 000 til kr 2 087 000 000	45 000 000
	73	Førebels uførepensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 160 000 000 til kr 162 000 000	2 000 000
	74	Tidsavgrensa uførestønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 8 960 000 000 til kr 9 183 000 000	223 000 000
	76	Yrkesskadetrygd, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 70 000 000 til kr 72 000 000	2 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 40 701 000 000 til kr 41 717 000 000	1 016 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 63 354 000 000 til kr 64 937 000 000	1 583 000 000
	72	Ventetillegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 44 000 000 til kr 45 000 000	1 000 000
	73	Særtillegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 5 654 000 000 til kr 5 795 000 000	141 000 000
2680		Ytingar til gjenlevande ektefellar	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 271 000 000 til kr 1 303 000 000	32 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	71	Tilleggs pensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 085 000 000 til kr 1 112 000 000	27 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 100 000 000 til kr 102 000 000	2 000 000

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 77 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 02.56.49)

Votering i sak 12

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsbeslutning 1098/2008/EF om det europeiske året for bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon (2010).

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Martin Engeset på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen i forskrift til arbeidsmiljøloven bemyndige Arbeidstilsynet til å kunne avgjøre valg av kursarrangør om verneombudets og arbeidsmiljøutvalgenes oppgaver, dersom verneombud/arbeidstakerrepresentanter i arbeidsmiljøutvalgene på bakgrunn av en begrunnet kvalitetsvurdering av kursinnhold ikke godtar arbeidsgivers valg av arrangør.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Kristelig Forslaget og Venstre ble med 69 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.57.51)

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et godkjenningssystem for bedriftshelsetjenesten som er bransjespesifikk.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 77 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.58.14)

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at verneombud gis rett til nødvendig opplæring.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.58.35)

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at aldersgrensen i lovverket fjernes, og at det kun er ordinære oppsigelsesvilkår som skal kunne føre til oppsigelse fra et arbeidsforhold.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 02.59.06)

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Martin Engeset på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til løsninger på rekrutteringsutfordringene samt de kostnadsmessige og administrative konsekvensene av forslaget om gradvis kompensasjon for ubekvem arbeidstid.»

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 02.59.28)

Votering i sak nr. 18

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Line Henriette Holten Hjemdal på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 3, fra Gunnar Kvasheim på vegne av Venstre.

Det votes over forslag nr. 3, fra Venstre.

Forslaget lyder:

«St.prp. nr. 64 (2008–2009) – om utbygging og drift av Goliat-feltet – sendes tilbake til Regjeringen. Stortinget ber Regjeringen utrede en løsning hvor en ser på kraftforsyning til Goliat i sammenheng med ny kraftproduksjon basert på CO₂-rensing fra dag én tilknyttet Snøhvit-anlegget.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 93 mot 6 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.00.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen stille krav om utslippsfri kraftforsyning senest fra og med 2020, som vilkår for utbygging av Goliat-feltet.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 92 mot 7 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.00.23)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en egen sak for Stortinget om en forsvarlig oljevernberedskap til-

passet Goliat-feltets særskilte utfordringer, før SFT gir tillatelse etter forurensningsloven, og i god tid før aktiviteten igangsettes.»

Venstre har varslet at de ønsker å støtte dette forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 86 mot 13 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.00.46)

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Goliat.

Presidenten: Kristelig Folkeparti og Venstre skal stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 87 mot 12 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 03.01.47)

Votering i sak nr. 19

Presidenten: Under debatten har Line Henriette Holten Hjemdal satt fram et forslag på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennom sin innflytelse i StatoilHydros styrende organer sørge for at selskapet trekker seg ut av oljesandaktiviteter i Canada.»

Det votes alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:109 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Line Henriette Holten Hjemdal om at staten sørger for at StatoilHydro trekker seg ut av oljesandaktiviteter i Canada – avvises.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 87 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 03.02.44)

Votering i sak nr. 20

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen oppnevne et faglig utvalg som skal gå gjennom ulike teknologiske løsninger som kan gi en sikker og mer skånsom kraftoverføring i sårbare naturområder i fremtiden. Regjeringen bes presentere utvalgets anbefalinger for Stortinget på en egnet måte senest i løpet av 2011.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 51 mot 47 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 03.03.08)

Votering i sak nr. 21

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ivar Kristiansen på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide retningslinjer for fremføring av kabler i sentralnettet som åpner for økt bruk av jord- eller sjøkabel i konfliktområder og hvor alternativ kabling kan redusere konfliktnivået og belastningen på miljøet.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 67 mot 30 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 03.03.32)

Votering i sak nr. 22

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen foreslå klare retningslinjer for kostnadsfordelingen mellom netteier og kraftprodusent når det gjelder utbygging av nytt nett som er utløst av tilknytningsplikten.»
Høyre vil støtte dette forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 64 mot 35 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 03.03.57)

Votering i sak nr. 23

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til regelverk som skal klargjøre om en investering i ny kraftproduksjon er samfunnsmessig lønnsom.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 77 mot 22 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 03.04.25)

Votering i sak nr. 24

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til en nettpolitikk som ikke belaster enkeltregioner.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 21 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 03.04.45)

Votering i sak nr. 25

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen om å legge til rette for konkurranseutsetting av drift og vedlikehold av strømmettet.»

Høyre vil støtte dette forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 62 mot 36 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 03.05.08)

Votering i sak nr. 26

Presidenten: Under debatten har Tord Lien satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i planleggingen av etablering av vindmølleparker i Norskehavet legge til grunn at slike vindmølleparker ikke skal fortrenge annen lønnsom næringsaktivitet, som for eksempel kommersielt fiske.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 37 (2008–2009) – helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan) – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 78 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 03.05.56)

Votering i sak nr. 27

Presidenten: Under debatten har Peter Skovholt Gitmark satt fram et forslag på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre en tidsbegrenset ordning med miljøbilpremie for privatpersoner som kjøper ny miljøbil i Norge. Ordningen bør gjelde i perioden 1. januar 2010 til 31. desember 2011.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:88 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Dagfinn Høybråten, Jan Sahl og Dagrun Eriksen om innføring av miljøbilpremie for bilkjøpere som kjøper miljøvennlig bil i Norge – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 72 mot 27 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 03.06.51)

Votering i sak nr. 28

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Tord Lien på vegne av Fremskrittsparti-

et, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en handlingsplan for kunnskapsoppbygging om naturmangfoldsarbeidet i kommunesektoren.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 50 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.07.16)

Votering i sak nr. 29

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning for import av planter som bedre ivaretar risikoen for introduksjon av fremmede arter, og eventuelt komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovendringer.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 51 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.07.46)

Votering i sak nr. 30

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget med sikte på å styrke grunneiers rett til erstatning i saker om vern og ekspropriasjon, og det bes om at det i saken særlig utredes å utvide retten til erstatning ved gjenkjøpsverdi, at det ikke diskrimineres mellom ulike former for vern og at det økonomiske tapet utmåles etter markedsverdien.»

Fremskrittspartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 64 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.08.10)

Votering i sak nr. 31

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget med sikte på å styrke grunneiers retter i saksbehandlingen av saker om vern og ekspropriasjon, og det bes om at det i saken særlig utredes rett til forsøk på makebytte, å pålegge staten en tilbudsplikt og en tidsbegrensning av det midlertidige vernet.»

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 83 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.08.31)

Votering i sak nr. 32

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en sak om praktiseringen av båndlegging og innløsning av eiendom knyttet til planlagte veiprojekter. Saken skal spesielt avklare rettigheter for eiendomsbesittere, og hvilke tidsfrister og prosedyrer som må innføres for å unngå at enkeltmennesker må bære urimelige byrder på statens vegne når prosjekter trekker ut i tid.»

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.08.50)

Votering i sak nr. 33

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om å tilpasse lov om motorferdsel i utmark slik at kommunene får økt myndighet - innenfor nasjonale retningslinjer - og der erfaringene fra forsøksprosjektet med økt lokalt selvstyre legges til grunn.»

Fremskrittspartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 64 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.09.14)

Votering i sak nr. 34

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan starte opp nye investeringsprosjekt, medrekna større egedoms-, bygge- og anleggsprosjekt, omtala i kapittel 2 og 3 Nye prosjekt for godkjenning i St.prp. nr. 70 (2008–2009), innanfor dei oppgjevne kostnadsrammene.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 35

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2009 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Utgifter</i>			
450	1	Sivile vernepliktige Driftsutgifter, blir auka med frå kr 77 046 000 til kr 77 814 000	768 000
1719	1	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet Driftsutgifter, blir auka med frå kr 387 521 000 til kr 387 556 000	35 000
1720	1	Felles ledelse og kommandoapparat Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 917 920 000 til kr 1 918 019 000	99 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1725	1	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben Driftsutgifter, blir auka med frå kr 2 393 548 000 til kr 2 394 150 000	602 000
1731	1	Hæren Driftsutgifter, blir auka med frå kr 4 275 893 000 til kr 4 283 448 000	7 555 000
1732	1	Sjøforsvaret Driftsutgifter, blir auka med frå kr 3 093 100 000 til kr 3 095 086 000	1 986 000
1733	1	Luftforsvaret Driftsutgifter, blir auka med frå kr 3 711 208 000 til kr 3 712 709 000	1 501 000
1734	1	Heimevernet Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 009 790 000 til kr 1 011 245 000	1 455 000
1740	1	Forsvarets logistikkorganisasjon Driftsutgifter, blir auka med frå kr 2 938 011 000 til kr 2 940 139 000	2 128 000
1790	1	Kystvakten Driftsutgifter, blir auka med frå kr 889 104 000 til kr 889 653 000	549 000
1792	1	Norske styrker i utlandet Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 042 542 000 til kr 1 042 545 000	3 000
1795	1	Kulturelle og allmenntnyttige formål Driftsutgifter, blir auka med Frå kr 273 709 000 til kr 273 715 000	6 000

Votering:

Votering i sak nr. 37

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Henning Skumsvoll på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Det etableres en ordning med en maksimal erstatning på 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uføret. Erstatningen foreslås redusert forholdsmessig med restervervsevnen.»

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering i sak nr. 36

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Henning Skumsvoll på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Det innføres en unntaksbestemmelse knyttet til foreldelsesfristen i forbindelse med opprettelse av ny rettighet for soldater som har avtjent utenlandsoperasjoner, slik at dette blir gjeldende fra 1978, og at rettighetene for de som har tjenestegjort fra 1978 likestilles med de rettigheter som gjelder fra 2010.»

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 50 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.10.58)

Votering i sak nr. 38

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 51 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.10.33)

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Olemic Thommessen på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Lovfestet objektivt erstatningsansvar for skadde veteraner i henhold til ny § 12 b i lov om forsvarspersonell skal gjelde alle Forsvarets veteraner, også de som har tjenestegjort før lovens ikrafttredelse.»

Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 51 mot 47 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.11.25)

Votering i sak nr. 39

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 5 (2008–2009) – Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar–31. desember 2008 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 40

Presidenten: Under debatten har Torbjørn Hansen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for kunnskapsbasert forvaltning når det gjelder torskeoppdrett.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 62 mot 37 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.12.08)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:107 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Leif Helge Kongshaug, Gunnar Kvassheim og André N. Skjelstad om å gjennomfø-

re en faglig utredning om torskeoppdrettsfrie områder – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 41

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 2 og 3, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legg frem en egen stortingsmelding om reindrift i løpet av 2010.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 51 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.13.15)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling og forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Forslag til ny reindrifftsavtale bifalles ikke.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i en overgangsperiode fremme forslag til subsidier og andre økonomiske tiltak overfor reindriftsnæringen i forbindelse med statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.»

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2009 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Utgifter</i>			
1147		Reindrifftsforvaltningen	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, reduseres med	750 000
		fra kr 10 304 000 til kr 9 554 000	
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet, reduseres med	3 250 000
		fra kr 35 900 000 til kr 32 650 000	
	75	Direkte og kostnadssenkende tilskudd, økes med	4 000 000
		fra kr 53 100 000 til kr 57 100 000	

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifts-avtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2010.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 77 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 03.13.40)

Votering i sak nr. 42

Presidenten: Under debatten er det satt fram 25 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 5–12, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
- forslagene nr. 13–18, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 19, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet og Venstre
- forslagene nr. 20–22, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 23, fra Torbjørn Hansen på vegne av Høyre
- forslag nr. 24, fra Ingebrigt S. Sørfonn på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 25, fra Leif Helge Kongshaug på vegne av Venstre

Det blir votert over forslag nr. 25, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utforme et nasjonalt regelverk som gir kommunene stor grad av fleksibilitet til å fastsette egne grenser for boplikt.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 93 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.15.19)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 24, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa vurdere styrking og utviding av tilskotsordningane for sauehald, slik at moglegheitene for fleksible og varierte driftsformer vert større.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 91 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.15.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 23, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen justere periodiseringen av jordbruksoppgjøret til å følge kalenderåret, og at forhandlingene kommer inn som en del av budsjettprosessen. Oppgjøret for 2008 videreføres som en overgangsordning ut andre halvår med endringer vedtatt i Revidert nasjonalbudsjett 2009.»

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 85 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.15.53)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 20–22, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 20 lyder:

«Forslaget til jordbruksavtale bifalles ikke.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag til overføringer til landbruket i statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en ordning med omsettelige produksjonskvoter for kumelk som ikke begrenses til fylkes- eller regionnivå, men gjøres landsomfattende.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.16.10)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 19, fra Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen oppheve alle produktionsreguleringer (som for eksempel melkekvoter) dersom foredlingen skjer på egen gård.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Venstre ble med 72 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.16.28)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 13–18, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer slik at boplikten og prisreguleringen av landbrukseiendom kan oppheves.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme sak for Stortinget om endring av forskrift om utenlands bearbeiding av kjøtt- og meierivarer, blant annet slik at rettighetene som selges på auksjon blir omsettelige.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å heve konsesjons-grensene innen eggproduksjon.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en oppmyking av regelverket innenfor melkeproduksjonen. Sentrale elementer i en slik oppmyking må være økt maksimalkvote for enkeltbruk og samdrifter, en friere omsetning av melkekvoter og oppheving av de geografiske begrensningene og antall deltakere for deltakelse i samdrifter.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om å legge til rette for samdrift og større bruk på sau ved å endre reglene for tilskudd, blant annet ved at bønder ikke mister tilskuddene ved å samle sauebesetningene i større fjøs.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ved fremleggelsen av statsbudsjettet for 2010 komme med en strategi for avbyråkratisering av landbruket.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 64 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.16.48)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 5–12, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen stortingsmelding om jordbrukspolitikken innen våren 2010.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om en strategi for å gi aktive bønder større muligheter for å eie de arealer de driver.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om endring av jordlovens bestemmelser om delingsforbud.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen oppheve de geografiske begrensningene og antall deltakere for deltakelse i samdrifter, og la samdrifter få leie kvoter opp til kvotetaket.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen konkretisere omfanget av landbruksbyråkratiet i en redegjørelse til Stortinget.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen tillate produsenter av alkoholholdige drikker å informere om produktene sine på egne Internett-sider, slik Vinmonopolet i dag har adgang til.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen tillate demonstrasjonssalg og servering ved besøk i produksjonslokaler eller i tilknytning til disse.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en total gjennomgang av konkurransesituasjonen i matvarekjeden og synliggjøre fordelingen av verdiskapingen mellom de forskjellige ledd i kjeden.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 56 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.17.09)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–4, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2010 konkretisere hvilke skatter og avgifter som landbruket blir ilagt som næring.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2010 fremme konkrete tiltak for skatte- og avgiftsreduksjoner for landbruket.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa vurdere oppmjuking av regelverket for samdrifter, slik at fleksibiliteten vert større, og at mogleghetene for ein variert og allsidig bruksstruktur vert betre.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å intensivere arbeidet med utvikling av nisje- og spesialprodukter i landbruket.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 52 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.17.28)

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2009 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Utgifter</i>			
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	50	Fondsavsetninger, økes med fra kr 915 753 000 til kr 989 029 000	73 276 000
	70	Markedsregulering, kan overføres, økes med fra kr 220 600 000 til kr 229 786 000	9 186 000
	73	Pristilskott, overslagsbevilgning, økes med fra kr 2 148 400 000 til kr 2 188 400 000	40 000 000
	74	Direkte tilskudd, kan overføres, reduseres med fra kr 7 234 919 000 til kr 7 149 542 000	85 377 000
	77	Utviklingstiltak, kan overføres, reduseres med fra kr 202 430 000 til kr 199 933 000	2 497 000
	78	Velferdsordninger, kan overføres, reduseres med fra kr 1 693 954 000 til kr 1 659 366 000	34 588 000
<i>Inntekter</i>			
4150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	70	Tilbakebetalte tilskudd til reguleringsanlegg, bevilges med	8 583 000

II

Votering i sak nr. 44

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte jordbruksavtalen, herunder tiltak som er knyttet til bevilgninger i 2010.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 62 mot 36 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 03.17.50)

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Hansen på vegne av Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen utforme et nasjonalt regelverk som gir kommunene stor grad av fleksibilitet til å fastsette egne grenser for boplikt.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 78 mot 20 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.18.45)

Votering i sak nr. 43

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en fullstendig gjennomgang av omsetningslovens rolle, funksjon og hvilke mål som ønskes oppnådd og fremme sak om dette for Stortinget.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 21 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.18.25)

Votering i sak nr. 45

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ingebrigt S. Sørfonn på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringa om å fremma forslag om særskilde tiltak og ein kompensasjonsordning for dei menn fødd før 1965 som vert skadelidande av opphevinga av § 78 i lov om odels- og åsetesretten.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 92 mot 7 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 03.19.05)

Votering i sak nr. 46

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Alvhild Hedstein på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen utforme et nasjonalt regelverk som gir kommunene stor grad av fleksibilitet til å fastsette egne grenser for boplikt.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 92 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 03.19.25)

Votering i sak nr. 47

Presidentskapet hadde innstilt:

Stortinget samtykker i at følgende godtgjørelser fastsettes med virkning fra 1. mai 2009:

Storingsrepresentanter	kr 696 900 pr. år
Regjeringsmedlemmer	kr 1 031 400 pr. år
Statsminister	kr 1 268 400 pr. år

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 48

Presidentskapet hadde innstilt:

I

I Bestemmelser om stortingsrepresentanters godtgjørelse mv., fastsatt av Stortinget 10. november 1966, gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:

Representanter som foretar reiser i sammenheng med utøvelsen av stortingsvervet, innenlands og utenlands, får dekket sine reiseutgifter etter reglene i statens reiseregulativer.

Alle reiser som foretas innenlands er å anse som tjenestereiser, med mindre de er av rent privat art og ikke har sammenheng med vervet som stortingsrepresentant.

Utenlandsreiser skal være forhåndsgodkjent. Reiser i forbindelse med de faste parlamentarikerdelegasjoner virksomhet skal være godkjent av delegasjonsleder, alle andre utenlandsreiser av Presidentskapet.

Stortinget er å anse som fast arbeidssted for representantene. Arbeidsreiser mellom Stortinget og bosted (tjenestebolig eller privat bolig) betraktes som privatreiser og dekkes i utgangspunktet av den enkelte.

Representanter som er på tjenestereise kan med Presidentskapets tillatelse få dekket nødvendige merutgifter til barnetilsyn, eventuelt reise- og oppholdsutgifter for en barnepasser, forutsatt at reisen er nødvendig for at representanten skal kunne opprettholde sine kjernefunksjoner som følger av stortingsvervet. Ordningen gjelder inntil barnet fyller ett år. Tappt arbeidsinntekt for ledsager dekkes ikke.

§ 4 skal lyde:

For reiser til og fra Stortinget ved tiltredelse og fratredelse, sesjonsåpning og avslutning, ferie av minst 14 dagers varighet og i forbindelse med helg, dekkes representantenes og den innkalte vararepresentants direkte transportkostnader. Diett og overnatting dekkes ikke. Ordningen gjelder representanter og innkalte vararepresentanter som bor mer enn 40 km fra Stortinget.

Representanter med barn i alderen 0–19 år boende på hjemstedet, får dekket inntil to hjemreiser pr. uke. Øvrige representanter får dekket utgifter til én hjemreise pr. uke.

Presidentskapet kan gi nærmere retningslinjer om utfylling og praktisering av bestemmelsene i denne og foregående paragraf.

II

Endringene under I trer i kraft 1. oktober 2009.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 49 [03:20:16]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Møtet hevet kl. 03.21.